

ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ

ದೂರ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೇಂದ್ರ, ಮಂಗಳಗಂಗೋತ್ರಿ - 574 199, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ, ಕರ್ನಾಟಕ

ಕೋರ್ಸ್ 8:

ಶಾಲಾ ವಿಷಯಗಳ ಬೋಧನಾ ವಿಧಾನ-II(a)

ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನ

(ಪಠ್ಯಕ್ರಮ ಮತ್ತು ಬೋಧನಾಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಧ್ಯಯನ)

ಬ್ಲಾಕ್ 1 & 2

(ಭಾಗ-1)

ಬಿ.ಎಡ್. ಪದವಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ

(ಮುಕ್ತ ಮತ್ತು ದೂರ ಕಲಿಕೆ)

ದ್ವಿತೀಯ ವರ್ಷ ಬಿ.ಎಡ್.

ಪ್ರಕಾಶಕರು

ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ

ಮಂಗಳಗಂಗೋತ್ರಿ - 574 199

Social Science : Self learning Material for B.Ed. Degree Programme (Open and Distance Learning) of Second Year Prepared by Ms. Janaki, translated by Dr. Meenakshi K. and Prof. B.M. Chandrashekar, Published by The Registrar, Mangalore University, Mangalagangothri - 574 199, Karnataka.

Year 2019-20

Developed by:

The Director

Centre for Distance Education,
Mangalore University,
Mangalagangothri - 574 199,
Dakshina Kannada District, Karnataka.

Course Co-ordinator

Dr. Chidananda A.L.

B.Ed.(ODL) Programme,
Centre for Distance Education,
Mangalore University, Mangalagangothri - 574 199,
Dakshina Kannada District, Karnataka.

© The Registrar, Mangalore University

- ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನ (ಪಠ್ಯಕ್ರಮ ಮತ್ತು ಬೋಧನಾಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಧ್ಯಯನ) : ದ್ವಿತೀಯ ವರ್ಷದ ಬಿ.ಎಡ್. (ಮುಕ್ತ ಮತ್ತು ದೂರ ಕಲಿಕೆ) ಪದವಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಸ್ವ ಕಲಿಕಾ ಅಧ್ಯಯನ ಸಾಮಗ್ರಿ
- ರಚನಕಾರರು : ಶ್ರೀಮತಿ. ಜಾನಕಿ ಎ.
- ಅನುವಾದಕರು : ಡಾ. ಮೀನಾಕ್ಷಿ ಕೆ. ಮತ್ತು ಪ್ರೊ. ಬಿ.ಎಂ. ಚಂದ್ರಶೇಖರ್
- ಪ್ರಕಾಶಕರು : ಕುಲಸಚಿವರು, ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ
ಮಂಗಳಗಂಗೋತ್ರಿ - 574 199, ಕರ್ನಾಟಕ
- ವರ್ಷ : 2019-20
- © ಹಕ್ಕುಗಳು : ಕುಲಸಚಿವರು, ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ
- ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದವರು : ನಿರ್ದೇಶಕರು, ದೂರ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೇಂದ್ರ, ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ,
ಮಂಗಳಗಂಗೋತ್ರಿ 574 199, ಕರ್ನಾಟಕ
- ಕೋರ್ಸ್ ಸಂಯೋಜಕರು : ಡಾ. ಚಿದಾನಂದ ಎ.ಎಲ್.
ಬಿ.ಎಡ್. (ಮುಕ್ತ ಮತ್ತು ದೂರ ಕಲಿಕೆ) ಪದವಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ,
ದೂರ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೇಂದ್ರ, ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ,
ಮಂಗಳಗಂಗೋತ್ರಿ 574 199, ಕರ್ನಾಟಕ

(ಖಾಸಗಿ ಪ್ರಸಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮಾತ್ರ)

ಕೋರ್ಸ್ 8

ಶಾಲಾ ವಿಷಯಗಳ ಬೋಧನಾ ವಿಧಾನ-II(a)

ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನ
(ಪಠ್ಯಕ್ರಮ ಮತ್ತು ಬೋಧನಾಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಧ್ಯಯನ)
ಬ್ಲಾಕ್ಸ್ 1 & 2
(ಭಾಗ-1)

ಕುಲಸಚಿವರು

ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ
ಮಂಗಳಗಂಗೋತ್ರಿ-574 199

ಪ್ರಕಾಶಕರು

ಶ್ರೀಮತಿ ಜಾನಕಿ ಎ.

: ಬ್ಲಾಕ್ಸ್ - 1 & 2

ಕೋರ್ಸ್ ಲೇಖಕರು

ಡಾ. ಮೀನಾಕ್ಷಿ ಕೆ.

: ಬ್ಲಾಕ್ - 1

ಕೋರ್ಸ್ ಅನುವಾದಕರು

ಪ್ರೊ. ಬಿ.ಎಂ. ಚಂದ್ರಶೇಖರ್

: ಬ್ಲಾಕ್ - 2

ಪ್ರೊ. ಬಿ.ಎನ್. ಮಂಜುನಾಥಯ್ಯ

: ಬ್ಲಾಕ್ - 1 & 2

ಕೋರ್ಸ್ ಪರಿಶೀಲಕರು

ನಿವೃತ್ತ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು (ನಿವೃತ್ತ)

ಶಿಕ್ಷಣಶಾಸ್ತ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಭಾಗ

ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ

ಮಾನಸಗಂಗೋತ್ರಿ, ಮೈಸೂರು - 570 006

ಡಾ. ಚಿದಾನಂದ ಎ.ಎಲ್.

ಸಂಪಾದನ ಸಹಾಯಕರು

ವಿಷಯ ಸೂಚಿ

ಕೋರ್ಸಿನ ಪಕ್ಷಿನೋಟ

ಬ್ಲಾಕ್ 1 : ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನದ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ಮೂಲಗಳು

ಘಟಕ-1: ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ, ಅರ್ಥ, ಲಕ್ಷಣಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿ

ಘಟಕ-2: ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತು ಮತ್ತು ಶಾಲಾ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು

ಘಟಕ-3: ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಸ್ತುತತೆ

ಘಟಕ-4: ಸಂಪನ್ಮೂಲವಾಗಿ ಜನರು - ಮೌಖಿಕ ದತ್ತಾಂಶದ ಮಹತ್ವ

ಘಟಕ-5: ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ದ್ವಿತೀಯ ಮೂಲಗಳು: ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ ದಾಖಲೆಗಳು, ಪಠ್ಯ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು, ನಿಯತಕಾಲಿಕೆಗಳು, ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ವೃತ್ತಪತ್ರಿಕೆಗಳಿಂದ ದತ್ತಾಂಶ

ಘಟಕ-6: ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ದ್ವಿತೀಯ ಮೂಲಗಳು

ಬ್ಲಾಕ್ 2 : ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನ ಬೋಧನೆಯ ಗುರಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು

ಘಟಕ-1: ಇತಿಹಾಸ ಬೋಧನೆಯ ಉದ್ದೇಶಗಳು

ಘಟಕ-2: ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರ ಬೋಧನೆಯ ಉದ್ದೇಶಗಳು

ಘಟಕ-3: ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಬೋಧನೆಯ ಉದ್ದೇಶಗಳು

ಘಟಕ-4: ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಬೋಧನೆಯ ಉದ್ದೇಶಗಳು

ಘಟಕ-5: ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಹಾಗೂ ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನ ಬೋಧನೆಗಾಗಿ ಪ್ರಮುಖ ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು

ಘಟಕ-6: ಸಿಡಿ ರೋಮ್ (CD-ROM), ಬಹುಮಾಧ್ಯಮಗಳು, ಅಂತರ್ಜಾಲ

ಕೋರ್ಸಿನ ಪಕ್ಕಿನೋಟ

ಆತ್ಮೀಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೇ,

ನೀವು ಮೊದಲ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ ಕೋರ್ಸ್-5ರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನದ ಸ್ವರೂಪ, ಲಕ್ಷಣಗಳು ಇವುಗಳನ್ನು ಕಲಿಯುವುದರ ಮೂಲಕ ಈ ವಿಷಯದ ಕುರಿತಾಗಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಆಳವಾದ ಅರಿವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರುವಿರಿ. ಈಗ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಬೋಧಿಸಲು ಅಗತ್ಯವಾದ ಬೋಧನಾತ್ಮಕ ಆಧಾರಗಳನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅಗತ್ಯ. ಈ ಅರಿವು ವಿಷಯಜ್ಞಾನವಾಗಲೀ ಅಥವಾ ಈ ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅರಿವಾಗಲೀ ಅಲ್ಲ. ಇದು ಕಲಿಕಾರ್ಥಿ, ವಿಷಯ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸನ್ನಿವೇಶಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಶಿಸ್ತೀಯ ವಿಷಯದ ಕುರಿತು ಅರಿವು ಮೂಡಿಸಲು ರೂಢಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಬೋಧನಾ ವಿಧಾನವನ್ನು ಕುರಿತು ಜ್ಞಾನ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಇದು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ಬೋಧನಾ ವಿಧಾನವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ, ನಾವು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಯಾವುದೇ ಬೋಧನಾ ವಿಧಾನವೂ ಎಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯ ಇವುಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಅರಿವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಸಲು ನಾವು ಅನ್ವಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ. ಅಧ್ಯಾಪಕರು ಅನುಸರಿಸುವ ಬೋಧನಾ ವಿಧಾನವು ಎಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಅರಿವು ಗರಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮೂಡಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕು.

ಈ ಕೋರ್ಸ್ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಸಮಾಜವಿಜ್ಞಾನಗಳ ಸ್ವರೂಪ, ಅವುಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸುವ ಉದ್ದೇಶಗಳು ಮತ್ತು ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನದ ಮತ್ತು ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನ ಬೋಧನೆಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಸಮಾಜವಿಜ್ಞಾನದ ಪಠ್ಯಕ್ರಮ, ಬೋಧನಾ ವಿಧಾನಗಳು ಮತ್ತು ಕಲಿಕಾರ್ಥಿ ಮತ್ತು ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಕಲಿಯಲು ಪೂರಕವಾಗುವ ಮಾಪನಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತದೆ.

ಮೊದಲನೆಯ ಬ್ಲಾಕ್‌ನಲ್ಲಿ ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ಸ್ವರೂಪ, ಶಾಲಾ ಪಠ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅದರ ಔಚಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಾಯಕವಾಗುವ ಆಧಾರಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ಬೋಧನೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಎರಡನೇ ಬ್ಲಾಕ್‌ನಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನದ ಶಾಖೆಗಳಾದ ಇತಿಹಾಸ, ಭೂಗೋಳ, ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ, ರಾಜನೀತಿ ಶಾಸ್ತ್ರ ಇವುಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸುವ ವಿವಿಧ ಉದ್ದೇಶಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿತವಾಗಿವೆ. ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಬೋಧಿಸಲು ಅಗತ್ಯವಾದ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಮತ್ತು ಬೋಧನಾ ಕಲಿಕಾ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಕುರಿತಾದ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯೂ ಇಲ್ಲಿದೆ.

ಮೂರನೆಯ ಬ್ಲಾಕ್‌ನಲ್ಲಿ ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ಪಠ್ಯಕ್ರಮ ಮತ್ತು ಬೋಧನಾ ಉಪಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಗಮನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪಠ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು, ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನದ ಪಠ್ಯವಸ್ತು ಇವು ಈ ಬ್ಲಾಕ್‌ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಚರ್ಚಿತವಾಗಿವೆ. ಇತಿಹಾಸ, ಭೂಗೋಳ, ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜನೀತಿ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸುವ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಇಲ್ಲಿದೆ.

ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಮತ್ತು ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನದ ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾಪನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ನಾಲ್ಕನೇ ಬ್ಲಾಕ್‌ನ ಪ್ರಮುಖ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನದ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕವನ್ನು ವಿಮರ್ಶೆ ಮಾಡುವ ಕ್ರಮವನ್ನು ಅಗತ್ಯ ವಿವರಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಮಾಪನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನೂ ಸಂತುಲಿತ ಪ್ರಶ್ನೆಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕ್ರಮವನ್ನೂ ಇದೇ ಬ್ಲಾಕ್‌ನಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಾಪನದ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶವಾದ, ಇಂದಿನ ಪ್ರಮುಖ ಕಾಳಜಿಯಾದ ನಿರಂತರ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪಕ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನವನ್ನು ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕುರಿತಾದ ಚರ್ಚೆಯೂ ಇಲ್ಲಿದೆ.

ಈ ಕೋರ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿರುವ ಬೋಧನಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾದವುಗಳು. ಪ್ರತಿ ಅಧ್ಯಾಪಕರೂ ಅವರ ತರಗತಿಯ ಕಲಿಕಾರ್ಥಿಗಳ ಸ್ವರೂಪ, ಕೌಟುಂಬಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ, ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸನ್ನಿವೇಶ ಇವುಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಬೋಧನಾ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ, ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅಗತ್ಯವಾದ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬೋಧಿಸಬೇಕು. ಮಾಪನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯೂ ಆಯಾ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಅರ್ಥವತ್ತಾಗಿರಬೇಕು. ಉದ್ದೇಶಿತ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಪೂರಕವಾಗಬೇಕು. ಇದು ಈಗಾಗಲೇ ವಿವರಿಸಿರುವ ಬೋಧನಾ ಕಲಿಕಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ, ಮಾಪನ ವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಅಥವಾ ಪಲ್ಲಟಗಳನ್ನು ಬಯಸಬಹುದು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಉದ್ದೇಶಿತ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಬೋಧನಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು ಸಾರ್ಥಕವಾಗಬೇಕು ಎಂಬುದು ಪ್ರಮುಖ ಕಾಳಜಿ.

ಬ್ಲಾಕ್ 1 : ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನದ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ಮೂಲಗಳು

ಘಟಕ 1 : ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ, ಅರ್ಥ, ಲಕ್ಷಣಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿ

ಘಟಕದ ರಚನೆ

- 1.1.1. ಕಲಿಕೆಯ ಉದ್ದೇಶಗಳು
- 1.1.2. ಪೀಠಿಕೆ
- 1.1.3. ಕಲಿಕಾ ಅಂಶಗಳು ಮತ್ತು ಕಲಿಕಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು
- 1.1.3.1. ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಮತ್ತು ಅರ್ಥ
ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ - 1
- 1.1.3.2. ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನದ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪ್ತಿ.
ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ - 2
- 1.1.4. ಸಾರಾಂಶಿಸೋಣ
- 1.1.5. ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಉತ್ತರಗಳು - 1 ಮತ್ತು 2
- 1.1.6. ಘಟಕಾಂತ್ಯ ಅಭ್ಯಾಸಗಳು
- 1.1.7. ಪರಾಮರ್ಶನ ಸೂಚಿ

1.1.1. ಕಲಿಕೆಯ ಉದ್ದೇಶಗಳು

ಈ ಘಟಕವನ್ನು ಕಲಿತ ನಂತರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಶಿಕ್ಷಕ ಶಿಕ್ಷಕಿಯರು ಕೆಳಗಿನ ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥರಾಗುವರು;

- ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸುವರು;
- ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನದ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವರು;
- ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಶ್ಲಾಘಿಸುವರು; ಮತ್ತು
- ದೈನಂದಿನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಸ್ತುತತೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸುವರು.

1.1.2. ಪೀಠಿಕೆ

ಮನುಷ್ಯ ಒಬ್ಬ ಸಮಾಜ ಜೀವಿ. ಅವನು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ತನ್ನ ಯಶಸ್ವಿ ಜೀವನಕ್ಕಾಗಿ, ತನ್ನನ್ನು, ತನ್ನ ಸುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸುತ್ತಲಿನವರೊಂದಿಗಿನ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅವಶ್ಯಕ. ಸಮಾಜದ ಇತರ ಸದಸ್ಯರು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಥೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಮನುಷ್ಯನ ಈ ಸಂಬಂಧವು ಅಧ್ಯಯನ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ವಿಷಯ. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ವಿಶಾಲವಾಗಿ 'ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನ' ಎಂದು ಕರೆಯಬಹುದು. ಈ ಘಟಕದಲ್ಲಿ ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನದ ಅರ್ಥ, ವ್ಯಾಪ್ತಿ, ಸ್ವರೂಪಗಳನ್ನು ವಿಚಾರಮಾಡೋಣ.

1.1.3. ಕಲಿಕಾ ಅಂಶಗಳು ಮತ್ತು ಕಲಿಕಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು

1.1.3.1. ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನದ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ಪರಿಕಲ್ಪನೆ

'ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನ' ಎಂಬ ಪದವು ಹೇಗೆ ವಿಕಾಸಹೊಂದಿದೆ ಅಥವಾ ಬಳಕೆಗೆ ಬಂದಿದೆ ಎಂಬ ತಿಳುವಳಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ನಾವು ನಮ್ಮ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸೋಣ. ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನವು ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದುದು. ಇದರ ಇತಿಹಾಸವು ಮನುಷ್ಯನಷ್ಟೇ ಹಳೆಯದು. ಆದರೆ ವಿದ್ವತ್ತೂರ್ಣವಾದ ನಿಯಮಗಳು ಮತ್ತು ವಿಧಾನಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಮಾಜವನ್ನು ಪ್ರಮಾಣೀಕೃತವಾದ ಮತ್ತು ವಸ್ತುನಿಷ್ಠವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಬಹುದು ಎಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯು ಇತ್ತೀಚಿನದು. ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಇಸ್ಲಾಂನಲ್ಲಿ ಆರಂಭಿಕ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರದ ಪುರಾವೆಗಳಿದ್ದರೂ ಕನ್‌ಫ್ಯೂಶಿಯಸ್‌ನಂತಹ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳು ಬಹಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪಾತ್ರಗಳು ಮತ್ತು

ಮಾನವನ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ನು ಕುರಿತ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಮಂಡಿಸಿದ್ದರು. “ಮಾನವ”ನ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯೊಂದಿಗೆ, ಆ ಕಾಲದ ನೈತಿಕ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಗಳು ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದವು. ಇವು ಮುಂದೆ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ರಾಂತಿ ಮತ್ತು ಫ್ರೆಂಚ್ ಕ್ರಾಂತಿಗಳಂತಹ ಕ್ರಾಂತಿಗಳ ಯುಗದಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತವಾಗಿವೆ.

“ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನ” ಎಂಬುದು, ಮನುಷ್ಯನ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಗುಂಪಿನ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಪದವಾಗಿದೆ. ಇದು ಮಾನವನ ನಡವಳಿಕೆಯ ಸಮಾಜೋ - ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ವಿವೇಚಿಸುವ ವಿಜ್ಞಾನ ಶಿಸ್ತು ಅಥವಾ ಶಾಖೆಯಾಗಿದೆ.

‘ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನ’ ಎಂಬ ಪದವು ಅತ್ಯಂತ ಹಳೆಯದೇನೂ ಅಲ್ಲ. 1760ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಮಾನವನನ್ನು ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ನಡೆದವು. ನಗರೀಕರಣ ಮತ್ತು ಜನಸಂಖ್ಯಾ ಸ್ಫೋಟಗಳು ವೇಗಗೊಂಡಾಗ, ಈ ಕೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಅಲ್ಲದೆ ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಳೆಗೇರಿಗಳು, ಮದ್ಯಪಾನ, ಕ್ರೌರ್ಯಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಕಾರಣದಿಂದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳ ಕಡೆಗೆ ಗಮನ ಹರಿಸಲಾಯಿತು. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ, ಆಗಸ್ಟ್‌ಕಾಮ್ಪೆ ಅವರು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಅಧ್ಯಯನ ಸ್ವರೂಪದ ಪ್ರಮುಖ ಕೃತಿಯನ್ನು ಹೊರತಂದರು. ಅವರು ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಪಾತ್ರದ ಹಾಗೂ ತತ್ವಗಳ ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ನು ನೀಡಿ ಈ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿಸಿದರು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಅವರನ್ನು ‘ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನದ ಪಿತಾಮಹ’ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಯಿತು. 19ನೇ ಶತಮಾನದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಅವರ ಕೊಡುಗೆ ಅಂಗೀಕೃತವಾಗಿದ್ದು, ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ಪ್ರಸ್ತಾಪಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಾಯಿತು.

ಜ್ಞಾನದ ಇತರ ಶಾಖೆಗಳಂತೆ ಸಮಾಜವಿಜ್ಞಾನದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯೂ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದಿಂದಲೇ ಮೂಡಿಬಂದಿರುವಂತಹುದು. ಈಗ ‘ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನ’ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನೇ ಹಿಂದೆ ‘ಸಾಮಾಜಿಕ ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತು’ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಮುಂದೆ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವಿಧಾನ ಅಥವಾ ಪದ್ಧತಿ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಚುರವಾದಂತೆ ಇದನ್ನು ‘ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನ’ ಎಂದು ಗುರುತಿಸುವ ಪರಿಪಾಠ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿತು.

ಪ್ರಸ್ತುತ, ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನ ಎಂಬ ಪದದ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ‘New English Dictionary’ ಮತ್ತು ‘Webster New International Dictionary’ಗಳ ಆಧಾರಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳಿಂದ ದೊರೆತ ಮಾಹಿತಿ ಹೀಗಿದೆ:

‘ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನ’ ಎಂಬ ಪದ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನ ‘ಖರಭಿಚಿಟ Science’ ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಸಂವಾದಿಯಾದುದು. ಇಂಗ್ಲಿಷಿನ ಈ ಪದವನ್ನು ಮೊದಲಿಗೆ 1837ರಲ್ಲಿ ಕಾಮ್ಪೆ ಅವರು ಬಳಸಿದರು. ಇದನ್ನು ‘ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ’ ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿರವಾದ ಪದವಾಗಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಸಮಾನಾರ್ಥಕ ಪದವಾಗಿ ಬಳಸಲಾಯಿತು. ಆದರೆ ಇಂದು, ಇದು ಅಂಗೀಕೃತ ಪದವಾಗಿದೆ. ತಜ್ಞರು ಇದನ್ನು ಅನೇಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಗಳು ಇಂದಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಮುಖ ಭಾಗವಾಗಿದ್ದು ಬದುಕಿನ ಎಲ್ಲಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನೂ ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

ಅದು ಹೇಗೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವೀಗ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳೋಣ.

ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಮಾನವ ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಅಧ್ಯಯನ ಎಂದು ಸರಳವಾಗಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಮಾನವ ಸಮಾಜದ ಕಾರ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು, ಹಾಗೂ ಸಮಾಜದ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಅಂತರ್ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕುರಿತು ವಿಚಾರಮಾಡುವ ವಿಜ್ಞಾನದ ಒಂದು ಭಾಗವೆಂದು ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ.

ವಿಕಿಪೀಡಿಯಾದ ಪ್ರಕಾರ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರವು ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದೊಳಗಿನ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕುರಿತ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತಿನ ಒಂದು ವರ್ಗವಾಗಿದೆ. ಈ ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತು ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರ, ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ, ಸಂವಹನ ಅಧ್ಯಯನಗಳು, ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ, ಜಾನಪದ ಶಾಸ್ತ್ರ, ಇತಿಹಾಸ, ಸಂಗೀತಶಾಸ್ತ್ರ, ಮಾನವ ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರ, ನ್ಯಾಯಶಾಸ್ತ್ರ, ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರ, ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ, ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ಈ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವುದಾದರೂ ಇಷ್ಟಕ್ಕೇ ಸೀಮಿತವಾಗಿಲ್ಲ. ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತುಗಳು, ಕಾಲೇಜು ಅಥವಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕಲಿಸಲಾಗುವ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧಿಸಲಾಗುವ ಜ್ಞಾನಶಾಖೆಗಳಾಗಿವೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತುಗಳನ್ನು, ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ನಿಯತಕಾಲಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಿತ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನ ಸಂಘಗಳು ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವಿಭಾಗಗಳು ಅಥವಾ ಅದನ್ನು ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸುವ ಅಧ್ಯಾಪಕರು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಷೇತ್ರಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹಲವಾರು ಉಪ ವಿಭಾಗಗಳು ಅಥವಾ ಶಾಖೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ. ಇವುಗಳ ನಡುವಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಅಂಶಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಯಾದೃಚ್ಛಿಕವೂ ಮತ್ತು ಅಸ್ಪಷ್ಟವೂ ಆಗಿವೆ.

ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ವಿಜ್ಞಾನದಿಂದ ಹೊರತಾದ ಹಲವಾರು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಲು ಒಂದು ಸಮಗ್ರಪದವಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರ, ಪುರಾತತ್ವ, ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ, ಭೂಗೋಳ, ಇತಿಹಾಸ, ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರ, ರಾಜಕೀಯ ಶಾಸ್ತ್ರ, ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ ಇವುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಹೀಗೆ ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನ ಎಂಬ ಪದವು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸುವ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತದೆ. ಮಿಚೆಲ್' ಎಂಬಾತನ 'ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ನಿಘಂಟಿ'ನಲ್ಲಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನ ಎಂಬ ಪದವನ್ನು 'ಮನುಷ್ಯ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಸರಳೀಕರಿಸಿ ಅನ್ವಯಿಸಲಾಗಿದೆ' ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ಮೇಲೆ ನೀಡಲಾದ ವಿವರಣೆಗಳು ಮತ್ತು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ 'ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನವು ವಿವಿಧ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಅಥವಾ ವಿಷಯಗಳ ಗುಂಪಿನ ಅಧ್ಯಯನ' ಎಂದು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮತ್ತು ತಿಳುವಳಿಕೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ವಿವಿಧ ಜನರು ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ಅಧ್ಯಯನದ ಭಾಗವಾಗಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಒಳಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ:

ಫೇರ್‌ಚೈಲ್ಡ್ ಸಂಪಾದಿಸಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನದ ನಿಘಂಟಿನಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಳಗಿನ ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನದ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ.

1. ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ
2. ಸರಕಾರ ಅಧ್ಯಯನ
3. ಕಾನೂನುಶಾಸ್ತ್ರ
4. ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ
5. ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ
6. ಮಾನವ ಶಾಸ್ತ್ರ

ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಮತ್ತು ಮಾಹಿತಿ ವಿಜ್ಞಾನಕ್ಷೇತ್ರದ ಪ್ರವರ್ತಕ ಡಾ. ಎಸ್. ಆರ್. ರಂಗನಾಥನ್‌ರವರು ಈ ಕೆಳಗಿನ ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ತರಬಹುದು ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಶಿಕ್ಷಣ

1. ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರ
2. ಇತಿಹಾಸ
3. ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ

4. ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ
5. ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ
6. ಕಾನೂನುಶಾಸ್ತ್ರ

ಸಮಾಜ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗುವ ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳೋಣ.

ಮಾನವ ಶಾಸ್ತ್ರ: ಇದನ್ನು “ಮಾನವಕುಲದ ವಿಜ್ಞಾನ” ಎಂದೂ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಮಾನವನ ನಡವಳಿಕೆ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳು, ಮಾನವಕುಲದ ವಿಕಸನ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು, ಸಮಾಜ ರಚನೆಯ ಮೇಲೆ ಇವು ಬೀರುವ ಪರಿಣಾಮ ಇತ್ಯಾದಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಮಾನವ ವಿಕಾಸದ ಮೂಲ, ಒಂದು ಜೀವಿಯಾಗಿ ಮಾನವನ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ, ಇಡೀ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಕಾಲಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ವಿವಿಧ ಬಗೆಗಳು ಇವುಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಇದರ ಉದ್ದೇಶ.

ಇದು ಎಲ್ಲಾ ಮಾನವ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಅನ್ವಯವಾಗುವ ನಡವಳಿಕೆಯ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಬೆಳಕಿಗೆ ತರಲು ಆಶಿಸುತ್ತದೆ. ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞನಿಗೆ, ಯಾವುದೇ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿನ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಬದುಕಿನ ಅಂಶವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಆ ಸಮುದಾಯದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ದೇಹದ ಆಕಾರ ಮತ್ತು ಗಾತ್ರ, ಪದ್ಧತಿಗಳು, ಉಡುಪು, ಮಾತಿನ ರೀತಿ, ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯು ಭಿನ್ನತೆಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಒಂದು ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.

ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದುದಾಗಿದೆ. ಮನುಷ್ಯನು ಹುಟ್ಟಿದ ದಿನದಿಂದ ಇಂದಿನವರೆಗೆ ಅವನ ಜೀವನದ ವಿವಿಧ ಆಯಾಮಗಳ ಕುರಿತಾಗಿ ಇದು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದಾಗಿದ್ದು, ಭೌತಿಕವೂ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವೂ ಆದ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಮಾನವ ಮತ್ತು ಅವನ ಕೃತಿಗಳ ಕುರಿತು ವಿಚಾರಮಾಡುವ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರವು ಬಹುಶಃ ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಶಿಸ್ತುಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸಮಗ್ರವಾದುದು ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರವು ಜೈವಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನವಾಗಿದೆ. ಇದು ಒಂದು ಕಡೆ ಪ್ರಾಣಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಸದಸ್ಯನಾಗಿ ಮನುಷ್ಯನೊಂದಿಗೆ, ಮತ್ತು ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ಸಮಾಜದ ಸದಸ್ಯನಾಗಿ ಮನುಷ್ಯನ ವರ್ತನೆಯೊಂದಿಗೆ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತದೆ. ಮಾನವ ಕುಲದ ರಚನಾತ್ಮಕ ವಿಕಸನ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕತೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಎರಡನ್ನೂ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದು ಆ ದಾಖಲೆಗಳು ಇಂದಿನವರೆಗೂ ಉಳಿದಿವೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಸಮಕಾಲೀನ ಮಾನವ ಗುಂಪುಗಳು ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕತೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ವಿಷಯಗಳನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿ ಅವಲೋಕಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ: ಸರಕು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆ, ವಿತರಣೆ ಮತ್ತು ಬಳಕೆಯನ್ನು ಕುರಿತ ಅಧ್ಯಯನವೇ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ. ಇದು ಆರ್ಥಿಕ ಮಾಧ್ಯಮಗಳ ನಡವಳಿಕೆ ಮತ್ತು ಪರಸ್ಪರ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಮೇಲೆ ಗಮನಹರಿಸುವುದಲ್ಲದೆ ಆರ್ಥಿಕತೆಗಳು ಹೇಗೆ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತವೆ ಎಂಬುದರ ಮೇಲೆ ನಿಗಾ ಇಡುತ್ತದೆ. ಇದು ಮಾನವನ ನಡವಳಿಕೆಯನ್ನು ಗುರಿಗಳು ಮತ್ತು ಕೊರತೆಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ವಿಜ್ಞಾನವಾಗಿದ್ದು ಅನೇಕ ಉಪಯೋಗಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಇದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜೀವನದ ವ್ಯವಹಾರದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಅವನು ತನ್ನ ಆದಾಯವನ್ನು ಹೇಗೆ ಗಳಿಸುತ್ತಾನೆ, ಹೇಗೆ ಬಳಸುತ್ತಾನೆ ಎಂಬುದು ಇದರ ಗಮನ. ಹಾಗಾಗಿ, ಇದು ಒಂದು ಕಡೆ ಸಂಪತ್ತಿನ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ಮನುಷ್ಯ ಅಧ್ಯಯನದ ಭಾಗವಾಗಿದೆ.

ಭೂಗೋಳ ಶಾಸ್ತ್ರ: ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರವು ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನದ ಒಂದು ಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿದ್ದು, ಇದು ಭೂಮಿ ಮತ್ತು ಗ್ರಹಗಳು, ಭೂಮಿಯ ಲಕ್ಷಣಗಳು, ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಿನ ನಿವಾಸಿಗಳು ಮತ್ತು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ

ವಿದ್ಯಮಾನಗಳ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಮೀಸಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಭೂಮಿಯ ಮತ್ತು ಅದರಲ್ಲಿನ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಕೀರ್ಣತೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಬಯಸುವ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ಶಿಸ್ತು. ಕೇವಲ ವಸ್ತುಗಳು ಎಲ್ಲಿದೆ ಎಂಬುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಅವು ಹೇಗೆ ಬದಲಾಗಿವೆ ಮತ್ತು ಹೇಗೆ ಬಂದವು ಎಂಬುದನ್ನೂ ಸಹ ಇದು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇದು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಮತ್ತು ಅದರ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯತೆಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಅಧ್ಯಯನವಾಗಿದೆ. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿ ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರವು ನಕ್ಷಾಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳನಾಮಗಳನ್ನು ಕುರಿತದ್ದು. ಇದು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲ್ಮೈಯ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಪರಿಸರಗಳು, ಸ್ಥಳಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಪರಸ್ಪರ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ವಸ್ತುಗಳು ಏಕೆ ಮತ್ತು ಅವು ಎಲ್ಲಿವೆ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಲು ಇದು ಸದಾ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರವು ಆಧುನಿಕ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಶಿಸ್ತು, ಆದರೂ ಪ್ರಾಚೀನ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಬೇರೂರಿದೆ. ಸ್ಥಳಗಳ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳು, ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಅವುಗಳ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ಜನರು, ಮತ್ತು ಇವೆರಡರ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧಗಳಿಗೆ ಇದು ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ.

ಇತಿಹಾಸ: ಇತಿಹಾಸವು ಮಾನವನನ್ನು ಕುರಿತ ಗತಕಾಲದ ವಿಷಯವಾಗಿದ್ದು, ಪ್ರಪಂಚದ ವಿಶಾಲವಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಮತ್ತು ಕಾಲವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಇದು ಲಿಖಿತ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹಿಂದಿನದನ್ನೂ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಲಿಖಿತ ದಾಖಲೆಗಳ ಮೊದಲು ಸಂಭವಿಸುವ ಘಟನೆಗಳನ್ನು 'ಇತಿಹಾಸಪೂರ್ವ'ವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. 'ಇತಿಹಾಸ' ಎನ್ನುವುದು ಹಿಂದಿನ ಘಟನೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು. ಅದರಲ್ಲಿ ಘಟನೆಗಳ ನೆನಪುಗಳು, ಆವಿಷ್ಕಾರ, ಸಂಗ್ರಹ, ಸಂಘಟನೆ, ಪ್ರಸ್ತುತಿ ಮತ್ತು ಮಾಹಿತಿಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳಿವೆ. ಇತಿಹಾಸದ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆಯುವ ವಿದ್ವಾಂಸರನ್ನು 'ಇತಿಹಾಸಕಾರರು' ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಹಿಂದಿನ ಘಟನೆಗಳ ಅನುಕ್ರಮವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ಮತ್ತು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲು, ಆ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕಾರಣಗಳ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಬಳಸಲಾಗುವ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಶಿಸ್ತು ಕೂಡಾ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಇತಿಹಾಸದ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ಅದರ ಉಪಯುಕ್ತತೆಯನ್ನು ಆ ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತಿನ ಅಧ್ಯಯನ ಒಂದು ಅಂತ್ಯವೆಂಬಂತೆ ಮತ್ತು ವರ್ತಮಾನದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಚರ್ಚೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

ರಾಜಕೀಯ ವಿಜ್ಞಾನ: ರಾಜಕೀಯವು ಜೀವನದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಭಾಗದ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇದು ಆಕರ್ಷಕ ಅಧ್ಯಯನದ ಕ್ಷೇತ್ರವಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವಿಲ್ಲ. 'ಲೇನ್' ಎಂಬ ತಜ್ಞನ ಪ್ರಕಾರ "ರಾಜಕೀಯ ವಿಜ್ಞಾನವು ರಾಜಕೀಯ ವಿಜ್ಞಾನದ ಸಿದ್ಧಾಂತ , ಅಭ್ಯಾಸ , ರಾಜಕೀಯ ವಸ್ತುಗಳ ವಿವರಣೆ ಮತ್ತು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಹಾಗೂ ನಡವಳಿಕೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನದ ಒಂದು ಶಾಖೆಯಾಗಿದೆ. ರಾಜಕೀಯ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ರಾಜಕೀಯ ಘಟನೆಗಳು ಮತ್ತು ಷರತ್ತುಗಳಿಗೆ ಆಧಾರವಾಗಿರುವ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಬಹಿರಂಗಪಡಿಸುವಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡು ಆ ಮೂಲಕ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಪಂಚವು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವ ವಿಧಾನದ ಕುರಿತಾದ ಸಾಮಾನ್ಯ ತತ್ವಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ."

ರಾಜಕೀಯ ವಿಜ್ಞಾನವು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನೀತಿ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ರಾಜಕೀಯ, ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಬಂಧಗಳು, ತುಲನಾತ್ಮಕ ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಸೇರಿದಂತೆ ಇತರ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳೊಂದಿಗೆ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತದೆ.

ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ: ಬ್ರಿಟಾನಿಕಾ ಗ್ರಂಥವು ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುತ್ತದೆ. 'ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರವು ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನದ ಮತ್ತೊಂದು ಶಾಖೆ. ಇದು ಮಾನವ ಸಮಾಜಗಳು, ಅವುಗಳ ಪರಸ್ಪರ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ ಮತ್ತು ಬದಲಾಯಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಸಮುದಾಯಗಳು, ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಮತ್ತು ಲಿಂಗತ್ವ, ಜನಾಂಗೀಯ ಅಥವಾ ವಯೋಮಾನದಂತಹ ಸಮಾಜಗಳ ಘಟಕ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಚಲನಶೀಲತೆಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವ ಮೂಲಕ ಇದು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರವು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿ ಮತ್ತು ಶ್ರೇಣೀಕರಣ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಳುವಳಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ

ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನೂ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಜತೆಗೆ, ಅಪರಾಧ, ವಿಚಲನ ಮತ್ತು ಕ್ರಾಂತಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಸ್ವಸ್ಥತೆಯ ಕುರಿತೂ ಗಮನ ಹರಿಸುತ್ತದೆ.

ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರವು ಸಾಮಾನ್ಯೀಕರಿಸುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನವಾಗಿ, ಅದರ ವಿಸ್ತಾರದಲ್ಲಿ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನೂ ಮೀರಿದೆ. ಇದು ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರ, ಭೌತಿಕ ಮಾನವ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಒಂದು ವಿಭಾಗವಾಗಿದೆ. ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ವಿಜ್ಞಾನದ ವಿಶಾಲ ಸ್ವರೂಪವು ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ, ರಾಜಕೀಯ ಶಾಸ್ತ್ರ, ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ, ಭೌಗೋಳಿಕತೆ, ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಕಾನೂನಿನಂತಹ ಇತರ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಗಳೊಂದಿಗೆ ಅತಿಕ್ರಮಿಸಲು ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಲು ವಿಸ್ತಾರವಾದ, ಸಮಗ್ರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿದೆ.

ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ(ಸೈಕಾಲಜಿ): ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವು ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತು ನಡವಳಿಕೆಯ ಅಧ್ಯಯನ. ಇದರ ಸಂಶೋಧಕರು, ಜನರು ಹೇಗೆ ಯೋಚಿಸುತ್ತಾರೆ, ವರ್ತಿಸುತ್ತಾರೆ, ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಜೈವಿಕ ಪ್ರಭಾವಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಒತ್ತಡಗಳವರೆಗೆ ಚಿಂತನೆ ಮತ್ತು ನಡವಳಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವ ಹಲವು ಅಂಶಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಜನರನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಅರ್ಥವಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ತಿಳುವಳಿಕೆಯು ಇಂದು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿನ ಅನೇಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಾಯಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತಿರುವ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಶಿಸ್ತು ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿಪರವಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ, ಮಾನವ ನಡವಳಿಕೆಯ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಮೀಸಲಾದ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಮಾನವನ ನಡವಳಿಕೆಯ ಹಿಂದಿನ ಆಲೋಚನೆಗಳು, ಭಾವನೆಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರೇರಣೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ವೀಕ್ಷಣೆ, ಮಾಪನ ಮತ್ತು ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಮೂಲಕ, ತೀರ್ಮಾನಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವಿಧಾನವನ್ನು ಆಧರಿಸಿದೆ.

ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ - 1

ಕೆಳಗಿನವುಗಳಲ್ಲಿ “ಸರಿ” ಮತ್ತು “ತಪ್ಪು” ಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ.

1. ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನವು ಮನುಷ್ಯನ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದೊಂದಿಗೆ ಅವನ ಸಂಬಂಧದ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ.
2. ‘ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನ’ ಎಂಬ ಪದವು 10ನೇ ಶತಮಾನಕ್ಕೂ ಹಿಂದಿನದು.
3. ಆಗಸ್ಟ್‌ಕಾಂಪ್ಲೆ ಅವರನ್ನು “ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನದ ಪಿತಾಮಹ” ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.
4. ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನ ಒಂದೇ ಆಗಿದೆ.
5. ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರವು ಭೂವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ.

1.1.3.2. ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನದ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪ್ತಿ

ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನ ಕ್ಷೇತ್ರದ ತಜ್ಞರು ನೀಡಿದ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಆಧರಿಸಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ವಿವರಿಸಬಹುದು.

ನಾವು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡಂತೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನವು ಕೇವಲ ಒಂದು ವಿಷಯವಲ್ಲ, ಅದು ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳ ಸಂಯೋಜನೆಯಾಗಿದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನದ ಸ್ವರೂಪವು ಮೂಲತಃ ಅದು ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ವಿಷಯಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ.

ಎ. ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ಸ್ವರೂಪ

ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ತಾತ್ವಿಕ ರೂಪ: ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನದ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವು ಪರಾ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಪ್ರಯತ್ನವಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಕುರಿತಾದ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಎಂದರ್ಥ. ಏಕೆಂದರೆ, ಇದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನದ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ಕುರಿತಾದ ಸಿದ್ಧಾಂತವಾಗಿದೆ.

ಇದರ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನದ ದಾರ್ಶನಿಕರು, ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ಅಭ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನಗಳು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ಘಟಕಗಳ ಸ್ವರೂಪ ಎರಡನ್ನೂ ಕುರಿತು ಅನ್ವೇಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ಇವರ ಈ ಅನ್ವೇಷಣೆಗೆ ಮಾನವರ ವರ್ತನೆಗಳನ್ನೇ ಆಧರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನದ ತಾತ್ವಿಕರೂಪವು ವಿಶಾಲವಾಗಿ ವಿವರಣಾತ್ಮಕವಾಗಿರಬಹುದು. ಈ ಉಪಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನಗಳಲ್ಲಿನ ಮೂಲಭೂತ ಪ್ರಕ್ರಿಯಾ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದು ಅವುಗಳನ್ನು ಇತರ ಮಾನವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸಲಾಗುವ ಸಾಧನಗಳಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುವುದು. ಈ ತಾತ್ವಿಕತೆಯು ಆದೇಶಾತ್ಮಕವಾಗಿಯೂ ಇರಬಹುದು. ಅಂದರೆ ಕೆಲವು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಉಪಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಿ, ಅದನ್ನೇ ಬಳಸಿ ಉದ್ದೇಶಿತ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವ ಪರಿಪಾಠವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.

ಇದು ಮನುಷ್ಯನಷ್ಟೇ ಹಳೆಯದು: ಯುಗಗಳಿಂದಲೂ ಮನುಷ್ಯನ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದೊಂದಿಗೆ ಮಾನವನ ಸಂಬಂಧಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವುದೇ ಔಪಚಾರಿಕ ಮತ್ತು ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಅಧ್ಯಯನ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಮನುಷ್ಯನ ಚಟುವಟಿಕೆಯು ಯಾವಾಗಲೂ ಇತ್ತು. ಅವನು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಇದಲ್ಲದೆ, ಶಿಲಾಯುಗದ ನಾಗರಿಕತೆ, ಸಿಂಧೂ ಕಣಿವೆಯ ನಾಗರಿಕತೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಾವು ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ. ಇಂದು ನಾವು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡಂತೆ “ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನ” ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಬಳಸುವುದು ತುಲನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಹೊಸದು.

ಇದು ಅಂತರ್‌ಶಿಸ್ತೀಯ ಅಧ್ಯಯನ: ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನವು ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳ ಸಂಯೋಜನೆಯಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಇದು ಅಂತರ್‌ ಶಿಸ್ತುಗಳ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನೊಳಗೊಂಡಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ: ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಲಾದ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ, ಅಲ್ಲಿನ ಸಮಾಜದ ಜನರ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಯದೆ ಸ್ಥಳದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದು ಕಷ್ಟ. ಇಂದು ರಾಜಕೀಯ ವಿಜ್ಞಾನದ ವಿಷಯವಾದ ಘಟನೆಯು ನಾಳೆ ಇತಿಹಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಜನರ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಅವರ ಭೌಗೋಳಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯ ಹಿನ್ನೆಲೆ ತಿಳಿಯದೆ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದು ಅಸಾಧ್ಯ. ಹೀಗಾಗಿ ಇತಿಹಾಸವು ಭೂಗೋಳ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧಿಸುತ್ತದೆ. ಇತಿಹಾಸವೂ ಮಾನವನ ಅಧ್ಯಯನವೇ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನುಳಿದು ಇತಿಹಾಸ ಇರಲಾರದು.

ಇದು ಮಾನವ ಮತ್ತು ಅವನು ಬದುಕುವ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದುದು: ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನದ ಯಾವುದೇ ಅಂಶವು ಮಾನವ ಮತ್ತು ಅವನ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ವರ್ತಮಾನದಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಮಾಡುತ್ತದೆ. ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರವು ಸಮಾಜದ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ವಿವಿಧ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವು ಜನರ ಹಣಕಾಸು, ವ್ಯವಹಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತದೆ, ಮಾನವ ಶಾಸ್ತ್ರವು ಮಾನವನ ವಿಕಾಸದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತದೆ.

ಈ ಅಧ್ಯಯನ ತಾರ್ಕಿಕ ಸ್ವರೂಪದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ: ಇದು ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳ ತರ್ಕ ಮತ್ತು ವಿಧಾನಗಳ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಹಲವು ಕೇಂದ್ರ ವಿಷಯಗಳು ಸೇರಿವೆ. ಉತ್ತಮ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿವರಣೆಯ ಮಾನದಂಡಗಳು ಯಾವುವು? ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಗಳು ನೈಸರ್ಗಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಗಳಿಂದ ಹೇಗೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿವೆ? ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ವಿಧಾನವಿದೆಯೇ? ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನದ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಗಳನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿಯ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡಬೇಕು? ಬದಲಾಯಿಸದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾನೂನುಗಳಿವೆಯೇ? ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳ ನಡುವೆ ಸಾಂದರ್ಭಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳಿವೆಯೇ? ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಗತಿಗಳು ಮತ್ತು ಕ್ರಮಬದ್ಧತೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಾದ

ಆಧಾರಗಳು ಯಾವುವು? ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನದ ತಾತ್ವಿಕ ಚಿಂತನೆಯು ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಬಿ. ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿ:

ನಾವು ಮೇಲೆ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನದ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನದ ಕೊಡೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಲಾದ ಎಲ್ಲಾ ವಿಷಯಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಅದು ಒಳಗೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನದ ವಿಷಯಗಳು, ಮನುಷ್ಯ ಮತ್ತು ಅವನ ಸಮಾಜದೊಂದಿಗೆ ಅವನ ಹುಟ್ಟಿನಿಂದ ಸಾವಿನವರೆಗೆ ಮತ್ತು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಅದರಾಚೆಗೂ ವ್ಯಾಪಿಸುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ವಿಶಾಲವಾಗಿದೆ.

ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿನ ವಿಷಯಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯು ಎಲ್ಲಾ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದೇ ಆಗಿದೆ. ಆದರೆ ಅವುಗಳ ವಿಧಾನ ಮತ್ತು ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಅವುಗಳನ್ನು ಪರಸ್ಪರ ಬೇರ್ಪಡಿಸುವುದು. ಹೀಗಾಗಿ, ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವು ಆರ್ಥಿಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ಸಮಾಜವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ರಾಜಕೀಯ ವಿಜ್ಞಾನವು ರಾಜಕೀಯ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇತಿಹಾಸವು ಐತಿಹಾಸಿಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರವು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸಮಾಜವನ್ನು ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಒಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಆಳ ಮತ್ತು ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಶಾಖೆಯನ್ನು ವಿಷಯಶಾಖೆಗಳನ್ನಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ: ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಎರಡು ಶಾಖೆಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದು. ಎ) ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ. ಬಿ) ವಿಶೇಷ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ.

ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ: ಇದು ಎಲ್ಲಾ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳನ್ನು ಅವುಗಳ ರಚನಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳು ಮತ್ತು ಏಕರೂಪತೆಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ಜೈವಿಕ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧಗಳ ಕುರಿತು ರಚನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಅಂಶದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಪರ್ಕ, ಕ್ರಿಯೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಘರ್ಷ, ಪ್ರಾಬಲ್ಯ, ಅಧೀನತೆ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳ ಅಧ್ಯಯನವು ವಿಷಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ವಿಶೇಷ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ: ಇದು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಾಮಾಜಿಕ-ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿದ್ಯಮಾನವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಸೊರೊಕೊನ್ ಎಂಬ ತಜ್ಞನ ಪ್ರಕಾರ ಹೆಚ್ಚು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ಕೆಲವು ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಗಳೆಂದರೆ, ಜನಸಂಖ್ಯಾ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ, ನಗರ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ, ಕುಟುಂಬ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ, ಧರ್ಮ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ, ಜ್ಞಾನ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ, ಕ್ರಾಂತಿಯ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ, ಯುದ್ಧದ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ, ಲಲಿತಕಲೆಗಳ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ಇತ್ಯಾದಿ.

ರಾಜಕೀಯ ವಿಜ್ಞಾನ: ರಾಜಕೀಯ ವಿಜ್ಞಾನದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ವಿಶಾಲವಾಗಿದೆ. ತಜ್ಞರು ರಾಜಕೀಯ ವಿಜ್ಞಾನ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು, ರಾಜಕೀಯ ಸಿದ್ಧಾಂತ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತ, ತುಲನಾತ್ಮಕ ರಾಜಕೀಯ, ಅಂತರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಬಂಧಗಳು, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕಾನೂನು ಎಂದು ಐದು ಉಪ ವಿಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಉಪ ವಿಭಾಗಗಳು ಆಧುನಿಕ ರಾಜಕೀಯ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಒಳಹಾದಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಜಾಗತಿಕ ರಾಜಕೀಯ ಆರ್ಥಿಕತೆ ಹೇಗೆ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದರ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ತಿಳುವಳಿಕೆಗೆ ಆಧಾರವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಹಂಚಿಕೆ ಮತ್ತು ವಿತರಣೆ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರ ವರ್ಗಾವಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಷಯಗಳ ಅಧ್ಯಯನವು ರಾಜಕೀಯ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಆಡಳಿತ ರಚನೆಗಳ ಯಶಸ್ಸು ಅಥವಾ

ಉತ್ತಮ ಮತ್ತು ಉತ್ತಮವಲ್ಲದ ರೀತಿಯ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುವ ಬಹುಮುಖಿ ಅಂಶಗಳನ್ನು ರಾಜಕೀಯ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಪರಿಶೀಲಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದು ಪ್ರಾಯೋಗಿಕವಾಗಿ ಬಹಳ ಕಷ್ಟಕರ ಮತ್ತು ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಕಾರಣ, ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

- ಪ್ರಪಂಚದ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಮಾನವನ ವಿಕಾಸ ಮತ್ತು ಇತಿಹಾಸ;
- ಸಮಾಜದ ರಚನೆ, ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಗಳು;
- ವಿಶ್ವದಾದ್ಯಂತ ಧರ್ಮ, ಮಾನಕಗಳು, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯಗಳು;
- ಸಮಾಜದ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಕಲ್ಯಾಣ;
- ಸಮಾಜದ ಹಣಕಾಸು ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಗಳು; ಮತ್ತು
- ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ.

ಮೇಲಿನ ಪಟ್ಟಿಯಂತೆ, ಅಧ್ಯಯನದ ಎಲ್ಲಾ ವಿಷಯಗಳು ನೇರವಾಗಿ ಅಥವಾ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನದ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿದೆ.

ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ - 2

1. ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನದ ಅಧ್ಯಯನವು ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ಐದು ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
2. ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನದ ಅಂತರ್‌ಶಿಸ್ತಿನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ.

1.1.4. ಸಾರಾಂಶಿಸೋಣ

- ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನವು ಮನುಷ್ಯ ಮತ್ತು ಅವನ ಸಮಾಜದೊಂದಿಗೆ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತದೆ.
- ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನವು ತುಲನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಹೊಸ ಪದವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಇದು ಇತರ ಹಲವು ವಿಷಯಗಳಂತೆ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಮೂಡಿಬಂದುದು.
- ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನ ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಮೊದಲು 1837ರಲ್ಲಿ ಕಾಂಪೆ ಬಳಸಿದರು. ಅವರನ್ನು “ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ಪಿತಾಮಹ” ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನವು ಅದರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಅಧ್ಯಯನ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಅವೆಲ್ಲವೂ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿವೆ.
- ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ, ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ, ಮಾನವ ಶಾಸ್ತ್ರ, ರಾಜಕೀಯ ವಿಜ್ಞಾನ, ಭೂಗೋಳ ಶಾಸ್ತ್ರ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕೆಲವು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಾಗಿವೆ.
- ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನದ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವು ಮೆಟಾ - ಸಿದ್ಧಾಂತವಾಗಿದೆ.
- ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಬಹಳ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಅದರ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವು ಅದನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ.

1.1.5. ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಉತ್ತರಗಳು - 1 ಮತ್ತು 2

ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ - 1

1. ಸರಿ
2. ತಪ್ಪು
3. ಸರಿ
4. ತಪ್ಪು
5. ಸರಿ

ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ - 2
ಉತ್ತರಗಳಿಗಾಗಿ ಸ್ವ ಕಲಿಕಾ ಅಧ್ಯಯನ ಸಾಮಗ್ರಿಯ 1.2.3.2. ನ್ನು ನೋಡಿ.

1.1.6. ಘಟಕಾಂತ್ಯ ಅಭ್ಯಾಸಗಳು

1. ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನದ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
2. ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಇತರ ವಿಷಯಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ವಿಶದಪಡಿಸಿ.

1.1.7. ಪರಾಮರ್ಶನ ಸೂಚಿ

1. https://shodhganga.inflibnet.ac.in/bitstream/10603/40587/8/10_chapter1.pdf
2. <https://www.merriam-webster.com/dictionary/social%20science>
3. https://www.postgrad.com/subjects/social_sciences/overview/
4. https://en.wikipedia.org/wiki/Social_science
5. <https://www.orindaacademy.org/2014/07/10/the-importance-of-social-studies-in-schools/>
6. https://www.jstor.org/stable/1824581?seq=2#metadata_info_tab_contents
7. <https://www.learner.org/workshops/socialstudies/pdf/session8/8.WhatIsSocialStudies.pdf>
8. <https://www.schoolbag.sg/story/why-study-social-studies>
9. <https://www.palgrave.com/gp/campaigns/social-science-matters/10-reasons-for-social-science>
10. <https://www.historians.org/about-aha-and-membership/aha-history-and-archives/historical-archives/american-history-in-schools-and-colleges/chapter-5-history-among-the-social-studies>
11. <http://www.gdgoenkauniversity.com/news-events/understanding-the-scope-of-humanities-and-social-science-better/>
12. https://shodhganga.inflibnet.ac.in/bitstream/10603/40587/8/10_chapter1.pdf

ಬ್ಲಾಕ್ 1 : ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನದ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ಮೂಲಗಳು

ಘಟಕ 2 : ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತು ಮತ್ತು ಶಾಲಾ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು

ಘಟಕದ ರಚನೆ

- 1.2.1. ಕಲಿಕೆಯ ಉದ್ದೇಶಗಳು
- 1.2.2. ಪೀಠಿಕೆ
- 1.2.3. ಕಲಿಕಾ ಅಂಶಗಳು ಮತ್ತು ಕಲಿಕಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು
- 1.2.3.1. ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತು ಎಂಬುದರ ಪರಿಪಲ್ಲನೆ ಮತ್ತು ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳು
ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ - 1
- 1.2.3.2. ಶಾಲಾ ವಿಷಯದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಮತ್ತು ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳು
ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ - 2
- 1.2.3.3. ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತು ಮತ್ತು ಶಾಲಾ ವಿಷಯವಾಗಿ ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನದ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ
ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ - 3
- 1.2.4. ಸಾರಾಂಶಿಸೋಣ
- 1.2.5. ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಉತ್ತರಗಳು - 1, 2 ಮತ್ತು 3
- 1.2.6. ಘಟಕಾಂತ್ಯ ಅಭ್ಯಾಸಗಳು
- 1.2.7. ಪರಾಮರ್ಶನ ಸೂಚಿ

1.2.1. ಕಲಿಕೆಯ ಉದ್ದೇಶಗಳು

ಈ ಘಟಕವನ್ನು ಕಲಿತ ನಂತರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಶಿಕ್ಷಕ ಶಿಕ್ಷಕಿಯರು ಕೆಳಗಿನ ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥರಾಗುವರು;

- ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತು ಮತ್ತು ಶಾಲಾ ವಿಷಯವೆಂದರೇನು ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸುವರು;
- ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತು ಮತ್ತು ಶಾಲಾ ವಿಷಯದ ಗುಣ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿಮಾಡುವರು; ಮತ್ತು
- ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಶಿಸ್ತು ಮತ್ತು ಶಾಲಾ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯಿಸುವರು; ಮತ್ತು
- ಜ್ಞಾನಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಶ್ಲಾಘಿಸುವರು.

1.2.2. ಪೀಠಿಕೆ

ನಮ್ಮ ಬೋಧನೆ ಮತ್ತು ಕಲಿಕೆಯ ಅನುಭವದ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ನಾವು ವಿಷಯ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ. ನಮ್ಮ ಶಿಕ್ಷಣದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿಯೂ ಇದ್ದೇವೆ. ಹಿಂದಿನ ಘಟಕದಲ್ಲಿ ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನ ಎಂಬ ವಿಷಯದ ಅರ್ಥ, ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಇವೆಲ್ಲವುಗಳೊಂದಿಗೆ ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನವಿಷಯ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತು ಯಾವುದು ಎಂಬುದರ ಕುರಿತೂ ಕಳೆದ ವರ್ಷದ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಚಯಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಆ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಪುನಃ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ, ಈ ಘಟಕದಲ್ಲಿ ಸಮಾಜವಿಜ್ಞಾನವು ಹೇಗೆ ಒಂದು ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತು ಹೌದು ಮತ್ತು ಅಧ್ಯಯನ ವಿಷಯವೂ ಹೌದು ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಚಾರಮಾಡೋಣ.

ಬಿ.ಎಡ್ ಮೊದಲ ವರ್ಷದ ಕೋರ್ಸ್‌5ರಲ್ಲಿ ನೀವು ಈಗಾಗಲೇ ಶಿಸ್ತು ಮತ್ತು ಶಾಲಾವಿಷಯ ಎಂದರೇನು, ಅವುಗಳ ಲಕ್ಷಣಗಳೇನು ಎಂಬುದನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಿರುವಿರಿ. ಜೊತೆಗೆ ಸಮಾಜವಿಜ್ಞಾನದ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನೂ ಕುರಿತು ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಿದ್ದೀರಿ. ಈ ಘಟಕ ಅದರ ಪುನರಾವರ್ತನೆಯಷ್ಟೆ. ಇದನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸುವಾಗ ಅದರಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಮಾಡಿದ ಪ್ರತಿ ಅಂಶವನ್ನೂ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ.

1.2.3. ಕಲಿಕಾ ಅಂಶಗಳು ಮತ್ತು ಕಲಿಕಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು

ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಶೀರ್ಷಿಕೆ “ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಒಂದು ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತು ಮತ್ತು ಶಾಲಾ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅರ್ಥವಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು”. ಇದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಮೂರು ಪದಗಳಿವೆ. ಅವು ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನ, ಶಿಸ್ತು ಮತ್ತು ಶಾಲಾ ವಿಷಯ. ಈ ಮೂರರ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪದಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಮಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟತೆ ಇರಬೇಕು.

ಹಿಂದಿನ ಘಟಕದಲ್ಲಿ ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನದ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ನಾವು ಈಗಾಗಲೇ ವಿವರವಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಈಗ ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತು ಮತ್ತು ಶಾಲಾ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳೋಣ ಮತ್ತು ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನವು ಕೂಡಾ ಒಂದು ಶಿಸ್ತು ಮತ್ತು ಶಾಲಾ ವಿಷಯವಾಗಿರುವುದು ಹೇಗೆ ಎಂದು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸೋಣ.

1.2.3.1. ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತು ಎಂಬುದರ ಪರಿಪಲ್ಲನೆ ಮತ್ತು ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳು

ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತು ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಇಂಗ್ಲಿಷಿನ ‘Discipline’ ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಸಂವಾದಿಯಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗಿದೆ. ಈ Discipline ಎಂಬ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪದವು ಶಿಸ್ತು ಎಂಬ ಪದವು ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಪದವಾದ ‘disciplina’ ಎಂಬ ಪದದಿಂದ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ. ಇದರ ಅರ್ಥ “ಸೂಚನೆ ಮತ್ತು ತರಬೇತಿ”. ಇದು ‘discere’ ಎಂದರೆ “ಕಲಿಯಲು” ಎಂಬ ಅರ್ಥವುಳ್ಳ ಮೂಲ ಧಾತುವಿನಿಂದ ವ್ಯುತ್ಪನ್ನವಾದುದು. ಶಿಸ್ತು ಎನ್ನುವುದು ನಾವು ದೈನಂದಿನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಬಳಸುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಪದವಾಗಿದೆ. ‘ನೀವು ಶಿಸ್ತುಬದ್ಧವಾಗಿರಬೇಕು.’ ‘ಶಿಸ್ತಿನ ಜೀವನವನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು’ ಎಂದು ನಾವು ಹೇಳುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತೇವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಶಿಸ್ತು ಎಂದರೆ, ‘ನಿಯಮವನ್ನು ಪಾಲಿಸಲು ಜನರಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡುವುದು ಅಥವಾ ಅಸಹಕಾರವನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಲು ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಬಳಸುವುದು’. ಆದರೆ ಈ ಘಟಕದಲ್ಲಿ ನಾವು ಹೇಳುತ್ತಿರುವ ‘ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತು’ ಎಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ಸಂಪೂರ್ಣ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಇದರ ಅರ್ಥ ಜ್ಞಾನ, ಸಂಘಟಿತ ಮಾಹಿತಿ, ಅಧ್ಯಯನದ ಕ್ಷೇತ್ರ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ. ಇದು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಅಂಶಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇದನ್ನು ‘ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಶಿಸ್ತು’ ಎಂದು ಅಥವಾ ನಮ್ಮ ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಸರಳವಾಗಿ ‘ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತು’ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತು ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಸಂವಾದಿಯಾದ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪದಕ್ಕೆ ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ನಿಘಂಟಿನಲ್ಲಿ “ಕಲಿಕೆಯ ಒಂದು ಶಾಖೆ ಅಥವಾ ವಿದ್ವತ್ಪೂರ್ಣ ಬೋಧನೆ” ಎಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಶಿಸ್ತುಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೀಡಿದ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗನುಗುಣವಾಗಿ ‘ಅಧ್ಯಯನದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು’ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಕಾಲೇಜು ಅಥವಾ ಅನಂತರದ ಕಲಿಕೆಗಳ ಶಿಸ್ತಿನ ಅಧ್ಯಯನದ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ, ಹಾಗಾಗಿ, ವಿದ್ವಾಂಸರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಜಗತ್ತನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುತ್ತದೆ.

ಒಂದು ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತಿನಲ್ಲಿನ ತರಬೇತಿಯು ಆ ಶಿಸ್ತಿನ ಲಕ್ಷಣಗಳೆಂದು ಗುರುತಿಸಲಾದ ಕ್ರಮಬದ್ಧ ನಡವಳಿಕೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಫಲಿಸುತ್ತದೆ. ಅಂತಹ ವರ್ತನೆಗಳು ತಮ್ಮ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಹೊಸ ಜ್ಞಾನ, ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ವಿಧಾನಗಳು ಮತ್ತು ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಪಂಡಿತರ ಉಪಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತವೆ.

ಜಾನಿಸ್ ಬೇಯರ್ ಮತ್ತು ಥಾಮಸ್ ಲೋಡಾಲ್ ಅವರು ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತಿನ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಆಯಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಮಾಡುವವರನ್ನು ತರಬೇತಿಗೊಳಿಸುವ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕರಣಗೊಳಿಸುವಂತಹುದು, ಜ್ಞಾನದ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವಂತಹುದು, ಬೋಧನೆ ಸಂಶೋಧನೆ, ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವಂತಹುದು, ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಹೊರಹರಿವನ್ನು ಫಲಿಸುವಂತಹುದು, ಎಂದು ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಶಿಸ್ತಿಯ ಪ್ರಪಂಚ ವಿಭಿನ್ನವಾದವು, ಮತ್ತು ವಿಭಿನ್ನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯವು, ಇವು ವಿದ್ವತ್ಪೂರ್ಣ ನಡವಳಿಕೆಗಳ ಮೇಲೆ ಮತ್ತು ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣದ ರಚನೆಯ ಮೇಲೆ ವಿಭಿನ್ನ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತದೆ.

ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ, ಭೌತಶಾಸ್ತ್ರ, ಗಣಿತ, ಭೂಗೋಳ ಶಾಸ್ತ್ರ ಇತ್ಯಾದಿ ಪದಗಳನ್ನು ನಾವು ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದೂ ತನ್ನದೇ ಆದ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಜ್ಞಾನದ ಶಾಖೆಗಳು. ಆದ್ದರಿಂದ, ಅತ್ಯಂತ ಸರಳವಾದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ 'ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತು' ಎನ್ನುವುದು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಷೇತ್ರ ಅಥವಾ ಜ್ಞಾನದ ಒಂದು ಶಾಖೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಾಲೇಜು ಅಥವಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವಂತಹ ಮಾನವ ಜ್ಞಾನಕ್ಷೇತ್ರಗಳು. ಶಿಸ್ತುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯೂ ಅಗಾಧವಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದಕ್ಕೂ ಅದರದೇ ಆದ ವಿಧಾನಗಳು, ಉದ್ದೇಶಗಳು ಮತ್ತು ವಿಷಯಗಳಿವೆ. 'ಬೆಖಿಲ್' ಮತ್ತು 'ಟ್ರೋಲರ್' ಎಂಬ ತಜ್ಞರ ಪ್ರಕಾರ, "ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಶಿಸ್ತುಗಳು ಸಂಘಟನಾತ್ಮಕ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ತಾರ್ಕಿಕವಾದ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತವೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಪ್ರತಿ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಶಿಸ್ತು ಅದರ ಗಡಿಯನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುವ ಕೆಲವು ಸಂಜ್ಞಾನಾತ್ಮಕ ಅಂಶಗಳನ್ನೂ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ ಆವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಶಿಸ್ತುಗಳ ಈ ಎರಡೂ ಸಂಜ್ಞಾನಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ರಚನೆಗಳು ಉನ್ನತಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಘಟಕಗಳಾಗಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತವೆ.

ಡೋಗನ್‌ರವರ ಪ್ರಕಾರ, 'ಡಿಸಿಪ್ಲಿನ್' ಎಂಬ ಪದವು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ (ಉದಾ: ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ) ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನದ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಘಟಕಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದುದು. 'ಡಿಸಿಪ್ಲಿನ್' ಎಂಬ ಪದವನ್ನು 19ನೇ ಶತಮಾನದ ಶಬ್ದಕೋಶದಿಂದ ಪಡೆಯಲಾಗಿದ್ದು 'ಜ್ಞಾನದ ವರ್ಗಾವಣೆಗಾಗಿ ಇರುವ ಬೋಧನೆಯ ಶಾಖೆ ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಒಂದು ವಿಧಾನ' ಎಂದು ಅರ್ಥೈಸಲಾಗಿದೆ.

ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತುಗಳು ಸ್ಥಿರವಾದವುಗಳಲ್ಲ. ಅವು ನಿರಂತರ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವಾಗಿದ್ದು, ಸಮಾಜದ ಜ್ಞಾನಶೋಧಕನುಗುಣವಾಗಿ ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಬೇಡಿಕೆಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಅವುಗಳು ತಮ್ಮೊಳಗಿನ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಶ್ರೀಮಂತಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ, ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಬದಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ, ಅಲ್ಲದೆ ಒಂದು ಸಮಸ್ಯಾಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಆಳವಾಗಿ ಹೊಗುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹೊಸ ಉಪಶಾಖೆಗಳಾಗಿ ಕವಲೊಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಅವುಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಒಂದರ ಮೇಲೊಂದು ಅತಿಕ್ರಮಿಸಿ, ಅಂತರ್ ಶಿಸ್ತುಗಳ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ದಾರಿಯಾಗುವುದೂ ಉಂಟು.

ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತು ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗದ ವಿಷಯಗಳಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸುವಂತಹ ಕೆಲವು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳು ಅಧ್ಯಯನ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಶಿಸ್ತಿನ ಪಟ್ಟವನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದರ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಸ್ವರೂಪದಿಂದಾಗಿ, ಎಲ್ಲ ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಅನ್ವಯವಾಗುವ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಮಾನದಂಡಗಳನ್ನು ನೀಡುವುದು ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯ. ಅಲ್ಲದೆ, ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಒಂದು ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತು ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಲಾಗಿರುವ ಮಾನದಂಡಗಳೂ ದಶಕದಿಂದ ದಶಕಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿವೆ. ಆದರೂ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಣಾತರಾದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗುವ ವಿಷಯ, ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದ ಸಮರ್ಪಕ ವಿಧಾನಗಳು, ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಉದ್ದೇಶಗಳು, ಹೊಸ ಶೋಧಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಇವುಗಳನ್ನು ಯಾವುದೇ ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತಿನಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಅಂಶಗಳು ಎಂದು ಗಮನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು, ಆ ಮೂಲಕ ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತುಗಳ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ, ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತಿನ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಬದಲಾಗಿದೆ. 1960ರಲ್ಲಿ 'ಶೆರ್ಮನ್ ಎಸ್ ಶೆರ್ಮನ್' ರವರು ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತುಗಳ ಕೆಲವು ಮಾನದಂಡಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

- ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಪರಿಶೀಲನೆಗೊಳಪಟ್ಟ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾದ ಕೊಡುಗೆಗಳು;
- ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತುಗಳೊಳಗಿನ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲು ಸೂಕ್ತ ತಂತ್ರಗಳು;
- ಮಾನವನ ಮೂಲಭೂತ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಆಶಯಗಳೊಂದಿಗಿನ ಅನ್ಯೋನ್ಯ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಆಧಾರಗಳು;
- ವರ್ತಮಾನವನ್ನು ಭೂತದೊಂದಿಗೆ ಜೋಡಿಸುವ ಇತಿಹಾಸ, ಮತ್ತು ಭವಿಷ್ಯಕ್ಕೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯಾಗುವಂತಹ ಸತ್ವವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವುದು
- ಪರಿಗಣನೆಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಸಾಧನೆ ಮತ್ತು ಮಹತ್ವದ ವಿಚಾರಗಳು.

‘ಮಾರ್ಕ್ ಬೆಲ್ಟ್’ (1965) ‘Education as a discipline’ ಎನ್ನುವ ತಮ್ಮ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತಿನ ಕೆಲವು ಮಾನದಂಡಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತುಗಳು ಒಂದರಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಒಂದು ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚು ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತಿನ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳ ಸಂಕೀರ್ಣತೆಯ ಮಟ್ಟ: ಭೌತಶಾಸ್ತ್ರ, ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ, ಗಣಿತ, ಮತ್ತು ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಗಳಂತಹ ಜನಜನಿತ ವಿಷಯಗಳ ಸಂಕೀರ್ಣತೆಯ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಮಾನವ ಅನುಭವಗಳ ನಿರ್ದಿಷ್ಟತೆಯೊಂದಿಗಿನ ಅವುಗಳ ಕಾಳಜಿಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಶಿಕ್ಷಣದ ಸಂಕೀರ್ಣತೆಯ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಅದು ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಮೂಡಿಸುವ, ಪರೀಕ್ಷಿಸುವ ಮತ್ತು ಪುನಾರಚಿಸುವ ವಿಧಾನಗಳಿಂದ ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತುಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷಣೀಕರಿಸುವ ಆಲೋಚನಾ ವಿಧಾನಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ, ಬೆಲ್ಟ್ ಎಂಬಾತ ಮೂರು ರೀತಿಯ ಆಲೋಚನಾ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾನೆ: ಗಣಿತಾತ್ಮಕ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮತ್ತು ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರೀಯ. ಆದರೆ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಆಲೋಚನೆಯನ್ನು ಅಥವಾ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಈ ಮೂರು ಮಾರ್ಗಗಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದುದಾಗಿ ಗುರುತಿಸುತ್ತಾನೆ, ಕಾರಣ ಅವನ ಪ್ರಕಾರ ಅದಕ್ಕೆ ಅದರದ್ದೇ ಆದ ಒಂದು ಗುಣವಿಶೇಷವಿದೆ.

ಅವುಗಳ ಉದ್ದೇಶಗಳು ಭಿನ್ನ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ನಿಯಮಗಳು ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು ವಿಜ್ಞಾನದ ಉದ್ದೇಶ. ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಉದ್ದೇಶವು ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಅರ್ಥದಡೆಗೆ ನಮ್ಮ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು, ಶಿಕ್ಷಣದ ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶವೆಂದರೆ, ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಕೆಲಸಮಾಡುವ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಶೋಧ ಮತ್ತು ಸೃಜನಶೀಲತೆಯ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಉತ್ತಮೀಕರಿಸುವುದು.

ಪ್ರತಿ ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತು ಕೆಲವು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ನಿಯಮಗಳಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿವೆ. ಇವು ಅವುಗಳ ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆಯನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಅವುಗಳು ತಮ್ಮ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ರೀತಿಯನ್ನೂ ತೋರಿಸಿಕೊಡುತ್ತವೆ.

‘ಲೈಲ್ ಮತ್ತು ಇತರರು (1995), ಈ ವಿಷಯದ ಕುರಿತಾದ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿ, ಒಂದು ಶಿಸ್ತಿನಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗುವ ಆರು ಮೂಲಭೂತ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ:

- ಅಧ್ಯಯನದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಗಮನ
- ಜಾಗತಿಕ ದೃಷ್ಟಿ ಅಥವಾ ಮಾದರಿ;
- ಶಿಸ್ತನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಬಳಸುವ ಉಲ್ಲೇಖಗಳ ಸಂಗ್ರಹ;
- ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ತತ್ವಗಳು ಮತ್ತು ಅಭ್ಯಾಸಗಳು
- ಸಕ್ರಿಯ ಸಂಶೋಧನಾ ಕಾರ್ಯಸೂಚಿ
- ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿಪರತೆ.

ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ - 1

ಕೆಳಗಿನವುಗಳಲ್ಲಿ “ಸರಿ” ಅಥವಾ “ತಪ್ಪು”ಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ.

1. ಶಿಸ್ತು ಎಂಬ ಪದವು ಲ್ಯಾಟಿನಿನ “ಡಿಸ್‌ಕುಸಿನಾ(‘discusina’)” ಎಂಬ ಪದದಿಂದ ಬಂದಿದೆ.
2. ಎಲ್ಲಾ ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತುಗಳು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ.
3. ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತುಗಳ ಸಂಶೋಧನೆಯ ವಿಷಯಗಳು ಅವುಗಳಿಗೇ ವಿಶೇಷವಾದವುಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ.

1.2.3.2. ಶಾಲಾ ವಿಷಯದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಮತ್ತು ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳು

ಶಾಲಾ ವಿಷಯವನ್ನು ಜ್ಞಾನದ ಒಂದು ಶಾಖೆ ಅಥವಾ ಕಲಿಯುವವರಿಗೆ ಒದಗಿಸಲಾಗುವ ಅರಿವಿನ ಆಕರ ಎಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಬಹುದು. ‘ಜೊಂಗಿ ಡೆಂಗ್’ ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ಶಾಲಾವಿಷಯವು ಶಾಲಾ

ಪಠ್ಯಕ್ರಮದೊಳಗಿನ ಕಲಿಕೆಯ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಸಾಂಸ್ಥಿಕವಾಗಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಲಾದ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಕಲಿಕೆ ಮತ್ತು ಬೋಧನೆಯ ಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿದೆ. ಇದು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಶಾಲೆ, ಕಾಲೇಜು ಅಥವಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಿಯುವಂತಹದಾಗಿದೆ.

ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಶಾಲಾವಿಷಯಗಳು ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದಾದ ಭಾಗಗಳಾಗಿವೆ. ಇದು ಕಲಿಯುವವರು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಕ್ಷೇತ್ರ ಅಥವಾ ಜ್ಞಾನದ ಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿದೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸ್ವ ವಾಸ್ತವೀಕರಣ, ವೈಯಕ್ತಿಕ ವಿಕಾಸ ಮತ್ತು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಸಾಧನೆಗೆ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡುವ ಆಂತರಿಕ ಆನಂದವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಅನುಭವವನ್ನು ನೀಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಶಾಲಾ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದಾಗಿದೆ.

‘ಗ್ರೋಸ್‌ಮನ್’ ಮತ್ತು ‘ಸ್ಟೊಡೊಸ್ಕಿ’ (1995) ಶಾಲಾ ವಿಷಯಗಳ ಮೂರು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವು:

- ಶಾಲಾ ವಿಷಯಗಳ ಸ್ಥಾನಮಾನವು ಆಯಾ ಶಾಲೆ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಗಣಿತಗಳಿಗಿಂತ ಕರಕುಶಲ ಮತ್ತು ದೈಹಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ವಿಷಯಗಳಿಗಿರುವ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಕಡಿಮೆ ಮಟ್ಟದ್ದಾಗಿದೆ.
- ಶಾಲಾ ವಿಷಯಗಳೊಳಗೆ ‘ಸರಣೀಕರಣ’ವನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾದ ಅಂಶವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ, ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಹೊಸ ಕಲಿಕೆಗೆ ಮೊದಲು ಕಲಿತಿರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅಥವಾ ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಇತರ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕಲಿಯುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಕಲಿತಿರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಭಿನ್ನರಾಶಿಗಳನ್ನು ಕಲಿಸುವ ಮೊದಲು ಕೂಡುವಿಕೆ, ವ್ಯವಕಲನ, ಗುಣಾಕಾರ, ಮತ್ತು ಭಾಗಾಹಾರಗಳ ಲೆಕ್ಕಗಳನ್ನು ಕಲಿಸಬೇಕು.
- ವಿಷಯದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯು ವಿಷಯವು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ವಿವಿಧ ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತಿಯ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದುದಾಗಿದ್ದು, ವಿಶಾಲ ಅಥವಾ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಭೌತವಿಜ್ಞಾನವು ಭೌತವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ರಸಾಯನಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನೂ ಸಮಾಜವಿಜ್ಞಾನವು ಇತಿಹಾಸ, ಭೂಗೋಳ ಮತ್ತು ಪೌರನೀತಿಯನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಇವು ವಿಶಾಲವಾದ ವಿಷಯಗಳು.

ಮೇಲೆ ಹೇಳಿರುವ ಹೇಳಿಕೆಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಶಾಲಾ ವಿಷಯವು,

- ಕಲಿಕೆಯ ಮಾನದಂಡವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ;
- ‘ಶಿಸ್ತು’ ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಸಮಾನಾಂತರವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ;
- ಕಲಿಕೆಯ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ;
- ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ನೀತಿಸಂಹಿತೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ
- ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಆಂತರಿಕವಾಗಿ ಆನಂದವಾಗುವ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ನೀಡುವ ಗುರಿ ಹೊಂದಿದೆ.
- ಸ್ವಯಂ ವಾಸ್ತವೀಕರಣ, ವೈಯಕ್ತಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಇವುಗಳಿಗೆ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡುತ್ತದೆ.
- ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಅಗತ್ಯಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ರೂಪಿಸಲಾಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.
- ವಿವಿಧ ಮೂಲಗಳಿಂದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.
- ಸಾಮಾಜಿಕ ದಕ್ಷತೆಯ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ಸಾಮಾಜಿಕ ಉತ್ಪಾದಕತೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಗುರಿ ಹೊಂದಿದೆ.
- ಶಾಲಾ ಪಠ್ಯಕ್ರಮದೊಳಗೆ ಸೇರಿಸಲಾದ ಕಲಿಕೆಯ ಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿದೆ.
- ಜ್ಞಾನ, ಕೌಶಲ್ಯಗಳ ಆಯ್ಕೆ ಮತ್ತು ಸಂಘಟನೆ ಹಾಗೂ ಅವುಗಳ ವರ್ಗಾವಣೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

- ಶಾಲಾ ವಿಷಯಗಳು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಶಿಸ್ತುಗಳಿಂದ ಮೂಡಿಬಂದಿವೆ. ಇವುಗಳೂ ಆಯಾ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಶಿಸ್ತುಗಳ ರಚನೆಗನುಗುಣವಾಗಿಯೇ ಸಂಘಟಿತವಾಗಿವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಇತಿಹಾಸವು ಮಾನವಿಕ ವಿಭಾಗದಿಂದ ಮೂಡಿಬಂದಿದ್ದು ಇತಿಹಾಸ(ಶಾಲಾವಿಷಯ) ಮತ್ತು ಮಾನವಿಕ(ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತು)ಗಳ ರಚನೆ ನಿರೂಪಣಾತ್ಮಕವೇ.

ಶಾಲಾ ವಿಷಯವೂ ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತಿನಂತೆ ನಾವು ಕಲಿಯುವ ವಿಷಯಗಳ ಮಾನದಂಡವಾಗಿವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ: ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಯೋಮಾನಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ವಿವಿಧ ವಿಷಯಗಳಿವೆ. ಭಾರತದ ಹಬ್ಬಗಳು, ವಿವಿಧ ಕುಟುಂಬಗಳು, ಧರಿಸಿರುವ ಬಟ್ಟೆಗಳು, ತಿನ್ನುವ ಆಹಾರ, ನಮ್ಮ ದೇಶ, ಭಾರತದ ರಾಜ್ಯಗಳು, ನನ್ನ ಸಮಾಜ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳು, ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕುರಿತ ಸವಾಲುಗಳು, ಮಾನವ ನಡವಳಿಕೆ, ಮೌಲ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ವರ್ತನೆಗಳು ವಿಭಿನ್ನ ಜನರಲ್ಲಿ ಇರುವ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಲು, ಕಲಿಯಲು ಮತ್ತು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಸುತ್ತಲೂ ಇರುವ ಮತ್ತು ಹೊರಗಿನ ವಿವಿಧ ಧರ್ಮಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ತರಗಳು ಮತ್ತು ಅದರ ನಿಯಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ವಿವಿಧ ಆಡಳಿತ ಮಂಡಳಿಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಅಗತ್ಯದ ಬಗ್ಗೆಯೂ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಸಮಾಜದ ಕುರಿತಾದ ವಿಶಾಲ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ಬೆಳೆಸಲು ಮತ್ತು ಮಾನವನ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ವಿಕಸಿಸಲು ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತದೆ.

ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ - 2

ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿ:

1. ಶಾಲಾ ವಿಷಯಗಳು ಎಂದರೇನು?
2. ಶಾಲಾ ವಿಷಯಗಳು ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸುವ ಮಾನದಂಡಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿಮಾಡಿ.

1.2.3.3. ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತು ಮತ್ತು ಶಾಲಾ ವಿಷಯವಾಗಿ ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನದ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ

ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಶಿಸ್ತು ಮತ್ತು ಶಾಲಾ ವಿಷಯಗಳ ನಡುವಿನ ಐದು ಸಂಭಾವ್ಯ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು 'ಸ್ಪಿಂಗಲ್' ಎಂಬ ತಜ್ಞ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾನೆ.

- ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಶಿಸ್ತು ಮತ್ತು ಶಾಲಾ ವಿಷಯಗಳು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿ ನಿರಂತರವಾಗಿರುತ್ತವೆ.
- ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಶಿಸ್ತು ಮತ್ತು ಶಾಲಾ ವಿಭಾಗಗಳು ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತವೆ
- ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಶಿಸ್ತು ಮತ್ತು ಶಾಲಾ ವಿಷಯಗಳು ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿದ್ದರೂ ಅವು ಮೂರು ವಿಧಾನಗಳಿಂದ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ. ಅವೆಂದರೆ: ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಶಿಸ್ತುಗಳು ಶಾಲಾ ವಿಷಯವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತವೆ, ಶಾಲಾ ವಿಷಯವು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಶಿಸ್ತುಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತವೆ
- ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಂಬಂಧವೂ ಪರ್ಯಾಯ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ನೈತಿಕ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ.

ನಾವು ಈವರೆಗೆ ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತು ಮತ್ತು ಶಾಲಾವಿಷಯಗಳೆರಡರ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ, ಪುನರಾವರ್ತಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಈ ಲಕ್ಷಣಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಾಜವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೇಗೆ ಒಂದು ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತು ಎಂಬುದಾಗಿಯೂ ಶಾಲಾವಿಷಯವಾಗಿಯೂ ಪರಿಗಣಿಸಬಹುದು ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಚಾರಮಾಡೋಣ.

ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತುಗಳು ಅವುಗಳ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಂಶೋಧನಾ ಆವಶ್ಯಕತೆಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ ಎಂಬ ಹೇಳಿಕೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಿನ ತಾಲಿಕೆಯ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ:

ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಧಾನಗಳು		
ಇತಿಹಾಸ	ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ	ರಾಜಕೀಯ ವಿಜ್ಞಾನ
ಐತಿಹಾಸಿಕ ವಿಧಾನ: ಆಂತರಿಕ ಮತ್ತು ಬಾಹ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆ/ ಟೀಕೆ. ಆಧಾರ ವಿಮರ್ಶೆ, ಪರಿಮಾಣಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಗುಣಾತ್ಮಕ ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಧಾನಗಳು.	ಅನುಗಮನ ಮತ್ತು ನಿಗಮನ ಉಪಕ್ರಮಗಳು, ಪರಿಮಾಣಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಗುಣಾತ್ಮಕ ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಧಾನಗಳು, 'ಗೆಮ್ ಥಿಯರಿ' ಇತ್ಯಾದಿ	ಕಾರ್ಯ-ಕಾರಣ ಸಂಬಂಧ, ನಿಗಮನ, ಪರಿಮಾಣಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಗುಣಾತ್ಮಕ ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಧಾನಗಳು, ನಿರೂಪಣೆ-ವಿಮರ್ಶೆ, ವೀಕ್ಷಣೆ, ಸಂದರ್ಶನ ಇತ್ಯಾದಿ

ಈ ಅಂಶಗಳಿಂದ ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನವು ಒಂದು ಶಿಸ್ತು ಎಂಬುದು ದೃಢವಾಗುತ್ತದೆ.

ಶಿಸ್ತುಗಳು ಅವುಗಳದ್ದೇ ಆದ ಪಾರಿಭಾಷಿಕ ಪದಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ ಎಂಬ ಹೇಳಿಕೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಿನ ತಾಲಿಕೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ.

ಪಾರಿಭಾಷಿಕ ಪದಗಳು		
ಇತಿಹಾಸ	ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ	ರಾಜಕೀಯ ವಿಜ್ಞಾನ
ಕ್ರಾಂತಿ ಜನಸಂಖ್ಯಾಶಾಸ್ತ್ರ ಸಾಮಾಜಿಕ ವರ್ಗ ದಂಡಯಾತ್ರೆ ನಿರಂಕುಶಪ್ರಭುತ್ವ ಇತ್ಯಾದಿ	ಒಟ್ಟು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅನುಪಾತ ಆರ್ಥಿಕ ನೀತಿ ಅಪಮೌಲ್ಯೀಕರಣ ಸ್ಪಾಕ್ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ದಳ್ಳಾಳಿ	ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಸುಭದ್ರತೆ ಚುನಾವಣೆ ರಾಜಪ್ರಭುತ್ವ

ಈ ಪಟ್ಟಿಗೆ ನೀವು ಅನೇಕ ಪದಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಬಹುದು. ಇದೂ ಸಮಾಜವಿಜ್ಞಾನವು ಒಂದು ಶಿಸ್ತು ಎಂಬುದನ್ನು ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಈಗ ಸಮಾಜವಿಜ್ಞಾನ ಹೇಗೆ ಶಾಲಾವಿಷಯ ಎಂದು ಗಮನಿಸೋಣ. ಶಾಲಾವಿಷಯವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಅದು ಶಾಲಾ ಪಠ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗಿರಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸಮಾಜವಿಜ್ಞಾನವು ಬಹು ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಶಾಲಾವಿಷಯವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದು ನಮಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ವಿದಿತವಾದ ವಿಷಯ.

ಶಾಲಾ ವಿಷಯವೂ ಹಲವಾರು ಮೂಲಗಳಿಂದ ವಿಷಯವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಸಮಾಜವಿಜ್ಞಾನವೂ ಇತಿಹಾಸ, ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ವಿಜ್ಞಾನಗಳಿಂದ ವಿಷಯವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತದೆ.

ಈ ಎಲ್ಲ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಸಮಾಜವಿಜ್ಞಾನವು ಒಂದು ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತು ಹಾಗೂ ಶಾಲಾವಿಷಯ ಎರಡೂ ಹೌದು ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಬಹುದು.

ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ - 3

ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನವು ಹೇಗೆ ಒಂದು ಶಿಸ್ತು ಮತ್ತು ಶಾಲಾವಿಷಯವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ನಿಮ್ಮ ಅಧ್ಯಯನದ ಅನುಭವದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿರಿ.

1.2.4. ಸಾರಾಂಶಿಸೋಣ

- ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತು ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ನಿಘಂಟಿನಲ್ಲಿ “ಕಲಿಕೆಯ ಒಂದು ಶಾಖೆ ಅಥವಾ ವಿದ್ವತ್ತರ್ಥಣೆ ಬೋಧನೆ” ಎಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಶಿಸ್ತುಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೀಡಿದ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗನುಗುಣವಾಗಿ ‘ಅಧ್ಯಯನದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು’ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಕಾಲೇಜು ಅಥವಾ ಅನಂತರದ ಕಲಿಕೆಗಳ ಶಿಸ್ತಿನ ಅಧ್ಯಯನದ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.
- ‘ಡಿಸಿಪ್ಲಿನ್’ ಎಂಬ ಪದವನ್ನು 19ನೇ ಶತಮಾನದ ಶಬ್ದಕೋಶದಿಂದ ಪಡೆಯಲಾಗಿದ್ದು ‘ಜ್ಞಾನದ ವರ್ಗಾವಣೆಗಾಗಿ ಇರುವ ಬೋಧನೆಯ ಶಾಖೆ ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಒಂದು ವಿಧಾನ’ ಎಂದು ಅರ್ಥೈಸಲಾಗಿದೆ.”
- ‘ಶೆರ್ಮನ್ ಎಸ್ ಶೆರ್ಮನ್’ ರವರು ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತುಗಳ ಕೆಲವು ಮಾನದಂಡಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ: ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಪರಿಶೀಲನೆಗೊಳಪಟ್ಟ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾದ ಕೊಡುಗೆಗಳು; ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತುಗಳೊಳಗಿನ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲು ಸೂಕ್ತ ತಂತ್ರಗಳು; ಮಾನವನ ಮೂಲಭೂತ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಆಶಯಗಳೊಂದಿಗಿನ ಅನ್ವೇಷಣೆ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಆಧಾರಗಳು; ವರ್ತಮಾನವನ್ನು ಭೂತದೊಂದಿಗೆ ಜೋಡಿಸುವ ಇತಿಹಾಸ, ಮತ್ತು ಭವಿಷ್ಯಕ್ಕೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯಾಗುವಂತಹ ಸತ್ವವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವುದು; ಪರಿಗಣನೆಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಸಾಧನೆ ಮತ್ತು ಮಹತ್ವದ ವಿಚಾರಗಳು.
- ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತಿನ ಲಕ್ಷಣಗಳು: ಅಧ್ಯಯನದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಗಮನ, ಜಾಗತಿಕ ದೃಷ್ಟಿ ಅಥವಾ ಮಾದರಿ, ಶಿಸ್ತನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಬಳಸುವ ಉಲ್ಲೇಖಗಳ ಸಂಗ್ರಹ; ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ತತ್ವಗಳು ಮತ್ತು ಅಭ್ಯಾಸಗಳು, ಸಕ್ರಿಯ ಸಂಶೋಧನಾ ಕಾರ್ಯಸೂಚಿ , ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿಪರತೆ.
- ಶಾಲಾವಿಷಯವು ಶಾಲಾ ಪಠ್ಯಕ್ರಮದೊಳಗಿನ ಕಲಿಕೆಯ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಸಾಂಸ್ಥಿಕವಾಗಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಲಾದ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಕಲಿಕೆ ಮತ್ತು ಬೋಧನೆಯ ಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿದೆ. ಇದು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಶಾಲೆ, ಕಾಲೇಜು ಅಥವಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಿಯುವಂತಹದಾಗಿದೆ.
- ಶಾಲಾವಿಷಯವೂ ನಾವು ಕಲಿಯುವ ವಿಷಯಗಳ ಮಾನದಂಡವಾಗಿವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ: ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಯೋಮಾನಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ವಿವಿಧ ವಿಷಯಗಳಿವೆ.
- ಸಮಾಜವಿಜ್ಞಾನವು ಒಂದು ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತು ಹಾಗೂ ಶಾಲಾವಿಷಯ ಎರಡೂ ಹೌದು

1.2.5. ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಉತ್ತರಗಳು - 1, 2 ಮತ್ತು 3

ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ - 1

ಉತ್ತರಗಳಿಗಾಗಿ ಈ ಅಧ್ಯಯನ ಸಾಮಗ್ರಿಯ ಭಾಗ 1.1.3.1 ನ್ನು ನೋಡಿ

ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ - 2

ಉತ್ತರಗಳಿಗಾಗಿ ಈ ಅಧ್ಯಯನ ಸಾಮಗ್ರಿಯ ಭಾಗ 1.1.3.2 ನ್ನು ನೋಡಿ.

ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ - 3

ಉತ್ತರಗಳಿಗಾಗಿ ಈ ಅಧ್ಯಯನ ಸಾಮಗ್ರಿಯ ಭಾಗ 1.1.3.3 ನ್ನು ನೋಡಿ.

1.2.6. ಘಟಕಾಂತ್ಯ ಅಭ್ಯಾಸಗಳು

1. ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತಿನ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ
2. ಶಾಲಾ ವಿಷಯಗಳ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ
3. ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನವು ಹೇಗೆ ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತು ಹಾಗೂ ಶಾಲಾವಿಷಯಗಳ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸಿ.

1.2.7. ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸೂಚಿ

1. [https://www.academia.edu/35308919/C-](https://www.academia.edu/35308919/C-UNDERSTANDING_DISCIPLINES_AND_SUBJECTS)
2. UNDERSTANDING_DISCIPLINES_AND_SUBJECTS
3. <https://www.slideshare.net/abubashars/subject-and-discipline>
4. <https://mangaloreuniversity.ac.in/sites/default/files/2019/Course-5%20English%20Version.pdf>

ಬ್ಲಾಕ್ 1 : ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನದ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ಮೂಲಗಳು

ಘಟಕ 3 : ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಸ್ತುತತೆ

ಘಟಕದ ರಚನೆ

- 1.3.1. ಕಲಿಕೆಯ ಉದ್ದೇಶಗಳು
- 1.3.2. ಪೀಠಿಕೆ
- 1.3.3. ಕಲಿಕಾ ಅಂಶಗಳು ಮತ್ತು ಕಲಿಕಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು
- 1.3.3.1. ಶಾಲಾ ಪಠ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಸ್ತುತತೆ
ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ - 1
- 1.3.3.2. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಪ್ರಸ್ತುತತೆ
ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ - 2
- 1.3.4. ಸಾರಾಂಶಿಸೋಣ
- 1.3.5. ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಉತ್ತರಗಳು - 1 ಮತ್ತು 2
- 1.3.6. ಘಟಕಾಂತ್ಯ ಅಭ್ಯಾಸಗಳು
- 1.3.7. ಪರಾಮರ್ಶನ ಸೂಚಿ

1.3.1. ಕಲಿಕೆಯ ಉದ್ದೇಶಗಳು

ಈ ಘಟಕವನ್ನು ಕಲಿತ ನಂತರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಶಿಕ್ಷಕ ಶಿಕ್ಷಕಿಯರು ಕೆಳಗಿನ ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥರಾಗುವರು;

- ದೈನಂದಿನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ವಿವರಿಸುವರು;
- ಪಠ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನದ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವರು;
- ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನದ ಅಧ್ಯಯನದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ ಹೇಳುವರು; ಮತ್ತು
- ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಲು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವರು.

1.3.2. ಪೀಠಿಕೆ

ಹಿಂದಿನ ಘಟಕಗಳಲ್ಲಿ, ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನದ ವಿಶಾಲವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮಾನವ ಚಟುವಟಿಕೆಯೂ ನೇರವಾಗಿ ಅಥವಾ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನದ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿದೆ. ಒಂದು ಕುಟುಂಬದ ಅಧ್ಯಯನವಾಗಲಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸುವುದಾಗಲಿ, ದೀನದಲಿತರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುವುದಾಗಲಿ, ನೈಸರ್ಗಿಕ ವಿಪತ್ತುಗಳಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿರುವ ಜನರಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ನೀಡುವುದಾಗಲಿ, ಇವೆಲ್ಲವೂ ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಬರುತ್ತವೆ. ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಗತಿಯೊಂದಿಗೆ, ರೋಗಗಳ ಹರಡುವಿಕೆಯ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಹೋರಾಡುವುದು, ಸೈಬರ್ ಅಪರಾಧ, ರಕ್ಷಣಾ ಮತ್ತು ಭದ್ರತಾ ಸವಾಲುಗಳು ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಣೆ ಪಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಅಂಶಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಈ ಘಟಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ಪ್ರೌಢಶಿಕ್ಷಣದ ಪಠ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಸ್ತುತತೆಯ ಕುರಿತು ವಿಚಾರಮಾಡೋಣ.

1.3.3. ಕಲಿಕಾ ಅಂಶಗಳು ಮತ್ತು ಕಲಿಕಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು

ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡರೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಸ್ತುತತೆ ಅಥವಾ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನವು ಮಾನವ ಜೀವಿಗಳೊಂದಿಗೆ ವ್ಯವಹರಿಸುವ ಅಧ್ಯಯನದ ಒಂದು ಶಾಖೆಯಾಗಿದೆ. ಮಾನವರ ನಡವಳಿಕೆ, ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಸಂಬಂಧಗಳು, ಅವರು ಬಳಸುವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಮತ್ತು ಅವರು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಲು ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಜೀವನವನ್ನು ಸುಗಮವಾಗಿ ನಡೆಸಲು ಅಗತ್ಯವಿರುವ ವಿವಿಧ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳೂ ಸಮಾಜವಿಜ್ಞಾನದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲೇ ಚರ್ಚಿತವಾಗುತ್ತವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಕುಟುಂಬ, ಶಾಲೆ, ಕೆಲಸದ ಸ್ಥಳ,

ಸರಕಾರ, ನ್ಯಾಯಾಂಗ, ಮನರಂಜನಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ. ಜೀವನದ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಅಂಶಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧಿಸಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಯಾರೇ ಆಗಲಿ, ವೈದ್ಯರಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಇಂಜಿನಿಯರ್ ಆಗಲಿ, ಚಾರ್ಟೆಡ್ ಅಕೌಂಟೆಂಟ್ ಆಗಲಿ ಅಥವಾ ಕಲಾವಿದ ಶಿಕ್ಷಕರಾಗಲಿ ಬಯಸುತ್ತಿರಲಿ. ಎಲ್ಲರೂ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿಯೇ ಬದುಕಬೇಕು. ವಿಭಿನ್ನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನದ ವಿವಿಧ ಸಂದರ್ಭಗಳಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಕೆಲವು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮಾನಕಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬೇಕು.

ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಪ್ರಮುಖ ಸಾಧನಗಳಾಗಿವೆ. ಇದು ದೇಶಾದ್ಯಂತ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಬದಲಾವಣೆಯ ಅಡಿಪಾಯವಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ದೇಶದ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಪ್ರಜೆಯಾಗಿ ಇದು ಪರಿವರ್ತಿಸುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣದವರೆಗೆ ಪಠ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸೇರಿಸುವುದು, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅದು ವಹಿಸುವ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಇತಿಹಾಸ, ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳು, ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ, ರಾಜಕೀಯ ವಿಜ್ಞಾನ, ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ, ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ, ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳ ಸಂಯೋಜನೆಯ ಮೂಲಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳನ್ನು ಶಾಲಾಪಠ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ.

1.3.3.1. ಶಾಲಾ ಪಠ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಸ್ತುತತೆ

ಸರಳವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನಗಳು ಅವುಗಳು ಪ್ರತಿದಿನ ಜನರ ಮೇಲೆ ಬೀರುವ ಪರಿಣಾಮದ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗುತ್ತವೆ. ಇವು ಉತ್ತಮ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತವೆ. ಆಡಳಿತ ಪ್ರಕಾರದ ಮೂಲ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಚೌಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವುದು, ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳ ಉದ್ದೇಶ, ಧ್ರುವೀಕರಣದ ಕಾರಣಗಳು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಜಾಲಗಳ ರಚನೆ, ಸರಕಾರಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಗುರಿ, ಅಥವಾ ಸೇವಾ ಪೂರೈಕೆದಾರರು ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಸವಾಲುಗಳು ಮತ್ತು ಅವಕಾಶಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ನೈಜ ಮತ್ತು ಆಳವಾದ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ರಚನೆಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನು ನೀಡುವ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ತಮ್ಮ ಜೀವನವನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಮತ್ತು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಜನರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನ ವಿಭಾಗಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿದ್ದರೂ ರಾಜಕೀಯ ವಿಜ್ಞಾನವು ವಿಶೇಷವಾಗಿ, ಮೌಲ್ಯಯುತವಾಗಿ ಜನರಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಪ್ರಜೆಗಳಾಗಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಪಾಲಿಗೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ, ಶಾಸಕರನ್ನು ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತವಾಗಿ ಹಿಡಿದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ಮತ್ತು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ರೂಪ ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯುವ ಮೂಲಕ, ಸರ್ಕಾರವು ಹೇಗೆ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ, ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ನಿಬಂಧನೆಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ರೂಪಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವ ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ನೀತಿಗಳು ಮತ್ತು ಫಲಿತಾಂಶಗಳನ್ನು ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡಲು, ತಿಳುವಳಿಕೆಯುಳ್ಳ ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ನೀತಿ ಆದ್ಯತೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ಮತದಾನದಿಂದ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯವರೆಗೆ ಸರಕಾರದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು, ತರಗತಿ ಕೊಠಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.

ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ, ರಾಜಕೀಯ ವಿಜ್ಞಾನವು ಬೋಧನೆ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನೆಯ ಮೂಲಕ ನಮ್ಮ ಬದುಕನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಅಗತ್ಯವಾದ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಸಮಾಜವಿಜ್ಞಾನ ಸಂಶೋಧನೆಯು ಸರ್ಕಾರವು ಪಾರದರ್ಶಕವಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಉತ್ತರದಾಯಿತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಮತ್ತು ಸಾಕಷ್ಟು ಭಾಗವಹಿಸದಿದ್ದರೆ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೇವೆಗಳು, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನೀತಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಸಮುದಾಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೊಂದಿಗೆ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಬಹಳ ಸವಾಲಿನ ಕೆಲಸ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ, ಪ್ರಜೆಗಳು ಪ್ರಮುಖವಾದ ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು, ಅವುಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ

ಭಾಗವಹಿಸಲು ಸಹಾಯಮಾಡಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಮಾಜವು ಜತೆ ಜತೆಯಾಗಿ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆಯುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತವೆ.

ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಸ್ತುತತೆಯನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಶೀರ್ಷಿಕೆಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಬಹುದು.

ಎ. ವಿಶ್ವ ಮತ್ತು ಪರಿಸರದ ಬಗ್ಗೆ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುವುದು

ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ನನ್ನ ಕುಟುಂಬ, ನನ್ನ ನೆರೆಹೊರೆ, ಸಮುದಾಯ ಸಹಾಯಕರು, ಆರಂಭಿಕ ಮಾನವ, ಸಿಂಧೂ ಕಣಿವೆ ನಾಗರಿಕತೆ, ಭಾರತೀಯ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕ ಕಾಲ, ಫ್ರೆಂಚ್ ಕ್ರಾಂತಿ, ಶ್ರೇಷ್ಠ ವಿಶ್ವನಾಯಕರು, ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಷಯಗಳು ಕಾಲಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದ ವಿವಿಧ ನಾಗರಿಕತೆಗಳು, ಚಳುವಳಿಗಳು ಮತ್ತು ನವೋದಯ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳಲ್ಲಿನ ಪಾಠಗಳ ಮೂಲಕವಾಗಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಜಗತ್ತು ಮತ್ತು ವಿಭಿನ್ನತೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ.

ನಮ್ಮ ಭೂಮಿ, ನಮ್ಮ ಸೌರವ್ಯೂಹ, ಪ್ರಮುಖ ಭೂ ರೂಪಗಳು, ಜಲಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು, ಸಸ್ಯವರ್ಗ ಮತ್ತು ವನ್ಯಜೀವಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು, ನೈಸರ್ಗಿಕ ವಿಪತ್ತುಗಳು, ವಿಪತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆ, ಮಾಲಿನ್ಯ ಮುಂತಾದ ಪಾಠಗಳು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಕಲಿಯಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತವೆ. ಬಾಹ್ಯಾಕಾಶ, ವಿವಿಧ ಭೂರೂಪಗಳ ರಚನೆ, ಪ್ರಾಣಿಗಳ ವಿಕಾಸ, ಸಸ್ಯ, ಪ್ರಾಣಿ, ಮನುಷ್ಯ, ಜಲಮೂಲಗಳು, ಲಭ್ಯವಿರುವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು, ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಮಹತ್ವ, ಪ್ರಸ್ತುತ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಭವಿಷ್ಯದ ಪೀಳಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಪರಿಸರ ಪ್ರಭಾವ ಮುಂತಾದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಈ ಮಾಹಿತಿಯು ಅವರ ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ಮಾನವ ವಾಸಸ್ಥಾನಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಸುತ್ತವೆ.

ಬಿ. ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ಚಿಂತನಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವುದು

ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಗ್ರಹಿಕೆ, ಅನ್ವಯ, ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ, ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ, ಸಂಶ್ಲೇಷಣೆ ಮತ್ತು ಸೃಜನಶೀಲತೆ ಮುಂತಾದ ಉನ್ನತಮಟ್ಟದ ಆಲೋಚನಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಕೌಶಲಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪತ್ತು, ಜಲಸಂಪತ್ತು, ಸಾರಿಗೆ, ಸಂವಹನ, ಜಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆ, ರಾಜಕೀಯ ವಿಚಾರಗಳು, ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಚಾರಗಳು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುಧಾರಕರು, ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳು, ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳ ಕಲಿಕೆಯು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ವಿವಿಧ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಕ ಮಾಹಿತಿ ಅಥವಾ ದತ್ತಾಂಶಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಅವಕಾಶವನ್ನೊದಗಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಮಾಹಿತಿಯು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿತ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳ ಕುರಿತಾದ ಸೂಕ್ತ ವೀಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಲು, ಹೋಲಿಕೆ ಮತ್ತು ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು, ವಿಚಾರಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ನಡುವೆ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಸೂಕ್ತವಾದ ಅನುಭವಗಳು ವಿಭಿನ್ನ ವಿಷಯಗಳು ಜನರ ದೈನಂದಿನ ಜೀವನದ ಮೇಲೆ ಹೇಗೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದರ ಕುರಿತು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಅರಿವು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಾಯಮಾಡುತ್ತವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿನ ಬಡತನದ ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಇತಿಹಾಸ, ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ, ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯದಂತಹ ವಿಷಯಗಳ ಜ್ಞಾನದ ಅಗತ್ಯವಿರುತ್ತದೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಸೂಕ್ತ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ತಾರತಮ್ಯ, ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಹಂಚಿಕೆ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಆದ್ಯತೆಗಳಂತಹ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಬೇಕು. ನಂತರ, ದೇಶದ ಕೆಲವು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಮೇಲೆ ಬಡತನ ಹೇಗೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವರು ಆ ವಿಚಾರಗಳು ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಮುಂದೆ ಸೃಜನಶೀಲತೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಲು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಹಾರ ಮಾರ್ಗಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಆಲೋಚಿಸಲು ಹೇಳಿದರೆ ಅವರು ಹೊಸ ಪರಿಹಾರಗಳು ಮತ್ತು ನೀತಿಗಳು ಬಡತನವನ್ನು ಕಡಿಮೆಮಾಡಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತವೆ ಎಂದು ಯೋಚಿಸಲು ಆರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಚರ್ಚೆಗಳು, ಪ್ರಬಂಧಗಳು, ನಾಟಕಗಳು ಅಥವಾ ವರ್ಗ ಯೋಜನೆಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಲು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡಬಹುದು.

ಸಿ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ

ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಧ್ಯಯನದ ಪಠ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ವಯೋಮಾನದವರಿಗೆ ವಿವಿಧ ವಿಷಯಗಳು ಸೇರಿವೆ. ಭಾರತದ ಹಬ್ಬಗಳು, ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಕುಟುಂಬಗಳು, ನಾವು ಧರಿಸುವ ಬಟ್ಟೆಗಳು, ನಾವು ತಿನ್ನುವ ಆಹಾರ, ನಮ್ಮ ದೇಶ, ಭಾರತದ ರಾಜ್ಯಗಳು, ಸಮುದಾಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ-ಧಾರ್ಮಿಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳು, ಜಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸವಾಲು, ಮಾನವರ ನಡವಳಿಕೆಗಳು, ಮೌಲ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ವರ್ತನೆಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳು ವಿಭಿನ್ನ ಜನರಲ್ಲಿ ಇರುವ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಲು, ಕಲಿಯಲು ಮತ್ತು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳಿಂದ ಅವರು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ವಿವಿಧ ಧರ್ಮಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಸಮಾಜದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ತರಗಳು ಮತ್ತು ರೂಪಗಳು, ವಿವಿಧ ಆಡಳಿತ ಮಂಡಳಿಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಅಗತ್ಯತೆಯ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಕಲಿಯುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಸಮಾಜದ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಮತ್ತು ಮಾನವ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಇದಲ್ಲದೆ ವಿವಿಧ ಧರ್ಮಗಳು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಂಬಿಕೆಗಳು, ಜಾತಿಗಳು ಮತ್ತು ಧರ್ಮ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಮತ್ತು ಜನಾಂಗೀಯತೆ, ಮೌಲ್ಯಗಳು, ಭಾಷೆಗಳು, ಉತ್ಪನ್ನಗಳು, ಆಹಾರ ಮತ್ತು ಬಟ್ಟೆ ಕುಟುಂಬಗಳ ಪ್ರಕಾರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕಲಿಯುವುದರಿಂದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ತಾವು ವಾಸಿಸುವ ಸಮಾಜವು ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಮತ್ತು ಬಹು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಅರಿವು ಮೂಡುತ್ತದೆ. ಬಹು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬದುಕುವ ಪ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನೂ ಸವಾಲುಗಳನ್ನೂ ಎದುರಿಸಲು, ಗುರುತಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಈ ಅರಿವು ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ, ಹಕ್ಕುಗಳು ಮತ್ತು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಗಳ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಸುತ್ತದೆ. ಶಾಂತಿಯುತವಾಗಿ ಬದುಕಲು ಮತ್ತು ಸಹಬಾಳ್ವೆ ನಡೆಸಲು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು, ಮೌಲ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ವರ್ತನೆಗಳು, ಜೀವನ ಶೈಲಿ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳು ಮತ್ತು ಅಭ್ಯಾಸಗಳು ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಗೌರವಿಸಬೇಕು, ನಂಬಬೇಕು ಮತ್ತು ಸಮತೋಲನಗೊಳಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ಅರಿವನ್ನು ಜಾಗೃತವಾಗಿಸುತ್ತದೆ.

ಡಿ. ಉತ್ತಮ ನಾಗರಿಕರಾಗಲು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ, ರಾಜಕೀಯ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಇತಿಹಾಸದಂತಹ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳಲ್ಲಿನ ವಿಷಯಗಳು ರಾಜಕೀಯ ವಿಚಾರಧಾರೆಗಳು, ಸಾಂವಿಧಾನಿಕ ಕಾನೂನುಗಳು, ಪೌರತ್ವ ಹಕ್ಕುಗಳು ಮತ್ತು ಕರ್ತವ್ಯಗಳು, ನೈತಿಕತೆ, ಸದ್ಗುಣಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ನೀತಿ ಸಂಹಿತೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.

ಇದರಿಂದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು ಮೂಡುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕ ವ್ಯವಹಾರಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳು, ಸಂಬಂಧಿತ ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನ, ಕೌಶಲ್ಯ ಮತ್ತು ವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಮೂಲಕ, ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನದ ಅಧ್ಯಯನವು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಸಮಾಜದ ಸಕ್ರಿಯ, ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತ ಮತ್ತು ಉತ್ತಮ ಸದಸ್ಯರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಗುರುತಿಸಬೇಕಾದ ಸಮುದಾಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಜಾಗತಿಕ ಕಾಳಜಿಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ಇದು ಅವರಿಗೆ ಕಲಿಸುತ್ತದೆ.

ಹೀಗಾಗಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಪಠ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಶಾಲಾ ಪಠ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸುವುದರಿಂದ ಮಕ್ಕಳ ಸರ್ವಾಂಗೀಣ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಅದು ಖಾತ್ರಿಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಅವರು ವಾಸಿಸುವ ಸಮಾಜದ ಬಗ್ಗೆ ಅವರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ.

ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ - 1

1. ಶಾಲಾ ಪಠ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸೇರಿಸುವುದನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಲು ಯಾವುದೇ ಎರಡು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿಮಾಡಿ.

1.3.3.2. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಪ್ರಸ್ತುತತೆ

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು 'ಮಾನವ ಸಮಾಜದ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮಾನವನ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳ ಅಧ್ಯಯನ' ಎಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇತರ ನೈಸರ್ಗಿಕ ವಿಜ್ಞಾನ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ನಮ್ಮ ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಕ್ರಮವನ್ನು ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಮರು ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನವು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಘಟಕದ ಹಿಂದಿನ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಶಾಲಾ ಪಠ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಸ್ತುತತೆಯನ್ನು ನಾವು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಈ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಾವು ಸಮಾಜದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಪ್ರಸ್ತುತತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಗಮನ ಹರಿಸುತ್ತೇವೆ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಏನು ನಡೆಯುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಏಕೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ, ಭಿನ್ನ ರೀತಿಯಾಗಿ ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನವು ಇರಬಾರದು ಮತ್ತು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಬಾರದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಮಕಾಲೀನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಪರಿಹರಿಸುವಲ್ಲಿ ಇದು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಅದರ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಕೆಳಗೆ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಎ. ಸತ್ಯಗಳ ಅನ್ವೇಷಣೆ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ರಹಸ್ಯಗಳ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ: ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿನ ಸಂಶೋಧನೆಯು ಮನುಷ್ಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಏನು, ಯಾವಾಗ, ಎಲ್ಲಿ, ಹೇಗೆ, ಮತ್ತು ಏಕೆ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಸತ್ಯಗಳ ಅನ್ವೇಷಣೆ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವು ಅಸತ್ಯಗಳನ್ನು ನೀಗಲು ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನೋದಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡಲು ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಾಸ್ತವತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ನಮ್ಮ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಸಹಾಯಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಬಿ. ಸೂಕ್ತ ಪರಿಹಾರಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ: ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯು ಸೂಕ್ತ ಪರಿಹಾರ ಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿಶೀಲ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಬಡತನ, ನಿರುದ್ಯೋಗ, ಅಸಮಾನತೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಉದ್ವೇಗ, ಕಡಿಮೆ ಉತ್ಪಾದನೆ ಮುಂತಾದ ಹಲವಾರು ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತವೆ. ಅಂತಹ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ಆಯಾಮವನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಬೇಕು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಗಳಲ್ಲಿನ ಸಂಶೋಧನೆಯು ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯು ಸೂಕ್ತ ಪರಿಹಾರ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು, ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಿ. ಜ್ಞಾನದ ವ್ಯವಸ್ಥಿಕರಣ: ಸಂಶೋಧನೆಯ ಮೂಲಕ ಪತ್ತೆಯಾದ ಸಂಗತಿಗಳು ಜ್ಞಾನವನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಜ್ಞಾನವು ಇಡೀ ಮಾನವ ಸಮಾಜದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಉತ್ತಮವಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತವೆ.

ಡಿ. ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿದ್ಯಮಾನದ ಮೇಲಿನ ನಿಯಂತ್ರಣ: ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿನ ಸಂಶೋಧನೆಯು ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಅದರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಂಘಟನೆ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಮಗೆ ಮೂಲಭೂತ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಈ ಜ್ಞಾನವು ಸಮಾಜ ವಿದ್ಯಮಾನದ ಮೇಲಿನ ನಿಯಂತ್ರಣವನ್ನು ನಮಗೆ ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಇ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಗತಿಗಳ ನಡುವಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಊಹಿಸಿ ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ: ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನಗಳಲ್ಲಿನ ಸಂಶೋಧನೆಯು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಗತಿಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಪ್ರಾಸಂಗಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳ ನಡುವೆ ಇರುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಅಥವಾ ಕ್ರಮವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಹಲವಾರು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಊಹಿಸಲು ಉತ್ತಮ ಆಧಾರವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ಮಿತಿಗಳಿಂದಲಾಗಿ, ಭವಿಷ್ಯವಾಣಿಯು ಪೂರ್ಣವಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವಾದರೂ ಉತ್ತಮ ಸಾಮಾಜಿಕ ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಅವು ಸಾಕಷ್ಟು ಉಪಯುಕ್ತವಾಗುತ್ತವೆ.

ಎಫ್. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ: ಸಾಮಾಜಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಯು ನಮ್ಮ ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ವಿವಿಧ ವಿಭಾಗಗಳು, ಸಹಾಯ ದತ್ತಿ, ಜನರ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳು ಮತ್ತು ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳ

ಬಗ್ಗೆ ಮೂಲ ದತ್ತಾಂಶವನ್ನು(ಮಾಹಿತಿ) ನೀಡುತ್ತದೆ. ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಸಂಶೋಧನೆಯು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಯೋಜಿಸಲು ಮತ್ತು ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಲು ಅಗತ್ಯವಾದ ದತ್ತಾಂಶವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣಾತ್ಮಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಮೂಲಕವಾಗಿ ನೀತಿಯ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಬೆಳಗಿಸಬಹುದು ಮತ್ತು ಯೋಜನಾ ಉದ್ದೇಶಗಳ ಸಿಂಧುತ್ವವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಬಹುದು. ಇದರಲ್ಲಿನ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನಾ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಯೋಜನಾ ನೀತಿಗಳು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಸರಿಯಾದ ಸುಧಾರಣೆಗೆ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ.

ಬಿ. ಸಮಾಜ ಕಲ್ಯಾಣ: ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿನ ಸಂಶೋಧನೆಯು ಸಾಮಾಜಿಕ ದುಷ್ಕೃತ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಸಮರ್ಥವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಸುಧಾರಣೆಯ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತವಾದ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಇದು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಪಂಚದಾದ್ಯಂತದ ಸಮಾಜಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಅಪಾರ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ನೀಡಿವೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ ಅದು ಪಡೆಯುವ ಬೆಂಬಲ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಾರ್ಯಗಳಾಗಬೇಕಾಗಿವೆ.

ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನೆಗಳ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಅನೇಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಸಮಾಜವಿಜ್ಞಾನ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ:

ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನಗಳು-

- ಪರ್ಯಾಯ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತವೆ;
- ಹಣಕಾಸಿನ ಸಮರ್ಪಕ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಯೋಜಿಸಲು ಸಹಾಯಮಾಡುತ್ತವೆ.
- ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಉತ್ತಮ ಬಾಳ್ವೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತವೆ;
- ಕ್ಷೇಮಕರವಾದ ಪರಿಸರದ ಮುಂಗಾಣ್ಣೆ ಮತ್ತು ಯೋಜನೆಯ ಮೂಲಕ ನಮ್ಮ ಬದುಕನ್ನು ಕಾಪಾಡುತ್ತದೆ;
- ನಮ್ಮ ನೆರೆಕೆರೆಯನ್ನು ಸುಭದ್ರವಾಗಿಸುತ್ತದೆ;
- ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಿಚಾರವಂತಿಕೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕುತ್ತದೆ;
- ಕಾರ್ಯಭಾರವನ್ನು ಆಸಕ್ತಿಯುತವೂ ಹರ್ಷದಾಯಕವೂ ಆಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ;
- ಮಕ್ಕಳ ಬದುಕು ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಉತ್ತಮಪಡಿಸುತ್ತದೆ;
- ಜಗತ್ತನ್ನು ಉತ್ತಮೀಕೆಯ ಕಡೆಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತದೆ;
- ಅರಿವಿನ ದಿಗಂತವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತದೆ;
- ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ - 2

1. ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನೆಗಳ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಮೇಲಿನ ಹೇಳಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ನಾಲ್ಕನ್ನು ಉದಾಹರಣೆಯೊಂದಿಗೆ ವಿವರಿಸಿ.

1.3.4. ಸಾರಾಂಶಿಸೋಣ

ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಸ್ತುತತೆಯನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಬಹುದು.

- ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಸಾಧನವಾಗಿದೆ.

- ಇದು ದೇಶಾದ್ಯಂತದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಅಡಿಪಾಯವಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಬದಲಾವಣೆಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ದೇಶದ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾದ ಪ್ರಜೆಯಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸುತ್ತದೆ.
- ವಿಶ್ವ ಮತ್ತು ಪರಿಸರದ ಅರಿವನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತದೆ.
- ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ಚಿಂತನಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತದೆ.
- ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ.
- ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಉತ್ತಮ ನಾಗರಿಕರನ್ನಾಗಿಸುತ್ತದೆ.

1.3.5. ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಉತ್ತರಗಳು - 1 ಮತ್ತು 2

ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ - 1

ಉತ್ತರಗಳಿಗಾಗಿ ಈ ಅಧ್ಯಯನ ಸಾಮಗ್ರಿಯ ವಿಭಾಗ 1.3.3.1 ನ್ನು ನೋಡಿ.

ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ - 2

ನಿಮ್ಮ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಚರ್ಚಿಸಿ ಅದರ ಸಮರ್ಪಕತೆಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿರಿ.

1.3.6. ಘಟಕಾಂತ್ಯ ಅಭ್ಯಾಸಗಳು

ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನೆಯ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಪೋಷಿಸುವ ಅಂಶಗಳನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ಬರೆಯಿರಿ.

1.3.7. ಪರಾಮರ್ಶನ ಸೂಚಿ

1. <https://www.palgrave.com/gp/campaigns/social-science-matters/10-reasons-for-social-science>
2. https://www.jstor.org/stable/1824581?seq=1#metadata_info_tab_contents
3. <https://classroom.synonym.com/importance-social-studies-education-6547605.html>

ಬ್ಲಾಕ್ 1 : ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ, ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ಮೂಲಗಳು

ಘಟಕ 4 : ಸಂಪನ್ಮೂಲವಾಗಿ ಜನರು - ಮೌಖಿಕ ದತ್ತಾಂಶದ ಮಹತ್ವ

ಘಟಕದ ರಚನೆ

- 1.4.1. ಕಲಿಕೆಯ ಉದ್ದೇಶಗಳು
- 1.4.2. ಪೀಠಿಕೆ
- 1.4.3. ಕಲಿಕಾ ಅಂಶಗಳು ಮತ್ತು ಕಲಿಕಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು
- 1.4.3.1. ಮಾಹಿತಿಯ ಮೂಲವಾಗಿ ಜನರು
ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ - 1
- 1.4.3.2. ಮೌಖಿಕ ಇತಿಹಾಸದ ಮಹತ್ವ ಮತ್ತು ಪರಿಕಲ್ಪನೆ
ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ - 2
- 1.4.4. ಸಾರಾಂಶಿಸೋಣ
- 1.4.5. ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಉತ್ತರಗಳು - 1 ಮತ್ತು 2
- 1.4.6. ಘಟಕಾಂತ್ಯ ಅಭ್ಯಾಸಗಳು
- 1.4.7. ಪರಾಮರ್ಶನ ಸೂಚಿ

1.4.1. ಕಲಿಕೆಯ ಉದ್ದೇಶಗಳು

ಈ ಘಟಕವನ್ನು ಕಲಿತ ನಂತರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಶಿಕ್ಷಕ ಶಿಕ್ಷಕಿಯರು ಕೆಳಗಿನ ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥರಾಗುವರು;

- “ಸಂಪನ್ಮೂಲವಾಗಿ ಜನರು” ಎಂಬ ಮಾತಿನ ಅರ್ಥವನ್ನು ವಿವರಿಸುವರು;
- ಮಾಹಿತಿಯ ಮೂಲವಾಗಿ ಜನರ ಮಹತ್ವವನ್ನು ವಿವರಿಸುವರು;
- ಮೌಖಿಕ ದತ್ತಾಂಶದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ ಹೇಳುವರು; ಮತ್ತು
- ವಿಷಯದ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಮೌಖಿಕ ದತ್ತಾಂಶದ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಶ್ಲಾಘಿಸುವರು.

1.4.2. ಪೀಠಿಕೆ

ಕೆಳಗಿನ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ.

- ನನ್ನ ಅಜ್ಜ ಮಹಾರಾಜರ ಕಾಲದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು, ಘಟನೆಗಳು ಮತ್ತು ವೈಭವವನ್ನು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದಂತೆ ಆಯಾ ದಿನಾಂಕಗಳೊಂದಿಗೆ ವಿವರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.
- ನನ್ನ ಅಜ್ಜಿ ಭಾರತದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯರು ಅನುಭವಿಸಿದ ಕಷ್ಟಗಳು, ಆಗಿನ ನಾಯಕರ ಭಾಷಣಗಳು, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಚರ್ಚೆಗಳು, ಯೋಜನೆಗಳು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮನಮುಟ್ಟುವಂತೆ, ದೇಶಭಕ್ತಿ ಉಕ್ಕಿ ಹರಿಯುವಂತೆ ವರ್ಣಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.
- ಕಾರ್ಗಿಲ್ ಯುದ್ಧ ಹೇಗಿತ್ತು ಎಂಬುದನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ, ಆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗಿ ಉಳಿದುಬಂದ ಒಬ್ಬ ಸೈನಿಕರು ಇಂದು ನಮ್ಮ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದರು. ನನಗೆ ಕಾರ್ಗಿಲ್ ಯುದ್ಧವೇ ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ನಡೆದಂತೆ ಭಾಸವಾಯಿತು.
- ನಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಆಗಿಹೋದ ಒಂದು ಘಟನೆಯನ್ನು ಇಂದು ಯಕ್ಷಗಾನದ ಮೂಲಕ ಮಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ ಹಾಡಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಯಿತು.

ಮೇಲಿನ ಪ್ರಕರಣಗಳ ಮಾಹಿತಿಯ ಮೂಲ ಯಾವುದು? ನಿಸ್ಸಂಶಯವಾಗಿ, ಇದರಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಅಜ್ಜ, ಅಜ್ಜಿ, ಸೈನಿಕ ಮತ್ತು ಪಾತ್ರಧಾರಿಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಮಾಹಿತಿಯ ಮೂಲಗಳು. ಅವರು ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು.

ಅವರು ನೀಡಿದ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲಿಯೂ ದಾಖಲಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಕೇವಲ ಮೌಖಿಕವಾಗಿ ರವಾನಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಮೌಖಿಕ ದತ್ತಾಂಶವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತದೆ.

ಈ ಘಟಕದಲ್ಲಿ ನಾವು, ಜನರು ಹೇಗೆ ಮಾಹಿತಿಗೆ ಮೂಲವಾಗಿ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಈ ರೀತಿಯ ದತ್ತಾಂಶಗಳ ಮಹತ್ವವೇನು ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಚಾರಮಾಡೋಣ.

(ಇಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯ ಮಾತು. ಈ ಘಟಕದಲ್ಲಿ, ನಾವು ಜನರನ್ನು, ಬಂಡವಾಳ ಅಥವಾ ಉತ್ಪಾದಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅವರು ಕೇವಲ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುವ ಜನರು)

1.4.3. ಕಲಿಕಾ ಅಂಶಗಳು ಮತ್ತು ಕಲಿಕಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು

ಜನರನ್ನು ಮಾಹಿತಿಯ ಮೂಲವಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೊದಲು, 'ಮಾಹಿತಿ ಮೂಲ' ಎಂದರೇನು, ಅವು ಯಾವುವು, ಎಂಬುದನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಯಾವುದಾದರೂ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ನೀಡುವ ಮೂಲಗಳು ಮಾಹಿತಿಯ ಮೂಲಗಳು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ವೀಕ್ಷಣೆಗಳು, ಭಾಷಣಗಳು, ದಾಖಲೆಗಳು, ಚಿತ್ರಗಳು, ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಮಾಹಿತಿಯ ಮೂಲಗಳಾಗಿರಬಹುದು. ಮೇಲಿನ ಉದಾಹರಣೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ಪಡೆಯಲಾದುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಆದುದರಿಂದ ಈ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಮಾಹಿತಿಯ ಮೂಲವಾಗುತ್ತಾರೆ. ಈ ರೀತಿ ಪಡೆದ ಮಾಹಿತಿಗಳೂ ಅತಿ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗುತ್ತವೆ.

1.4.3.1. ಮಾಹಿತಿಯ ಮೂಲವಾಗಿ ಜನರು

ಮಾನವ ಪರಿಣತಿ ಅಥವಾ ನೈಪುಣ್ಯವು ಮಾಹಿತಿಯ ವಿಶಿಷ್ಟ ಮೂಲವಾಗಿದೆ. ಜನರು ಅಥವಾ ಮಾನವರು, ಔಪಚಾರಿಕ ಅಥವಾ ಅನೌಪಚಾರಿಕ ಸಂಭಾಷಣೆಯ ಮೂಲಕ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುವ ಒಂದು ಸಂಸ್ಥೆ ಇವು ಮಾಹಿತಿಯ ಮೂಲವಾಗುತ್ತವೆ. ಔಪಚಾರಿಕ ಅಥವಾ ಅನೌಪಚಾರಿಕ ಸಂಭಾಷಣೆಯ ಮೂಲಕ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಗುಂಪು, ಸಂಘ, ಸಂಸ್ಥೆ ಅಥವಾ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಅಥವಾ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಒದಗಿಸಬಹುದು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ತಥ್ಯ ಅಥವಾ ಹೇಳಿಕೆಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತಾನು ಒದಗಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಯ ಗುಣಮಟ್ಟದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಾಮಾನ್ಯದವ ಅಥವಾ ಪರಿಣತ ಎಂದೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ಒದಗಿಸಿದ ಈ ಮಾಹಿತಿಯು ತಜ್ಞರು, ಜ್ಞಾನಿಗಳು, ಸಹಜೀವಿಗಳು, ವಿಷಯ ತಜ್ಞರು ಮುಂತಾದವರ ಸಂವಾದದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿರಬಹುದು. ಈ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.

- ಮಾಹಿತಿ, ದತ್ತಾಂಶ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನವು ಅದನ್ನು ಹೊಂದಿದವನ ವೀಕ್ಷಣೆ, ಅನುಭವ, ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಸೃಜನಶೀಲ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳು ಜಾಣ್ಮೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಫಲವಾಗಿರುತ್ತದೆ.
- ಈ ದತ್ತಾಂಶವನ್ನು ವಿವಿಧ ಚಾನಲ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಸಂವಹನ ಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಮೂಲಕ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ದಾಖಲಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಅಧ್ಯಯನ, ಸಂಶೋಧನೆ, ಅನ್ವಯ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ದೊರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.
- ಈ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುವವರು ತಮ್ಮ ಜ್ಞಾನ ಕೌಶಲಗಳನ್ನು ಇತರರೊಂದಿಗೆ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಅಗತ್ಯವಿರುವವರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಅಥವಾ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡುತ್ತಾರೆ.
- ಅವರು ಬಹಳ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಸಂಪನ್ಮೂಲವಾಗುತ್ತಾರೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಸಲಹೆಗಾರರು.

ಅಂತಹ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಸಂಪನ್ಮೂಲವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದರ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಕೆಳಕಂಡಂತೆ ಗುರುತಿಸಬಹುದು:

- ಸೂಕ್ಷ್ಮಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು, ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಸಂಕೀರ್ಣ ವಿಷಯಗಳು, ಮತ್ತು ಉತ್ಪಾದನೆಯ ನಿಯಮಗಳು ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಪರಿಣತೆಗಳಿಗೆ ರೋಗ ನಿವಾರಣೆ ಸಾಧನಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಷಯಗಳ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಲು ಇವು ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತವೆ;
- ಅಂತಹ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಲು ಅತಿಥೇಯ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಸರಿಯಾದ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲದಿರಬಹುದು;
- ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ಈ ಜನರಿಗೆ ಮಾಹಿತಿಯ ಮೂಲಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದಿರಬಹುದು;
- ಅಂತಹ ಪರಿಣತಿಯು ಮೂಲ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೊಳಗೆ ಲಭ್ಯವಿರಬಹುದು;
- ಇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಅಥವಾ ಸ್ವತಂತ್ರೋದ್ಯೋಗಿಗಳ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗಬಹುದು;
- ಅಂತಹ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಕೌಶಲ ಅಥವಾ ಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ;
- ಅಂತಹ ಪರಿಣತೆ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾದರೂ ಅವರು ಅಗತ್ಯವಿರುವವರಿಗೆ ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಲಭ್ಯವಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಮಾಹಿತಿಯ ಮೂಲವಾಗಿ ಜನರ ವರ್ಗಗಳು

ಕೆಳಗಿನ ವರ್ಗಗಳ ಜನರನ್ನು ಮಾಹಿತಿಯ ಮೂಲಗಳಾಗಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

ಮಾಹಿತಿ ಉತ್ಪಾದಕರು (Information generators)

ಇವರು ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುವವರು ಅಥವಾ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ರಚಿಸುವವರು, ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವವರು. ಈ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಜ್ಞಾನ ಅಥವಾ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಪುಸ್ತಕಗಳು, ನಿಯತಕಾಲಿಕೆಗಳು, ಲೇಖನಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಅವರು ತಮ್ಮ ವಿಶೇಷ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಪರಿಣತರಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಅದರಲ್ಲೂ ಅವರು ಈ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿತ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡದಿರುವ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಈ ಮಾಹಿತಿಗಳು ಅತ್ಯಮೂಲ್ಯವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಉದಾ: ಸಂಶೋಧಕರು, ಲೇಖಕರು, ಯೋಜಕರು, ನೀತಿ ನಿರೂಪಕರು ಇತ್ಯಾದಿ.

ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವವರು (Information Gatherers)

ಇವರು ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಸೂಕ್ತವಾದ ಚಾನೆಲ್ ಮೂಲಕ ವರದಿಮಾಡುವವರು ಮತ್ತು ಉಲ್ಲೇಖ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಸಂಕಲನಕಾರರು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಗ್ರಂಥಸೂಚಿಗಳ ರಚನೆಕಾರರು, ವಿಶ್ವಕೋಶ ತಜ್ಞರು, ನಿಘಂಟು ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು, ವರದಿಗಾರರು, ಪತ್ರದಾರರು ಇತ್ಯಾದಿ.

ಮಾಹಿತಿ ಸಂಕಲನಕಾರರು (Information Processors)

ಪತ್ರಿಕೆ ವರದಿಗಾರರು, ನಿಯತಕಾಲಿಕೆಗಳ ಸಂಪಾದಕರು, ತಂತ್ರಾಂಶ ದಾಖಲೆಗಳ ತಜ್ಞರು ಮತ್ತು ಇನ್ನೊಂದು ವರ್ಗದ ತಜ್ಞರಿಗೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ಬಳಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಗೆ ಆಕಾರ ನೀಡುವಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು, ಕಚ್ಚಾರೂಪದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಉತ್ತಮ ಓದುವ ಸಾಮಗ್ರಿಯಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸುವವರು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಂಪಾದಕರು, ಶೈಲಿಯ ಸಂಪಾದಕರು, ಭಾಷಾ ಸಂಪಾದಕರು ಮತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಪಾದಕರು.

ಮಾಹಿತಿ ದಾಖಲಿಗರು (Information Recorders)

ಅನುವಾದ ಕೆಲಸ, ಮುದ್ರಣ, ಪ್ರಕಾಶನ, ವಿಷಯವನ್ನು ಪ್ರಿಂಟಿಸುವ ಡೇಟಾ ಆಪರೇಟರ್‌ಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿರುವವರು. ಈ ರೀತಿಯ ಕೌಶಲ್ಯಗಳು/ ಪರಿಣತಿ ಎಲ್ಲಾ ದಾಖಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಯಾವುದೇ ಪ್ರಕಟಿತ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಲಭ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಕೆತ್ತನೆಗಾರರು, ಲೇಖಕರು, ಲಿಪಿಕಾರರು, ಮುದ್ರಿಸುವವರು, ಬೆರಳಚ್ಚು ತಜ್ಞರು, ವೀಡಿಯೋಗ್ರಾಫರರು, ಛಾಯಾಗ್ರಾಹಕರು, ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಾರರು ಇತ್ಯಾದಿ.

ಮಾಹಿತಿ ಪ್ರಸಾರಕರು (Information Disseminators)

ಇವರು ಈಗಾಗಲೇ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಮತ್ತು ಯಾವುದಾದರೂ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಮಾಹಿತಿ ಅಥವಾ ಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಸಾರದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವ ಜನರು. ಈ ತೆರನಾದ ವಿಸ್ತರಣಾ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು, ರೈತರು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮಸ್ಥರಿಗೆ ಕಡಿಮೆ ವೆಚ್ಚದ ವಸತಿ, ಕುಟುಂಬ ಯೋಜನೆ, ಆರೋಗ್ಯ ರಕ್ಷಣೆ, ಸಮಾಜ ಕಲ್ಯಾಣ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪ್ರಸಾರಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಮಾಹಿತಿ ಸಾರ ಸಂಗ್ರಹಕಾರರು (Information Condensers)

ಆಗಾಗ್ಗೆ ಬಳಕೆದಾರರ ಅಗತ್ಯಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತಗೊಳಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ: ದೇಶದ ಶಿಕ್ಷಣನೀತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಸಚಿವರು ಸುಮಾರು ಒಂದು ಗಂಟೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅದನ್ನು ಪ್ರಸಾರ ನಿಯೋಜಕರು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತಗೊಳಿಸಿ, ಲಭ್ಯವಿರುವ ಸೂಕ್ತ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಸುವ ಅಗತ್ಯ ವಿರುತ್ತದೆ. ಆಗ ಅದನ್ನು ಸಾರವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ - 1

ನಿಮ್ಮ ಅನುಭವದಲ್ಲಿ ಪಡೆದ ಮೌಖಿಕ ಮಾಹಿತಿಯ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆಯಿರಿ.

1.4.3.2. ಮೌಖಿಕ ಇತಿಹಾಸದ ಮಹತ್ವ ಮತ್ತು ಪರಿಕಲ್ಪನೆ

ಎ. ಮೌಖಿಕ ಇತಿಹಾಸದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ

ಮೌಖಿಕ ಇತಿಹಾಸದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೊದಲು, ಮೌಖಿಕ ಇತಿಹಾಸ ಯಾವುದು ಎಂದು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು. 'ಆಡಿಯೋ ಟೇಪ್‌ಗಳು, ವೀಡಿಯೋ ಟೇಪ್‌ಗಳು ಅಥವಾ ಯೋಜಿತ ಸಂದರ್ಶನಗಳ ಪ್ರತಿಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು, ಕುಟುಂಬಗಳು, ಪ್ರಮುಖ ಘಟನೆಗಳು ಅಥವಾ ದೈನಂದಿನ ಜೀವನದ ಬಗ್ಗೆ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮಾಹಿತಿಯ ಸಂಗ್ರಹ ಮತ್ತು ಅಧ್ಯಯನ' ಎಂದು ಇದನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅರ್ಥವಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಸಂದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಹಿಂದಿನ ಘಟನೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ ಅಥವಾ ಗಮನಿಸಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರ ನೆನಪುಗಳು ಮತ್ತು ಗ್ರಹಿಕೆಗಳನ್ನು ಭವಿಷ್ಯದ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಶ್ರವಣರೂಪದ ದಾಖಲೆಯಾಗಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ಮೌಖಿಕ ಇತಿಹಾಸವು ವಿಭಿನ್ನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ವಿವಿಧ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳಿಂದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನವು ಲಿಖಿತ ಮೂಲಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಮೌಖಿಕ ಇತಿಹಾಸವು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿ ಅಥವಾ ದತ್ತಾಂಶವನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಬರೆದಿರುವ ಲಿಖಿತ ಕೃತಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪತ್ರಾಗಾರಗಳಲ್ಲಿ (archives)ದೊಡ್ಡ ಗ್ರಂಥಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸಿ ಇಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹಿಂದಿನ ಘಟನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ, ಅವುಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬರೊಡನೆ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಯಸಿದ ಯಾವುದೇ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲು ಮೌಖಿಕ ಇತಿಹಾಸ ಎಂಬ ಈ ಪದವನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಮೌಖಿಕ ಚರಿತ್ರೆಯು ರೆಕಾರ್ಡ್ ಮಾಡಿದ ಸಂದರ್ಶನಗಳ ಮೂಲಕ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮಹತ್ವದ ನೆನಪುಗಳು ಮತ್ತು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತವೆ. ಮೌಖಿಕ ಇತಿಹಾಸದ ಸಂದರ್ಶನವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಂದರ್ಶಕರೊಬ್ಬರನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ಮತ್ತು ವಿನಿಮಯವನ್ನು ಆಡಿಯೋ ಅಥವಾ ವೀಡಿಯೋ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸುವ ಸುಸಜ್ಜಿತ ಸಂದರ್ಶಕರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಸಂದರ್ಶನದ ರೆಕಾರ್ಡಿಂಗ್‌ಗಳನ್ನು ನಕಲು

ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ, ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ, ಅಥವಾ ಸೂಚಿ ತಯಾರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅನಂತರ ಅವುಗಳನ್ನು ಗ್ರಂಥಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸಿ ಇಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಸಂದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಸಂಶೋಧನೆಗಳಿಗಾಗಿ ಬಳಸಬಹುದು ಅಥವಾ ಪ್ರಕಟಣೆ, ರೇಡಿಯೋ ಅಥವಾ ಸಾಕ್ಷ್ಯಚಿತ್ರ, ಮ್ಯೂಸಿಯಂ ಪ್ರದರ್ಶನ, ನಾಟಕೀಕರಣ ಅಥವಾ ಇತರ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಉದ್ಘರಿಸಬಹುದು. ರೆಕಾರ್ಡಿಂಗ್, ಪ್ರತಿಗಳು, ಕ್ಯಾಟಲಾಗ್‌ಗಳು, ಛಾಯಾ ಚಿತ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧಿತ ಸಾಕ್ಷ್ಯಚಿತ್ರ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಸಹ ಅಂತರ್ಜಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಪೋಸ್ಟ್ ಮಾಡಬಹುದು. ಮೌಖಿಕ ಇತಿಹಾಸವು ಯಾದೃಚ್ಛಿಕ ಸಂಭಾಷಣೆಗಳು, ರೆಕಾರ್ಡ್ ಮಾಡಿದ ಭಾಷಣಗಳು, ವೈಯಕ್ತಿಕ ದಿನಚರಿ ವಿಷಯಗಳು ಅಥವಾ ಸಂದರ್ಶಕ ಮತ್ತು ಸಂದರ್ಶನಕಾರರ ನಡುವಿನ ಗಂಭೀರ ಸಂಭಾಷಣೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರದ ಇತರ ಧ್ವನಿ ರೆಕಾರ್ಡಿಂಗ್‌ಗಳನ್ನು ಇದು ಒಳಗೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ.

ಈ ಪ್ರಮುಖ ಚಟುವಟಿಕೆಯನ್ನು ವೃತ್ತಿಪರ ಇತಿಹಾಸಕಾರರು “ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆ” ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಲಿಖಿತ ಇತಿಹಾಸಗಳ ಅನುಪಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಸಮಾಜಗಳು ಹಿಂದಿನ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಲು ಮೌಖಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಈ ಹಿಂದೆಯೇ ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದವು.

ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮೌಖಿಕ ಸಾಮಗ್ರಿಯ ಬಳಕೆಯು ಆರಂಭಿಕ ಗ್ರೀಕ್ ಇತಿಹಾಸಕಾರರಾದ ಹೆರೊಡೊಟಸ್ ಮತ್ತು ಥುಸಿಡಿಸಸ್ ಅವರ ಕಾಲದಲ್ಲೇ ಕಾಣಬರುತ್ತದೆ. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಸಾಕ್ಷಿಗಳಿಂದ ಮೌಖಿಕ ವರದಿಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಬಳಸಿದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಮೌಖಿಕ ಇತಿಹಾಸದ ಆಧುನಿಕ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು 1940ರಲ್ಲಿ ಕೊಲಂಬಿಯಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಅಲನ್ ನೆವಿನ್ಸ್ ಮತ್ತು ಅವರ ಸಹಚರರು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದರು.

ವಿಕಿಪೀಡಿಯಾದ ಪ್ರಕಾರ, ಮೌಖಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಅಥವಾ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಮಾನವ ಸಂವಹನದ ಒಂದು ರೂಪವಾಗಿದ್ದು, ಇದರಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನ, ಕಲೆಯ ಕಲ್ಪನೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿ ಇಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಒಂದು ಪೀಳಿಗೆಯಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಪೀಳಿಗೆಗೆ ರವಾನಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸರಣವು ಭಾಷಣ ಅಥವಾ ಹಾಡಿನ ಮೂಲಕವಾಗಿದ್ದು ಇದು ಜಾನಪದ ಕಥೆಗಳು, ಲಾವಣಿಗಳು, ಪಠ್ಯಗಳು, ಗದ್ಯ ಅಥವಾ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರಬಹುದು. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಒಂದು ಸಮಾಜವು ಮೌಖಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಮೌಖಿಕ ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ಇತರ ಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು ತಲೆಮಾರುಗಳಿಗೆ ಬರವಣಿಗೆಯ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದೆ ರವಾನಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮೌಖಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಎನ್ನುವುದು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ, ಸಂರಕ್ಷಿತ ಪಠ್ಯ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಧ್ವನಿ ಅಥವಾ ಉಚ್ಚಾರಣೆಯ ಮೂಲಕವಾಗಿ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮತ್ತು ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಶಿಸ್ತಾಗಿ, ಇದು ಅಧ್ಯಯನದ ವಸ್ತುಗಳ ಒಂದು ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಮತ್ತು ಅವುಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ವಿಧಾನವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಮೌಖಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಪ್ರಯೋಜನಗಳು

ಇದನ್ನು ಕೆಲವು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ವಯಸ್ಕರಿಂದ ಯಾವುದೇ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಯಾವುದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಇವು ಮೂಡಬಹುದು;

ಪುಸ್ತಕಗಳು ಮತ್ತು ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಂತಹ ಇತರ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮಾಹಿತಿಯ ಮೂಲಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಇದು ಅತೀ ಕಡಿಮೆ ವೆಚ್ಚದ್ದಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಮಾಹಿತಿಯ ಮಾರಾಟ ಮತ್ತು ಖರೀದಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ; ಇದನ್ನು ನೀಡುವ ಮತ್ತು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಓದು ಬರಹ ತಿಳಿದಿರಬೇಕೆಂದಿಲ್ಲ;

ಈ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಮೌಖಿಕವಾಗಿಯೇ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿ ಆಳವಾದ ಮತ್ತು ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿರವಾದ ಸಮರ್ಪಕ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಬಹುದು;

ಇದು ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಸುಲಭ ಮತ್ತು ಆಸಕ್ತಿದಾಯಕವಾದ ಮಾರ್ಗ;
ಯಾವುದೇ ಘಟನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹವಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಬಹುದು;

ಯಾವುದೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ದತ್ತಾಂಶವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಬಹುದು. ಏಕೆಂದರೆ, ಭಾರತೀಯ, ಗ್ರೀಕ್, ಯುರೋಪಿಯನ್ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ಸಾಕ್ಷಿಗಳ ವರದಿಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆಯ ಮಿತಿಗಳು

- ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆಯು ಬಹಳ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀಡುವುದಿಲ್ಲ. ಮಾಹಿತಿಯ ಪ್ರಸರಣವು ಸತತ ತಲೆಮಾರುಗಳ ನೆನಪಿನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ;
- ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆಯು ಮೌಖಿಕ ಇತಿಹಾಸದ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆಯ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಕಾಲಾನುಕಾಲಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ;
- ಮೌಖಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಾಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಪ್ರಸರಣದ ಸ್ವರೂಪದ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಇದು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಮೌಖಿಕ ಪ್ರಸರಣದಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಉತ್ತೇಕ್, ಸೃಜನಶೀಲತೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಬೇಕೆಂಬ ಮಾಹಿತಿದಾರನ ಅಭಿಮತವೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತದೆ;
- ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ದತ್ತಾಂಶ ಸರಿಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ಖಚಿತವಾಗಿ ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ;
- ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ದತ್ತಾಂಶ ನಿಖರವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಂಖ್ಯೆಗಳು, ಶ್ರೇಯಾಂಕಗಳು ಮತ್ತು ದಿನಾಂಕಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ತಪ್ಪುಗಳಾಗಬಹುದು.

ಬಿ. ಮೌಖಿಕ ಇತಿಹಾಸದ ಮಹತ್ವ

ವಂಶಾವಳಿ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಆಧಾರವಾಗುತ್ತವೆ

ವಂಶಾವಳಿಯ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಮೌಖಿಕ ಇತಿಹಾಸವು ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿದೆ. ಮೌಖಿಕ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವುದು ಈ ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ದತ್ತಾಂಶ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಹಂತದ ಮೊದಲ ಘಟ್ಟವಾಗಿದೆ. ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವವರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕುಟುಂಬದ ಹಳೆಯ ಸದಸ್ಯರು. ಅವರ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಅವರ ನೆನಪುಗಳು ಎರಡೂ ಅಂಶಗಳು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಕಳೆದುಹೋಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಂತಹ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಲು ಮತ್ತು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಮತ್ತು ದಾಖಲಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತಹ ಜನರನ್ನು ಆ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸುವುದು ವಂಶಾವಳಿ ತಜ್ಞ ಅಥವಾ ಕುಟುಂಬ ಇತಿಹಾಸಕಾರನ ಮೊದಲ ಆದ್ಯತೆಯಾಗಿರಬೇಕು. ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿದ ಅಪಾಯದ ಕಾರಣ, ಈ ಮೌಖಿಕ ಇತಿಹಾಸಗಳನ್ನು ಅಂತಿಮ ದತ್ತಾಂಶಗಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಬಾರದು. ಆದರೆ ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವಲ್ಲಿ ಅವು ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಬಹುದು. ಅಂತಹ ಮಾಹಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದ ಕಥೆಗಳು ಉಪಾಖ್ಯಾನಗಳು ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು, ಹಾಡುಗಳು ಮತ್ತು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಚಿತ್ರಗಳು ದಾಖಲೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಗಳು ಇರಬಹುದು.

ಕುಟುಂಬದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ರಚಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತವೆ.

ನಮ್ಮದೇ ಆದ ಕುಟುಂಬದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ರಚಿಸುವಾಗ ಮೌಖಿಕ ಇತಿಹಾಸವು ಹೆಚ್ಚು ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ಕೆಲವು ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಅವೆಂದರೆ:

- ಸಂದರ್ಶನಕ್ಕೆ ತಯಾರಿ ಮಾಡಲು ಸಮಯ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಮರೆಯಬಾರದು. ಕೇಳಲು ಬಯಸುವ ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಮೊದಲೇ ನಿರ್ಧರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.
- ಕುಟುಂಬ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸುವ ಮೊದಲು ಅವರೊಂದಿಗೆ ಆತ್ಮೀಯ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.
- ದಿನನಿತ್ಯದ ದಿನಚರಿಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು ದುರಂತದ ಘಟನೆಗಳವರೆಗೆ ಸಮಾಜದ ವಿವಿಧ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ವಿವಿಧ ಕೇಂದ್ರಗಳ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ತಮ್ಮ ಬದುಕು ಪೂರ್ತಿ ವಿವಿಧ ಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ರೀತಿಯ ಜೀವನವನ್ನು ಎದುರಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ

ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಮೌಖಿಕ ಇತಿಹಾಸದ ರೆಕಾರ್ಡಿಂಗ್ ಸಹಾಯಮಾಡುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಸಂರಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ಧ್ವನಿಮುದ್ರಣಗಳು ವರ್ತಮಾನದ ಸಾಕ್ಷಿಯನ್ನು ಭವಿಷ್ಯಕ್ಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲಿ ಸೃಜನಶೀಲ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಕಟಣೆಗಳ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಅವರು ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಬಹುದು, ಪ್ರೇರೇಪಿಸಬಹುದು.

- ರೆಕಾರ್ಡ್ ಮಾಡಿದ ಸಂದರ್ಶನವನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವುದರಿಂದ ಮೌಖಿಕ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ರಚಿಸುವ ಮೊದಲ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಪೂರೈಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಸುರಕ್ಷಿತಗೊಳಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಇತರರ ಉಪಯುಕ್ತಕ್ಕೆ ದೊರಕುವಂತೆ ಮಾಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಮುಂದುವರಿದು ಅವುಗಳನ್ನು ಸೃಜನಾತ್ಮಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇತರರೊಂದಿಗೆ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವುದರೊಂದಿಗೆ ಕೊನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಮೌಖಿಕ ಇತಿಹಾಸವು ಹಿಂದಿನ ಕಥೆಯನ್ನು ಬೆಳಕಿಗೆ ತರಲು ಸಹಾಯಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ದಾಖಲೆಗಳು, ಸಂಖ್ಯಾಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ದತ್ತಾಂಶಗಳು, ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳು, ನಕ್ಷೆಗಳು, ಪತ್ರಗಳು, ದಿನಚರಿಗಳು ಮತ್ತು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಿಂದ ಒದಗಿಸಲಾದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸುವ ಮೂಲಕ ಮೌಖಿಕ ಇತಿಹಾಸವು ಗತಕಾಲದ ಸಂಪೂರ್ಣವಾದ ಹೆಚ್ಚು ನಿಖರವಾದ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಘಟನೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷದರ್ಶಿಗಳ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಮಟ್ಟದ ಅನುಭವ ಮತ್ತು ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದು ಈ ಮೊದಲೇ ದಾಖಲಿತವಾದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿನ ಬಿಟ್ಟುಹೋದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ತುಂಬಲು ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಹಳೆಯ ದಾಖಲೆಯನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕೆ ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾದ ಬೇರೆಯೇ ವಿಷಯವನ್ನು ಬೆಳಕಿಗೆ ತರುತ್ತದೆ. ಸಂದರ್ಶಕರು ಈ ಹಿಂದಿನ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟುಹೋದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಲು ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ಹೇಳದೇ ಇರುವ, ಮರೆತುಹೋದ ಜನರ ಕಥೆಗಳನ್ನು, ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಜನರನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಲು ಇದು ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಸಂದರ್ಶನವು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸ್ಥಳ, ಘಟನೆ ಅಥವಾ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಕುರಿತಾಗಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಮಾಹಿತಿಯ ಏಕೈಕ ಮೂಲವಾಗಿಯೂ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ.

ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳು ಇತಿಹಾಸದ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಅನುಭವಿಸಿದವು ಎಂಬುದನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಡಲು ಮೌಖಿಕ ಇತಿಹಾಸವು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಇಂದಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಕಲಿಯಬೇಕಾದ ಆಳ ಮತ್ತು ಅಗಲಗಳನ್ನು ಯೋಚಿಸಿ! ಪ್ರೌಢ ಶಾಲೆ ಮತ್ತು ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿನ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಇತಿಹಾಸ ವಿಷಯಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹಿಂದಿನ ಪ್ರಮುಖ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಗಮನಿಸುತ್ತವೆ. ಎಲ್ಲಿ? ಏಕೆ? ಏನು? ಎಂಬ ಮೂಲಭೂತ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಅವು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ. ಮೌಖಿಕ ಇತಿಹಾಸವು ನಮ್ಮನ್ನು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವ ಮೂಲಕ ಹಿಂದಿನದನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಸುತ್ತದೆ. “ಯುದ್ಧ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೀವು ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಿರಿ?” ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಚಿಂತನಶೀಲ, ವೈಯಕ್ತಿಕ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಅಂದಿನ ಸಾಗಣೆಗಾರರು ಮತ್ತು ಹೊತ್ತೊಯ್ಯುವವರು(ತಲೆಹೊರೆಯವರು) ರಲ್ಲಿ ಕೇಳುವ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಅವರು ಅಂದು ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ನಿರ್ಧಾರಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರು, ಕುಟುಂಬಗಳು ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯದ ಮೇಲೆ ಬೀರಿದ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಬಹಿರಂಗಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಕಾಲಾನಂತರದಲ್ಲಿ ಏನು ಬದಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಬದಲಾಗದೆ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮೌಖಿಕ ಇತಿಹಾಸವು ನಮಗೆ ಕಲಿಸುತ್ತದೆ. ಮೌಖಿಕ ಇತಿಹಾಸವು ಬದಲಾವಣೆಯ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಮರದ ಸರಳವಾದ ಸ್ಟ್ರಾನ್ಡ್ ಮೈಕ್ರೋವೇವ್‌ಗೆ, ಫೋನಿನಿಂದ ಸೆಲ್‌ಫೋನಿನೆಡೆಗೆ, ಫೋನೋಗ್ರಾಫ್‌ನಿಂದ ಐ-ಪಾಡ್‌ವರೆಗೆ, ಸ್ಥಳೀಯ ಉತ್ಪಾದನೆಯಿಂದ ಜಾಗತಿಕ ಹೊರಗುತ್ತಿಗೆಯವರೆಗೆ, ಹಳ್ಳಿಯ ಜೀವನದಿಂದ ಪಟ್ಟಣ ಜೀವನದೆಡೆಗೆ ಸಾಗಿ ಬಂದರೂ ಕೆಲವೆಡೆ ನಿರೂಪಕರು ಸಂದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಬದಲಾವಣೆಗಳ ಹೊರತಾಗಿಯೂ ವಿಶೇಷವಾದ ಮೌಲ್ಯಗಳು, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಮತ್ತು ನಂಬಿಕೆಗಳ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಜೀವನವು ಯಾವುದೇ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಒಳಗಾಗದೇ ಇರುವುದನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮೌಖಿಕ ಇತಿಹಾಸವು ಭವಿಷ್ಯದ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ನಾವು ವರ್ತಮಾನದಲ್ಲಿ ಯಾರು ಮತ್ತು ಹಿಂದಿನದನ್ನು ಹೇಗೆ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ ಎಂಬುದರ ಸ್ಪಷ್ಟಚಿತ್ರವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ, ಭವಿಷ್ಯದ ಪೀಳಿಗೆಗಳು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಅನುಭವಗಳ

ಮಸೂರದ ಮೂಲಕ ಇಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಯನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ನಿರ್ಣಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ಗತಕಾಲದ ಕತೆಯನ್ನು ಹೊಸ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಐತಿಹಾಸಿಕ ಘಟನೆಗಳ ಅನುಭವವನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಮೌಖಿಕ ಇತಿಹಾಸವು ಸಹಾಯಮಾಡುತ್ತದೆ. ಮೌಖಿಕ ಇತಿಹಾಸವು ಜನರಿಗೆ, ತಮ್ಮ ಕತೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮದೇ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ, ತಮ್ಮದೇ ಧ್ವನಿಗಳಲ್ಲಿ, ಏನಾಯಿತು ಮತ್ತು ಏಕೆ ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ತಮ್ಮದೇ ತಿಳುವಳಿಕೆಯ ಮೂಲಕ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ನಾವು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಧ್ವನಿ ಹಾಗೂ ಧ್ವನಿ ಮುದ್ರಣಗಳನ್ನು ಎಚ್ಚರದಿಂದ ನಾವು ಸಂರಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಅವರು ಹೋದ ಮೇಲೆ ನಮಗೆ ಉಳಿಯುವುದು ಅವು ಮಾತ್ರ. ವೈಯಕ್ತಿಕ ಅನುಭವಗಳ ಜತೆಗೆ ಕತೆಯನ್ನು ಸಂಕೀರ್ಣಗೊಳಿಸುವ ಮೂಲಕ ಮೌಖಿಕ ಇತಿಹಾಸಗಳು ಭವಿಷ್ಯದ ಇತಿಹಾಸಕಾರರಿಗೆ ಒಂದೇ ರೀತಿಯ ವಿಚಾರಗಳು, ಕೆಲವು ಪೂರ್ವಾಗ್ರಹಗಳು ಮತ್ತು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸನ್ನಿವೇಶದ ಪ್ರಮುಖ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸುವ ಸಾಮಾನ್ಯೀಕರಣವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ - 2

ನೀವು ಗುರುತಿಸಿದಂತೆ ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿ

1.4.4. ಸಾರಾಂಶಿಸೋಣ

- ಯಾರಿಗಾದರೂ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀಡುವ ಮೂಲಗಳೇ ಮಾಹಿತಿ ಮೂಲಗಳೆನಿಸುತ್ತವೆ.
- ಮಾಹಿತಿ ಮೂಲಗಳು ಅವಲೋಕನಗಳು, ಜನರ ಭಾಷಣಗಳು, ದಾಖಲೆಗಳು, ಚಿತ್ರಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ..
- ಮಾಹಿತಿಯ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಔಪಚಾರಿಕ ಅಥವಾ ಅನೌಪಚಾರಿಕ ಸಂಭಾಷಣೆಯ ಮೂಲಕ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಗುಂಪು, ಸಂಸ್ಥೆ, ಅಥವಾ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಇದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.
- ಮಾಹಿತಿ ಉತ್ಪಾದಕರು, ಸಂಗ್ರಹಿಸುವವರು, ಸಂಸ್ಕರಿಸುವವರು ರೆಕಾರ್ಡ್ ಮಾಡುವವರು, ಪ್ರಸಾರಕರು, ಸಾರ ಸಂಗ್ರಹಗಾರರು, ಮುಂತಾದವರು ಮಾಹಿತಿ ಮೂಲದ ಜನರ ವಿವಿಧ ವರ್ಗಗಳಾಗಿವೆ.
- ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು, ಕುಟುಂಬಗಳು, ಪ್ರಮುಖ ಘಟನೆಗಳು ಅಥವಾ ದೈನಂದಿನ ಜೀವನದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿಯ ಸಂಗ್ರಹ ಮತ್ತು ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮೌಖಿಕ ಇತಿಹಾಸ ಎಂದು ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ.
- ಆಡಿಯೋ ಟೇಪ್‌ಗಳು, ವೀಡಿಯೋ ಟೇಪ್‌ಗಳು ಅಥವಾ ಯೋಜಿತ ಸಂದರ್ಶನಗಳ ಪ್ರತಿಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ವೃತ್ತಿಪರ ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ಮೌಖಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ.
- ಮೌಖಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಅಥವಾ ಮೌಖಿಕ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಮಾನವ ಸಂವಹನದ ರೂಪವಾಗಿದ್ದು ಇದರಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನ, ಕಲೆ, ಕಲ್ಪನೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ, ಸಂರಕ್ಷಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಒಂದು ಪೀಳಿಗೆಯಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಪೀಳಿಗೆಗೆ ರವಾನಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.
- ಮೌಖಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯವು ಕೆಲವು ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಅನಾನುಕೂಲಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ.
- ಇದು ವಂಶಾವಳಿಯ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಮೂಲವಾಗಿದೆ: ಮೌಖಿಕ ಇತಿಹಾಸವು ಹಿಂದಿನ ಕಥೆ/ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಹೊರಹಾಕಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ, ಐತಿಹಾಸಿಕ ಘಟನೆಗಳ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

1.4.5. ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಉತ್ತರಗಳು - 1 ಮತ್ತು 2

ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ - 1

ನಿಮ್ಮ ಬರೆವಣಿಗೆಯನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಿ.

ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ - 2

ನೀವು ದಾಖಲಿಸಿರುವ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಕುರಿತ ಒಂದು ಪ್ರಬಂಧ ತಯಾರಿಸಿ ಸೂಕ್ತ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಿ.

1.4.6. ಘಟಕಾಂತ್ಯ ಅಭ್ಯಾಸಗಳು

1. ಮೌಖಿಕ ಮಾಹಿತಿ ಅಥವಾ ಮಾನವ ಮೂಲ ಮಾಹಿತಿಯ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ಪ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
2. ಮೌಖಿಕ ಇತಿಹಾಸದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

1.4.7. ಪರಾಮರ್ಶನ ಸೂಚಿ

1. <https://ohiostate.pressbooks.pub/choosingsources/chapter/people-as-sources/>
2. https://en.wikipedia.org/wiki/Information_source
3. https://en.wikipedia.org/wiki/Oral_history
4. <https://www.oralhistory.org/about/do-oral-history/>
5. <http://historymatters.gmu.edu/mse/oral/what.html>
6. <https://guides.library.ucsc.edu/oralhist>
7. http://dohistory.org/on_your_own/toolkit/oralHistory.html
8. <https://www.ohs.org.uk/>
9. https://en.wikipedia.org/wiki/File:Kyrgyz_Manaschi,_Karakol.jpg
10. <https://www.bartleby.com/essay/Importance-of-Oral-Tradition-F3VNXCA5H3GEY>

ಬ್ಲಾಕ್ 1 : ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ಮೂಲಗಳು

ಘಟಕ 5 : ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ದ್ವಿತೀಯ ಮೂಲಗಳು:

ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ ದಾಖಲೆಗಳು, ಪಠ್ಯ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು, ನಿಯತಕಾಲಿಕೆಗಳು, ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ವೃತ್ತಪತ್ರಿಕೆಗಳಿಂದ ದತ್ತಾಂಶ

ಘಟಕದ ರಚನೆ

- 1.5.1. ಕಲಿಕೆಯ ಉದ್ದೇಶಗಳು
- 1.5.2. ಪೀಠಿಕೆ
- 1.5.3. ಕಲಿಕಾ ಅಂಶಗಳು ಮತ್ತು ಕಲಿಕಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು
- 1.5.3.1. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲಗಳು
ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ - 1
- 1.5.3.2. ದ್ವಿತೀಯ ಮತ್ತು ತೃತೀಯ ಮೂಲಗಳು
ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ - 2
- 1.5.4. ಸಾರಾಂಶಿಸೋಣ
- 1.5.5. ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಉತ್ತರಗಳು - 1 ಮತ್ತು 2
- 1.5.6. ಘಟಕಾಂತ್ಯ ಅಭ್ಯಾಸಗಳು
- 1.5.7. ಪರಾಮರ್ಶನ ಸೂಚಿ

1.5.1. ಕಲಿಕೆಯ ಉದ್ದೇಶಗಳು

ಈ ಘಟಕವನ್ನು ಕಲಿತ ನಂತರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಶಿಕ್ಷಕ ಶಿಕ್ಷಕಿಯರು ಕೆಳಗಿನ ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥರಾಗುವರು;

- ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿಯ ವಿವಿಧ ಮೂಲಗಳ ಮಹತ್ವವನ್ನು ವಿವರಿಸುವರು;
- ಪ್ರಾಥಮಿಕ, ದ್ವಿತೀಯ ಮತ್ತು ತೃತೀಯ ಮೂಲಗಳ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವರು;
- ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಮಾಹಿತಿಯ ಮೂಲಗಳ ನಡುವೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವರು; ಮತ್ತು
- ಅವಶ್ಯಕತೆಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಮೂಲಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆಮಾಡುವ ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುವರು.

1.5.2. ಪೀಠಿಕೆ

ಸಣ್ಣ ಅಭ್ಯಾಸದ ಮೂಲಕವಾಗಿ ನಮ್ಮ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ನಮ್ಮ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸೋಣ

ಅಭ್ಯಾಸ:

ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಮತ್ತು ನೀಡಲಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿ.

- ಎ) ನಿಮ್ಮ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ನೀವು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲು ಬಯಸುತ್ತೀರಿ. ನೀವು ಏನನ್ನು ಓದುತ್ತೀರಿ?
- ಬಿ) ನಿಮ್ಮ ಸಹೋದರಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನೆ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯಲು ಅವಳು ಏನು ಬಳಸುತ್ತಾಳೆ?
- ಸಿ) ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಗೆ ಪ್ರತಿದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ವಿಶ್ವದ ಇತ್ತೀಚಿನ ಘಟನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಅವರು ಏನು ಓದುತ್ತಾರೆ?
- ಡಿ) ನಿಮ್ಮ ತಾಯಿ ಪ್ರತಿವಾರ ಸರಣಿ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಓದುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಇದನ್ನು ಯಾವ ಮೂಲದಿಂದ ಓದುತ್ತಾರೆ?

ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ ಹೀಗಿರುತ್ತದೆ.

- ಎ) ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಅಥವಾ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕ ಹೊತ್ತಿಗೆಗಳು
- ಬಿ) ಸಂಶೋಧನಾ ನಿಯತಕಾಲಿಕೆಗಳ ಲೇಖನಗಳು/ಸಂಶೋಧನಾ ವರದಿಗಳು
- ಸಿ) ವೃತ್ತಪತ್ರಿಕೆಗಳು
- ಡಿ) ನಿಯತಕಾಲಿಕೆಗಳು

ಅವರು ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆದ ಮೂಲವನ್ನು ಮಾಹಿತಿಮೂಲ (information source) ಅಥವಾ ಉಲ್ಲೇಖ ಮೂಲ(reference source) ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳು, ಸಂಶೋಧನಾ ವರದಿಗಳು, ವೃತ್ತಪತ್ರಿಕೆ, ನಿಯತಕಾಲಿಕೆಗಳು ಎಲ್ಲವೂ ಮೂಲವಾಗಿವೆ. ನಮ್ಮ ಜೀವನದುದ್ದಕ್ಕೂ ನಮ್ಮೆಲ್ಲಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು, ಅಥವಾ ಹಲವು ಮಾಹಿತಿಯ ಮೂಲಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿದೆ. ಮೂಲದ ಸ್ವರೂಪವು ಮೌಖಿಕ, ಮುದ್ರಿತ, ದೃಶ್ಯ, ಬಹುಮಾಧ್ಯಮ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಾಗಿರಬಹುದು. ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಆಧಾರವಾದ ಅಥವಾ ಅಧ್ಯಯನ ಪ್ರದೇಶದ ವಿಭಿನ್ನ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳನ್ನು ನೀಡುವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಂಶೋಧಿಸಲು ಮತ್ತು ಬಳಸುವುದು ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ಕಲಿಕೆಯ ಅತ್ಯಗತ್ಯ ಅಂಶವಾಗಿದೆ. ಈ ಘಟಕದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಮಾಹಿತಿ ಮೂಲಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರವಾಗಿ ವಿಚಾರಮಾಡೋಣ.

1.5.3. ಕಲಿಕಾ ಅಂಶಗಳು ಮತ್ತು ಕಲಿಕಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು

ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಮಾಹಿತಿ ಮೂಲಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೊದಲು, ಈ ಮಾಹಿತಿ ಮೂಲಗಳ ಅರ್ಥವೇನೆಂದು ನಾವು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸೋಣ. 'ಮಾಹಿತಿ ಮೂಲ' ಎಂಬ ಪದದಲ್ಲಿ 'ಮಾಹಿತಿ' ಮತ್ತು 'ಮೂಲ' ಎಂಬ ಎರಡು ಪದಗಳಿವೆ. ಯಾವುದೇ 'ಮೂಲ' ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಹುಟ್ಟಿನ ಆದಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರರ್ಥ ನಾವು ಅದನ್ನು ಎಲ್ಲಿಂದ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ ಎನ್ನುವುದು. ಅದೇ ಮಾನದಂಡವನ್ನು ಅನ್ವಯಿಸುವುದರಿಂದ ಮಾಹಿತಿ ಮೂಲವು ಮಾಹಿತಿಯ ಹುಟ್ಟಿನ ಆದಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ವಿವಿಧ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಹೀಗಿವೆ:

ಒಂದು ಮಾಹಿತಿ ಮೂಲವು ಯಾರಿಗಾದರೂ ಮಾಹಿತಿಯ ಮೂಲವೇ ಆಗಿದೆ. ಅಂದರೆ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಯಾವುದನ್ನಾದರೂ ತಿಳಿಸುವ ಅಥವಾ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ನೀಡುವ ಯಾವುದೇ ಆದರೂ ಅದನ್ನು ಮಾಹಿತಿ ಮೂಲಗಳು ಎನ್ನಬಹುದು. ಈ ಮಾಹಿತಿ ಮೂಲಗಳು ಅವಲೋಕನಗಳು, ಜನರ ಭಾಷಣಗಳು, ದಾಖಲೆಗಳು, ಚಿತ್ರಗಳು, ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳಾಗಿರಬಹುದು.

ವಿಕಿಪೀಡಿಯಾದ ಪ್ರಕಾರ "ಮಾಹಿತಿಯ ಮೂಲವು ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ, ಸ್ಥಳ, ವಸ್ತುವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ವಿವಿಧ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಮಾಹಿತಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಮಾಹಿತಿ ಮೂಲವು ಪ್ರಸರಣಕ್ಕಾಗಿ ಉದ್ದೇಶಿಸಿರುವ ಅಥವಾ ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ವರ್ಗಾವಣೆ ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶವುಳ್ಳ ಯಾವುದೇ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆ. ಮಾಹಿತಿ ವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ, ವಿದ್ವತ್ಪೂರ್ಣ ದಾಖಲೆಗಳ ಅಥವಾ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಅಂಕಿತಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಪ್ರಮುಖ ಮೂಲಗಳಾಗಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಸ್ಥಳ ಮತ್ತು ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ರವಾನಿಸುವ ಸಾಧನವಾಗಿಯೂ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ.

ಒಂದು ಉಲ್ಲೇಖಿತ ಕೃತಿ/ ಪುಸ್ತಕ/ ಮೂಲವು ಮಾಹಿತಿಯ ಒಂದು ಸಂಯೋಜನೆಯಾಗಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ಸುಲಭವಾದ ಸಮಾಲೋಚನೆಗಾಗಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಸಂಕಲಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ನಮೂದುಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಜೋಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿಲ್ಲವಾದರೂ ಅಗತ್ಯವಿದ್ದಾಗ ಅಥವಾ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾದ ಉದ್ದೇಶಿತ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ತ್ವರಿತವಾಗಿ ಕಂಡುಹಿಡಿಯುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಜೋಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅನುಕ್ರಮದ ರೀತಿ, ಆ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿರಬಹುದು. ಅದು ಅಕಾರಾದಿಯಾಗಿ ಅಥವಾ ಇನ್ನಾವುದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವರ್ಗೀಕರಣಗೊಂಡಿರಬಹುದು. ಆದರೂ ವಿವಿಧ ನಮೂದುಗಳು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ನಿಕಟ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದವುಗಳಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸುವ ಬರವಣಿಗೆಯ ಶೈಲಿಯು ಮಾಹಿತಿಯಾತ್ಮಕವಾದದು. ಲೇಖಕರು ಪ್ರಥಮ ಪುರುಷವನ್ನು ಬಳಸುವುದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತುಕೊಡದೆ, ವಿಷಯಗಳ ತಥ್ಯಾಂಶಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಉಲ್ಲೇಖ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿಷಯಸೂಚಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿದ ಆವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಅಗತ್ಯವಿರುವಂತೆ ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ವಾರ್ಷಿಕವಾಗಿ, ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಉಲ್ಲೇಖ ಮೂಲಗಳನ್ನು 'ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು' ಎಂದೂ ವಿವರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ

ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಯಾವುದೇ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು 'ಉಲ್ಲೇಖ ಪುಸ್ತಕ' ಎಂದು ಕರೆಯಬಹುದು. ಆದರೆ, ಅದರಲ್ಲಿರುವ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ತಕ್ಷಣ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅದರೊಳಗಿನ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಿರಬೇಕಷ್ಟೆ.

ಇವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸೂತ್ರಗಳು, ಅಂಕಿಅಂಶಗಳು, ರೇಖಾಚಿತ್ರಗಳು, ಕೋಷ್ಟಕಗಳು, ನಕಾಶೆಗಳು, ಚಾರ್ಟುಗಳು ಅಥವಾ ದಾಖಲೆಗಳ ಪಟ್ಟಿಗಳು ಇವುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಇವು ನಮೂದಿಸಿರುವ ಉಲ್ಲೇಖಗಳ ಸಾರಾಂಶ ಅಥವಾ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು ಅಥವಾ ಇತರ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರಬಹುದು ಅಥವಾ ಇಲ್ಲದೆಯೂ ಇರಬಹುದು. ಎಲ್ಲಾ ಉಲ್ಲೇಖ ಮೂಲಗಳೂ ದಾಖಲಿಸಬಹುದಾದ ಮಾಹಿತಿ ಮೂಲಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಒಂದು ಉಲ್ಲೇಖ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ, ಅದರ ಉದ್ದೇಶವೂ ಅದೇ. ಹಾಗಾಗಿ ಅದನ್ನು ಸತತವಾಗಿ ಓದುವ ಪುಸ್ತಕವೆಂಬಂತೆ ಪರಿಗಣಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಬಹುತೇಕ ಉಲ್ಲೇಖ ಅಥವಾ ಪರಾಮರ್ಶನ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಲು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅಗತ್ಯ ಮತ್ತು ಉಪಕ್ರಮವನ್ನು ಬಯಸುತ್ತವೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಉಲ್ಲೇಖ ಮೂಲವು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ:

- ಅವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸಾಂದರ್ಭಿಕ ಸಮಾಲೋಚನೆಗಳ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಇವೆ.
- ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವಸ್ತುಗಳ ಮಾಹಿತಿಗಾಗಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.
- ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಲಾದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಬಹು ಮೂಲಗಳಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.
- ಇವು ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಸತ್ಯದ ವಿವಿಧ ಸ್ವರೂಪಗಳಾಗಿವೆ.
- ಮಾಹಿತಿಯ ಜೋಡಣೆಯನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಮತ್ತು ಮತ್ತು ಬೇಗನೆ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.
- ಇದರ ಜೋಡಣೆಯು ಕೆಲವು ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಅಕಾರಾದಿಕ್ರಮ, ಕಾಲಾನುಕ್ರಮ, ಅಥವಾ ಇತರ ವಿಧಾನಗಳು.
- ಅವುಗಳು ವಿಷಯಗಳ ಪಕ್ಷಿನೋಟವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಅಪರೂಪವಾಗಿ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಆಳವಾಗಿ ಗಮನಿಸುತ್ತವೆ.
- ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಗಾರರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ, ಸತ್ಯಾಂಶಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ;
- ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅಗತ್ಯವಿರುವವರು ಅವುಗಳನ್ನು ಮನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಲು ಅನುಮತಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಗ್ರಂಥಾಲಯದಲ್ಲಿಯೇ ಇಟ್ಟಿರಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಗತ್ಯವಿದ್ದವರೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಪರಾಮರ್ಶಿಸಿ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆಯಬಹುದು.
- ಉಲ್ಲೇಖ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿನ ಮಾಹಿತಿಯು ಯಾರೇ ಆದರೂ ಅಪೇಕ್ಷಿತ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಘಟಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಈ ಮಾಹಿತಿಯ ಮೂಲಗಳು ವಿವಿಧ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳು, ನಿಯತಕಾಲಿಕೆಗಳು, ಲೇಖನಗಳು, ಸಮ್ಮೇಳನಗಳ ನಡವಳಿಗಳು, ಸಂಶೋಧನಾ ವರದಿಗಳು, ನಕ್ಷೆಗಳು, ಪಂಚಾಂಗ, ಅಟ್ಲಾಸ್‌ಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ.

ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಬೇಕು, ಅದನ್ನು ಹೇಗೆ ಪಡೆಯಬೇಕು, ಅದನ್ನು ಹೇಗೆ ಬಳಸುವುದು ಎಂಬುದರ ಕುರಿತಾದ ಅರಿವು ಈ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಬಳಸುವಲ್ಲಿನ ಮೂಲಭೂತ ಅವಶ್ಯಕತೆ.

ದೊರೆತಿರುವ ಮಾಹಿತಿ ಮೂಲಗಳು ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗಿದೆಯೇ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿತ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಳಸಬಹುದೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಪರಾಮರ್ಶಿಸಲು ಅದನ್ನು ಬಳಸುವವರು ಸಮರ್ಥರಿರಬೇಕು.

ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಆಧಾರವಾಗಿರುವ ಮೂಲಗಳನ್ನು ಮಾಹಿತಿ ಮೂಲಗಳು ಎಂದು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಮಾಹಿತಿಯ ಮೂಲಗಳನ್ನು ಮೂರು ವರ್ಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವು

1. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲಗಳು
2. ದ್ವಿತೀಯ ಮೂಲಗಳು
3. ತೃತೀಯ ಮೂಲಗಳು

1.5.3.1. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲಗಳು

ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಅಥವಾ ಸಂಶೋಧನೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ವಿಷಯದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ದಾಖಲೆ ಅಥವಾ ಭೌತಿಕ ವಸ್ತುವು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲವಾಗಬಲ್ಲದು. ಈ ಮೂಲಗಳು ಯಾವುದೇ ಅನುಭವದ ಅಥವಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದದ್ದಾಗಿ, ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಘಟನೆಯ ಕುರಿತಾದ ಒಳನೋಟವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. 'ಈವರೆಗೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿಲ್ಲದ ಕಚ್ಚಾ ಆಧಾರವೇ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲ.'

- ಕೆಳಗಿನ ಮೂಲಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ವರದಿಗಳು ಅಥವಾ ಅಸಲಿ ಮೂಲಗಳ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಬಹುದು: ಮೂಲ ದಾಖಲೆಗಳು, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷದರ್ಶಿಗಳ ದಾಖಲೆಗಳು ಅಥವಾ ಸನ್ನಿವೇಶದ ಮೊದಲ ದಾಖಲೆಗಳಾಗಿರುವ ದಿನಚರಿಗಳು, ಭಾಷಣಗಳು, ಪತ್ರಗಳು, ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳು, ಸಂದರ್ಶನಗಳು, ಸುದ್ದಿ ಚಲನಚಿತ್ರದ ತುಣುಕುಗಳು, ಆತ್ಮಚರಿತ್ರೆಗಳು ಅಥವಾ ಅಧಿಕೃತ ದಾಖಲೆಗಳು.
- ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಗೀತ ಕಲೆ ಚಲನಚಿತ್ರ ಮುಂತಾದ ಸೃಜನಶೀಲ ಕೃತಿಗಳು
- ಕುಂಬಾರಿಕೆ, ಪೀಠೋಪಕರಣಗಳು, ಬಟ್ಟೆ ಕಟ್ಟಡಗಳಂತಹ ಅವಶೇಷಗಳು ಅಥವಾ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು
- ಸಂಖ್ಯಾಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಥವಾ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮೂಲ ಸಂಶೋಧನೆಯ ದತ್ತಾಂಶ.
- ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲಗಳ ವ್ಯಾಖ್ಯೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲಗಳು ಘಟನೆ, ವಸ್ತು, ವ್ಯಕ್ತಿ, ಅಥವಾ ಕಲೆಯ ಕುರಿತಾದ ನೇರ ಮತ್ತು ಮೊತ್ತಮೊದಲನೆಯ ಪುರಾವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲಗಳು ಇತರ ಸಂಶೋಧನೆಗಳು ಅವಲಂಬಿಸುವ ಅಸಲಿ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧಕರು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಘಟನೆ ಅಥವಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿಜವಾಗಿ ಏನಾಯಿತು ಎಂಬುದನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಅತಿ ಹತ್ತಿರವಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತಲುಪಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಘಟನೆಯ/ ಸಂದರ್ಭದ ಸಮಯದಲ್ಲೇ ಪ್ರಕಟವಾದ, ಅಥವಾ ಸನ್ನಿವೇಶದ ಖುದ್ದು ಅನುಭವದಿಂದ ಬರೆದು ಅಥವಾ ತಯಾರಾಗಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನೂ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲಗಳು ಎಂದೇ ಪರಿಗಣಿಸಬಹುದು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲಗಳು ಭಾಗವಹಿಸುವವರ ಅಥವಾ ವೀಕ್ಷಕರ ವೈಯಕ್ತಿಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತವೆ.

ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲಗಳು ಬರಹ ರೂಪದಲ್ಲಿರಬಹುದು ಅಥವಾ ಬರಹವಿಲ್ಲದ ರೂಪದಲ್ಲೂ ಇರಬಹುದು (ಧ್ವನಿ, ಚಿತ್ರಗಳು, ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ..) ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲವು ತಾಜಾವಾಗಿರುವ ಅಥವಾ ಸ್ವತಂತ್ರ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವರದಿ ಮಾಡುತ್ತವೆ ಅಥವಾ ಹೊಸ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಬಹುತೇಕ ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲ ಎಂಬ ಪದವು ವ್ಯಕ್ತಿ, ಮಾಹಿತಿ, ಕಾಲ ಅಥವಾ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿರುವ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿರವಿರುವ ಮೂಲಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಲು ಬಳಸಲಾಗುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಪದವಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲಗಳು ಮೂಲ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಅಡಿಪಾಯ. ಅವು ಅನೇಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಜನಕಾರಿಯಾಗಿವೆ:

- ಹೊಸ ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು;
- ವಾದಗಳ ಮಂಡನೆಗೆ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಪುರಾವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು; ಮತ್ತು
- ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಅಧಿಕೃತ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀಡಲು.

ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಪಟ್ಟಿಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಮೂಲ ದಾಖಲೆಗಳು	ಸೃಜನಾತ್ಮಕ ಕಾರ್ಯಗಳು	ಕಲಾಕೃತಿಗಳು
ದಿನಚರಿಗಳು	ಕಲಾಕೃತಿಗಳು	ಕುಂಬಾರಿಕೆ ಕಲೆಗಳು
ಭಾಷಣಗಳು	ಕಾದಂಬರಿಗಳು	ಆಲಂಕರಣ ಕಲೆಗಳು
ಸಂದರ್ಶನಗಳು	ಸಂಗೀತ	ಬಟ್ಟೆಗಳು
ಹಸ್ತ ಪ್ರತಿಗಳು	ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪಾತ್ಮಕ ಚಿತ್ರಗಳು/ನಕ್ಷೆಗಳು	ಕಟ್ಟಡಗಳು
ಸರಕಾರಿ ದಾಖಲೆಗಳು	ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳು	ವಸ್ತ್ರೋದ್ಯಮ
ಸಾಕ್ಷ್ಯಚಿತ್ರಗಳು	ಚಲನಚಿತ್ರ	ಕಸೂತಿ ಕಲೆಗಳು
ಆತ್ಮಚರಿತ್ರೆಗಳು	-	-

ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲಗಳು ಕ್ಷೇತ್ರ, ಪಠ್ಯಸಾಮಗ್ರಿಗಳು, ನಿಯತಕಾಲಿಕೆಗಳು, ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ದತ್ತಾಂಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರಬಹುದು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಒಂದು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತಿನ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವಾಗ, ಕಲಾಕೃತಿ, ದಾಖಲೆ, ಹಸ್ತಪ್ರತಿ, ಆತ್ಮಚರಿತ್ರೆ, ಅಥವಾ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡ ಯಾವುದೇ ಮಾಹಿತಿಯ ಮೂಲವು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲಧಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಇತಿಹಾಸದ ಅಧ್ಯಯನವು ಕಾದಂಬರಿ, ಸಣ್ಣಕತೆ, ಅಥವಾ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲಧಾರವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ವಿಶಾಲಾರ್ಥದಲ್ಲಿ, ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲಧಾರಗಳು ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳು, ಸುದ್ದಿ ಸುರುಳಿಗಳು, ನಾಣ್ಯಗಳು, ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳು, ಅಥವಾ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ ಕಟ್ಟಡಗಳು ಇವೆಲ್ಲವುಗಳನ್ನೂ ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಮತ್ತು ಮೌಖಿಕ ವರದಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಂದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಸಹ ಪರಿಗಣಿಸಬಹುದು. ಇದು ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿಯ ಮೂಲ ಮೂಲವಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲಧಾರಗಳ ಸಿಂಧುತ್ವವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲು, ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ.

- ಪ್ರಸ್ತುತ ಮೂಲದ ಆಶಯ ಏನು?
- ಯಾರಿಗಾಗಿ ಇದನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ?
- ಇದರ ಪ್ರಕಟಣೆಯ ಉದ್ದೇಶವೇನು?
- ಇದರಲ್ಲಿ ಲೇಖಕನ ಊಹೆಗಳಾವುವು?
- ಲೇಖಕರ ತೀರ್ಮಾನಗಳಿಗೆ ಆಧಾರಗಳೇನು?
- ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಲೇಖಕರು ಇತರ ಲೇಖಕರ ತೀರ್ಮಾನಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪುತ್ತಾರೆಯೇ ಅಥವಾ ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲವೇ?
- ನೀವು ತಿಳಿದಿರುವಂತೆ ಅಥವಾ ಕಲಿತಿರುವಂತೆ ಅದರಲ್ಲಿರುವ ವಿಚಾರಗಳು ಸರಿಯಾಗಿವೆಯೇ?
- ಪ್ರಸ್ತುತ ಮೂಲವನ್ನು ಯಾವ ಮೂಲಗಳಿಂದ ತಯಾರಿಸಲಾಗಿದೆ?

ಕೆಲವು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲಗಳನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡೋಣ

ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯ ದಾಖಲೆಗಳು

ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯವೆಂದರೆ, ನೀವು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಸಂಶೋಧಿಸುವುದು. ಇದನ್ನು 'ಕ್ಷೇತ್ರ ಸಂಶೋಧನೆ' ಅಥವಾ 'ಕ್ಷೇತ್ರಾಧ್ಯಯನ' ಎಂದೂ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಪ್ರಯೋಗಾಲಯ, ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಅಥವಾ ಕೆಲಸದ

ಪ್ರದೇಶಕ್ಕಿಂತ ಹೊರಗೆ ಕಚ್ಚಾ ದತ್ತಾಂಶಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದಾಗಿದೆ. ಉದಾ; ಭೌಗೋಳಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ, ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವವರು ಭೂರೂಪಗಳನ್ನು ಅಳೆಯಬಹುದು ಅಥವಾ ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ವಿವರಿಸಬಹುದು. ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿನ ಸಸ್ಯಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ವಿತರಣೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಎಣಿಸಬಹುದು. ಮಾನವ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಮತ್ತು ಜನಸಂಖ್ಯಾ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳ ದತ್ತಾಂಶವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಬಹುದು ಅಥವಾ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಾ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಅಥವಾ ಕೃತಕ ಭೂದೃಶ್ಯದೊಳಗಿನ ಅನುಭವಗಳು ವಾಸನೆಗಳು ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಬಹುದು.

ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯವು ಭೂಗೋಳತಜ್ಞರಿಗೆ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ದತ್ತಾಂಶವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಪರಿಣಾಮಾತ್ಮಕವಾಗಿರಬಹುದು. ಅಂದರೆ ಅದನ್ನು ಸಂಖ್ಯಾತ್ಮಕ ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ದತ್ತಾಂಶದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿರಬಹುದು. ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಜನರು ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ, 50 ಮೈಲಿ ತ್ರಿಜ್ಯವನ್ನು ಮೀರಿ ಅವರು ತಿಂಗಳಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಬಾರಿ ಪ್ರಯಾಣಿಸುತ್ತಾರೆ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಸಂಖ್ಯಾತ್ಮಕ ದತ್ತಾಂಶವನ್ನು ಕ್ರೋಢೀಕರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಉತ್ತರಿಸಬಹುದಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಇವು. ಇದಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಮಾಡಲು, ಅನೇಕ ಭೂಗೋಳ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು “ಭೌಗೋಳಿಕ ಮಾಹಿತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ(ಜಿಐಎಸ್)” ಎನ್ನುವ ತಂತ್ರಾಂಶವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಸಂಖ್ಯಾಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ದತ್ತಾಂಶವನ್ನು ನಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಸಂಖ್ಯಾಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಂಕಿಗಳಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಆಯಾಮವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಕುರಿತದ್ದು ಭೂಗೋಳ. ಜನರು ತಮ್ಮ ಪರಿಸರದ ಬಗ್ಗೆ ಏನು ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ? ನಗರ ಭೂದೃಶ್ಯ ಹೇಗಿರುತ್ತದೆ? ಮತ್ತು ಇದು ನೈಸರ್ಗಿಕ ಭೂದೃಶ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಹೇಗೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ? ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ಕುರಿತ ಜನರ ಭಾವನೆಗಳೇನು? ಯಾವ ಬಣ್ಣಗಳು, ದೃಶ್ಯಗಳು, ಶಬ್ದಗಳು ಅಥವಾ ವಾಸನೆಗಳು ಕಾಡು ಅಥವಾ ಕರಾವಳಿಯನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುತ್ತವೆ? ಈ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದ ಮೂಲಕ ಉತ್ತರಿಸಬಹುದು.

ಹಸ್ತ ಪ್ರತಿಗಳು, ಪತ್ರಗಳು, ಮತ್ತು ದಿನಚರಿಗಳು:

ಹಸ್ತ ಪ್ರತಿಗಳು ಮತ್ತು ಪತ್ರಾಗಾರಗಳು (archives) ಜನರು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ತಯಾರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅನನ್ಯ ದಾಖಲೆಗಳು(ಕೈಬರಹ, ಅಥವಾ ಟೈಪ್ ಮಾಡಿದ ಪತ್ರಗಳು, ದಿನಚರಿಗಳು, ಸಭೆಯ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು, ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳು, ಹಣಕಾಸಿನ ದಾಖಲೆಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ..).

ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಪತ್ರಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವು. ಆದರೆ ಪತ್ರಾಗಾರಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ, ಅಥವಾ ವ್ಯವಹಾರ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತವೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಈ ಪದಗಳನ್ನು ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಸಂಗ್ರಹಣೆಗಳು ಕೆಲವು ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಒಂದೇ ಫೋಲ್ಡರ್(ಕಟ್ಟು) ಆಗಿರಬಹುದು. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ಸಾವಿರಾರು ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ನೂರಾರು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರಬಹುದು.

ಲಿಖಿತ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಸಬಹುದು. ಕಾನೂನು ದಾಖಲೆಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕ ಇತಿಹಾಸದ ಕುರಿತಾದ ಮಾಹಿತಿಯ ಗಣಿ. ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಇಂಟರ್‌ಪ್ರಿಂಟರ್‌ನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಅದನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ನೀಡುವುದು ಅಥವಾ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ವಿತರಿಸುವುದು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ದಾಖಲೆಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳು ಸಂಬಂಧಗಳು ಮತ್ತು ನಿರೀಕ್ಷೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಮಗೆ ಬಹಳಷ್ಟನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಹಸ್ತ ಪ್ರತಿಗಳು ಭಾರತದ ದಾಖಲೆಗಳ ಪರಂಪರೆಯ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಭಾಗವಾಗಿವೆ. ಅವು ನಮ್ಮ ಆಲೋಚನೆಗಳು, ಸಾಧನೆಗಳು, ಅನುಭವ ಮತ್ತು ಇತಿಹಾಸದಿಂದ ಕಲಿತ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿಯುತ್ತವೆ. ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಅವು ನಮ್ಮ ಸ್ಮರಣೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತವೆ. ಮಾನವ ಕುಲದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ

ವೇದಗಳು ಮೊದಲ ಸಾಹಿತ್ಯ ದಾಖಲೆಗಳಾಗಿವೆ. ಮೌಖಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯದಿಂದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ತಲೆಮಾರುಗಳ ಮೂಲಕ ಹಾದುಹೋಗುವ ಪ್ರಾಚೀನ ಪ್ರಪಂಚದ ಈ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ನಿಧಿಯನ್ನು ದೇಶದ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಯುನೆಸ್ಕೋ ಭಾರತದ ವೇದಗಳ ಮೌಖಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು “ಮಾನವೀಯತೆಯ ಮೌಖಿಕ ಮತ್ತು ಅಸ್ವಷ್ಟ ಪರಂಪರೆಯ ಮೇರು ಕೃತಿ” ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿದೆ.

ಅಕ್ಷರಗಳ ರೂಪದ ದಾಖಲೆಗಳು ಸಹ ಉತ್ತಮ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲಗಳಾಗಿವೆ. ಜವಾಹರಲಾಲ್ ನೆಹರು, ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧಿ ಮುಂತಾದವರು ವಿವಿಧ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಪತ್ರಗಳು ಆ ಕಾಲದ ಜನರ ಬಗ್ಗೆ, ದೇಶಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿಯ ನಿಧಿಗಳನ್ನೇ ಬಹಿರಂಗಪಡಿಸುತ್ತವೆ.

ದಿನಚರಿಗಳು(Diary)

ದಿನಚರಿಗಳು ಘಟನೆಗಳು, ಅನುಭವಗಳು, ಆಲೋಚನೆಗಳು ಮತ್ತು ವೀಕ್ಷಣೆಗಳ ವೈಯಕ್ತಿಕ ದಾಖಲೆಯಾಗಿದೆ. ಪತ್ರಗಳು ಮತ್ತು ದಿನಚರಿಗಳು ಬರಹಗಾರರಿಂದ ನೇರವಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದವುಗಳಾಗಿದ್ದು ಓದುಗರನ್ನು ಅವರತ್ತ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತವೆ. ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದವರು ನಮ್ಮ ಅನೇಕ ಆಶಯಗಳು, ನೋವುಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೇಗೆ ಹಂಚಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಮೂಲಕ ನಮ್ಮನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಅದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲ ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಕಾಲಗಳ ನಡುವಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಬಹಿರಂಗಪಡಿಸುವ ಮೂಲಕ ನಮ್ಮನ್ನು ಚಕಿತರನ್ನಾಗಿಸುತ್ತವೆ.

ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯ ಶೈಲಿಗಳ ನಡುವಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಅನ್ವೇಷಿಸಲು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕುತೂಹಲ ಮೂಡುತ್ತದೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಅವರು ಏನು ಹೇಳಬೇಕೆಂದಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಏನನ್ನು ಹೇಳಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನಮ್ಮ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರುತ್ತದೆ. ಈ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳ ಮೂಲಕ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳು, ಜೊತೆಗೆ ವ್ಯಕ್ತಿ, ವ್ಯಕ್ತಿ ಸಂಬಂಧಗಳು, ಉದ್ಯೋಗ ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಪತ್ರ ಮತ್ತು ಡೈರಿಗಳು ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆಯೊಂದಿಗೆ ಸೆರೆಹಿಡಿಯುತ್ತವೆ.

ಹೀಗೆ ದಿನಚರಿಗಳು ಮತ್ತು ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಓದುವುದರ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮೌಲ್ಯವೆಂದರೆ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಬರಹಗಾರರು ತಮ್ಮ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ರೂಪಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಬಳಸಿಕೊಂಡರು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದರು ಅಥವಾ ಬದಲಾಯಿಸಿದರು ಎಂಬುದರ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಬಹುಶಃ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಬರವಣಿಗೆಯು ಇತರ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಪಠ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಜನರು ತಾವು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳವನ್ನು ಹೇಗೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು ಮತ್ತು ವಿರೋಧಿಸಿದರು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

ವೃತ್ತಪತ್ರಿಕೆಗಳು(Newspapers)

ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಮಾನವ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಬಲ ಸಂವಹನ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದೆ. ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ವಿಶ್ವದ ಎಲ್ಲಾ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮತ್ತು ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಹಲವಾರು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಕಟಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ನೂರರಿಂದ ದಶಲಕ್ಷದವರೆಗೂ ಚಲಾವಣೆಯಲ್ಲಿದೆ. ವೃತ್ತಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ದಿನನಿತ್ಯ ಪ್ರಕಟಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆಯಾದರೂ ವಾರಪತ್ರಿಕೆ, ದ್ವೈವಾರಪತ್ರಿಕೆ, ತ್ರೈವಾರಪತ್ರಿಕೆ, ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ, ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಭಿನ್ನ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುವ ಪತ್ರಿಕೆಗಳೂ ಇವೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಪ್ರಪಂಚದ ಯಾವುದೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸುವ ಯಾವುದೇ ಘಟನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪ್ರಸ್ತುತ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಸುದ್ದಿಗಳಲ್ಲದೆ ಪ್ರಸ್ತುತ ನಡೆಯುವ ಘಟನೆಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಸಂಪಾದಕೀಯಗಳು ಲೇಖನಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಈ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ರಾಜಕೀಯ, ಸರಕಾರ, ಅಪರಾಧ, ವ್ಯವಹಾರ, ಅಪಘಾತಗಳು, ಕ್ರೀಡೆಗಳು, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳ ಕುರಿತು ಸುದ್ದಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತವೆ. ವಿಜ್ಞಾನ, ಔಷಧ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಧರ್ಮ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪ್ರಮುಖ ಘಟನೆಗಳನ್ನೂ ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ರಾಜಕೀಯ ಅಥವಾ ಸ್ಥಳೀಯ ಪಕ್ಷಪಾತಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ.

ತಜ್ಞ ಪತ್ರಿಕೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಮೀಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಫೈನಾನ್‌ಶಿಯಲ್ ಎಕ್ಸ್‌ಪ್ರೆಸ್, ದಿ ಎಕನಾಮಿಕ್ ಟೈಮ್ಸ್, ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ತಜ್ಞ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಉದಾಹರಣೆಗಳು. ಈ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಪತ್ರಿಕೆಗೆ ಮೀಸಲಾಗಿರುವ ವಿಷಯಗಳ ಸುದ್ದಿಗಳ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಕೆಲವು ಇತರ ಸುದ್ದಿಗಳೂ ಇರಬಹುದು.

ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ-1

ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ.

1. ಮಾಹಿತಿ ಮೂಲಾಧಾರಗಳು ಎಂದರೇನು?
2. ಮಾಹಿತಿ ಮೂಲಾಧಾರಗಳ ಯಾವುದೇ ನಾಲ್ಕು ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿಮಾಡಿ.
3. ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಮಾಹಿತಿ ಮೂಲಾಧಾರಗಳು ಯಾವುವು?
4. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲಾಧಾರವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
5. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲಾಧಾರವನ್ನು ಹೇಗೆ ಮೌಲ್ಯೀಕರಿಸುವಿರಿ?

ಕೆಳಗಿನವುಗಳಲ್ಲಿ “ಸರಿ” “ತಪ್ಪು” ಗಳನ್ನು ‘√’ ಮತ್ತು ‘x’ ಗುರುತುಗಳಿಂದ ಸೂಚಿಸಿ.

1. ವಿಭಿನ್ನ ವಿಭಾಗಗಳು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ವಿಭಿನ್ನ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ.
2. ಮಾಹಿತಿ ಮೂಲವನ್ನು ಪ್ರಾಥಮಿಕ/ ದ್ವಿತೀಯ/ ತೃತೀಯ ಎಂದು ವರ್ಗೀಕರಿಸಬಹುದು.
3. ಸಂಶೋಧನಾ ವರದಿಯು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲವಾಗಿದೆ.
4. ಐತಿಹಾಸಿಕ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಲಿಖಿತ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಬಹುದು.

1.5.3.2. ದ್ವಿತೀಯ ಮತ್ತು ತೃತೀಯ ಮೂಲಗಳು

ದ್ವಿತೀಯ ಮೂಲಗಳು

ಮಾಹಿತಿಯ ದ್ವಿತೀಯ ಮೂಲಗಳು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿತವಾದವು ಅಥವಾ ಉಲ್ಲೇಖಿತವಾದವು. ಬಳಕೆದಾರರ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಪೂರೈಸಲು ಮೂಲ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಮಾರ್ಪಡಿಸಿ ಅಥವಾ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿ ಇದರಲ್ಲಿ ಮರುಸಂಘಟಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇವು ಕೆಲವು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಯೋಜನೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಸಂಘಟಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಇವು ಹೊಸ ಜ್ಞಾನಕ್ಕಿಂತ ಸಂಘಟಿತ ಅಥವಾ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಜ್ಞಾನವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲಗಳಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಸುಲಭವಾದ ಸರಳವಾದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸ್ವರೂಪದಿಂದಾಗಿ, ದ್ವಿತೀಯ ಮೂಲಾಧಾರಗಳು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲಗಳಿಗಿಂತ ಸುಲಭವಾಗಿ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಇವು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದಲ್ಲದೆ, ಮಾಹಿತಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲಾಧಾರಗಳಿಗೆ ಗ್ರಂಥಸೂಚಿಯ ಕೀಲಿ ಕೈಯಾಗಿಯೂ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲಾಧಾರಗಳು ಮೊದಲು ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ದ್ವಿತೀಯ ಮೂಲಾಧಾರಗಳು ಅವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತವೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಕಂಡುಹಿಡಿಯುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗಬಹುದು. ಆಗ, ದ್ವಿತೀಯ ಮೂಲವು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲಗಳ ರೀತಿಯಲ್ಲೇ ರೂಪುಗೊಂಡಿರಬಹುದು ಅಥವಾ ಇತರ ಧ್ವನಿ, ಚಿತ್ರ, ನಕ್ಷೆ ಇತ್ಯಾದಿ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿರಬಹುದು. ಇವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವಿದ್ವತ್ಪೂರ್ಣ ಪ್ರವಚನ ಅಥವಾ ವಿಮರ್ಶೆಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ. ವಿಷಯವನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಲು ಅಥವಾ ವಿಶಾಲವಾದ ಇತಿಹಾಸಿಕ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ವಿವರಿಸಲು ದ್ವಿತೀಯ ಮೂಲಗಳು ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿವೆ.

“ಬಾನ್” ಎಂಬ ತಜ್ಞ ದ್ವಿತೀಯ ಮೂಲಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಮೂರು ವಿಧಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಅ. ಸೂಚಿ ರೂಪದ ಮೂಲಗಳು

1. ಸೂಚ್ಯಂಕ
2. ಗ್ರಂಥಸೂಚಿ
3. ನಿಯತ ಕಾಲಿಕಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಗಳು
4. ನಿಯತಕಾಲಿಕಗಳನ್ನು ಸಂಕ್ಷೇಪಣೆಗಳು

ಆ) ಸರ್ವೇಕ್ಷಣ ರೂಪದ ಮೂಲಗಳು

1. ವಿಮರ್ಶೆ
2. ಒಡಂಬಡಿಕೆಗಳು
3. ಪ್ರಬಂಧಗಳು

ಇ) ಪರಾಮರ್ಶನ ರೂಪದ ಮೂಲಗಳು

1. ವಿಶ್ವಕೋಶಗಳು
2. ನಿಘಂಟುಗಳು
3. ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳು ಅಥವಾ ಕೈಪಿಡಿಗಳು
4. ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ಕೋಷ್ಟಕಗಳು

ಅಧ್ಯಯನದ ಗಮನದಲ್ಲಿರುವ ವಿಷಯದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಅವಲೋಕನವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ದ್ವಿತೀಯ ಮೂಲಗಳು ಉತ್ತಮವಾಗಿವೆ. ಇತರ ಸಂಶೋಧಕರು ಅದನ್ನು ಹೇಗೆ ಗ್ರಹಿಸಿದ್ದಾರೆ, ವಿಮರ್ಶಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಇವು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಕೃತಿಗಳ ಲೇಖಕರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲಗಳನ್ನು ಸಂಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಕಷ್ಟ ಮತ್ತು ಸಮಯ ಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ. ವಿಷಯವನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಲು ಮತ್ತು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮತ್ತು ವಿಶಾಲವಾದ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಲು ದ್ವಿತೀಯ ಮೂಲಗಳು ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿವೆ.

ಅವು ಈ ಕೆಳಗಿನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಜನಕಾರಿಯಾಗುತ್ತವೆ:

- ವಿಷಯದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಕುರಿತ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು;
- ಸಂಶೋಧನೆಗಳ ಫಲಗಳನ್ನು ಇತರ ಸಂಶೋಧಕರ ಆಲೋಚನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಬೆಂಬಲಿಸಲು ಅಥವಾ ವಿರೋಧಿಸಲು;
- ನೇರವಾಗಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಲಾಗದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು.

ದ್ವಿತೀಯ ಮೂಲಗಳ ಸಾಮಾನ್ಯ ಉದಾಹರಣೆಗಳೆಂದರೆ:

- ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆ
- ಸೂಚ್ಯಂಕಗಳು, ಸಾರಾಂಶಗಳು. ಗ್ರಂಥಸೂಚಿಗಳು
- ನಿಯತಕಾಲಿಕಗಳ ಲೇಖನಗಳು
- ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆ
- ವಿವಿಧ ವಿಷಯಗಳ ಕುರಿತ ಪ್ರಬಂಧಗಳು
- ಪುಸ್ತಕಗಳು, ಚಲನಚಿತ್ರಗಳು, ಸಂಗೀತ ಉಪಕರಣಗಳು, ಧ್ವನಿ ಮುದ್ರಣಗಳು, ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ವಿಮರ್ಶೆಗಳು
- ಸುದ್ದಿಪತ್ರಗಳು ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿಪರ ಸುದ್ದಿ ಮೂಲಗಳು

ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ದ್ವಿತೀಯ ಮೂಲಗಳ ನಡುವಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಕೋಷ್ಟಕದಿಂದ ಸುಲಭವಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ದ್ವಿತೀಯ ಮೂಲಗಳಿಗೆ ಉದಾಹರಣೆಗಳು	
ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲಗಳು	ದ್ವಿತೀಯ ಮೂಲಗಳು
ಕಾದಂಬರಿ	ಲೇಖನ ಕಾದಂಬರಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ
ಚಿತ್ರಕಲೆ	ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ವಿವರಣೆ, ಪ್ರದರ್ಶನ ವಿವರ ಪಟ್ಟಿ
ಐತಿಹಾಸಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿ ಬರೆದ ಪತ್ರಗಳು ದಿನಚರಿಗಳು	ಐತಿಹಾಸಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆ
ತತ್ವಜ್ಞಾನ, ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದ ಪ್ರಬಂಧಗಳು	ದಾರ್ಶನಿಕರ ವಿಚಾರಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ರೂಪ
ಐತಿಹಾಸಿಕ ಘಟನೆಯ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳು	ಐತಿಹಾಸಿಕ ಘಟನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಕ್ಷ್ಯ ಚಿತ್ರ
ಹೊಸ ನೀತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಸರಕಾರದ ದಾಖಲೆಗಳು	ಹೊಸ ನೀತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಪತ್ರಿಕಾ ಲೇಖನ
ಸಂಗೀತ ಧ್ವನಿಮುದ್ರಣಗಳು	ಸಂಗೀತ ಶೈಲಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪುಸ್ತಕ
ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಸಂಗ್ರಹದ ಫಲಿತಾಂಶಗಳು	ಮತದಾನದ ಫಲಿತಾಂಶಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವ ಬ್ಲಾಗ್ ಪೋಸ್ಟ್
ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಅಧ್ಯಯನ	ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುವ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆ

ಮೂಲವು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಅಥವಾ ದ್ವಿತೀಯ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಗೆ ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯ?

ನಿಮ್ಮ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದನ್ನು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಅಥವಾ ದ್ವಿತೀಯ ಮೂಲವಾಗಿ ಬಳಸಬಹುದು ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಲು, ನೀವೇ ಕೇಳಬಹುದಾದ ಕೆಲವು ಸರಳ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:

- ಈ ಮೂಲವು ನಾನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ವಿಷಯದ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ನೇರವಾಗಿ ಭಾಗಿಯಾಗಿರುವವರಿಂದ (ಪ್ರಾಥಮಿಕ) ಅಥವಾ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಸಂಶೋಧಕರಿಂದ ಬಂದಿದೆಯೇ?
- ಮೂಲವನ್ನು ಸ್ವತಃ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲು ನಾನು ಆಸಕ್ತಿ ಹೊಂದಿದ್ದೇನೆಯೇ(ಪ್ರಾಥಮಿಕ)? ಅಥವಾ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಮಾಹಿತಿಗಾಗಿ(ದ್ವಿತೀಯ) ಮಾತ್ರ ಅದನ್ನು ಬಳಸುವುದೇ?
- ಮೂಲವು ಮೂಲ (ಪ್ರಾಥಮಿಕ) ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆಯೇ? ಅಥವಾ ಇತರ ಮೂಲಗಳಿಂದ (ದ್ವಿತೀಯ) ಅದು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಕುರಿತ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯೇ?

ಸಂಶೋಧನಾ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ದ್ವಿತೀಯ ಮೂಲವು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲವಾಗಬಹುದು. ಮೂಲವನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಿದ ವ್ಯಕ್ತಿ, ಸಂದರ್ಭ ಅಥವಾ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವು ಸಂಶೋಧನೆಯ ಮುಖ್ಯ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದ್ದರೆ, ಅದು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲವಾಗುತ್ತದೆ.

- ನೀವು ಎರಡನೇ ಮಹಾಯುದ್ಧದ ಕಾರಣಗಳ ಕುರಿತು ಸಾಕ್ಷ್ಯಚಿತ್ರವನ್ನು ಬಳಸಿ ಸಂಶೋಧನೆ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಯುದ್ಧದ ಬಗ್ಗೆ ಇತ್ತೀಚಿನ ಸಾಕ್ಷ್ಯಚಿತ್ರವು ದ್ವಿತೀಯ ಮೂಲಾಧಾರವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ನೀವು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸಾಕ್ಷ್ಯಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸುವ ಚಲನಚಿತ್ರ ನಿರ್ಮಾಣ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಸಂಶೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಸಾಕ್ಷ್ಯಚಿತ್ರವು ಒಂದು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲಾಧಾರವಾಗುತ್ತದೆ.
- ನಿಮ್ಮ ಸಂಶೋಧನೆಯು ಆರ್. ಕೆ. ನಾರಾಯಣ್‌ರವರ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಇದ್ದರೆ, ಅವರ ಒಂದು ಕಾದಂಬರಿಯ ನಿಯತಕಾಲಿಕ ವಿಮರ್ಶೆಯು ದ್ವಿತೀಯ ಮೂಲವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ನಿಮ್ಮ ಸಂಶೋಧನೆಯು ಆರ್. ಕೆ. ನಾರಾಯಣ್‌ರವರ ಕೃತಿಯ ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ವಿಚಾರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಇದ್ದರೆ ವಿಮರ್ಶೆಯು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲವಾಗುತ್ತದೆ.
- ಸರಕಾರದ ಆರ್ಥಿಕ ನೀತಿಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದು ನಿಮ್ಮ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದ್ದರೆ, ಹೊಸ ನೀತಿಯನ್ನು ಕುರಿತ ಒಂದು ಪತ್ರಿಕಾ ಲೇಖನವು ದ್ವಿತೀಯ ಮೂಲವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಪ್ರಸಾರವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದು ನಿಮ್ಮ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದ್ದರೆ, ಪತ್ರಿಕೆ ಲೇಖನವು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲವಾಗುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ದ್ವಿತೀಯ ಮೂಲಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಉತ್ತಮ?

ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಶೋಧನೆಗಳು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ದ್ವಿತೀಯ ಮೂಲಗಳೆರಡನ್ನೂ ಬಳಸುತ್ತವೆ. ಸಮರ್ಪಕ ವಾದವನ್ನು ಮಂಡಿಸಲು ಅವು ಅತ್ಯಂತ ಸಹಾಯಮಾಡುತ್ತವೆ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲಗಳು ಸಾಕ್ಷಿಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹವಾಗಿವೆ. ಆದರೆ ದ್ವಿತೀಯ ಮೂಲಗಳು ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನದ ವಿಷಯವು, ಸದ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಹೇಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

ತೃತೀಯ ಮೂಲಗಳು

ಮಾಹಿತಿ ಮೂಲದ ಮೂರನೇ ಗುಂಪು ತೃತೀಯ ಮೂಲವಾಗಿದೆ. ಇದು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು/ಅಥವಾ ದ್ವಿತೀಯ ಮೂಲಗಳಿಗೆ ಉಲ್ಲೇಖಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ವಿಷಯಗಳ ಸಾರಾಂಶ ಅಥವಾ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತಗೊಳಿಸಿದ ಆವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಅವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ದ್ವಿತೀಯ ದಾಖಲೆಗಳಿಗೆ ಸೂಚಿಗಳಂತೆ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಅವು ಸೂಚಿಗಳು, ಡೈರೆಕ್ಟರಿಗಳು, ಗ್ರಂಥಸೂಚಿಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ವರ್ಗೀಕೃತ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಗಳಾಗಿವೆ. ಇವು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವಿಷಯದ ಕುರಿತ ಸಶಕ್ತ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡುತ್ತವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಪುಸ್ತಕಗಳ ಗ್ರಂಥಸೂಚಿಗಳು ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕಾದ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಭಿನ್ನ ಮೂಲಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತವೆ.

ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ - 2

ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ.

1. ಮಾಹಿತಿಯ ದ್ವಿತೀಯ ಮೂಲ ಯಾವುದು?
2. ಮಾಹಿತಿಯ ದ್ವಿತೀಯ ಮೂಲಗಳಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿ.
3. ಮಾಹಿತಿಯ ಮೂಲವನ್ನು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಅಥವಾ ದ್ವಿತೀಯ ಎಂದು ಹೇಗೆ ಗುರುತಿಸುತ್ತೀರಿ?
4. ಮಾಹಿತಿಯ ದ್ವಿತೀಯ ಮೂಲಗಳ ಮೂರು ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿ.

1.5.4. ಸಾರಾಂಶಸೋಧ

- ಮಾಹಿತಿಯ ಮೂಲಗಳು ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ, ವಸ್ತು, ಅಥವಾ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಮೂಡಿದುದಾಗಿರುತ್ತದೆ.
- ಮೂಲಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಥಮಿಕ, ದ್ವಿತೀಯ ಮತ್ತು ತೃತೀಯ ಮೂಲಗಳು ಎಂದು ವರ್ಗೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ಒಂದು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲವು ಕಚ್ಚಾ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು. ಮೂಲ ದಾಖಲೆಗಳು, ಸೃಜನಶೀಲ ಕೃತಿಗಳು, ಅವಶೇಷಗಳು, ಕವನ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲಗಳ ಉದಾಹರಣೆಗಳು. ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ, ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳು, ದಿನಚರಿಗಳು ಆರಂಭಿಕ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲಗಳಾಗಿವೆ.
- ಪತ್ರಿಕೆಯು ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲವಾಗಿದ್ದು ಅದು ಪ್ರಪಂಚದಾದ್ಯಂತ ಏನು ನಡೆಯುತ್ತದೆ ಎಂಬುದರ ಕುರಿತು ಇತ್ತೀಚೆಗಿನ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.
- ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ದ್ವಿತೀಯ ಮೂಲಗಳನ್ನು ಸಂಕಲಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು, ವಾದವನ್ನು ಮಂಡಿಸಲು ಮತ್ತು ಬೆಂಬಲಿಸಲು ಮತ್ತು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲದಿಂದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿವೆ.
- ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆ, ವಿಶ್ವಕೋಶ, ನಿಘಂಟುಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ ದ್ವಿತೀಯ ಮೂಲಗಳಿಗೆ ಉದಾಹರಣೆಗಳಾಗಿವೆ.
- ತೃತೀಯ ಮೂಲಾಧಾರಗಳು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ದ್ವಿತೀಯ ಮೂಲಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಸಾರಾಂಶವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸುವ ಮತ್ತೊಂದು ಮೂಲವಾಗಿದೆ.

1.5.5. ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು - 1 ಮತ್ತು 2 ಉತ್ತರಗಳು

ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ - 1

ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿ.

ಉತ್ತರಗಳಿಗಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಸಾಮಗ್ರಿಯ ವಿಭಾಗ 1.5.3.1 ನ್ನು ನೋಡಿ.

ಕೆಳಗಿನವುಗಳ "ಸರಿ" "ತಪ್ಪು" ಗುರುತಿಸಿ.

ಉತ್ತರಗಳಿಗಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಸಾಮಗ್ರಿಯ ವಿಭಾಗ 1.5.3.1 ನ್ನು ನೋಡಿ.

ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ - 2

ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿ.

ಉತ್ತರಗಳಿಗಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಸಾಮಗ್ರಿಯ ವಿಭಾಗ 1.5.3.3 ನ್ನು ನೋಡಿ.

1.5.6. ಘಟಕಾಂತ್ಯ ಅಭ್ಯಾಸಗಳು

1. ಮೂಲಗಳು ಎಂದರೇನು? ಮೂಲಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ವರ್ಗೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ?
2. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲಗಳು, ದ್ವಿತೀಯ ಮೂಲಗಳು ಮತ್ತು ತೃತೀಯ ಮೂಲಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಣೆಗಳೊಂದಿಗೆ ವಿವರಿಸಿ.

1.5.7. ಪರಾಮರ್ಶನ ಸೂಚಿ

1. https://shodhganga.inflibnet.ac.in/bitstream/10603/40587/9/11_chapter2.pdf
(To be checked)
2. https://www.researchgate.net/publication/320010397_Primary_Sources_of_Data_and_Secondary_Sources_of_Data
3. <https://guides.lib.uw.edu/research/iss/sourcetypes>
4. <http://www.lisbdnet.com/reference-book-its-characteristics-and/>
5. <https://guides.library.cmu.edu/c.php?g=215581&p=1421659>
6. <https://guides.lib.wayne.edu/PrimarySources>
7. <https://sccollege.edu/Library/Pages/primarysources.aspx>
8. <https://www.scribbr.com/citing-sources/primary-and-secondary-sources/>
9. <https://www.skillsyouneed.com/learn/sources-info.html>

ಬ್ಲಾಕ್ 1 : ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ಮೂಲಾಧಾರಗಳು

ಘಟಕ 6 : ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ದ್ವಿತೀಯ ಮೂಲಗಳು

ಘಟಕದ ರಚನೆ

- 1.6.1. ಕಲಿಕೆಯ ಉದ್ದೇಶಗಳು
- 1.6.2. ಪೀಠಿಕೆ
- 1.6.3. ಕಲಿಕಾ ಅಂಶಗಳು ಮತ್ತು ಕಲಿಕಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು
- 1.6.3.1. ದ್ವಿತೀಯ ಮೂಲಗಳು: ನಿಘಂಟುಗಳು ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಕೋಶಗಳು
ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ - 1
- 1.6.3.2. ಇತರ ದ್ವಿತೀಯ ಮೂಲಗಳು
ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ - 2
- 1.6.4. ಸಾರಂಶಿಸೋಣ
- 1.6.5. ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಉತ್ತರಗಳು - 1 ಮತ್ತು 2
- 1.6.6. ಘಟಕಾಂತ್ಯ ಅಭ್ಯಾಸಗಳು
- 1.6.7. ಪರಾಮರ್ಶನ ಸೂಚಿ

1.6.1. ಕಲಿಕೆಯ ಉದ್ದೇಶಗಳು

ಈ ಘಟಕವನ್ನು ಕಲಿತ ನಂತರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಶಿಕ್ಷಕ ಶಿಕ್ಷಕಿಯರು ಕೆಳಗಿನ ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥರಾಗುವರು;

- ದ್ವಿತೀಯ ಮೂಲಗಳ ವಿಭಿನ್ನ ಆಕರಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವರು;
- ದ್ವಿತೀಯ ಮೂಲಗಳ ಪ್ರಮುಖ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವರು;
- ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ದ್ವಿತೀಯ ಮೂಲಗಳ ನಡುವಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವರು; ಮತ್ತು
- ಅಗತ್ಯಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಸಮರ್ಪಕವಾದ ದ್ವಿತೀಯ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಸಮರ್ಥರಾಗುವರು.

1.6.2. ಪೀಠಿಕೆ

ಹಿಂದಿನ ಘಟಕದಲ್ಲಿ, ಮಾಹಿತಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ದ್ವಿತೀಯ ಮೂಲಾಧಾರಗಳ ಅರ್ಥ ಅವುಗಳ ನಡುವಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ಅವುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ರೀತಿಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡೆವು. ಕೆಲವು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಮೂಲಾಧಾರಗಳ ಕುರಿತಾಗಿಯೂ ವಿಚಾರಮಾಡಿದೆವು. ನಮ್ಮ ದೈನಂದಿನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲಗಳಿಗಿಂತ ದ್ವಿತೀಯ ಮೂಲಗಳ ಅಧ್ಯಯನದ ಅವಶ್ಯವಾಗಿದೆ. ಉದಾ; ವಿಷಯವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಅರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು, ಸಂಸ್ಥೆಯ ವಿಳಾಸವನ್ನು ಹುಡುಕುವುದು, ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ. ಮಾಹಿತಿಯು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲಕ್ಕಿಂತ ದ್ವಿತೀಯ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಲಭ್ಯವಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಹೊಂದಲು ಪ್ರಾಯೋಗಿಕವಾಗಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿರಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಮಾಹಿತಿಯ ಪ್ರಮುಖ ಮೂಲವೆಂದರೆ ಗ್ರಂಥಾಲಯ. ಈ ಘಟಕದಲ್ಲಿ ದ್ವಿತೀಯ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಗ್ರಂಥಾಲಯವನ್ನು ಹೇಗೆ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಚಾರಮಾಡೋಣ. ಜೊತೆಗೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿನ ಕೆಲವು ಪ್ರಮುಖ ದ್ವಿತೀಯ ಮೂಲಾಧಾರಗಳನ್ನೂ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸೋಣ.

1.6.3. ಕಲಿಕಾ ಅಂಶಗಳು ಮತ್ತು ಕಲಿಕಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು

ಮಾಹಿತಿಯ ದ್ವಿತೀಯ ಮೂಲಗಳು, ಸಂಕಲಿತವಾದವುಗಳು ಅಥವಾ ಮಾಹಿತಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುವವು ಎಂಬುದನ್ನು ಹಿಂದಿನ ಘಟಕದಿಂದ ನಾವು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳೋಣ. ಬಳಕೆದಾರರ ಗುಂಪಿಗೆ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಪೂರೈಸಲು ಮೂಲಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ

ಮಾರ್ಪಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ ಅಥವಾ ಮರು ಸಂಘಟಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂತಹ ಮೂಲಗಳು ಕೆಲವು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಯೋಜನೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಜೋಡಿಸಲಾದ ಮತ್ತು ಸಂಘಟಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಇವು ಹೊಸ ಜ್ಞಾನಕ್ಕಿಂತ ಸಂಘಟಿಸಲಾದ ಮರುಪಡೆಯಲಾದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲಾಧಾರಗಳ ಮಾಹಿತಿಯು ಹೆಚ್ಚು ಅನುಕೂಲಕರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ದ್ವಿತೀಯ ಮೂಲಾಧಾರಗಳಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿದೆ. ಅವುಗಳ ಸ್ವರೂಪದಿಂದಾಗಿ ದ್ವಿತೀಯ ಮೂಲಗಳು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲಗಳಿಗಿಂತ ಸುಲಭವಾಗಿ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಲಭ್ಯವಿದೆ. ಇವು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದಲ್ಲದೆ, ಮಾಹಿತಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲಗಳಿಗೆ ಕೀಲಿಕೈಯಾಗಿಯೂ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತವೆ. ನಿಘಂಟುಗಳು ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಕೋಶಗಳು ದ್ವಿತೀಯ ಮೂಲಗಳಿಗೆ ಉದಾಹರಣೆಗಳಾಗಿವೆ.

1.6.3.1. ದ್ವಿತೀಯ ಮೂಲಗಳು: ನಿಘಂಟುಗಳು ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಕೋಶಗಳು

ನಿಘಂಟುಗಳು

ಸರಳವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ನಿಘಂಟು ಎಂದರೆ ಪದಗಳನ್ನು ವರ್ಣಮಾಲೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಪಟ್ಟಿಮಾಡಿ ಅವುಗಳ ಅರ್ಥ, ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ, ಬಳಕೆ, ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿ, ಉಚ್ಚಾರಣೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತಾದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವಂತಹದು ಅಥವಾ ಒಂದು ಪುಸ್ತಕ ಅಥವಾ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ ಮೂಲದ ಒಂದು ಭಾಷೆಯ ಪದಗಳು ಇನ್ನೊಂದು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪದಗಳಿಗೆ ಹತ್ತಿರ ಅಥವಾ ಸಮನಾಗಿರುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನೂ ನಿಘಂಟು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಕೋಶ: ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ವ್ಯಾಕರಣ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಕೆಲವು ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾಷೆಯ ನಿಘಂಟನ್ನು 'ಕೋಶ'(Lexicon) ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಪಠ್ಯ ಪದಕೋಶ (Concordance)

ಒಂದು ಪುಸ್ತಕದ ಪಠ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪ್ರಮುಖ ಪದಗಳ ಪಟ್ಟಿಯಾಗಿದ್ದು ಆ ಪದಗಳು ಅದೇ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪುಟ/ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ತೋರುವ ಅಕಾರಾದಿ ಸೂಚಿ. ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಪೂರ್ವ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಪಠ್ಯ ಶಬ್ದಕೋಶವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಮಯ, ತೊಂದರೆ, ಮತ್ತು ಖರ್ಚಿನ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ, ಬೈಬಲ್ ಕುರಾನ್ ಅಥವಾ ಷೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರನ ಕೃತಿಗಳಂತಹವುಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಇವುಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಶಬ್ದಸಂಗ್ರಹ (Glossary)

ಒಂದು ವಿಶೇಷ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿನ ಕಠಿಣ ಪದಗಳ, ವಿವರಣೆ ಅಥವಾ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳೊಂದಿಗಿನ ಪಟ್ಟಿ. ಇದನ್ನು ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ 'word book' ಎಂದೂ ಹೇಳುವುದುಂಟು.

ಥೆಸಾರಸ್ (Thesaurus)

ಒಂದೇ ರೀತಿಯ ಪದಗಳ ನಡುವೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಮತ್ತು ಸರಿಯಾದ ಪದವನ್ನು ಆಯ್ಕೆಗೆ ಸಹಾಯಮಾಡಲು ಇದನ್ನು ವಿನ್ಯಾಸಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇದರಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿತವಾಗಿರುವ ಪದಗಳನ್ನು ಸಮಾನಾರ್ಥಕ ಮತ್ತು ವಿರೋಧಾರ್ಥಕ ಪದಗಳು ಎಂದು ತಿಳಿಯಬಾರದು. ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಇದು ಪದಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಿಘಂಟಿಗೆ ಬಿಡಲಾಗಿದೆ. ಸೂಚಿಕೆಗಾಗಿ ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಿದ ಶಬ್ದಕೋಶದ ಔಪಚಾರಿಕ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವೆಂದರೆ, ಇದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಜ್ಞಾನದ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪ್ರಮುಖ ಪದಗಳು ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಜೋಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಪದಗಳ ನಡುವೆ ಇರುವ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪದಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪದಗಳ ಒಂದು ಗುಂಪು ಇರುತ್ತದೆ. 'ಥೆಸಾರಸ್' ಎಂಬ ಪದವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಒಂದೇ ರೀತಿಯ, ಸಂಬಂಧಿತ ಅಥವಾ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಪದಗಳ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ

ಪದಗಳ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಉದಾ: ವಿಶೇಷ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕಾಗಿ ಇರುವ ಪರಿಭಾಷೆಯ ಮಸ್ತಕ ಅಥವಾ ತಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿ ದಾಖಲೆಗಳ ಸಲ್ಲಿಕೆ ಮತ್ತು ಮರುಪಡೆಯಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸುವ ವಿಷಯ ಶೀರ್ಷಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಅಡ್ಡ ಉಲ್ಲೇಖಗಳ ಪಟ್ಟಿ.

ನಿಘಂಟುಗಳು ಕೇವಲ ಪದಗಳ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲ; ಅವು ಅನೇಕ ಉತ್ತಮ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಅವು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ:

ಸಾಮಾನ್ಯ ನಿಘಂಟುಗಳು: ಇವು ನಮಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಚಿತವಾದವು. ಈ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ Webster's International Dictionary, the Random House Dictionary of the English Language, the Merriam-Webster Collegiate Dictionary. ಸೇರಿವೆ. ಈ ಮೂಲಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು, ಉಚ್ಚಾರಣೆಗಳು, ಉಚ್ಚಾರಾಂಶಗಳು ಮತ್ತು ಬಳಕೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ.

ಐತಿಹಾಸಿಕ ನಿಘಂಟು: ಒಂದು ಪದದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಅದರ ಬಳಕೆಯ ಕಾಲದಿಂದ ಇಂದಿನವರೆಗೆ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿಯ ನಿಘಂಟಿಗೆ ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ನಿಘಂಟು ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ.

ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿ ನಿಘಂಟು: ಇದು ಪದಗಳ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಇತರ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಜ್ಞಾತಿ ಶಬ್ದಗಳನ್ನೂ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತವೆ. ಬುರೊ ಮತ್ತು ಎಮಿನೊ ಅವರು ಸಂಪಾದಿಸಿರುವ *A Dravidian Etymological Dictionary* ಇದಕ್ಕೆ ಉತ್ತಮ ಉದಾಹರಣೆ.

ವಿಷಯ ನಿಘಂಟುಗಳು: ಹಣಕಾಸು, ಕಾನೂನು, ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ, ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ಸ್, ಭೌತಶಾಸ್ತ್ರ ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಷಯಗಳ ಪದಗಳ ಬಗೆಗಿನ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳ ಮೇಲೆ ಇವು ಕೇಂದ್ರಿತವಾಗಿವೆ.

ಇತರ ನಿಘಂಟುಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಷಾ ನಿಘಂಟುಗಳು, ಸಂಕ್ಷೇಪಗಳ ನಿಘಂಟುಗಳು, ಸಮಾನಾರ್ಥಕ ಕೋಶಗಳು ವಿರುದ್ಧಪದ ಕೋಶಗಳು, ಅಡಕಪದ ಕೋಶಗಳು, ಪಡೆನುಡಿ ಕೋಶಗಳು, ಗಾದೆಗಳ ಕೋಶಗಳು, ಸೇರಿವೆ.

ನಿಘಂಟುಗಳು, ಇತರ ಉಲ್ಲೇಖ ಮೂಲಗಳಂತೆ ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಸೇರಬಹುದು. ಉದಾ; ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ರಷ್ಯನ್ ನಿಘಂಟು, ವಿದೇಶಿ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ವಿಷಯ ನಿಘಂಟು ಇತ್ಯಾದಿ.

ನಿಘಂಟುಗಳನ್ನು ಸಂಕ್ಷೇಪಿಸಿದವುಗಳಾಗಿರಬಹುದು ಅಥವಾ ಹಾಗಿಲ್ಲದೆಯೂ ಇರಬಹುದು. ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ನಿಘಂಟುಗಳು ಸಂಗ್ರಹರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬಳಸುವ ಪದಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತಗೊಳಿಸಿದ ನಿಘಂಟುಗಳು ಆಯಾ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಪದಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಇತರ ಪರಾಮರ್ಶನಗಳ ಮೂಲಗಳಂತೆ, ಭಾಷೆ ವಿಕಾಸಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ನಿಘಂಟುಗಳು ಹಳೆಯದಾಗಬಹುದು. ನಿಘಂಟಿನ ಪ್ರಕಟಣೆಯ ದಿನಾಂಕ ಮತ್ತು ಅದರ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ವಿಶ್ವಕೋಶಗಳು(Encyclopaedias)

ವಿಶ್ವಕೋಶ ಎಂಬ ಪದವು ಇಂಗ್ಲಿಷಿನ 'Encyclopaedia' ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಸಂವಾದಿಯಾದುದು. ಇಂಗ್ಲಿಷಿನ ಈ ಪದವು ಎರಡು ಗ್ರೀಕ್ ಪದಗಳಿಂದ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ. "Enkyklios" ಅಥವಾ 'ವೃತ್ತ' ಮತ್ತು 'Paideia' ಅಂದರೆ 'ಕಲಿಕೆ'. ಎನ್ಸೈಕ್ಲೋಪೀಡಿಯಾಸ್ ಎಂಬ ಪದವು ಸೈಕ್ಲೋಪೀಡಿಯಾದ ಸಮಾನಾರ್ಥಕವಾಗಿದೆ. ಇದರರ್ಥ ಮಾಹಿತಿ ಅಥವಾ ಜ್ಞಾನದ ಸಂಯೋಜನೆ. ಇದು ಜ್ಞಾನದ

ಸಂಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಜ್ಞಾನದ ಎಲ್ಲಾ ಶಾಖೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಥವಾ ಜ್ಞಾನದ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಶಾಖೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಸಮಗ್ರ ಲಿಖಿತ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ಆಕ್ಸ್ ಫರ್ಡ್ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ನಿಘಂಟು ವಿಶ್ವಕೋಶವನ್ನು, “ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅಕಾರಾದಿಯಾಗಿ ಜೋಡಿಸಲಾದ ಜ್ಞಾನದ ಎಲ್ಲಾ ಶಾಖೆಗಳ ಕುರಿತ ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿ” ಎಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದೆ. ALA Glossary (American Library Association Glossary) ನಿಯಮಗಳು ಎನ್‌ಸೈಕ್ಲೋಪೀಡಿಯಾವನ್ನು “ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಜ್ಞಾನದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕ್ಷೇತ್ರದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುವ ಅಕಾರಾದಿಯಾಗಿ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿರುವ ಒಂದು ಕೃತಿ ಅಥವಾ ಅದೇ ರೀತಿಯ ವಿಶಿಷ್ಟ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕೃತಿ” ಎಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯೆ ನೀಡಿರುತ್ತದೆ.

ವಿಶ್ವಕೋಶದ ಪ್ರಮುಖ ನಾಲ್ಕು ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳೆಂದರೆ, ಅದರ ವಿಷಯ, ವ್ಯಾಪ್ತಿ, ಸಂಘಟನೆಯ ವಿಧಾನ, ಮತ್ತು ಅದರ ರೂಪಿಸುವ ವಿಧಾನ. ಅದರ ತಯಾರಿಯ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಜ್ಞಾನದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ಕ್ರಮವನ್ನು ತರಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಅದು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಜ್ಞಾನವು ವಿಶ್ವಕೋಶವನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿರುವ ಓದುಗರ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ. ಮುದ್ರಿತ ವಿಶ್ವಕೋಶಗಳಲ್ಲಿ ಐತಿಹಾಸಿಕವಾಗಿ ಎರಡು ಮುಖ್ಯ ವಿಧಾನಗಳಿವೆ: 1) ಅಕಾರಾದಿ ವಿಧಾನ(ಹಲವಾರು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಲೇಖನಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಿದ್ದು, ಅಕಾರಾದಿಯಾಗಿ ಜೋಡಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ) 2) ಶ್ರೇಣೀಕೃತ ವರ್ಗಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ ಸಂಘಟನೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿಶ್ವಕೋಶಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ವಿಧಾನವನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಅನುಸರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಇವುಗಳನ್ನು ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನೇಮಕಗೊಂಡ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಅರ್ಹತೆಯುಳ್ಳ ಪಠ್ಯಬರಹಗಾರರು ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವು ಆಧುನಿಕ ವಿಶ್ವಕೋಶದ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ವಿಷಯತಜ್ಞರು ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ಬರೆಯುತ್ತಿರುವುದೂ ಉಂಟು.

ವಿಶ್ವಕೋಶಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯರೀತಿಯದಾಗಿದ್ದು, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕ್ಷೇತ್ರದ ಪ್ರಮುಖ ವಿಷಯಗಳ ಕುರಿತಾದ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಅವು ಪ್ರತಿ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಒಟ್ಟು ಸಂಗ್ರಹವಾದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿಶ್ವಕೋಶವು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಆಳವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾದ ಎಲ್ಲಾ ಜ್ಞಾನದ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ರೂಪವಾಗಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ‘ನ್ಯೂ ಎನ್‌ಸೈಕ್ಲೋಪೀಡಿಯಾ ಬ್ರಿಟಾನಿಕಾ’, ‘ಎನ್‌ಸೈಕ್ಲೋಪೀಡಿಯಾ ಅಮೇರಿಕಾನಾ’, ‘ಶಿಕ್ಷಣ ವಿಷಯ ವಿಶ್ವಕೋಶ’ ಇತ್ಯಾದಿ. ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ವಿವಿಧ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ವಿಭಿನ್ನ ವಿಶ್ವಕೋಶಗಳೂ ರೂಪಿತವಾಗಿವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಶಿಕ್ಷಣ ಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಷಯ ವಿಶ್ವಕೋಶ, ಔಷಧ ವಿಶ್ವಕೋಶ, ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಅಥವಾ ಕಾನೂನಿನ ವಿಶ್ವಕೋಶ, ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಮತ್ತು ಮಾಹಿತಿ ವಿಜ್ಞಾನದ ವಿಶ್ವಕೋಶ, ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ಅಂತರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಿಶ್ವಕೋಶ, ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಮೆಕ್‌ಗ್ರಾಹಿಲ್ ವಿಶ್ವಕೋಶ ಮುಂತಾದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವಿಶ್ವಕೋಶಗಳು.

ವಿಶ್ವಕೋಶಗಳು ಯಾವುದೇ ಗ್ರಂಥಾಲಯದ ಬೆನ್ನೆಲುಬಾಗಿವೆ. ಅವು ಜ್ಞಾನದ ಒಂದು ಸಂಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಪರಾಮರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿರುವ ಸಂಗ್ರಹಗಳ ಪ್ರಮುಖ ಭಾಗವಾಗಿವೆ. ಆಯಾ ಕಾಲದ ಎಲ್ಲಾ ಅಮೂಲ್ಯ ಜ್ಞಾನದ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಮತ್ತು ನವೀಕರಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಇವು ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

- ವಿಶ್ವಕೋಶವುಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ.
- ಆ ವಿಶ್ವಕೋಶದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಬರುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಿಷಯದ ಅವಲೋಕನ.
- ವಿಷಯ ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧಿತ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳ ವ್ಯಾಖ್ಯೆ
- ಅವುಗಳ ಕುರಿತಾದ ವಿವರಣೆ
- ಅಗತ್ಯ ದತ್ತಾಂಶಗಳೊಂದಿಗೆ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಅಥವಾ ಅದರ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಕುರಿತ ಮಾಹಿತಿ.
- ಗಮನಾರ್ಹ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳು ಮತ್ತು ರೇಖಾಚಿತ್ರಗಳು

- ತ್ವರಿತವಾಗಿ ಮತ್ತು ಸುಲಭವಾಗಿ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲು ಬೇಕಾದ ಉಲ್ಲೇಖಗಳೊಂದಿಗೆ ವಿವರವಾದ ಸೂಚಿ
- ಗ್ರಂಥಸೂಚಿ

‘ಎನ್‌ಸೈಕ್ಲೋಪೀಡಿಯಾ ಬ್ರಿಟಾನಿಕಾ’ ಎಂಬುದು ಅತ್ಯಂತ ಜನಪ್ರಿಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿಶ್ವಕೋಶ. ಇದು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜ್ಞಾನ ವಿಶ್ವಕೋಶ. ಇದನ್ನು ಹಿಂದೆ Encyclopaedia Britannica, Inc. ಮತ್ತು ಇತರ ಪ್ರಕಾಶಕರು ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು (ಹಿಂದಿನ ಆವೃತ್ತಿಗಳು).

ಇದನ್ನು ಸುಮಾರು 100 ಪೂರ್ಣಕಾಲಿಕ ಸಂಪಾದಕರು ಮತ್ತು 4000 ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಕೊಡುಗೆದಾರರು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. 32 ಸಂಪುಟಗಳು ಮತ್ತು 32640 ಪುಟಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವ 15ನೇ ಆವೃತ್ತಿಯು 2010ರ ಆವೃತ್ತಿ. ಇದು ಕೊನೆಯ ಮುದ್ರಿತ ಆವೃತ್ತಿ. ಈಗ ಇದು ‘ಇ ಎನ್‌ಸೈಕ್ಲೋಪೀಡಿಯಾ ಬ್ರಿಟಾನಿಕಾ’ ಆಗಿ ಆನ್‌ಲೈನ್‌ನಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆದಿದೆ.

15ನೇ ಆವೃತ್ತಿಯು ಮೂರುಭಾಗಗಳ ರಚನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. 1) 12 ಸಂಪುಟಗಳ ಕಿರುಲೇಖನಗಳು (ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ 750 ಪದಗಳಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ) 2) 17 ಸಂಪುಟಗಳ ಮ್ಯಾಕ್ರೋಪೀಡಿಯಾ ಉದ್ದದ ಲೇಖನಗಳು.(ಎರಡರಿಂದ 310 ಪುಟಗಳು) 3)ಜ್ಞಾನದ ಶ್ರೇಣೀಕೃತ ರೂಪುರೇಖೆಯನ್ನು ನೀಡಲು ಮೈಕ್ರೋಪೀಡಿಯಾ ಎಂಬ ಒಂದು ಸಂಪುಟ. ಮೈಕ್ರೋಪೀಡಿಯಾವು ತ್ವರಿತ ವಿಷಯ ಪರಿಶೀಲನೆಗಾಗಿ ಮತ್ತು ಮೈಕ್ರೋಪೀಡಿಯಾಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಯಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ. ಒಂದು ವಿಷಯದ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಕುರಿತ ಹೆಚ್ಚು ವಿವರವಾದ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಮೈಕ್ರೋಪೀಡಿಯಾವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಓದುಗರಿಗೆ ಸೂಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ವಿಷಯ ಎನ್‌ಸೈಕ್ಲೋಪೀಡಿಯಾ

ವಿಷಯ ಎನ್‌ಸೈಕ್ಲೋಪೀಡಿಯಾಗಳು ವಿಷಯ ನಿಘಂಟುಗಳಂತೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿಶ್ವಕೋಶದಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿರುವ ವಿಷಯಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿಷಯಗಳ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಆಯಾ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಷಯಗಳ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚು ಗಮನವನ್ನು ಹರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇತರ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿಶ್ವಕೋಶದಂತೆಯೇ ಇರುತ್ತವೆ. McGraw Hill International encyclopaedia of Science and Technology, International Encyclopaedia of the Social and Behavioural Sciences

ವಿಷಯ ಎನ್‌ಸೈಕ್ಲೋಪೀಡಿಯಾ ಗಳಿಗೆ ಉದಾಹರಣೆಗಳಾಗಿವೆ. ವಿಷಯ ವಿಶ್ವಕೋಶದ ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ನೋಡೋಣ.

‘ಇಂಟರ್ ನ್ಯಾಷನಲ್ ಎನ್‌ಸೈಕ್ಲೋಪೀಡಿಯಾ ಆಫ್ ಸೋಶಿಯಲ್ ಸಯನ್ಸ್’ ಎಂಬುದು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾಗಿರುವ ಒಂದು ವಿಶ್ವಕೋಶ. ಇದು ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರದ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಪ್ರಪಂಚದಾದ್ಯಂತ ಸಾವಿರಾರು ವಿದ್ವಾಂಸರು ನೀಡಿದ 2990 ಪ್ರಬಂಧಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಇದು ರಾಜಕೀಯ ವಿಜ್ಞಾನ, ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಜಾಗತಿಕ ಪ್ರಸ್ತುತತೆಯ ವಿವಿಧ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಸ್ತುತ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ ಅವುಗಳೆಂದರೆ: ಸಾಧನಾ ಪರೀಕ್ಷೆ, ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಮಾಪನ, ವಯಸ್ಸಾಗುವಿಕೆ, ಆದಾಯ ಹಂಚಿಕೆ, ವಿದೇಶಿ ನೆರವಿನ ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಅಂಶಗಳು, ಆಹಾರ ಸುರಕ್ಷತೆ ಮತ್ತು ಬಳಕೆಯ ಮಾದರಿಗಳು, ತುಲನಾತ್ಮಕ ಆರೋಗ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು, ಕೃಷಿ ನಾವೀನ್ಯತೆ, ರಾಜಕೀಯವನ್ನು ನೇರ್ಪಡಿಸುವಿಕೆ, ತಾರತಮ್ಯತೆ, ನೈತಿಕತೆ ಮತ್ತು ನೈತಿಕತೆಯ ಶಾಸನ, ಭಯೋತ್ಪಾದನೆ, ಮುಕ್ತ ವ್ಯಾಪಾರ, ಚಲಾವಣೆಯ ಅಪಮೌಲ್ಯೀಕರಣ - ಮರುಮೌಲ್ಯೀಕರಣ.

ಎನ್‌ಸೈಕ್ಲೋಪೀಡಿಯಾವು ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿನ ಮತ್ತು ಸಮಕಾಲೀನ ಕೊಡುಗೆದಾರರನ್ನು ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಸುವ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯ ನಮೂದುಗಳನ್ನು ಅವರ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾದ ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳೊಂದಿಗೆ ನೀಡಿದೆ. ಅದಲ್ಲದೆ ಅನೇಕ ಲೇಖನಗಳು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಳುವಳಿಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತದೆ. (ಉದಾ: ಚೀನೀ ಕ್ರಾಂತಿ, ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 11, 2001, ಇರಾಕ್ - ಯು. ಎಸ್. ಯುದ್ಧ, ಡರ್ಫರ್ ಸಂಘ ಇತ್ಯಾದಿ.) ಇದರಲ್ಲಿನ ವಿಷಯಾಧಾರಿತ ರೂಪರೇಖೆಯು ವಿಶ್ವಕೋಶದ ಪರಿಕಲ್ಪನಾ ಯೋಜನೆಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ನೋಟವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಓದುಗರಿಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವಿಷಯದ ಲೇಖನಗಳ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

‘ಎನ್‌ಸೈಕ್ಲೋಪೀಡಿಯಾ ಆಫ್ ಸೋಶಿಯಾಲಜಿ’

ಈ ವಿಶ್ವಕೋಶವು ಇತ್ತೀಚಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿನ ಅನೇಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ. ಜನಾಂಗ, ಬಡತನ, ಹಿಂಸೆ, ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ, ಗರ್ಭಧಾರಣೆ ಮತ್ತು ಗರ್ಭಪಾತದಂತಹ ಪ್ರಮುಖ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಇದರಲ್ಲಿ ನವೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ವಿಸ್ತರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಂಟರ್‌ನೆಟ್ ಗೌಪ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ರೋಗಶಾಸ್ತ್ರಗಳಂತಹ ವಿಷಯಗಳ ಕುರಿತು ಹೊಸ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಇಂಟರ್ ನ್ಯಾಶನಲ್ ಎನ್‌ಸೈಕ್ಲೋಪೀಡಿಯಾ ಆಫ್ ಎಜುಕೇಶನ್

ಇದು 1350 ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಕಲಿಕೆ, ಜನಸಂಖ್ಯಾಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದಲಾವಣೆ, ಜಾಗತೀಕರಣ ಮತ್ತು ವಯಸ್ಕರ ಕಲಿಕೆ ಮುಂತಾದ ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸಮಯೋಚಿತ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯೊಂದಿಗೆ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ಇದು ಎರಡು ವಿಷಯ ವಿತರಣಾ ಆಯ್ಕೆಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. 1) ಮುದ್ರಣ ಮತ್ತು ಆನ್‌ಲೈನ್ 2) ಯಾವುದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬಹು ಬಳಕೆದಾರರಿಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಹಾಗೂ ಸಯನ್ಸ್ ಡೈರೆಕ್ಟ್ ಮೂಲಕ ಉತ್ತಮ ಹುಡುಕಾಟಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿದೆ. ಜತೆಗೆ ಆಡಿಯೋ ಮತ್ತು ವೀಡಿಯೋ ಫೈಲುಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ ಬಹು ಮಾಧ್ಯಮಗಳ ವಿಷಯವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.

ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ - 1

ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿ:

1. ನಿಘಂಟು ಎಂದರೇನು? ಅದರ ಯಾವುದೇ ಎರಡು ಉಪಯೋಗಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿ.
2. ವಿಷಯ ನಿಘಂಟು ಭಾಷಾ ನಿಘಂಟಿಗಿಂತ ಹೇಗೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ?
3. ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿಶ್ವಕೋಶ ಮತ್ತು ವಿಷಯ ವಿಶ್ವಕೋಶದ ನಡುವಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ.

1.6.3.2. ಇತರ ದ್ವಿತೀಯ ಮೂಲಗಳು

ಹಿಂದಿನ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಿಘಂಟುಗಳು ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಕೋಶಗಳ ಎರಡು ಪ್ರಮುಖ ಮಾಹಿತಿಯ ಮೂಲಗಳನ್ನು ನಾವು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಈ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಾವು ಇತರ ಮೂಲಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತೇವೆ.

• ಗ್ರಂಥಸೂಚಿ ಮೂಲಗಳು(Bibliographical Sources)

ಗ್ರಂಥ ಸೂಚಿ ಎಂದರೆ ಮಾನವ ಸಂವಹನದ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಪಟ್ಟಿಮಾಡುವಿಕೆ. ಅದರ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಇದು ಪುಸ್ತಕಗಳು ಅಥವಾ ಬಹುಮಾಧ್ಯಮ ವಸ್ತುಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ವರ್ಣನೆ. ಗ್ರಂಥಸೂಚಿ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಮಾಹಿತಿಯ ತೃತೀಯ ಮೂಲಗಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಗ್ರಂಥಾಲಯದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಅಧ್ಯಯನ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಪಟ್ಟಿಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಪ್ರಕಟಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಎಲ್ಲ ಅಂಶಗಳನ್ನು ನೀಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಇವು ಗ್ರಂಥಾಲಯದ ಗ್ರಂಥಪಟ್ಟಿಗಳಿಗಿಂತ(library catalogues) ಭಿನ್ನವಾಗಿವೆ. ಆದರೂ ಕೆಲವು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಂಥಾಲಯಗಳ ಕ್ಯಾಟಲಾಗ್‌ಗಳು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಂಥಸೂಚಿಗಳಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವುಗಳು ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ದೇಶದ ಬಹುತೇಕ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳನ್ನು

ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಗ್ರಂಥಸೂಚಿಗಳನ್ನು(bibliographies) ಬರೆಯುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾಣಿತ ಉಲ್ಲೇಖದ ಸ್ವರೂಪಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಗ್ರಂಥಸೂಚಿ ನಮೂದುಗಳ ಮುಖ್ಯ ಅನುಕೂಲವೆಂದರೆ, ಓದುಗರು ಅವರಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಇದು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಮತ್ತು ಅವುಗಳನ್ನು ಸುಸಂಗತವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತವೆ. ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತ ಹುಡುಕಾಟದ ಫಲಶ್ರುತಿಯೇ ಗ್ರಂಥಸೂಚಿ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, Indian National Bibliography, Indian Books in Print, ಇತ್ಯಾದಿ.

- **ಸೂಚಿ ಮತ್ತು ಸಾರಸಂಗ್ರಹ (Abstract) ನಿಯತಕಾಲಿಕೆಗಳು**

ಒಂದು ಸಂಗ್ರಹವು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಅಂಶಗಳು ಮತ್ತು ಆ ಸಂಗ್ರಹವು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಯೇ 'ಸೂಚಿ'(Index) ಅಥವಾ ಒಂದು ಸಂಗ್ರಹದಿಂದ ಸಂಕಲಿಸಿದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು ಇವು. ಇವುಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಗಳಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ ತಿಳಿದಿರುವ ಅಥವಾ ವಿವರಿಸಿರುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಜೋಡಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಬಂಧಗಳ ಈ ಸೂಚಿ ಮತ್ತು ಸಂಗ್ರಹವು ವಿಷಯವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹರೂಪದಲ್ಲಿ ಕೊಡುವುದಲ್ಲದೆ, ಆ ವಿಷಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಪಕ್ಷಿನೋಟವನ್ನೂ ನೀಡುತ್ತವೆ. ಒಂದು ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿನ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವಿಷಯಗಳನ್ನೂ ಇದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. British Education Index, Educational Management Abstracts, ERIC, Education Research Index, the Social Science Citation Index ಮುಂತಾದವು ಇಂತಹ ಸೂಚಿಗಳಿಗೆ ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳು.

- **ಉಲ್ಲೇಖ(ಪರಾಮರ್ಶೆ)ದ ಸೂಚಿ**

ಉಲ್ಲೇಖದ ಸೂಚಿಯು ಪ್ರಕಟಣೆಗಳ ನಡುವಿನ ಪರಾಮರ್ಶೆಗಳ ಸೂಚಿಯಾಗಿದೆ. ದಾಖಲೆಗಳು, ಹಿಂದಿನ ಯಾವ ಪರಾಮರ್ಶೆಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಇದು ಬಳಕೆದಾರರಿಗೆ ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಇದು ಪರಾಮರ್ಶಿತ ಲೇಖನಗಳ ಕ್ರಮಾನುಸಾರ ಪಟ್ಟಿಯಾಗಿದ್ದು, ಪ್ರತಿಯೊಂದೂ ಲೇಖನವನ್ನೂ ಉಲ್ಲೇಖಿತ ಲೇಖನಗಳ ಪಟ್ಟಿಯೊಂದಿಗೆ ನಮೂದಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾದ ಲೇಖನಗಳನ್ನು 'ಉಲ್ಲೇಖ'ಗಳಾಗಿ ಮತ್ತು ಪರಾಮರ್ಶಿಸುವ ಲೇಖನಗಳನ್ನು 'ಮೂಲ'ಗಳು ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಉಲ್ಲೇಖಿತ ಲೇಖನಗಳು 'ಪೂರ್ವಜರು' ಮತ್ತು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುವ ಲೇಖನಗಳು ಅದರ 'ವಂಶಸ್ಥರು' ಎನ್ನಬಹುದು. ವಿಷಯಗಳ ಈ ಅವರೋಹಣ ಸಂಬಂಧವು ಉಲ್ಲೇಖದ ಸೂಚಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಉಲ್ಲೇಖಿಗಳು ಮೂಲ ಕೊಡುಗೆದಾರರಿಗೆ ಗೌರವ ಸಲ್ಲಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಅವರ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಮನ್ನಣೆ ನೀಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ, 'ಮುಂದೋದಿಗೆ' ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಇದು ಹಿಂದಿನ ಕೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ಟೀಕಿಸುತ್ತದೆ, ಸರಿಪಡಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶಿಸುತ್ತದೆ.

- **ಗೆಜೆಟಿಯರ್**

ಇದು ಭೌಗೋಳಿಕ ನಿಘಂಟಾಗಿದ್ದು ಸ್ಥಳಗಳು ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಗಳ ಹೆಸರುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಇದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಒಂದು ದೇಶ, ಪ್ರದೇಶ ಅಥವಾ ಖಂಡದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಸ್ವರೂಪ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳು ಮತ್ತು ಭೌತಿಕ ಲಕ್ಷಣಗಳಾದ ಪರ್ವತಗಳು ಜಲ ಮಾರ್ಗಗಳು ಮತ್ತು ರಸ್ತೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಇದು ಅವುಗಳ ಭೌತಿಕ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳ ಆಯಾಮಗಳು, ಜನಸಂಖ್ಯೆ, ಜಿಡಿಪಿ, ಸಾಕ್ಷರತೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ವಿಶ್ವ ಗೆಜೆಟಿಯರ್ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ದೇಶಗಳ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಅಕಾರಾದಿಯಾಗಿ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅಂಕಿ ಅಂಶದೊಂದಿಗೆ ಕೆಲವು ಗೆಜೆಟಿಯರ್ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ನಗರಗಳ, ಹಳ್ಳಿಗಳ ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ಗಾತ್ರದ ಇತರ ವಸಾಹತುಗಳ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪಟ್ಟಿಮಾಡುತ್ತದೆ. ಉದಾ: 'ದಿ ವರ್ಲ್ಡ್ ಗೆಜೆಟಿಯರ್', 'ವರ್ಲ್ಡ್ ವೈಡ್ ಇಂಡೆಕ್ಸ್' ಇತ್ಯಾದಿ.

- **ನಕ್ಷೆ/ಭೂಪಟ(Map)**

ಇದು “ಭೂಮಿಯ ಒಂದು ಭಾಗ ಅಥವಾ ಭೂಮಿಯ ಸಂಪೂರ್ಣ ಮೇಲ್ಮೈಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಅಥವಾ ಸರಳವಾದ ಮೇಲ್ಮೈಯ ರೇಖಾಚಿತ್ರ. ಆಕಾಶಕಾಯ, ಭೂಗೋಳ ಅಥವಾ ಆಕಾಶ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿರುವ ರೇಖಾಚಿತ್ರ” ಎಂದು ಇದನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಭೂಮಿಯ ಅಥವಾ ಭೂಮಿಯ ಹೊರಭಾಗದ ಗಡಿಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತದೆ. ಸರಳವಾಗಿ, ಇದು ಜಾಗದ ಸರಳೀಕೃತ ಚಿತ್ರಣವಾಗಿದ್ದು ಅದು ಆ ಜಾಗದ ಘಟಕಗಳ(ವಸ್ತುಗಳ, ಪ್ರದೇಶಗಳ) ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಭೂಪಟವು ಎರಡು ಆಯಾಮದ ಜ್ಯಾಮಿತೀಯವಾಗಿ ನಿಖರವಾದ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ವಿಶ್ವದ ಯಾವುದೇ ಸ್ಥಳೀಯ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಅಥವಾ ಅದರ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸಲು ಇದನ್ನು ರೂಪಿಸಬಹುದು. ಇದನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಲಾದ ಅಡ್ಡವಾಗಿ ಇಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತಹ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

- **ಅಟ್ಲಾಸ್ (Atlas)**

ಇದು ನಕ್ಷೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹ. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿ ಪುಸ್ತಕದ ರೂಪದಲ್ಲಿರುವಂತಹದು. ಆದರೆ ಬಹುಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಬರುತ್ತದೆ. ಇದು ಭೌಗೋಳಿಕ ಲಕ್ಷಣಗಳು, ರಾಜಕೀಯ ಗಡಿಗಳು ಮತ್ತು ಒಂದು ಕಾಲದ ಭೌಗೋಳಿಕ ರಾಜಕೀಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಇದು ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರಕಟಣೆಯಾಗಿರಬಹುದು, ಅಥವಾ ಒಂದು ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪಠ್ಯದ ಜತೆಗೆ ಇದನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿರಬಹುದು. ನಕ್ಷಾಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾಗಿ ಅಥವಾ ವಾಣಿಜ್ಯಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಕೆಲವು ಅಟ್ಲಾಸ್‌ಗಳೆಂದರೆ, Times Atlas of the World (United Kingdom, 1920-present), Atlas Mira (Russia, 1937-present), National Geographic Atlas of the World (United States, 1963-present), and the Historical Atlas of China (China).ವಿಷಯಾಧಾರಿತ ಅಟ್ಲಾಸ್‌ಗೆ The Times Atlas of World Exploration ಅನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಬಹುದು.

- **ಗೋಳ(Globe)**

ಗ್ಲೋಬ್ ಎನ್ನುವುದು ಭೂಮಿಯ ಮೂರು ಆಯಾಮದ ಪ್ರಮಾಣ ಮಾದರಿ (ಭೂಮಂಡಲದ ಗ್ಲೋಬ್) ಅಥವಾ ನಕ್ಷತ್ರ, ಗ್ರಹ, ಚಂದ್ರನಂತಹ ಇತರ ಗೋಳಾಕಾರದ ಆಕಾಶಕಾಯಗಳ ಮಾದರಿ. ಇದನ್ನು ಆಕಾಶ ಗೋಳದ ಗೋಳಾಕಾರದ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ಎಂದೂ ಹೇಳಬಹುದು.

- **ಪಂಚಾಂಗ (Almanac)**

ಪಂಚಾಂಗ ಎಂಬ ಪದವು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕೋಷ್ಟಕ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ವಾರ್ಷಿಕ ಪ್ರಕಟಣೆಯಾಗಿದೆ. (ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಚಂದ್ರನ ಏರಿಕೆ ಮತ್ತು ಮುಳುಗುವಿಕೆ, ಉಬ್ಬರವಿಳಿತದ ಅವಧಿಗಳು, ಹವಾಮಾನ ಅಥವಾ ಹವಾಮಾನ ಸಂಬಂಧಿತ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.) ALA Glossary ಪ್ರಕಾರ ಪಂಚಾಂಗ ಎಂದರೆ, ಎ) ಖಗೋಳ ದತ್ತಾಂಶ ಮತ್ತು ಇತರ ಮಾಹಿತಿಯೊಂದಿಗೆ ಕ್ಯಾಲೆಂಡರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ವಾರ್ಷಿಕ ಪ್ರಕಟಣೆ ಅಥವಾ ಬಿ) ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವರ್ಷದ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ಮಾಹಿತಿಯ ವಾರ್ಷಿಕ ವರ್ಷದ ಪುಸ್ತಕ. ಇದು ಹೆಚ್ಚಿನ ಖಗೋಳ ದತ್ತಾಂಶಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರ ಉದಯಿಸುವ ಸಮಯ, ಗ್ರಹಣಗಳು, ಉಬ್ಬರವಿಳಿತದ ಸಮಯ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಬ್ಬಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸುತ್ತದೆ.. ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಕ್ತ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳ ಚರ್ಚೆಗಳೂ ಸೇರಿವೆ. ಇತ್ತೀಚಿಗಿನ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಘಟನೆಗಳ ಸಾರಾಂಶಗಳೂ ಇರಬಹುದು. ಪಂಚಾಂಗಗಳಲ್ಲಿರುವ ವಿಷಯಗಳೆಂದರೆ ಭೌಗೋಳಿಕತೆ, ಸರಕಾರ, ಜನಸಂಖ್ಯಾಶಾಸ್ತ್ರ, ಕೃಷಿ, ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ, ಮತ್ತು ವ್ಯವಹಾರ, ಔಷಧ, ಧರ್ಮ, ಕ್ರೀಡೆ, ಸಮೂಹ ಮಾಧ್ಯಮ, ಸಾರಿಗೆ, ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ, ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು/ಬಹುಮಾನಗಳು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಪಂಚಾಂಗವನ್ನು ವಾರ್ಷಿಕ ಪುಸ್ತಕಗಳೊಂದಿಗೆ ವರ್ಗೀಕರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಇದು ಪ್ರಸ್ತುತ ಘಟನೆಗಳು ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳು, ಅಂಕಿಅಂಶಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ನೀಡುವ ವಾರ್ಷಿಕ ಪ್ರಕಟಣೆಯಾಗಿದೆ. ಉದಾ: ವಿಶ್ವ ಪಂಚಾಂಗ ಮತ್ತು

ಸತ್ಯಾಂಶಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಪುಸ್ತಕಗಳು, ವೈಟೇಕರ್ಸ್ ಪಂಚಾಂಗ, ಹಳೆಯ ರೈತರ ಪಂಚಾಂಗ ಮತ್ತು ನಾವು ದಿನನಿತ್ಯ ಬಳಸುವ ಪಂಚಾಂಗಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ.,

ಡೈರೆಕ್ಟರಿ (Directory)

ಡೈರೆಕ್ಟರಿ ಎಂದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು, ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ತಯಾರಕರು, ಅಥವಾ ನಿಯತಕಾಲಿಕೆಗಳ ಹೆಸರುಗಳು ಇರುವ ಪಟ್ಟಿ. ಇದರಿಂದ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಸುಲಭವಾಗುವಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಎಸ್. ರಂಗನಾಥನ್ ಅವರು ಡೈರೆಕ್ಟರಿಯನ್ನು “ಪಟ್ಟಣ ಅಥವಾ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನಿವಾಸಿಗಳ ಹೆಸರುಗಳು, ವಿಳಾಸ, ಉದ್ಯೋಗ, ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಪುಸ್ತಕ, ದೂರವಾಣಿ ಬಳಕೆದಾರರ ಪಟ್ಟಿ, ಅಥವಾ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವೃತ್ತಿ ಅಥವಾ ವ್ಯಾಪಾರಸಂಸ್ಥೆ, ಉದ್ಯಮಗಳ ಅಥವಾ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳ ಪಟ್ಟಿ” ಎಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಎಎಲ್‌ಎ ಲೈಬ್ರರಿ ಪದಗಳ ಗ್ಲಾಸರಿಯು “ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ, ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಪಟ್ಟಿ, ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅಕಾರಾದಿಯಾಗಿ ಅಥವಾ ವರ್ಗೀಕೃತ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ವಿಳಾಸ ಮತ್ತು ಅಂಗಸಂಸ್ಥೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ವೈಯಕ್ತಿಕ ವಿಳಾಸ, ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಅವರ ಕಾರ್ಯಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಜೋಡಣೆ” ಎಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುತ್ತದೆ.ಉದಾ: *Times of India Directory* ಮತ್ತು *Who's Who* ಇತ್ಯಾದಿ.

ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಪಟ್ಟಿ(List of Research in Progress)

ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಪಟ್ಟಿ ಅಥವಾ ಕೋಶ. ಇದು ಒಂದು ಸಂಸ್ಥೆ, ಪ್ರಯೋಗಾಲಯ ಅಥವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ (ಅಂದರೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳು) ಗುಂಪಿನ ಸಂಶೋಧನಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಅಂದರೆ ಮಾಹಿತಿ, ಸಾಮಾನ್ಯ ಯೋಜನೆಗಳು. ಸಂಶೋಧಕರ ಹೆಸರುಗಳು, ಮೌಲ್ಯಮಾಪನಾ ಅವಧಿ, ಧನಸಹಾಯ ಏಜೆನ್ಸಿಗಳ ಹೆಸರುಗಳು, ಮತ್ತು ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಫಲಿತಾಂಶಗಳನ್ನು ಈಗಾಗಲೇ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ ಮೂಲ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಕಟಣೆಯ ಮೂಲ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಪಟ್ಟಿಯು ವಿಷಯದ ವಿವರಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕದಲ್ಲಿರಲು ಕೆಲಸದ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಅಥವಾ ವಿಷಯದ ವಿವರದ ಪೂರ್ಣ ವರದಿಯನ್ನು ಅಥವಾ ಫಲಿತಾಂಶಗಳನ್ನು ಯಾವಾಗ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲಿ ಪಡೆಯಬಹುದು ಯಾವಾಗ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಬಹುದು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಇದು ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ನಕಲು ಆಗುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂತೆಯೇ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಮಾಹಿತಿ ಹುಡುಕುವವರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

- **ಕೈಪಿಡಿ (Manual):** ಕನ್ನಡದ 'ಕೈಪಿಡಿ' ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಸಂವಾದಿಯಾದ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪದ 'ಮ್ಯಾನ್ಯುಯಲ್'. ಈ ಪದವು ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಮೂಲದ "ಮ್ಯಾನ್ಯುಲಿಸ್" ನಿಂದ ಬಂದಿದೆ. ಇದರರ್ಥ ಉದ್ಯೋಗ ಕಲೆ ಅಥವಾ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಲು ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿ ಪುಸ್ತಕ ಅಥವಾ ಸೂಚನಾ ಪುಸ್ತಕ. ಇದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಮತ್ತು ಸ್ಪಷ್ಟ ನಿರ್ದೇಶನದ ಮೂಲಕ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಕೈಪಿಡಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಲೂಯಿಸ್ ಶೊರ್ಸ್ ಹೀಗೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. “ಕೈಪಿಡಿಗಳು ಮಾಡಬೇಕಾದುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಮೂಲಗಳು” ALA Glossary ಒಂದು ಕೈಪಿಡಿಯನ್ನು ಎ) ಅಡಕ ಪುಸ್ತಕ ಅಥವಾ ಹೇಂಡ್ ಬುಕ್ ಬಿ) ಒಂದು ಕಾರ್ಯ, ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ನಿರ್ವಹಿಸುವುದು ಅಥವಾ ಭೌತಿಕವಿಷಯಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದರ ಕುರಿತಾದ ಸೂಚನೆಗಳಿಗಾಗಿ ನಿಯಮಗಳ ಪುಸ್ತಕ. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ, ವ್ಯಾಕರಣ ಮತ್ತು ಅಲಂಕಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ 'ಕನ್ನಡ ಕೈಪಿಡಿ' ಇತ್ಯಾದಿ.
- **ಸಂಖ್ಯಾಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಮೂಲಗಳು(Statistical Sources):** ಸಂಖ್ಯಾಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಇತರ ಉಲ್ಲೇಖ ಮೂಲಗಳಲ್ಲೂ ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ನಿಘಂಟುಗಳು ಜನಸಂಖ್ಯಾ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರಬಹುದು. ವಿಶ್ವಕೋಶವು ದೊಡ್ಡ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ದತ್ತಾಂಶವನ್ನು ಒದಗಿಸಬಹುದು, ಅದನ್ನು ಅವರ ವಾರ್ಷಿಕ ಪುಸ್ತಕದಿಂದ ನವೀಕರಿಸಬಹುದು.

ಸಂಖ್ಯಾಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ವಾರ್ಷಿಕ ಪುಸ್ತಕವು ಇತರ ಕೆಲವು ರೀತಿಯ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳನ್ನು ದೀರ್ಘಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸಬಹುದು. ಉದಾ: ಜನಸಂಖ್ಯಾ ವಾರ್ಷಿಕ ಪುಸ್ತಕ, ಸ್ಟೇಟ್‌ಮನ್‌ನ ವಾರ್ಷಿಕ ಪುಸ್ತಕ ಇತ್ಯಾದಿ.

- **ಗಣಿತ ಕೋಷ್ಟಕ(Mathematical Table):** ಕ್ಯಾಲ್ಕುಲೇಟರ್‌ಗಳು ಬಳಕೆಗೆ ಬರುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮೊದಲು, ಜನರು ಕೋಷ್ಟಕಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವು ಲೆಕ್ಕಾಚಾರದ ಫಲಿತಾಂಶಗಳನ್ನು ಸರಳೀಕರಣಗೊಳಿಸಲು ಮತ್ತು ವೇಗವಾಗಿ ಮಾಡಲು ಸಹಾಯಕವಾಗುವ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರದ ಫಲಿತಾಂಶಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಸಂಖ್ಯೆಗಳ ಪಟ್ಟಿಗಳು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಗುಣಾಕಾರ ಕೋಷ್ಟಕಗಳ ಬಳಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜನರು ತಮ್ಮ ಆರಂಭಿಕ ಗಣಿತ ತರಗತಿಗಳಿಂದ ತಿಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಜನರು ಲಾಗರಿಥಮ್ ಕೋಷ್ಟಕವನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ.

ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯ ಉಲ್ಲೇಖ ಮೂಲವನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲು ತ್ವರಿತ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಯಾಗಿ ಈ ಕೆಳಗಿನವುಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಬಹುದು.

ಮಾಹಿತಿಗಾಗಿ	ಆಯ್ಕೆಮಾಡಿ
ಪದಗಳು ಮತ್ತು ಅದರ ಅರ್ಥ	ನಿಘಂಟುಗಳು
ವಿಷಯದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಾಹಿತಿ/ಅವಲೋಕನ	ವಿಶ್ವಕೋಶಗಳು
ಜನರು, ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಕಂಪನಿಗಳ ಡೈರೆಕ್ಟರ್‌ಗಳ ಹೆಸರುಗಳು ಮತ್ತು ವಿಳಾಸಗಳು	ಡೈರೆಕ್ಟರೀಸ್
ಜನರ ಪ್ರೊಫೈಲುಗಳು	ಜೀವನಚರಿತ್ರೆಯ ನಿಘಂಟುಗಳು
ಸ್ಥಳಗಳು/ನಕ್ಷೆಗಳು	ಗೆಜೆಟಿಯರ್ಸ್ ಅಥವಾ ಭೂ ನಕ್ಷೆಗಳು (ಅಟ್ಲಸ್‌ಗಳು)
ಸಂಗತಿಗಳು ಮತ್ತು ಅಂಕಿಅಂಶಗಳು	ಪಂಚಾಂಗಗಳು/ಸಂಖ್ಯಾಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಪಟ್ಟಿಗಳು
ಫಾರ್ಮುಲಾಗಳು, ಟೇಬಲ್‌ಗಳ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಅನ್ವಯ	ಕೈಪಿಡಿಗಳು ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿ ಕೈಪಿಡಿಗಳು
ಓರ್ವ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಕಾರ್ಯ ಅಥವಾ ಕೊಡುಗೆ	ವಿಮರ್ಶೆಗಳು ಅಥವಾ ಟೀಕೆಗಳು
ದಿನಾಂಕಗಳು, ರೂಪುರೇಖೆ, ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸಮಯ ಸೂಚಿಗಳು	ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕೋಷ್ಟಕಗಳು, ಕಾಲಾನುಕ್ರಮಗಳು ಐತಿಹಾಸಿಕ ವಾರ್ಷಿಕ ಪುಸ್ತಕಗಳು
ನಿಯತಕಾಲಿಕ ಲೇಖನಗಳು	ಸೂಚಿಗಳು ಅಥವಾ ಸಾರಾಂಶಗಳು
ಪುಸ್ತಕಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ಮೂಲಗಳು	ಗ್ರಂಥಸೂಚಿಗಳು ಅಥವಾ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳು

ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಉತ್ತರಗಳು - 2

ಕೆಳಗಿನ 'ಎ' ಮತ್ತು 'ಬಿ' ಪಟ್ಟಿಗಳಲ್ಲಿನ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿಸಿ.

'ಎ' ಪಟ್ಟಿ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಮಾಹಿತಿ	'ಬಿ' ಪಟ್ಟಿ ಮೂಲ
1) ಪದಗಳ ಅರ್ಥ	ಎ) ಎನ್ಸೈಕ್ಲೋಪೀಡಿಯಾ
2) ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಆವರ್ತಕ ಲೇಖನಗಳು	ಬಿ) ಗೆಜೆಟಿಯರ್
3) ಜನರ ಪ್ರೊಫೈಲುಗಳು	ಸಿ) ನಿಯತಕಾಲಿಕಗಳ ಸೂಚಿಕೆ ಮತ್ತು ಸಾರಗೊಳಿಸಿರುವುದು
4) ಸ್ಥಳದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಲಕ್ಷಣಗಳು	ಡಿ) ಭಾಷಾ ನಿಘಂಟು
5) ಒಂದು ವಿಷಯದ ಅವಲೋಕನ	ಇ) ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯ ನಿಘಂಟು

1.6.4. ಸಾರಾಂಶಿಸೋಣ

- ಸರಳವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ 'ನಿಘಂಟು' ಎಂದರೆ ಅಕಾರಾದಿಯಾಗಿ ತಯಾರಿಸಿದ ಪದಗಳ ಪಟ್ಟಿ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಅರ್ಥಗಳು.
- ನಿಘಂಟುಗಳು ಏಕಭಾಷಿಕ ದ್ವಿಭಾಷಿಕ ಅಥವಾ ಬಹುಭಾಷಾ ಆಗಿರಬಹುದು.
- ಹಲವು ರೀತಿಯ ನಿಘಂಟುಗಳಿವೆ. 'ಸಾಮಾನ್ಯ ನಿಘಂಟುಗಳು' ಹೆಚ್ಚು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇತರ ನಿಘಂಟುಗಳು: ಐತಿಹಾಸಿಕ ನಿಘಂಟು, ವ್ಯತ್ಯಾಸ ನಿಘಂಟು, ಅವಧಿ ಅಥವಾ ವಿದ್ವತ್ ಪೂರ್ಣ ನಿಘಂಟು, ವಿದೇಶಿ ಭಾಷೆಯ ನಿಘಂಟುಗಳು, ಮತ್ತು ವಿಷಯ ನಿಘಂಟುಗಳು.
- ನಿಘಂಟುಗಳು ಒಂದು ವಿಷಯದ ತಾಂತ್ರಿಕ ಪದಗಳು ಅಥವಾ ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತದೆ.
- ವಿಶ್ವಕೋಶ (ಎನ್ಸೈಕ್ಲೋಪೀಡಿಯಾ)ದ ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಮುಖ ಲಕ್ಷಣಗಳೆಂದರೆ ವಿಷಯ, ವ್ಯಾಪ್ತಿ, ಸಂಘಟನೆಯ ವಿಧಾನ ಮತ್ತು ಉತ್ಪಾದನಾ ವಿಧಾನ.
- 'ಎನ್ಸೈಕ್ಲೋಪೀಡಿಯಾ ಬ್ರಿಟಾನಿಕಾ' ಅತ್ಯಂತ ಜನಪ್ರಿಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿಶ್ವಕೋಶ.
- ವಿಷಯ ವಿಶ್ವಕೋಶಗಳು, ವಿಷಯ ನಿಘಂಟುಗಳಂತೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿಶ್ವಕೋಶದಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿರುವ ವಿಷಯಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿಷಯದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ವಿಷಯಗಳ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗಮನ ಹರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.
- ಗ್ರಂಥಸೂಚಿ ಮೂಲಗಳು, ಸೂಚ್ಯಂಕ ಮತ್ತು ಸಂಗ್ರಹಕ ನಿಯತಕಾಲಿಕಗಳು, ಗೆಜೆಟಿಯರ್‌ಗಳು, ನಕ್ಷೆಗಳು ಮತ್ತು ಅಟ್ಲಸ್‌ಗಳು, ಪಂಚಾಂಗ, ಡೈರೆಕ್ಟರಿಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ದ್ವಿತೀಯ ಮೂಲಗಳ ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳಾಗಿವೆ.

1.6.5. ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಉತ್ತರಗಳು - 1 ಮತ್ತು 2

ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ - 1

ಉತ್ತರಗಳಿಗಾಗಿ ಈ ಆಧ್ಯಯನ ಸಾಮಗ್ರಿಯ ವಿಭಾಗ 1.6.3.1 ನ್ನು ನೋಡಿ.

ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ - 2

ಉತ್ತರಗಳಿಗಾಗಿ ಈ ಆಧ್ಯಯನ ಸಾಮಗ್ರಿಯ ವಿಭಾಗ 1.6.3.2 ನ್ನು ನೋಡಿ.

1.6.6. ಘಟಕಾಂತ್ಯ ಅಭ್ಯಾಸಗಳು

ದ್ವಿತೀಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಪ್ರತಿ ವರ್ಗದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

1.6.7. ಪರಾಮರ್ಶನ ಸೂಚಿ

1. <https://sia.libguides.com/c.php?g=521408>
2. <https://guides.lib.wayne.edu/PrimarySources>
3. <https://sccollege.edu/Library/Pages/primarysources.aspx>
4. <https://www.scribbr.com/citing-sources/primary-and-secondary-sources/>
5. Read more at: <https://www.skillsyouneed.com/learn/sources-info.html>
6. <https://www.edglossary.org/about/>
7. <https://www.shabdakosh.com/dictionary/english-kannada/>
8. <https://elt.oup.com/catalogue/items/global/dictionaries/oxford-advanced-learners-dictionary/?cc=global&selLanguage=en>

9. https://shodhganga.inflibnet.ac.in/bitstream/10603/40587/9/11_chapter2.pdf
<https://www.researchgate.net/publication/320010397> Primary Sources of Data and Secondary Sources of Data
10. <https://guides.lib.uw.edu/research/iss/sourcetypes>

ಬ್ಲಾಕ್ 2 : ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನ ಬೋಧನೆಯ ಗುರಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು

ಘಟಕ 1 : ಇತಿಹಾಸ ಬೋಧನೆಯ ಉದ್ದೇಶಗಳು

ಘಟಕದ ರಚನೆ

- 2.1.1. ಕಲಿಕಾ ಉದ್ದೇಶಗಳು
- 2.1.2. ಪೀಠಿಕೆ
- 2.1.3 ಕಲಿಕಾ ಅಂಶಗಳು ಮತ್ತು ಕಲಿಕಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು
- 2.1.3.1. ಇತಿಹಾಸದ ಅರ್ಥ, ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪ್ತಿ
ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ - 1
- 2.1.3.2. ಇತಿಹಾಸ ಬೋಧನೆಯ ಗುರಿಗಳು ಮತ್ತು ಉದ್ದೇಶಗಳು
ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ - 2
- 2.1.4. ಸಾರಾಂಶಿಸೋಣ
- 2.1.5. ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಉತ್ತರಗಳು - 1 ಮತ್ತು 2
- 2.1.6. ಘಟಕಾಂತ್ಯ ಅಭ್ಯಾಸಗಳು
- 2.1.7. ಪರಾಮರ್ಶನ ಸೂಚಿ

2.1.1. ಕಲಿಕಾ ಉದ್ದೇಶಗಳು

ಈ ಘಟಕವನ್ನು ಕಲಿತ ನಂತರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಶಿಕ್ಷಕ ಶಿಕ್ಷಕಿಯರು ಕೆಳಗಿನ ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥರಾಗುವರು;

- ಇತಿಹಾಸದ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ;
- ಶಾಲಾ ಪಠ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಇತಿಹಾಸದ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತಾರೆ;
- ಇತಿಹಾಸ ಬೋಧನೆಯ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿಮಾಡಿ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ; ಮತ್ತು
- ಇತಿಹಾಸದ ಕಲಿಕೆಯ ಲಾಭಗಳ ಮೌಲ್ಯವೇನೆಂದು ಮನಗಾಣುತ್ತಾರೆ;

2.1.2. ಪೀಠಿಕೆ

‘ಇತಿಹಾಸ’ ಎಂಬ ಪದ ನಮ್ಮ ದೈನಂದಿನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬಳಸುವ ಮತ್ತು ಪ್ರಯೋಗಿಸುವ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಮಾನವತೆಯ ಇತಿಹಾಸ, ಕಟ್ಟಡ ಒಂದರ ಇತಿಹಾಸ, ಸ್ಥಳವೊಂದರ ಇತಿಹಾಸ, ರಾಜವಂಶದ ಇತಿಹಾಸ, ವಿಜ್ಞಾನದ ಇತಿಹಾಸ ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ನಾವು ಹೇಳುವುದುಂಟು. ಜೀವನದ ಬಹಳಷ್ಟು ಚಟುವಟಿಕೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿ ಸೇರಿಕೊಂಡಿರುವ ಪದ ಇದಾಗಿದೆ. ಇತಿಹಾಸದ ಅಧ್ಯಯನ ಶಾಲಾ ಪಠ್ಯಕ್ರಮದ ಭಾಗವಾಗಿದ್ದು ಇತಿಹಾಸ ಬೋಧನೆಯ ಉದ್ದೇಶವು ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಇತಿಹಾಸ ಬೋಧನೆಯ ಉದ್ದೇಶ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ, ಇತಿಹಾಸ ಎಂಬುದರ ಅರ್ಥ, ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪ್ತಿಗಳನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವುದು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದ, ನಾವು ಮೊದಲು ಇತಿಹಾಸದ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ನಂತರ, ಇತಿಹಾಸ ಬೋಧನೆಯ ಉದ್ದೇಶಗಳೇನೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳೋಣ. ಹಾಗಾದರೆ, ಇತಿಹಾಸ ಎಂಬ ಪದದ ಅರ್ಥವೇನು? ಇದರ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಏನು? ಇದನ್ನು ಹೇಗೆ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು? ಇದರ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಏನು ಹಾಗೂ ಇದನ್ನು ಏಕೆ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಬೇಕು ಅಥವಾ ಏಕೆ ಬೋಧಿಸಬೇಕು? ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಗಳು ಈ ಘಟಕದ ಅಂತರ್ವಸ್ತು ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಾಗಿರುವುದು. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಇದನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಧ ವಿಧದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸೋಣ ಹಾಗೂ ಅವುಗಳನ್ನು ನಮ್ಮದೇ ಆದ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಇತಿಹಾಸ ಬೋಧನೆಯ ಉದ್ದೇಶಗಳ ಮೇಲೆ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಗಮನಹರಿಸೋಣ.

2.1.3. ಕಲಿಕಾ ಅಂಶಗಳು ಮತ್ತು ಕಲಿಕಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು

2.1.3.1. ಇತಿಹಾಸದ ಅರ್ಥ, ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪ್ತಿ

ಇತಿಹಾಸ ಎಂಬುದು ಇಂಗ್ಲಿಷಿನ 'History' ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಂವಾದಿಯಾದ ಪದ. ಗ್ರೀಕ್ ಪದವಾದ ಹಿಸ್ಟೋರಿಯಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದದಿಂದ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನ 'History' ಎಂಬ ಪದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗಿದೆ. ಹಿಸ್ಟೋರಿಯಾ ಎಂದರೆ ವಿಚಾರಣೆ, ಸಂಶೋಧನೆ, ಅನ್ವೇಷಣೆ ಅಥವಾ ಮಾಹಿತಿ. ಗತಕಾಲದ ಘಟನಾವಳಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ, ಅವುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿರುವ ಈ ಇತಿಹಾಸವು ಈ ಎಲ್ಲ ಘಟನಾವಳಿಗಳ ಸ್ಮರಣೆ, ಅನ್ವೇಷಣೆ, ಸಂಗ್ರಹಣೆ, ಸಂಘಟನೆ, ಪ್ರಸ್ತುತಿ ಮತ್ತು ಅರ್ಥೈಸುವಿಕೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇತಿಹಾಸವು “ಏನಾಗುವುದು” ಅಥವಾ “ಏನಾಗಿದೆ” ಎಂಬುವುಗಳನ್ನು ಕುರಿತಾಗಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ, ಇದು “ಏನಾಗಿತ್ತು” ಎಂಬುದನ್ನು ಕುರಿತದ್ದಾಗಿದೆ. ಪಿರಮಿಡ್ಡುಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಇತಿಹಾಸ. ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರ ನಿರ್ಮಾಣ ಒಂದು ಇತಿಹಾಸ. ನಿಮ್ಮ ಜನ್ಮ ಇತಿಹಾಸ. ಇತಿಹಾಸ ನಿನ್ನೆ ಇತ್ತು - ಅದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲೂ ಇತ್ತು. ಆದರೆ, ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಅದನ್ನು ವಿವಿಧ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಬರೆಯುವುದು ಸುಲಭ ಎಂದು ಹೇಳುವರು. ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ, ಪುರಾತನ ವಿಶ್ವದಿಂದ ಮೊದಲೊಂದು ಇಂದಿನವರೆಗೂ ಇತಿಹಾಸ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವಂತೆ ತೋರಿತು. ಅಲ್ಲದೆ, ಎಷ್ಟು ತೆರನ ಕಲೆ, ವರ್ಣಚಿತ್ರ ಅಥವಾ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಶಾಖೆಗಳಿವೆಯೋ ಅಷ್ಟು ತೆರನ ಇತಿಹಾಸಗಳು ಆಗಿ ಹೋಗಿವೆ. ಇತಿಹಾಸಜ್ಞರು ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯದ ವಿಧಾನ, ಅಂತರ್ವಸ್ತು ಮತ್ತು ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ವಿಭಿನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಲವರು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುವುದರಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾಗಿದ್ದರೆ, ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ವಾಸ್ತವಾಂಶಗಳನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ದಾಖಲಿಸುವುದರಲ್ಲಿ, ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಘಟನೆಗಳು ಹೇಗೆ ಸಂಭವಿಸಿದವೋ ಹಾಗೆಯೇ ಅವುಗಳನ್ನು ಪುನರ್ ಸೃಷ್ಟಿಸುವಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ತೋರಿರುವರು. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು, ತಾವು ಕಂಡುಹಿಡಿದಿದ್ದನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ತೋರಿದ್ದಾರೆ. ನಾವೀಗ ಇತಿಹಾಸದ ಕೆಲವು ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳೋಣ.

- ಪಾಲಿಬಿಯಸ್ ಮತ್ತು ಥುಸಿಡೈಡಸ್- ಇವರುಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಇತಿಹಾಸ ಎಂದರೆ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿಡಲು ಅರ್ಹವಾದ ವಿಚಾರಗಳ ಕಥೆಯಾಗಿದೆ.
- ಪ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ಬೇಕನ್ ಇತಿಹಾಸವು ಮಾನವರನ್ನು ಬುದ್ಧಿವಂತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಒಂದು ಶಾಸ್ತ್ರವಾಗಿದೆ ಎಂಬ ವ್ಯಾಖ್ಯೆ ನೀಡಿದ್ದಾನೆ.
- 'ಹಲವಾರು ಮಿಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸತ್ಯವನ್ನು ಅತಿ ಹತ್ತಿರವಾಗಿ ಯಾವುವು ಹೋಲುತ್ತದೆಯೋ ಅಂತಹ ಮಿಥೆಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುವ ಕಲೆ'ಯೇ ಇತಿಹಾಸ ಎಂದು ರೂಸೋ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾನೆ.
- ಹೆನ್ರಿ ಜಾನ್ಸನ್ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಹೀಗೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುತ್ತಾನೆ- 'ವಿಶಾಲ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಇತಿಹಾಸವು ಈ ಹಿಂದೆ ಏನೆಲ್ಲಾ ಸಂಭವಿಸಿತೋ ಅದಾಗಿದೆ. ನಾವು ನಮ್ಮ ಅರಿವನ್ನು ಮಿತಿಯಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣವೂ, ಮಾನವನ ಮೇಲೆ ಆಳವಾಗಿ ಅಚ್ಚಿತ್ತಿರುವಂಥವೂ ಆಗಿರುವ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಬೇಕು'
- ನೈತಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳ ದಾಖಲೆ ಮತ್ತು ವಿವರಣೆಯೇ ಇತಿಹಾಸ ಎಂದು ಲೆಕ್ಕಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.
- ಎ.ಎಲ್. ರೌಸ್ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ- 'ಮೂಲತಃ, ತಮ್ಮ ಭೌಗೋಳಿಕ ಮತ್ತು ಭೌತಿಕ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿನ ಮಾನವರ ಜೀವನದ ಒಂದು ದಾಖಲೆಯೇ ಇತಿಹಾಸ'
- ತಮ್ಮ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಮತ್ತು ವಿಶಿಷ್ಟ ಮತ್ತು ಸಾಮೂಹಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾನವನ ವಿಕಾಸದ ದೇಶ ಮತ್ತು ಕಾಲಗಳಿಂದ ನಿಶ್ಚಯಿಸಲ್ಪಡುವ ವಾಸ್ತವಾಂಶಗಳನ್ನು , ಅವರ ಮಾನಸಿಕ-ಭೌತಿಕ ಕಾರ್ಯ-ಕಾರಣಗಳ ಸಂಧರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅನ್ವೇಷಿಸುವ ಮತ್ತು ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸುವ ವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಇತಿಹಾಸ ಎನ್ನುವರು.
- ಎನ್.ಸಿ.ಇ.ಆರ್.ಟಿ: "ಇಂದಿನ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಗುಂಪಿನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ, ಹಿಂದೆ ಆಗಿಹೋದ ಎಲ್ಲ ಘಟನಾವಳಿಗಳ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಇತಿಹಾಸ ಎನ್ನುವರು"

- ಜವಹರಲಾಲ್ ನೆಹರು: “ಪ್ರಕೃತಿ ಮತ್ತು ಪಂಚಭೂತಗಳ ವಿರುದ್ಧ- ಅಂದರೆ ಹಿಂಸ್ರಪಶುಗಳ ವಿರುದ್ಧ, ಕಾಡುಗಳ ವಿರುದ್ಧ, ತನ್ನ ಜಾತಿಗೇ ಸೇರಿದ ಅವನನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಲು ಹಾಗೂ ಸ್ವಾರ್ಥಲಾಭಕ್ಕಾಗಿ ಶೋಷಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ ಕೆಲವರ ವಿರುದ್ಧ ಮಾನವನು ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಹೋರಾಟದ ಕಥಾನಕವೇ ಇತಿಹಾಸ”.

ಮೇಲೆ ಹೇಳಿರುವ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ, ಇತಿಹಾಸ ಎನ್ನುವುದು ಗತಕಾಲದ ಹಲವಾರು ಘಟನೆಗಳ ಒಂದು ದಾಖಲೆಯಾಗಿದ್ದು, ಮಾನವಕುಲದ ವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಹೇಗೆ? ಏಕೆ? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ನೀಡುವ ಮಾನವಕುಲದ ಒಂದು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ಕಥೆಯಾಗಿದೆ. ಮೇಲಿನ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು ಇತಿಹಾಸವು ಅಪೂರ್ವತೆಯ ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳದ್ದು, ಮಾನವಕುಲದ ನಿರಂತರ ಸಮಗ್ರ ಅಧ್ಯಯನವೂ ಆಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನೂ ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ.

ಇತಿಹಾಸದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯೂ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಲೇ ಬಂದಿದೆ. ಈ ಹಿಂದೆ, ಪ್ರಪಂಚವು ಸಾಮಾಜಿಕ, ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಘಟಕಗಳಾಗಿ ವಿಭಜನೆಗೊಂಡಿತ್ತು. ಸಮಗ್ರ ಮತ್ತು ಏಕೀಕೃತ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಿಂದಾಗಿ ಇತಿಹಾಸ ವೈಶ್ವಿಕ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿತು. ವಿವಿಧ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳು ಆದಂತೆ ಮತ್ತು ಅನೇಕ ಶಾಸನಗಳು ದೊರೆತಂತೆ, ಇತಿಹಾಸದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯೂ ವಿಸ್ತಾರಗೊಂಡಿದೆ. ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೇ ಶತಮಾನದ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದ ಭೂವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದಾಗಿ ಪುರಾತನ ಇತಿಹಾಸದ ಜ್ಞಾನವು ಮತ್ತಷ್ಟು ವಿಸ್ತಾರಗೊಂಡಿತು.

ಇತಿಹಾಸಶಾಸ್ತ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ಹಾಗೆ, ಇತಿಹಾಸದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಮತ್ತು ಅಧ್ಯಯನವೂ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಕಂಡವು. 19ನೆಯ ಶತಮಾನದವರೆಗೂ ಇತಿಹಾಸದ ಅಧ್ಯಯನವು ರಾಜಕೀಯ ಘಟನಾವಳಿಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ, ಈಗ ಇತಿಹಾಸದ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ನೈತಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಜೀವನವನ್ನು ಸಹ ಸೇರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇತಿಹಾಸದ ಅಧ್ಯಯನವು ಆಕರ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಹಾಗೂ ಸಮಗ್ರ ಸಂಗ್ರಹಣೆಗೆ ಮತ್ತು ಅವುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ವಿವರಿಸುವಲ್ಲಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ, ವಿಶ್ಲೇಷಣಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ವೈಚಾರಿಕ ಮನೋಭಾವದ ಅನುಸರಣೆಗೆ ಒತ್ತನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಪಾಬಮಿನ್‌ಲೆನ್ ಕಿಪ್‌ಗೆನ್ ಇತಿಹಾಸದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತೆ ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ:

ಇತಿಹಾಸವು ಇಂದು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಥವಾ ರಾಜನೀತಿ ಅಥವಾ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಅಥವಾ ಇನ್ನಾವುದೇ ಶಿಸ್ತಿನ ಒಂದು ಶಾಖೆಯಾಗಿ ಉಳಿದಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ಒಂದು ಸ್ಥಾನಮಾನವಿದೆಯಲ್ಲದೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವ, ಅಂಶಗಳಾದ ಜ್ಞಾನ, ಶ್ರದ್ಧೆ, ನಂಬಿಕೆ, ಕಲೆ, ನೈತಿಕತೆ, ಆಚಾರ ವಿಚಾರಗಳು, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಒಂದು ಅಂಗವಾಗಿ ಮಾನವ ಗಳಿಸಿಕೊಂಡ ಇನ್ನಾವುದೇ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳು ಅಥವಾ ಅಭ್ಯಾಸಗಳು - ಸಮಾಜದ ಈ ಎಲ್ಲ ಮುಖಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದು ಇತಿಹಾಸದ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇತಿಹಾಸವು ಕ್ರಮೇಣ ಮೂರು ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ಇದರ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯಗಳೆಂದರೆ ಏನಾಯಿತೆಂದು ನಿರೂಪಿಸುವುದು, ಅದು ಹೇಗಾಯಿತೆಂದು ಚರ್ಚಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಅದು ಏಕೆ ಹಾಗಾಯಿತು ಎಂದು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದು. ಇದಕ್ಕೆ ಎರಡು ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದಿದೆ. ಒಂದು, ದತ್ತಾಂಶಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಇತಿಹಾಸದ ಮೂಲಭೂತ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಆ ದತ್ತಾಂಶಗಳನ್ನು ಅರ್ಥೈಸುವುದು. ಮೊದಲನೆಯ ಭಾಗ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠವಾಗಿರಬೇಕು, ಹಾಗಾಗಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗೂ ಇರಬೇಕು.ಹಾಗೂ ಎರಡನೆಯ ಭಾಗ ವ್ಯಕ್ತಿನಿಷ್ಠವಾಗಿರುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದ, ಅದು ಮಾನವತಾವಾದಿಯಾಗಿಯೂ ಇರುವುದು.

ಈ ಕೆಳಗಿನವುಗಳು ಇತಿಹಾಸದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಾಗಿರುವುದು.

ಮಾನವ ಮತ್ತು ಪ್ರಕೃತಿ - ಇವೆರಡೂ ಇತಿಹಾಸದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವುದು. ಇತಿಹಾಸವು ತನ್ನ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಹೊರಗಿಟ್ಟು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಪ್ರಾರಂಭದಿಂದ ಸಂಕೀರ್ಣ

ಸಾಧನೆಗಳವರೆಗೆ ಮಾನವನ ವಿಕಾಸದ ಕಥೆಗೆ ತನ್ನ ಗಮನವನ್ನು ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸುವುದಾದರೂ, ಪ್ರಕೃತಿಯ ಸಂಬಂಧ ಮಾನವನೊಂದಿಗೆ ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಾದರೂ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿಯೂ ಇತಿಹಾಸದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವುದು. ಏಕೆಂದರೆ, ನದಿಗಳು, ಬೆಟ್ಟಗಳು, ಪರ್ವತಗಳು, ಸರೋವರಗಳು ಮತ್ತು ಸಮುದ್ರಗಳು ಮಾನವನ ವಿಧಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಮನುಷ್ಯನ ಎಲ್ಲ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳೂ ಇತಿಹಾಸದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಒಳಪಡುತ್ತವೆ. ಇತಿಹಾಸಕಾರನು ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಮೀರಿ ಜನರತ್ತ, ಕಾನೂನನ್ನು ಮೀರಿ ದಂತಕಥೆಗಳತ್ತ, ಧರ್ಮವನ್ನು ಮೀರಿ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಕಲೆಗಳತ್ತ ದೃಷ್ಟಿ ಹಾಯಿಸಬೇಕಲ್ಲದೆ, ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮಾನವನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿರುವ ಬೌದ್ಧಿಕ, ರಾಜಕೀಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ತಾತ್ವಿಕ, ಭೌತಿಕ, ನೈತಿಕ ಅಥವಾ ಸಂವೇಗಾತ್ಮಕವಾಗಿರುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಘಟನೆಯನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇತಿಹಾಸವು ಮಾನವನ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲ ಆಯಾಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕು- ವಿಜ್ಞಾನ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ, ಅನ್ವೇಷಣೆಗಳು, ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಹಸಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ. ಆದರೆ, ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ, ಮಾನವನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನ, ಅವನ ರಾಜನೈತಿಕ ಸಾಧನೆಗಳು, ಅವನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಾಧನೆಗಳು, ಸಾಂವಿಧಾನಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನೆಗಳು ಮತ್ತು ಆತನ ಆರ್ಥಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿನ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು - ಇವುಗಳು ಇತಿಹಾಸದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬರುವಂತಹವು. ಏಕೆಂದರೆ, ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಸಮಾಜ - ಇವೆರಡರ ಮಾಧ್ಯಮದಿಂದ ಮಾನವ ತನ್ನ ಸ್ವಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ಅನೇಕ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರು ಓರ್ವ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಲು ಸಹಕರಿಸುವಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸಿದ್ದರೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವ್ಯಕ್ತಿಯೇ ಆಕರ್ಷಣೆಯ ಕೇಂದ್ರವಾಗುವನು. ಈಗ ಮುಖ್ಯ ಅಂಶವಾದ, ಇದುವರೆಗೂ ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ಅವಗಣನೆ ಮಾಡಿದ್ದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಾನವ ಮತ್ತು ಅವನ ಜೀವನ ಅವರ ಗಮನವನ್ನು ಸೆಳೆಯುತ್ತಿವೆ.

ಇತ್ತೀಚಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದಲಾವಣೆಯ ಅಧ್ಯಯನವು ಇತಿಹಾಸದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ್ ದೇಶಗಳು ಮಾರ್ಕ್ಸನ ವಿಚಾರವಾದವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅನುಸರಿಸುತ್ತವೆ. ಕಾರ್ಮಿಕ ಆಂದೋಳನ, ವರ್ಗ ಸಂಘರ್ಷ, ಒಳನಾಡಿನ ಮತ್ತು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವ್ಯಾಪಾರ, ಕಲೆ, ಕರಕುಶಲತೆ, ಉದ್ಯಮ, ವ್ಯಾಪಾರ, ವಾಣಿಜ್ಯ, ಕೃಷಿ, ರೈತ ಆಂದೋಳನ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ಗಮನವನ್ನು ಸೆಳೆಯುತ್ತಿವೆ. ಇದೇ ರೀತಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳು, ಜಾತಿ ಮತ್ತು ವರ್ಗ ಭೇದಗಳು, ಕುಟುಂಬ ಜೀವನ, ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ಥಾನ, ಆಚಾರ ವಿಚಾರಗಳು, ನಡತೆ ಮತ್ತು ಜೀವನ ವಿಧಾನ- ಇವುಗಳು ಇತಿಹಾಸ ತಜ್ಞರ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಮೂಡಿಸುತ್ತಿವೆ.

ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರವೂ ಇತಿಹಾಸಕಾರರಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಮೂಡಿಸುತ್ತಿವೆ ಹಾಗೂ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿದ್ವಜ್ಜನರು ಉಪಯುಕ್ತ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ: ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳ ಆಚಾರ ವಿಚಾರಗಳ ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಮೂಲವನ್ನು ಐತಿಹಾಸಿಕವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ; ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳಿಗಿಂತ ಕೊಂಚ ಮೇಲಿರುವ ಸಣ್ಣ ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ತರಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ತಂತ್ರಗಳ ಲಭ್ಯತೆಯಿಂದ ಬಹಳ ಸಹಾಯವಾಗಿದೆ.

ಅಲ್ಲದೆ, ಇತಿಹಾಸ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯು ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಅನುಭವವಾದದಿಂದ ಐತಿಹಾಸಿಕತೆಗೆ ವ್ಯಾಪಿಸಿದೆ. ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಅನುಭವವಾದ ಎಂದರೆ ವಾಸ್ತವಾಂಶಗಳು ಹೇಗೆ ಇದ್ದವೋ ಹಾಗೆಯೇ ಅವುಗಳನ್ನು ಸ್ಥಿರಪಡಿಸುವುದು. ಈ ಹಿಂದೆ ಘಟನಾವಳಿಗಳು ಹೇಗೆ ಜರುಗಿದ್ದವೋ ಹಾಗೆಯೇ ಅವುಗಳ ಒಂದು ಛಾಯಾಚಿತ್ರ ತೆಗೆದು ತೋರಿಸಿದಂತೆ ಇದು ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಬಹುದು. ಐತಿಹಾಸಿಕತೆ ಎಂದರೆ, ಒಂದು ಘಟನಾವಳಿ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ವಿಕಾಸಗಳನ್ನು ಅದರ ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ಹಂತಗಳಿಂದ ಗುರುತಿಸುತ್ತಾ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಐತಿಹಾಸಿಕತೆ ಎನ್ನುವರು. ವಿಕಾಸಾತ್ಮಕ ಒಲವು (Trend) ಮತ್ತು ಯುಗದಿಂದ ಯುಗಕ್ಕೆ ಪ್ರಗತಿ ಹೊಂದುತ್ತಿರುವ ಬಗೆ- ಇವುಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಆನುವಂಶಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಇದನ್ನು ಹೋಲಿಸಬಹುದು.

ಅಂತಿಮವಾಗಿ, 'ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸಾಪೇಕ್ಷತಾವಾದ' ಎಂಬ ಹೊಸ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ವಿಕಾಸಗೊಳಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಯುಎಸ್‌ಎನಲ್ಲಿ, ಕೈಗೊಂಡಾಗ, ಇತಿಹಾಸದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಮತ್ತಷ್ಟು ಹಿರಿದಾಗುತ್ತಾ

ಹೋಯಿತು. ಐತಿಹಾಸಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ವಿಕಾಸಗಳಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಫ್ರಾಯ್ಡ್ ಮತ್ತು ಐನ್ಸ್ಟೀನ್ ಇವರುಗಳ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿರದಿಂದ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದಾಗ ಬಂದ ಉಪ ಉತ್ಪನ್ನವೇ ಈ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಾಗಿದೆ.

ಇತಿಹಾಸದ ಬಂಧ ಕೇವಲ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಮಾಣವಿಕ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳೊಂದಿಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ಆನ್ವಯಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಗಳವರೆಗೂ ವಿಸ್ತರಿಸಿದೆ. ಸತ್ಯಾನ್ವೇಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕ ಇತಿಹಾಸ ತಜ್ಞರು ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳಂತೆಯೇ ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ಅನ್ವೇಷಣಾ ಸ್ಪೂರ್ತಿ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾರಲ್ಲದೆ, ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ದತ್ತಾಂಶಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ಮನುಷ್ಯನ ಜೀವನ ಅವನ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಪರಿಸರದೊಂದಿಗೆ ನಂಟನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದರಿಂದ, ಇತಿಹಾಸ ತಜ್ಞನು ಭೌಗೋಳಿಕ ಅಂಶಗಳು, ಹವಾಮಾನ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು, ಶ್ರಮವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವ ಉಪಕರಣಗಳ ಆವಿಷ್ಕಾರ, ಸಾರಿಗೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಆಗಿರುವ ಕ್ರಾಂತಿ, ಸಂಪರ್ಕ, ಕೃಷಿ, ಭೌತಶಾಸ್ತ್ರ, ರಸಾಯನ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ವೈದ್ಯಕೀಯ ವಿಜ್ಞಾನ, ಅಣುವಿಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಅನ್ವಯನ ಇವೇ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಪ್ರಭಾವಗಳನ್ನು ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇತ್ತೀಚಿನ ಅಮೆರಿಕಾದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ, ಅದನ್ನು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟುವಂತೆ ವರ್ಣಿಸಬೇಕಾದರೆ, ಇತಿಹಾಸಕಾರನು ಸಾರಿಗೆ, ಸಂಪರ್ಕ ಮತ್ತು ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರ, ವೇಗದ ಹಡಗುಗಳು, ವಿಮಾನಗಳು, ಸಂಪರ್ಕ ಉಪಗ್ರಹಗಳು ಮತ್ತು ಕ್ಷಿಪಣಿಗಳು ಇವೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹೊಸ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳ ದೆಸೆಯಿಂದ ಕಾಲ ಮತ್ತು ದೇಶಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಬೃಹತ್ ಬದಲಾವಣೆಗಳ ಪರಿಣಾಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಅರಿವನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇತಿಹಾಸಕಾರನಾದ ಡೇವಿಡ್ ಮೆಕ್‌ಕಲಾಫ್ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ: “ಅನ್ನ, ಜಲ, ಅಕ್ಕರೆಗಳು ನಮಗೆ ಎಷ್ಟು ಅವಶ್ಯಕವೋ ಅಷ್ಟೇ ಇತಿಹಾಸವು ನಮಗೆ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ”. ಇತಿಹಾಸ ಅತ್ಯಂತ ಮುಖ್ಯವಾದುದು.

ಇತಿಹಾಸದ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯೊಂದಿಗೆ, ಇತಿಹಾಸದ ಉಪಯೋಗವಾದರೂ ಏನು? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಮೂಡಬಹುದು, ಇದರಿಂದ ಯಾವ ಉದ್ದೇಶ ಸಾಧಿತವಾಗುತ್ತದೆ? ಕ್ರಿಯಾಶೀಲನಾದ ಅಥವಾ ಚಿಂತನಶೀಲನಾದ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಇದು ಯಾವ ರೀತಿ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಬರಬಹುದು? ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಇದರಿಂದ ಯಾವ ಪ್ರಯೋಜನವಿದೆ? ಬಹುಶಃ ಇತಿಹಾಸದ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಸರಳ ಕಾರಣವು ಮಾನವ ತನ್ನ ಗತಕಾಲದ ಬಗ್ಗೆ ಆಸಕ್ತನಾಗದೆ ಇರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂಬುದೇ ಆಗಿದೆ. ಮಾನವ ಇತಿಹಾಸದಿಂದ ಸುತ್ತುವರೆದಿದ್ದಾನೆಯಲ್ಲದೆ, ಅವನೇ ಆ ಇತಿಹಾಸದ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಓರ್ವ ವ್ಯಕ್ತಿ ತನ್ನ ಗತಕಾಲದ ಬಗ್ಗೆ, ತನ್ನ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಇತಿಹಾಸದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಗೆ ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರ ಅಥವಾ ಜನಾಂಗವು ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ತನ್ನ ನೆನಪುಗಳಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಮನರಂಜನೆಗಾಗಿಯೂ ಓದಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ಇತಿಹಾಸ ಕಥೆಗಾರನ ಒಂದು ಕಲೆ ಎಂಬುದು ಬಹಳ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಇರುವಂಥದ್ದೇ. ಇತಿಹಾಸ ಅಧ್ಯಯನ ಒಂದು ಪ್ರತಿನಿಧಿ ರೂಪದ ಒಂದು ಅನುಭವ, ಇತರರ ಅನುಭವದಿಂದ ಕಲಿಯುವ ಒಂದು ರೀತಿ. “ನಮ್ಮ ಹಿಂದಿನವರ ಏಳುಬೀಳುಗಳಿಂದ ಲಾಭ ಪಡೆಯುವ ಒಂದು ಅವಕಾಶವನ್ನು ಇದು ನಮಗೆ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ” - ಹೀಗೆ ಬರೆದವರು ಸರ್ ಬೇಸಿಲ್ ಲಿಡ್ಡೆಲ್ ಹರ್ಜ್ ಎಂಬ ಆಂಗ್ಲ ಮಿಲಿಟರಿ ಸಿದ್ಧಾಂತಿ ಮತ್ತು ಇತಿಹಾಸಕಾರ.

ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ - 1

ಈ ಕೆಳಗಿನವುಗಳನ್ನು “ಒಪ್ಪುತ್ತೇನೆ” ಅಥವಾ “ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿ.

1. ಹೊಸದಾಗಿ ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳು ಆದಾಗ ಮಾತ್ರ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಪುನಃ ಬರೆಯುವ ಅಗತ್ಯ ಬೀಳುತ್ತದೆ.
2. ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಘಟನೆಯ ನಿಜ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

3. ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಒಲವು ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಉಳ್ಳವರಾಗಿರುತ್ತಾರಾದ್ದರಿಂದ ಗತಕಾಲವನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಥೈಸುತ್ತಾರೆ.
4. ಇತಿಹಾಸವು ವ್ಯಕ್ತಿನಿಷ್ಠವಾದ್ದರಿಂದ, ಇದು ನಮಗೆ ಹಿಂದಿನದರ ಬಗ್ಗೆ ಏನನ್ನೂ ಬೋಧಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.
5. ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಗತಕಾಲವನ್ನು ಕುರಿತ ವಿವರಣೆಯಲ್ಲಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಲು ಯಾವ ಅಂಶಗಳು ಮುಖ್ಯವಾದುವುಗಳು ಎಂದು ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ.
6. ಸತ್ಯವನ್ನು ಮುಂದಿಡುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಇತಿಹಾಸಕಾರರ ಮೇಲಿದೆ.

2.1.3.2. ಇತಿಹಾಸ ಬೋಧನೆಯ ಗುರಿಗಳು ಮತ್ತು ಉದ್ದೇಶಗಳು

ಆಯಾ ಕಾಲದ ತಾತ್ವಿಕ ಚಿಂತನೆ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ತೋರಿಬಂದ ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಂದ ಇತಿಹಾಸ ಬೋಧನೆಯ ಗುರಿಗಳು ಮತ್ತು ಉದ್ದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ಶಿಕ್ಷಣವು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ವರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ಇಚ್ಛಿತ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ತರುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿದೆ. ಇಚ್ಛಿತ ಬದಲಾವಣೆ ಎಂಬ ವಿಚಾರ ಆಯಾ ಸಮಾಜದ ಪ್ರಧಾನ ತಾತ್ವಿಕ ಪಂಥ ಹಾಗೂ ಪ್ರಚಲಿತ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ರಾಜನೈತಿಕ ಆಚರಣೆಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಾಲಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಬದಲಾಗುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ಇತಿಹಾಸದ ಬೋಧನೆ ವರ್ತಮಾನವನ್ನು ವಿವರಿಸಲು, ಅದನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲು ಮತ್ತು ಅದರ ಗತಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ. ವರ್ತಮಾನ ಮತ್ತು ಗತಕಾಲ- ಇವೆರಡರ ನಡುವಣ ಕಾರ್ಯ-ಕಾರಣ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ, ಇತಿಹಾಸವು ಇಂದಿನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನಿಖರವಾಗಿ ಮತ್ತು ವಸ್ತುನಿಷ್ಠವಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ನಮಗೆ ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಅರಿವು ನಮ್ಮನ್ನು ಉಪಯುಕ್ತವೂ, ದಕ್ಷವೂ ಆದ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸುವಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥರನ್ನಾಗಿಸುತ್ತದೆ. ಇತಿಹಾಸವು ಆಸಕ್ತಿಕರವೂ, ದೈನಂದಿನ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿತವೂ ಆದ್ದರಿಂದ, ಅದರ ವಾಸ್ತವಾಂಶಗಳನ್ನು ಅರಿಯುವ ಕಷ್ಟವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಲಾಭದಾಯಕವೂ ಆಗಿದೆ ಎಂದು ನಾವು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ಮನಗಾಣಬೇಕು.

ಇತಿಹಾಸ ಬೋಧನೆಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ಗುರಿಗಳು ಮತ್ತು ಉದ್ದೇಶಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ:

- ಆಂತರಿಕ ಮತ್ತು ಬಾಹ್ಯ ಸಂಬಂಧಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಗತಕಾಲದ ಬಗೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು.
- ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜರು ಬಾಳಿದ ಬಾಳಿನ ಬಗೆಗೆ ಮಾನವನಿಗಿರುವ ಕುತೂಹಲ ಎಂಬ ಸಹಜ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಪೂರೈಸುವುದು.
- ವರ್ತಮಾನದೊಂದಿಗೆ ಗತಕಾಲವನ್ನು ಸಂಬಂಧಿಸುವುದು.
- ಪೀಳಿಗೆಯಿಂದ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಮಾನವಪ್ರಜ್ಞೆಯ ನಿರಂತರತೆಯನ್ನು ಒತ್ತಿ ಹೇಳುವುದು
- ಪುರಾಣ, ದಂತಕಥೆ ಮತ್ತು ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಕಥೆಗಳಿಂದ ವಾಸ್ತವಾಂಶಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ತೆಗೆಯುವ ಮೂಲಕ ಭೂತಕಾಲವನ್ನು ಕುರಿತ ಸತ್ಯಗಳನ್ನು ಅರಿಯುವಲ್ಲಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಸಮರ್ಥರನ್ನಾಗಿಸುವುದು
- ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳ ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ಪರಿೀಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದು
- ಉಗಮದ ಸ್ಥಾನಗಳು, ಅನ್ಯರ ಪರಿಸರದೊಂದಿಗಿನ ಸಂಬಂಧ, ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಕಷ್ಟ, ಕ್ಷಾಮ ಮತ್ತು ಒಳ್ಳೆಯ ಮತ್ತು ದುಷ್ಟ ಆಡಳಿತಗಾರರು- ಇವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿಯುವುದು
- ಗತಕಾಲದ ಜ್ಞಾನದ ಬಗೆಗಿನ ಬೌದ್ಧಿಕ ಅನುಭವ ಹಾಗೂ ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಹರಿತಗೊಳಿಸುವುದು
- ಘಟನಾವಳಿಗಳ ಮೂಲವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಜನರಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ತಿಳಿವನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದು
- ರಾಷ್ಟ್ರವೊಂದರ ಸಮಕಾಲೀನ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜನೈತಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು

ಪಲ್ಲವಿ ತಲೇಕು ಹಾಗೂ ಇತರರು ಇತಿಹಾಸ ಬೋಧನೆಯ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ:

ಸ್ವಯಂ-ಅರಿವನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದು: ಸ್ವಯಂ-ಅರಿವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಬೋಧಿಸಬೇಕು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡಿರುವ ಕುಲ, ರಾಷ್ಟ್ರ, ಕುಟುಂಬ ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ, ಅವರವರಿಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ, ಒಂದು ಸಂಯೋಜನೆಯ ರೂಪದ ಪರಂಪರೆಯಿರುವುದು. ಈ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಅನ್ವೇಷಣೆಯಿಲ್ಲದೆ ಹೋದಲ್ಲಿ ಮಾನವ ತನಗೆ ತಾನೆ ಅಪರಿಚಿತನಾಗಿ ಉಳಿದುಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಇದೇ ರೀತಿ, ಐತಿಹಾಸಿಕ ಅಧ್ಯಯನ ಇಲ್ಲದೆ ಹೋದಲ್ಲಿ, ಸಮೂಹ ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಗುರುತನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವಲ್ಲಿ ವಿಫಲರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಮುಖ ವಿಷಯವಾದ ಇತಿಹಾಸವು ನಾವು ದಿನವೂ ಓದುವಾಗ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುವ ಸ್ಥಳ, ಹೆಸರು, ತಾರೀಖು ಮತ್ತು ಘಟನೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಅಗತ್ಯವಾದ, ಉಪಯುಕ್ತ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಇತಿಹಾಸ ಎಂಬುದು ಸ್ವಯಂ-ಅರಿವಿನ ಭಾಗವೂ, ನಮ್ಮ ಪರಿಸರದ ತಿಳಿವೂ ಆಗಿದೆ.

ಕಾಲ, ದೇಶ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಸರಿಯಾದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಕೊಡುವುದು

ಇತಿಹಾಸವು ಕಾಲ, ದೇಶ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಸರಿಯಾದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಕಾಲ ಮತ್ತು ದೇಶದಲ್ಲಿ ವರ್ತಮಾನ ಮತ್ತು ಭೂತಕಾಲ, ಸ್ಥಳೀಯ ಮತ್ತು ದೂರದ ಹಾಗೂ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಜೀವನ ಹಾಗೂ ಇತರ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಪುರುಷ, ಮಹಿಳೆಯರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ನಡುವೆ ಇರುವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಇತಿಹಾಸವು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

ತಮ್ಮದೇ ಯುಗದಲ್ಲಿನ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಥರನ್ನಾಗಿಸುವುದು.

ಯುವಜನಾಂಗವು ತಮ್ಮ ಯುಗದ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು, ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಅಳಿಯಲು ಬೇಕಾದ ಮಾನದಂಡವನ್ನು ಇತಿಹಾಸವು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಆಧುನಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಬುದ್ಧ ಅರಿವನ್ನು ಹೊಂದಲು ಅವರನ್ನು ಸಮರ್ಥರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಸರಿಯಾದ ಅಭಿವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಲು ನೆರವಾಗುವುದು:

ಸರಿಯಾದ ಅಭಿವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆಯು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಬರುವ ವಿಚಾರಗಳ ಮೌಲ್ಯ ಗ್ರಹಿಕೆಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ. ಅಭಿವೃತ್ತಿಯು ಬೌದ್ಧಿಕ ಮತ್ತು ಸಂವೇಗಾತ್ಮಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ. ವಾಸ್ತವಾಂಶಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುವ ತೀರ್ಮಾನವನ್ನು ಹೋಲುವ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮನೋಭಾವ ಬೌದ್ಧಿಕ ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿದ್ದು, ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಸಂವೇಗಗಳಿಂದ ಅಬಾಧಿತವಾಗಿರುವುದು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಸೂಕ್ತ ಅಭಿವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಶಿಕ್ಷಕರು ಅವರಿಗೆ ನೆರವಾಗಬೇಕು. ತನ್ನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಇಚ್ಛಿತ ಸಮರ್ಪಕ ಅಭಿವೃತ್ತಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಉದಾಹರಣೆಯ ಮೂಲಕ ನೆರವಾಗಲು ಸಮರ್ಥನಾಗುವ ಮುಂಚೆ ಸ್ವಯಂ ನಿಯಂತ್ರಣ, ತಾಳ್ಮೆ, ಸಹತಾಪ ಮತ್ತು ಆತ್ಮಗೌರವಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಬೇಕು.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂವೇಗಗಳನ್ನು ರೂಢಿಸುವುದು

ಇತಿಹಾಸ ಬೋಧನೆಯ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಉದ್ದೇಶವೆಂದರೆ, ಭಾರತೀಯ ಪ್ರಜೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಂವೇಗಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಏಕತೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸುವುದು. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಧರ್ಮ, ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ಜನರ ನಡುವೆ ಇರುವ ಏಕತಾ ಭಾವಕ್ಕೆ ಸಂವೇಗಾತ್ಮಕ ಏಕತೆ ಎನ್ನುವರು. ಕೆಲವು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಾಮಾನ್ಯ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು, ಆದರ್ಶ ಮತ್ತು ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮತ್ತು ಅವುಗಳಿಗೆ ಕಿರಿದೂ, ಖಂಡಿತವೂ ಆದ ನಿಷ್ಠೆಗಿಂತ ಮಿಗಿಲಾದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕೊಡುವುದೇ ಆಗಿದೆ. ಈ ಗುರಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಇತಿಹಾಸ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದೆ.

ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅರಿವನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದು

ರಾಷ್ಟ್ರ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ನಡುವೆ ವೇಗವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಸಂಪರ್ಕ ಮಾಧ್ಯಮಗಳು ಜೀವನದ ವಿಭಿನ್ನ ಆಯಾಮಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ವಿಚಾರ ವಿನಿಮಯವನ್ನು ಹಾಗೂ ಪರಸ್ಪರ ಅವಲಂಬನೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದೆ. ಇತಿಹಾಸ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅರಿವನ್ನು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಇದು ದೇಶ ದೇಶಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಇರುವ ಪೂರ್ವಗ್ರಹಗಳನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡಬಲ್ಲದಾಗಿದೆ; ರಾಷ್ಟ್ರ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಏಕತೆ ಮತ್ತು ಪಾರಸ್ಪರಿಕ ಅವಲಂಬನೆಯನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ವಿವಾದಾತ್ಮಕ ವಿಷಯಗಳೊಂದಿಗೆ ವ್ಯವಹರಿಸಲು ತರಬೇತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವುದು

ಇತಿಹಾಸ ಬೋಧನೆಯು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ವಿವಾದಾತ್ಮಕ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಸತ್ಯಾನ್ವೇಷಣೆ, ಮುಕ್ತ ಚರ್ಚೆ ಮತ್ತು ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಮನೋಭಾವದೊಂದಿಗೆ ವ್ಯವಹರಿಸುವಲ್ಲಿ ನೆರವಾಗುವುದು. ವಿವಾದಾತ್ಮಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ವಸ್ತುನಿಷ್ಠವಾಗಿ ಬಗೆಹರಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥರನ್ನಾಗಿಸಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ವಿಶಾಲ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅವರ ಮುಂದೆ ತೆರೆದಿಡುವುದು.

ಮಾನಸಿಕ ತರಬೇತಿ ನೀಡುವುದು

ಇತಿಹಾಸವು ಚಿಂತನಶೀಲತೆ, ನಿರ್ಣಯಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ವಿವೇಕಗಳನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಬಲ್ಲದು. ಪ್ರೌಢರಲ್ಲಿ ಕಾಣಬರುವ ಸಂವೇಗಾತ್ಮಕ ಅಸ್ಥಿರತೆಯನ್ನು ಸರಿದೂಗಿಸಬಲ್ಲ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮನೋದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಅವರಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಬಲ್ಲದು. ಗ್ರಹಿಕೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ನಿಖರವಾಗಿರುವಂತೆ ಅವರಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡಬಲ್ಲದು.

ನೈತಿಕ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸುವುದು

ಇತಿಹಾಸ ಬೋಧಕನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನೈತಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತಹ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿರುವನು. ಆದಿ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯ, ಭಗವಾನ್ ಬುದ್ಧ, ಶ್ರೀರಾಮ, ಮಹಾರಾಣಾ ಪ್ರತಾಪ್, ಗುರುನಾನಕ್, ಸ್ವಾಮಿ ದಯಾನಂದ, ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದ, ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿ ಇವರೇ ಮುಂತಾದ ಮಹಾನ್ ಸಂತರ, ನಾಯಕರ ಮತ್ತು ಸುಧಾರಕರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಗಳು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಸತ್ಯಸಂಧರೂ, ಧೈರ್ಯಶಾಲಿಗಳೂ, ನ್ಯಾಯವಂತರೂ ಹಾಗೂ ನಿಸ್ವಾರ್ಥಿಗಳೂ ಆಗುವಂತೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತವೆ.

ನಮ್ಮ ಸಮಕಾಲೀನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಲು ನೆರವಾಗುವುದು

ಇತಿಹಾಸವು ನಮ್ಮ ಸಮಕಾಲೀನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಲು ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ನಮ್ಮ ಸಮಕ್ಷಮದಲ್ಲಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು, ವಾಣಿಜ್ಯ ಮತ್ತು ಉದ್ಯಮ, ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳು, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ರಾಜನೀತಿಗಳ ದಿಕ್ಕುಡೆ ಮತ್ತು ಭವಿಷ್ಯ ಹಾಗೂ ಸಮಕಾಲೀನ ಸಮಾಜದ ಇತರ ಆಯಾಮಗಳು- ಇವೆಲ್ಲದರ ಬಗ್ಗೆ ಪಕ್ಷವಾದ ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಇತಿಹಾಸ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ನಡುವೆ ಸಾಮಾಜಿಕರಣವನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದು

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಸರ್ವಜನಹಿತವನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವಂಥ, ತಿಳುವಳಿಕೆಯುಳ್ಳ ಮತ್ತು ಪ್ರಬುದ್ಧ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ಅವರ ನಡುವೆ ಸಾಮಾಜಿಕರಣವನ್ನು ತರುವುದು ಇತಿಹಾಸ ಬೋಧನೆಯ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಗುರಿಯಾಗಿದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕರಣದಿಂದ ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸದ ಬೆಳವಣಿಗೆ, ಧೈರ್ಯ ಮತ್ತು ಸುಖದ ಭಾವವು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುವುದು. ಮುಂದೆ ಹೆಚ್ಚೆ ಇಡುವಿಕೆ, ಚಿಂತನಾಶೀಲತೆ, ಸತ್ಯಸಂಧತೆ, ಸೃಜನಶೀಲ ಚಿಂತನೆ, ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ನಿರ್ಣಯ, ತಾಳ್ಮೆ, ಸಹಕಾರ, ಭ್ರಾತೃತ್ವ ಮತ್ತು ತ್ಯಾಗ- ಇವೇ ಮುಂತಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸದ್ಗುಣಗಳನ್ನು ಇತಿಹಾಸವು ಬೆಳೆಸುತ್ತದೆ.

ಇತಿಹಾಸ ಬೋಧನೆಯ ಕಲಿಕಾ ಫಲಿತಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿರುವ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಬಹುದು;

- **ಜ್ಞಾನ:** ಇತಿಹಾಸ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪರಿಭಾಷೆ, ಪರಿಕಲ್ಪನೆ, ವಾಸ್ತವಾಂಶ, ಘಟನೆ, ಸಂಕೇತ, ವಿಚಾರ, ರೂಢಿ, ಸಮಸ್ಯೆ, ಪ್ರವಣತೆ, ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ, ಕಾಲಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ ಮತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯೀಕರಣ ಇವೇ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಬಗೆಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥರಾಗಬೇಕು;
- ವಾಸ್ತವಾಂಶಗಳನ್ನು ಪರಿಭಾಷಾ ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು, ಘಟನೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ನೆನೆಪಿನಲ್ಲಿಡುವುದು;
- ವಾಸ್ತವಾಂಶಗಳನ್ನು, ಪರಿಭಾಷೆ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು, ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು;
- ನಕ್ಷೆ, ಛಾಟ್ ಮತ್ತು ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುವುದು;
- ವಿವಿಧ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಓದುವುದು.

ಗ್ರಹಿಕೆ: ಇತಿಹಾಸ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪರಿಭಾಷೆ, ವಾಸ್ತವಾಂಶ, ಘಟನೆ, ವರ್ಷ, ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಅರಿವನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುವರು.

- ವಾಸ್ತವಾಂಶ, ಘಟನೆ, ಪರಿಭಾಷೆ, ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ವರ್ಗೀಕರಿಸುವುದು.
- ಘಟನೆಗಳು, ಪ್ರವಣತೆಗಳು, ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಹೋಲಿಸಿ ನೋಡುವುದು, ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು.
- ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣವಾದ ಮತ್ತು ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣವಲ್ಲದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ವಿವೇಚಿಸಿ ಬೇರ್ಪಡಿಸುವುದು.
- ದೃಷ್ಟಾಂತಗಳ ಮೂಲಕ ಘಟನೆಗಳನ್ನು, ನಿಯಮಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವುದು
- ಕಾರ್ಯ ಮತ್ತು ಕಾರಣಗಳ ನಡುವೆ ಇರುವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು.
- ಹೇಳಿಕೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಸರಿಪಡಿಸುವುದು
- ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಗೊತ್ತಾದ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಚೋಡಿಸುವುದು
- ಇತಿಹಾಸದ ಆಕರಗಳಿಂದ ನಕ್ಷೆ, ಛಾಟ್‌ಗಳನ್ನು ಅರ್ಥೈಸುವುದು.

ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ಚಿಂತನೆ: ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಚಿಂತನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ;

- ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು.
- ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದು.
- ಸುಸಂಗತ ವಾಸ್ತವಾಂಶ, ನಿಯಮ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುವುದು.
- ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು.
- ಒಂದು ವಿವಾದಾಂಶದ ಪರವಾಗಿ ಅಥವಾ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ವಾದವನ್ನು ಮಂಡಿಸುವುದು.
- ತೀರ್ಮಾನಗಳನ್ನು ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು.
- ತೀರ್ಮಾನಗಳನ್ನು ಸರಿಯೇ ತಪ್ಪೇ ಎಂದು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ನೋಡುವುದು.
- ಫಲಿತಾಂಶಗಳನ್ನು ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡುವುದು.

ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಕೌಶಲ್ಯಗಳು: ಐತಿಹಾಸಿಕ ಘಟನೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ಗ್ರಹಿಕೆಗೆ ಸಹಾಯಕನಾಗುವ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಕೌಶಲ್ಯಗಳನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಸುವುದು.

- ಐತಿಹಾಸಿಕ ನಕ್ಷೆ, ಛಾಟ್‌ಗಳು, ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವುದು.
- ಮಾದರಿಗಳನ್ನು, ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವುದು.

ಆಸಕ್ತಿಗಳು: ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಇತಿಹಾಸದ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಇತಿಹಾಸಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕೆಳಗಿನವುಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ:

- ಪುರಾತನ ಕಲೆ, ಹಳೆ ನಾಣ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ.
- ಐತಿಹಾಸಿಕ ಹವ್ಯಕವುಳ್ಳ ಸ್ಥಳ, ಪುರಾತತ್ವ ಸ್ಥಳಗಳು, ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಮತ್ತು ಪತ್ರಾಗಾರಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡುತ್ತಾರೆ.
- ದಾಖಲೆಗಳು, ನಕ್ಷೆಗಳು, ಛಾಟ್ ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನು ಓದುತ್ತಾರೆ.
- ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಘಗಳ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತಾರೆ, ಮತ್ತು
- ಐತಿಹಾಸಿಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ: ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಅನುಕೂಲಕರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು

- ಇತರ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಜೀವನ ವಿಧಾನ, ವಿಚಾರ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಗೌರವ ತೋರುತ್ತಾರೆ.
- ಇತರ ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಮತಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.
- ಇತರರೊಂದಿಗೆ ಗೆಲೆತನ ಬೆಳೆಸುತ್ತಾರೆ.
- ಉದಾತ್ತ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾರೆ.
- ಇತರರೊಂದಿಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಕರಿಸುತ್ತಾರೆ.
- ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಮನಗಾಣುತ್ತಾರೆ.
- ಜಾತಿ, ವರ್ಗ, ಮತ, ವರ್ಣ ಮತ್ತು ಧರ್ಮ ನಿರಪೇಕ್ಷವಾಗಿ ಮಾನವನ ಸಮಾನತೆಯಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಇಡುತ್ತಾರೆ.

ಒಟ್ಟಾರೆ, ಸಾಮಾನ್ಯ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಶಿಕ್ಷಕರ ಸಕ್ರಿಯ ಆಸಕ್ತಿ, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ, ದಕ್ಷತೆ ಮತ್ತು ಕೌಶಲ್ಯಯುಕ್ತ ಬೋಧನೆಯಿಂದ ಒಡಗೂಡಿದ ಇತಿಹಾಸ ಬೋಧನೆಯ ಮೂಲಕ ಸಾಧಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ಬೋಧನೆ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಪರ್ಯಾವಸಾನವಾಬೇಕು ಎಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ:

- ಬೋಧನಾ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಥವಾ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮೌಲ್ಯ
- ಬೋಧಪ್ರದಾಯಕತೆಯ ಅಥವಾ ಜ್ಞಾನದ ಮೌಲ್ಯ
- ಬೌದ್ಧಿಕ ಶಿಸ್ತಿನ ಮೌಲ್ಯ
- ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮೌಲ್ಯ
- ರಾಜನೈತಿಕ ಅಥವಾ ಪೌರತ್ವ ಮೌಲ್ಯ
- ಔದ್ಯೋಗಿಕ ಮೌಲ್ಯ
- ನೈತಿಕ ಮೌಲ್ಯ
- ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಮೌಲ್ಯ
- ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮೌಲ್ಯ

2.1.4. ಸಾರಾಂಶಿಸೋಣ

- ಇತಿಹಾಸವು ಗತಕಾಲದ ಹಲವಾರು ಘಟನೆಗಳ ಒಂದು ದಾಖಲೆ: ಮನುಕುಲದ ವಿಕಾಸದ ಹೇಗೆ ಮತ್ತು ಏಕೆ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳುವ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ಕಥೆಯಾಗಿದೆ.
- ಇತಿಹಾಸವು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಥವಾ ರಾಜನೀತಿ ಅಥವಾ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಇಲ್ಲವೇ ಇನ್ನಾವುದೇ ಶಿಸ್ತಿನ ಒಂದು ಶಾಖೆಯಾಗಿ ಉಳಿದಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಸ್ವತಂತ್ರ ಸ್ಥಾನವಿದೆ.
- ಇತಿಹಾಸವು ಮಾನವ ಮತ್ತು ಪ್ರಕೃತಿ ಹಾಗೂ ಮಾನವನ ಎಲ್ಲ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

- ಇತಿಹಾಸದ ಬಂಧ ಕೇವಲ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನ ಅಥವಾ ಮಾಣವಿಕ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳೊಂದಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗದೆ, ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ಆನ್ವಯಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಗಳವರೆಗೂ ವಿಸ್ತರಿಸಿದೆ.
- ಇತಿಹಾಸದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಗುರಿಗಳು ಹೀಗಿವೆ:
  - ✓ ಗತಕಾಲವನ್ನು ಆಂತರಿಕ ಮತ್ತು ಬಾಹ್ಯ ಸಂಬಂಧಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು
  - ✓ ತನ್ನ ಪೂರ್ವಜರು ಬಾಳಿದ ಬಾಳಿನ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂಬ ಸಹಜ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಿಂದಾಗುವ ಕುತೂಹಲವನ್ನು ತಣಿಸುವುದು.
  - ✓ ವರ್ತಮಾನವನ್ನು ಭೂತಕಾಲದೊಂದಿಗೆ ಜೋಡಿಸುವುದು.
  - ✓ ಪೀಳಿಗೆಯಿಂದ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಮಾನವಪ್ರಜ್ಞೆಯ ನಿರಂತರತೆಯನ್ನು ಒತ್ತಿ ಹೇಳುವುದು.
  - ✓ ಪುರಾಣ ಅಥವಾ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಕಥೆಗಳಿಂದ ವಾಸ್ತವಾಂಶಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ತೆಗೆದು ಗತಕಾಲದ ಸತ್ಯತೆಯನ್ನು ನಾವು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ನಮ್ಮನ್ನು ಸಮರ್ಥರನ್ನಾಗಿಸುವುದು.
  - ✓ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳ ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ಪರೀಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟು ಹಾಗೆ ಮಾಡುವಂತೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದು.
  - ✓ ಗತಕಾಲದ ಜ್ಞಾನದ ಬಗೆಗಿನ ಬೌದ್ಧಿಕ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಹರಿತಗೊಳಿಸುವುದು.
  - ✓ ಉಗಮಸ್ಥಾನ, ಅನ್ಯರ ಪರಿಸರದೊಂದಿಗಿನ ಸಂಬಂಧ ,ಆರ್ಥಿಕ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟು, ಕ್ಷಾಮ ಮತ್ತು ಒಳ್ಳೆಯ ಮತ್ತು ದುಷ್ಟ ಆಡಳಿತಗಾರರ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಯುವುದು.
  - ✓ ಘಟನೆಯ ಮೂಲವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಜನರ ನಡುವೆ ಉತ್ತಮ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದು.
  - ✓ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಸಮಕಾಲೀನ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜನೈತಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು.
- ಪಲ್ಲವಿ ತಲೇಕು ಮತ್ತು ಇತರರು ಇತಿಹಾಸ ಬೋಧನೆಯ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ:
  - ✓ ಸ್ವಯಂ-ಅರಿವನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದು.
  - ✓ ಕಾಲ, ದೇಶ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಸೂಕ್ತ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸುವುದು.
  - ✓ ತಮ್ಮದೇ ಯುಗದ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಬೆಲೆ ಕಟ್ಟಿ ನೋಡಲು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಥರನ್ನಾಗಿಸುವುದು.
  - ✓ ಸಮಂಜಸ ಅಭಿವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದು.
  - ✓ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂವೇದನೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದು.
  - ✓ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅರಿವನ್ನು ಮೂಡಿಸುವುದು.
  - ✓ ವಿವಾದಾತ್ಮಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡುವುದು.
  - ✓ ಮಾನಸಿಕ ತರಬೇತಿ ನೀಡುವುದು.
  - ✓ ನೈತಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸುವುದು.
  - ✓ ನಮ್ಮ ಸಮಕಾಲೀನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಲು ನೆರವಾಗುವುದು.
  - ✓ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ನಡುವೆ ಸಾಮಾಜಿಕರಣವನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದು.
- ಇತಿಹಾಸ ಬೋಧನೆಯ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಇಂತಿವೆ:
  - ✓ ಬೋಧನಶಾಸ್ತ್ರೀಯ / ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮೌಲ್ಯ
  - ✓ ಮಾಹಿತಿಪೂರ್ಣ / ಜ್ಞಾನ ಮೌಲ್ಯ

- ✓ ಬೌದ್ಧಿಕ ಶಿಸ್ತಿನ ಮೌಲ್ಯ
- ✓ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮೌಲ್ಯ
- ✓ ರಾಜನೈತಿಕ ಅಥವಾ ಪೌರತ್ವ ಮೌಲ್ಯ
- ✓ ಔದ್ಯೋಗಿಕ ಮೌಲ್ಯ
- ✓ ನೈತಿಕ ಮೌಲ್ಯ
- ✓ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮೌಲ್ಯ ಮತ್ತು
- ✓ ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮೌಲ್ಯ

2.1.5. ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಉತ್ತರಗಳು – 1 ಮತ್ತು 2

ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ – 1

1. ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ
2. ಒಪ್ಪುತ್ತೇನೆ
3. ಒಪ್ಪುತ್ತೇನೆ
4. ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ
5. ಒಪ್ಪುತ್ತೇನೆ
6. ಒಪ್ಪುತ್ತೇನೆ

ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ – 2

ಉತ್ತರಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಅಧ್ಯಯನ ಸಾಮಗ್ರಿಯ ಭಾಗ 2.1.3.2 ಅನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ

2.1.6. ಘಟಕಾಂತ್ಯ ಅಭ್ಯಾಸಗಳು

ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಕಾರ ಇತಿಹಾಸ ಬೋಧನೆಯ ಉದ್ದೇಶಗಳಾವುವು? ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ನೀವು ಮೇಲೆ ವಿವರಿಸಿದ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪುವಿರಿ. ಚರ್ಚಿಸಿ

2.1.7. ಪರಿಶೀಲನಾ ಸೂಚಿ

1. <https://www.christiancourier.com/articles/1332-nature-of-history-the>
2. <https://pdfs.semanticscholar.org/5b8f/ceb5a8636f4c1d4959bb2deb82a4d416f981.pdf>
3. <https://www.coursehero.com/file/p3msqau/4-Aims-and-objectives-of-teaching-History-at-secondary-level-The-aims-and/>
4. <http://www.preservearticles.com/history/what-are-the-aims-and-values-of-teaching-history-to-students/18118>
5. https://www.stoswaldswigan.co.uk/files/documents/History_Policy_2017.pdf
6. http://www.edoworld.net/AIMS_AND_OBJECTIVES_OF_STUDYING_HISTORY.html
7. https://shodhganga.inflibnet.ac.in/bitstream/10603/138989/12/12_chapter%204.pdf
8. <http://paleeri.blogspot.com/2017/08/aims-objectives-and-values-of-teaching.html>
9. <https://docplayer.net/24785547-History-aims-and-objectives-of-teaching-history-at-secondary-level.html>

ಬ್ಲಾಕ್ 2 : ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನ ಬೋಧನೆಯ ಗುರಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು

ಘಟಕ 2 : ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರ ಬೋಧನೆಯ ಉದ್ದೇಶಗಳು

ಘಟಕದ ರಚನೆ

- 2.2.1. ಕಲಿಕಾ ಉದ್ದೇಶಗಳು
- 2.2.2. ಪೀಠಿಕೆ
- 2.2.3. ಕಲಿಕಾ ಅಂಶಗಳು ಮತ್ತು ಕಲಿಕಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು
  - 2.2.3.1. ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರದ ಅರ್ಥ, ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪ್ತಿ
ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ - 1
  - 2.2.3.2. ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರ ಬೋಧನೆಯ ಗುರಿಗಳು ಮತ್ತು ಉದ್ದೇಶಗಳು
ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ - 2
- 2.2.4. ಸಾರಾಂಶಿಸೋಣ
- 2.2.5. ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಉತ್ತರಗಳು - 1 ಮತ್ತು 2
- 2.2.6. ಘಟಕಾಂತ್ಯ ಅಭ್ಯಾಸಗಳು
- 2.2.7. ಪರಾಮರ್ಶನ ಸೂಚಿ

2.2.1. ಕಲಿಕಾ ಉದ್ದೇಶಗಳು

ಈ ಘಟಕವನ್ನು ಕಲಿತ ನಂತರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಶಿಕ್ಷಕ ಶಿಕ್ಷಕಿಯರು ಕೆಳಗಿನ ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥರಾಗುವರು;

- ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರದ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪ್ತಿಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಿರಿ;
- ಶಾಲಾ ಪಠ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವಿರಿ;
- ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರ ಬೋಧನೆಯ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿ ವಿವರಿಸುವಿರಿ; ಮತ್ತು
- ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರ ಕಲಿಕೆಯ ಲಾಭಗಳನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವಿರಿ.

2.2.2. ಪೀಠಿಕೆ

ಹಿಂದಿನ ಘಟಕವೊಂದರಲ್ಲಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನವು ವಿಸ್ತಾರವಾದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯುಳ್ಳ ಒಂದು ವಿಶಾಲ ವಿಷಯ ಎಂದು ನೀವು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಿ. ಇದು ಇತಿಹಾಸ, ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ, ರಾಜನೀತಿ, ಭೂಗೋಳ ಶಾಸ್ತ್ರ ಇತ್ಯಾದಿ ಹಲವು ಶಾಖೆಗಳನ್ನು ತನ್ನ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಹಿಂದಿನ ಘಟಕದಲ್ಲಿ, ಇತಿಹಾಸದ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಹಾಗೂ ಇತಿಹಾಸ ಬೋಧನೆಯ ಗುರಿ ಮತ್ತು ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಿ. ಈ ಘಟಕದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನದ ಮತ್ತೊಂದು ಶಾಖೆಯಾದ ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು, ಅದರ ಬೋಧನೆಯ ಗುರಿ ಮತ್ತು ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡೋಣ. ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರದ ಅರ್ಥ, ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡಾಗ ಮಾತ್ರ ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರದ ಬೋಧನೆಯ ಗುರಿ ಮತ್ತು ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯ. ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರದ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಿಂದ ನಮ್ಮ ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸೋಣ.

2.2.3. ಕಲಿಕಾ ಅಂಶಗಳು ಮತ್ತು ಕಲಿಕಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು

2.2.3.1. ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರದ ಅರ್ಥ, ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪ್ತಿ

ಭೂಮಿಯ ಮೇಲ್ಮೈ ಮತ್ತು ಮಾನವನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಅದರ ಸಂಬಂಧ- ಇದರ ಅಧ್ಯಯನದೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿರುವ, ಮಾನವನ ಜ್ಞಾನದ ಒಂದು ವಿಶಾಲ ಶಾಖೆಗೆ ಭೂಗೋಳ ಶಾಸ್ತ್ರ ಎನ್ನುವರು. ಕನ್ನಡದ ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಂವಾದಿಯಾದ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪದ 'Geography'. 'geographia' ಎಂಬ ಗ್ರೀಕ್ ಪದದಿಂದ "ಜಿಯೋಗ್ರಫಿ" ಎಂಬ ಪದ ಬಂದಿದೆ. ಜಿಯೋಗ್ರಫಿಯಾ ಎಂಬುದರ ಅಕ್ಷರಶಃ ಅರ್ಥ ಭೂಮಿಯ ವಿವರಣೆ ಎಂದು. ಗ್ರೀಕರಿಗೆ ತಾವು ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು

ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ನೆರವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಬರವಣಿಗೆಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ನಕ್ಷೆಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಪದದ ಅಗತ್ಯವಾಯಿತು. ಭೂಮಿಯ ಮೇಲ್ಮೈ, ಲಕ್ಷಣಗಳು, ನಿವಾಸಿಗಳು ಮತ್ತು ಘಟನಾವಳಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಮೀಸಲಾದ ವಿಜ್ಞಾನಕ್ಷೇತ್ರವೇ ಈ ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರ. ಮಾನವನ ನಿವಾಸವಾಗಿ ಭೂಮಿಯ ಅಧ್ಯಯನವೇ ಭೂಗೋಳ ಶಾಸ್ತ್ರ. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಇದನ್ನು ವಿವಿಧ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ತಜ್ಞರು ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ನೀಡಿರುವ ಕೆಲವು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸೋಣ:

“ಭೂಮಿಯ ವಿವರಣೆಗೆ ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರ ಎನ್ನುವರು”.

“ಪ್ರಪಂಚದ ಮತ್ತು ಅದರ ನಿವಾಸಿಗಳ ವಿವರಣೆಯೇ ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರ”- ಡಾ. ಎಲ್.ಡಡ್ಡಿ ಸ್ಪಾಂಪ್

“ಮನುಷ್ಯನ ಮನೆಯಂತೆ ಭೂಮಿಯ ಅಧ್ಯಯನವೇ ಭೂಗೋಳ ಶಾಸ್ತ್ರ ಅಥವಾ ಬೇರೆ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಮಾನವನ ಭೌತಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಸರದ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮಾನವನ ಚಟುವಟಿಕೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ, ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಅಧ್ಯಯನವೇ ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರ”- ಇ.ಎ. ಮ್ಯಾಕ್‌ನಿ

“ಭೂಮಿಯ ತಿರುಳಿನಲ್ಲಿರುವ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಉಬ್ಬುತಗ್ಗುಗಳ ಬಗೆಗೆ ಹಾಗೂ ಇವುಗಳು ಇತರ ಘಟನಾವಳಿಗಳ ವಿತರಣೆಯ ಮೇಲೆ ಬೀರುವ ಪ್ರಭಾವದ ಬಗೆಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರ ಎನ್ನುವರು” -ಪ್ರೊ. ಜೇಮ್ಸ್ ಫೇರ್‌ಗ್ರೀವ್

ಮೇಲಿನ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದಾಗ ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಆಗುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಇದು ಕೇವಲ ಭೂಮಿಯ ಅಧ್ಯಯನವಾಗಿತ್ತು. ತರುವಾಯ ಮಾನವನ ಅಂಶವು ಹಾಗೂ ಮಾನವ ಮತ್ತು ಪರಿಸರಗಳ ನಡುವಣ ಪಾರಸ್ಪರಿಕ ಕ್ರಿಯೆಯು ಇದರಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡವು. ಇದರರ್ಥವಿಷ್ಟೆ- ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರ ಒಂದು ಗತಿಶೀಲ ವಿಷಯ. ಇಂದು ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರ ಎಂದರೆ ಸ್ಥಳಗಳ ಹಾಗೂ ಜನರ ಮತ್ತು ಅವರ ಸುತ್ತಲಿರುವ ಪರಿಸರದೊಂದಿಗಿನ ಸಂಬಂಧಗಳ ಅಧ್ಯಯನವಾಗಿದೆ. ಮಾನವ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಹಜ ಪರಿಸರದೊಂದಿಗೆ ಹೇಗೆ ಪಾರಸ್ಪರಿಕ ಕ್ರಿಯೆ ನಡೆಸುತ್ತದೆ, ಸ್ಥಳಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರದೇಶಗಳು ಜನರ ಮೇಲೆ ಯಾವ ರೀತಿಯ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಬಲ್ಲವು ಎಂಬುವುಗಳನ್ನು ಸಹ ಇದು ಪರಿಶೀಲಿಸುತ್ತದೆ. ವಸ್ತುಗಳು ಎಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ ಅವು ಏಕೆ ಅಲ್ಲಿವೆ, ಅವು ಹೇಗೆ ಉತ್ಪನ್ನವಾದವು, ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಅವು ಹೇಗೆ ಪರಿವರ್ತಿತಗೊಂಡವು- ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಭೂಗೋಳ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಮಾನವ ಮತ್ತು ಅವನ ಸುತ್ತಲಿರುವ ಪರಿಸರದೊಂದಿಗೆ ಅವನ ಪಾರಸ್ಪರಿಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನೇ ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರ ಎನ್ನಬಹುದು.

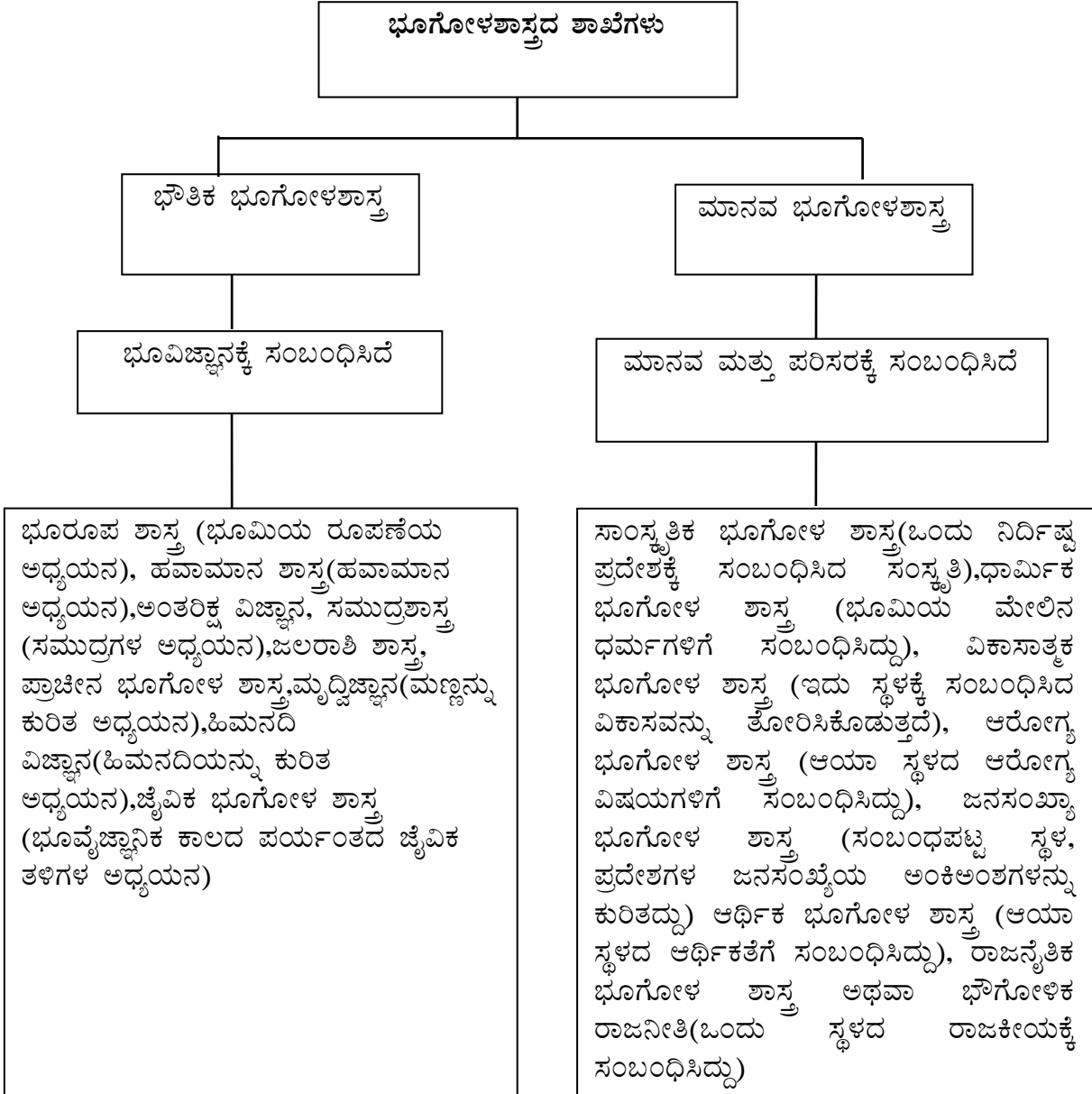
ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರವು ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ನಡುವೆ ಸಂಬಂಧ ಕಲ್ಪಿಸುವ ಶಿಸ್ತಾಗಿದ್ದು, ಭೂಮಿಯ ಮೇಲ್ಮೈನ ವಿವಿಧ ಸ್ಥಾನೀಯ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಭೂಗೋಳ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಶಾಖೆಗಳಿವೆ- ಭೌತಿಕ ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಮಾನವ ಭೂಗೋಳ ಶಾಸ್ತ್ರ. ಭೂಮಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ವಿವಿಧ ಸಹಜ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳ ಸ್ಥಾನೀಯ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಭೌತಿಕ ಭೂಗೋಳ ಶಾಸ್ತ್ರ ಎನ್ನುವರು. ಮಾನವನ ವರ್ತನೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳ ಮತ್ತು ಅವು ಮಾನವ ವಾಸಿಸುವ ಭೌತಿಕ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಮಾನವ ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರ ಎನ್ನುವರು. ಭೌತಿಕ ಭೂಗೋಳ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರಕೃತಿ ವಿಜ್ಞಾನದೊಳಗೆ ಬಂದರೆ ಮಾನವ ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನದ ಒಳಗೆ ಬರುವುದು.

ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಎಲ್ಲವೂ ಹಾಗೂ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಆಗುವ ಬದಲಾವಣೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಬರುವವು. ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಹೇಗೆ ಉಂಟಾದವು, ನಾವು ಅವುಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಾಪನ ಮಾಡಬಹುದು, ದಾಖಲಿಸಬಹುದು, ಈ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ಭಾವಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ನಿಶ್ಚಯಿಸಬಲ್ಲೆವು- ಇವೆಲ್ಲವೂ ಆ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಒಳಗೊಳ್ಳುವುದು. ಸಹಜವಾಗಿಯೇ, ಸ್ಥಳದಿಂದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ

ಕಂಡುಬರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಆಯಾ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿರುವ ನಿವಾಸಿಗಳು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ- ಅಂದರೆ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯಾಪಾರ, ವಲಸೆ ಮತ್ತು ಆಚಾರ ವಿಚಾರ ಇತ್ಯಾದಿ- ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ. ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಿರುವ ಬಹುತೇಕ ಎಲ್ಲವೂ ಭೌಗೋಳಿಕ ಆಯಾಮವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ದೈನಂದಿನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಎಲ್ಲಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಭೂಗೋಳದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ತಮ್ಮ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತವೆ- ಪ್ರಯಾಣ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ವರ್ಗಾವಣೆ, ವ್ಯಾಪಾರದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಧರ್ಮದವರೆಗೆ, ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ವಿಕೋಪ, ಕೃಷಿ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಪ್ರೊ. ಬಿ.ಪಿ. ವರ್ಮ ಭೂಗೋಳ ಶಾಸ್ತ್ರದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಈ ಮುಂದಿನ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ-
 “ವಿಶಾಲವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಭೂಗೋಳ ಶಾಸ್ತ್ರದ ವಿಷಯ ವಸ್ತು ನಮ್ಮ ಭೂಮಿ- ಕೇವಲ ಶಿಲೆಗಳು ಅಥವಾ ಅದನ್ನು ಸುತ್ತುವರೆದಿರುವ ಜಲ ಅಥವಾ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಅಥವಾ ಅಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಮಾನವ ಅಥವಾ ಅದನ್ನು ಆವರಿಸಿರುವ ವಾತಾವರಣ- ಇವಿಷ್ಟು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಬದಲಾಗಿ ಇದು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರ ಹಲವು ಶಾಖೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಈ ಕೆಳಗೆ ಅದನ್ನು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ:

ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರದ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಭೂಗೋಳ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಬೋಧನೆಯ ಗುರಿಗಳು ಮತ್ತು ಉದ್ದೇಶಗಳೇನೆಂದು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳೋಣ.

ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ - 1

ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿ.

1. ಭೂಗೋಳ ಶಾಸ್ತ್ರದ ವಿಭಿನ್ನ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಚರ್ಚಿಸಿರಿ.
2. ಭೂಗೋಳ ಶಾಸ್ತ್ರದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಏನು?

2.2.3.2. ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರ ಬೋಧನೆಯ ಗುರಿಗಳು ಮತ್ತು ಉದ್ದೇಶಗಳು

ನಾವು ನಮ್ಮ ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಪರಿಸರಗಳನ್ನು ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ನೆರವಾಗುವ ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರ ಬೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಅಧಿಕ ಸುಸಂಬಂಧತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಇಂತಹ ಗ್ರಹಿಕೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರಪಂಚದ ಜನತೆಗೆ ಸಹತಾಪಗಳು, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಇದ್ದಾಗ ಮಾತ್ರ ನಮ್ಮ ವಿಶ್ವವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಏನಾದರೂ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದು. ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿಕಸಿಸಲ್ಪಡುವ ಜ್ಞಾನ, ಕೌಶಲ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಪರಿಸರ ಕಾರ್ಯಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಹಾಗೂ ಸಮಕಾಲೀನ ಸಾಮುದಾಯಿಕ ಕಾಳಜಿಯನ್ನು ಕುರಿತ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಹಿಂದಿಗಿಂತಲೂ ಇಂದು ಭೂಗೋಳ ಶಾಸ್ತ್ರ ಅತ್ಯವಶ್ಯವಾಗಿದೆ. ಕಾರಣ, ಮಕ್ಕಳು ಜಾಗತೀಕರಣಗೊಂಡ ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಬಹುತೇಕ ವ್ಯಾಪಾರ ವಹಿವಾಟುಗಳು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ ಹಾಗೂ ಮಕ್ಕಳೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿತ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಕಛೇರಿಯಲ್ಲಾಗಲಿ ಅಥವಾ ವಿಶ್ವದ ಮತ್ತೊಂದು ಭಾಗದಲ್ಲಾಗಲಿ ಯಾರೊಂದಿಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವರೋ ಅವರನ್ನು ಕುರಿತು ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ವಲಸೆ, ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಂದ ಮೊದಲೊಂದು ಮಹಾಮಾರಿಯವರೆಗೆ (ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಿಯಾಗಿ ಹರಡುವ ವ್ಯಾಧಿ) - ಅವರು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಎದುರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನಾವು ಎಲ್ಲರೂ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಪರ್ಕದಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ಮತ್ತು ಈ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿದವರಾದ್ದರಿಂದ ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಂಬಂಧತೆ ಇದೆ.

ನಮ್ಮ ದೈನಂದಿನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರವು ಹೊಂದಿರುವ ಉಪಯುಕ್ತತೆ ಅದರ ಬೋಧನೆಯ ಗುರಿಗಳನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸುತ್ತದೆ. ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರದ ಬೋಧನೆಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ಗುರಿಗಳು ಹಾಗೂ ಉದ್ದೇಶಗಳು ಹೀಗಿವೆ:

- ವಿಶ್ವದ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಜನ ಜೀವನದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳ ಬಗೆಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಪರಿಚಯಿಸುವುದು.
- ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಥರನ್ನಾಗಿಸುವುದು.
- ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ಹವಾಮಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅಂಶಗಳು ನಮ್ಮನ್ನು ಹೇಗೆ ಪ್ರಭಾವಿಸುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಕುರಿತ ಅರಿವನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಸುವುದು.
- ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಅವರ ಭೌತಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಸರದ ಜ್ಞಾನ ಸಂಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ನೆರವಾಗುವುದು ಮತ್ತು ತತ್ಪಲವಾಗಿ ಅವರ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವುದು.
- ಭೌಗೋಳಿಕ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮೂಲಭೂತ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು, ನಿಯಮಗಳು ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ಅರಿವನ್ನು ಅವರಲ್ಲಿ ವಿಕಸಿಸುವುದು.
- ಪ್ರಕೃತಿಯ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡುವುದು.
- ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಚಿಂತನಾ ಶಕ್ತಿ, ತಾರ್ಕಿಕತೆ, ಸ್ಮರಣ ಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಕಲ್ಪನಾ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದು.
- ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಮತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯೀಕರಣ ಮಾಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದು.

- ರಾಷ್ಟ್ರ ಪ್ರೇಮ, ನಾವು ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಮತ್ತು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮನೋಭಾವವಗಳನ್ನು ವಿಕಸಿಸುವುದು.
- ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸೃಜನಾತ್ಮಕ ಕೌಶಲ್ಯಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದು ಮತ್ತು ಅವರಲ್ಲಿ ಅನ್ವೇಷಣಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದು.
- ನಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ಗ್ಲೋಬುಗಳನ್ನು ಓದುವ ಕೌಶಲ್ಯ, ಚಿತ್ರಿಸುವ ಮತ್ತು ಮಾಪನ ಮಾಡುವ ಕೌಶಲ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಭೌಗೋಳಿಕ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಬಳಸುವ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಕೌಶಲ್ಯಗಳನ್ನು ಅವರಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಸುವುದು
- ಪ್ರಕೃತಿ ಸೌಂದರ್ಯ ಮತ್ತು ಇತರ ಭೌತಿಕ ಶಕ್ತಿಗಳ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು.
- ಆರ್ಥಿಕ ದಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಯಶಸ್ವಿ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸುವಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ನೆರವಾಗುವುದು.
- ಭೌಗೋಳಿಕ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಮಾನವ ಜೀವನವನ್ನು ಹೊಂದಿಸುವುದು.
- ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮನೋದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದು ಮತ್ತು ಪ್ರಮಾಣಿತ ತೀರ್ಮಾನಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೂ ಸ್ವತಂತ್ರ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ನಡೆಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದು.

ಇನ್ನೂ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಭೂಗೋಳ ಶಾಸ್ತ್ರ ಬೋಧನೆಯ ಗುರಿ ಮತ್ತು ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಶೀರ್ಷಿಕೆಗಳಡಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಬಹುದು:

- **ಬೌದ್ಧಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ:** ಬುದ್ಧಿಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಎಂಬುದು ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ತರ್ಕಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತದ್ದಾಗಿದೆ. ಭೂಗೋಳ ಶಾಸ್ತ್ರವು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಭೂಮಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳ ವಿವಿಧ ಆಯಾಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಪಾರ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ಇದು ವಿಶ್ವದ ಎಲ್ಲ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ವಿಭಿನ್ನ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ಕುರಿತಾದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಜ್ಞಾನ ಸಂಪಾದನೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಬೌದ್ಧಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತದೆ.
- **ಸ್ಥಳದ ಬಗ್ಗೆ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುವುದು:** ಭೂಗೋಳ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಸ್ಥಳಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡುತ್ತದೆ. ಅಸ್ಥಿಭಾರ ಹಾಕಿದ ನಮ್ಮ ನಿರ್ಮಾತೃಗಳು ಗುರುತಿಸಿದಂತೆ ಭೂಗೋಳ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಅರಿವು ನಮ್ಮ ಸ್ಥಳದ ಬಗ್ಗೆ ಏಕತಾ ಭಾವವನ್ನು ಮೂಡಿಸುತ್ತದೆ. ಇನ್ನೂ ಮುಖ್ಯವಾದ ಅಂಶವೆಂದರೆ, ಆರ್ಥಿಕ, ರಾಜನೈತಿಕ ಅಥವಾ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಹೊಂದಿರುವ ಸದ್ಯದ ಮತ್ತು ಐತಿಹಾಸಿಕ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಧ್ಯಯನ ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ನಾವು ಉತ್ತಮ ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ಚಿಂತಕರಾಗುತ್ತೇವೆ. ಭೂಗೋಳ ಶಾಸ್ತ್ರವು ನಮ್ಮ ಜೀವನದ ಎಲ್ಲ ಆಯಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿದೆ!
- **ಕಾಲ್ಪನಿಕವಲ್ಲದ್ದನ್ನು ಓದುವ ಕೌಶಲ್ಯಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದು:** ಭೂಗೋಳ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಕಾಲ್ಪನಿಕವಲ್ಲದ್ದನ್ನು ಓದುವ ಕೌಶಲ್ಯ ವರ್ಧಿಸುತ್ತದೆ. ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರವು ನಕ್ಷೆಗಳು, ಚಿತ್ರಗಳು, ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಫ್‌ಗಳಂತಹ ಸಂಕೀರ್ಣ ದೃಶ್ಯ ನಿರೂಪಣೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಆಯಾ ಸಂದರ್ಭಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲು ಹಾಗೂ ಸಂಯೋಜಿಸಲು ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಉನ್ನತ ಸ್ತರದ ಚಿಂತನಾ ಕೌಶಲ್ಯಗಳನ್ನು ಉಯೋಗಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಕಾಲ್ಪನಿಕವಲ್ಲದ ಪಠ್ಯ ನಿರೂಪಣೆಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಓದುವುದು ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಹೇಗೆ ಸಂಸ್ಕರಿಸುವುದು ಎಂಬುದರ ಕನಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಜ್ಞಾನ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಕೈವಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಅಂತಹ ನಿರೂಪಣೆಗಳು ವಸ್ತು ವಿಷಯದ ಎಲ್ಲ ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಅಂತಿಮವಾಗಿ, ಭೂಗೋಳ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಧ್ಯಯನ ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಬಗ್ಗೆ ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ನಮ್ಮ ವಿಶ್ವದ ಬಗೆಗೂ ಮುಖ್ಯ ಶಬ್ದ ಭಂಡಾರ ಮತ್ತು ಹಿನ್ನೆಲೆ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ವರ್ಧಿಸುತ್ತದೆ.

- **ಮನೋದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ವಿಶಾಲಗೊಳಿಸುವುದು:** ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರವು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಪಂಚದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ದೇಶಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ತಿಳಿವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಅವರು ವಿಭಿನ್ನ ದೇಶಗಳ ಜನರನ್ನು ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, ವಿಭಿನ್ನ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳ ಕುರಿತಾಗಿಯೂ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ವಿಶಾಲಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ನೆರವು ದೊರಕಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ.
- **ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮನೋದೃಷ್ಟಿಯ ವಿಕಾಸ:** ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದು ಸಹ ಭೂಗೋಳ ಶಾಸ್ತ್ರ ಬೋಧನೆಯ ಗುರಿ ಮತ್ತು ಉದ್ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ದೇಶದ ಜನರ ಜೀವನ ವಿಧಾನ ಮತ್ತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳ ಬಗೆಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಜೊತೆಗೆ, ವಿಶ್ವದ ದೇಶಗಳ ಪರಸ್ಪರ ಅವಲಂಬನೆಯ ಬಗೆಗೂ ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮನೋದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುವಲ್ಲಿ ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ.
- **ಜಾಗತಿಕ ಸಮುದಾಯದ ಸೃಷ್ಟಿ:** ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಧ್ಯಯನ ಜಾಗತಿಕ ಪ್ರಜೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದು. ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ತಿಳಿದವರು ನಮ್ಮ ವಿಶ್ವದ ಅಂತರಾವಲಂಬನೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಸ್ಥಾನ, ಸ್ಥಳ, ಚಲನೆ, ಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ಮಾನವ ಮತ್ತು ಪರಿಸರಗಳ ನಡುವಣ ಅನ್ಯೋನ್ಯಕ್ರಿಯೆಗಳ ಮೂಲಕ ನಾವು ಹೇಗೆ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಪರ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದೇವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸಿ, ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರದ ಮುಖ್ಯ ಅಂಶಗಳ ಬಗೆಗೆ ನಮ್ಮ ಅರಿವು ವಿಕಾಸವಾಗುತ್ತಾ ಹೋದಂತೆ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯ ಬಗೆಗಿನ ಜಾಗೃತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಲು ನೆರವಾಗುತ್ತೇವೆ- ಅಂದರೆ, ಜನರು ಹೇಗೆ ಮತ್ತು ಏಕೆ ಅವರು ಜೀವಿಸುತ್ತಿರುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕುರಿತ ಜಾಗೃತಿ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಈ ನಮ್ಮ ಜಾಗತಿಕ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ್ದು ಅತ್ಯಗತ್ಯ.
- **ಪ್ರಕೃತಿ ಮತ್ತು ಪ್ರವಾಸಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಆಸಕ್ತಿ ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು:** ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಪ್ರಕೃತಿ ಪ್ರೇಮ ವಿಕಾಸಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ಹಿಮಾಚ್ಛಾದಿತ ಪರ್ವತ ಶಿಖರಗಳು, ಹರಿದ್ವರ್ಣ ಕಾಡುಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಿ ಸಂಪತ್ತು ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಕೃತಿ ಸೌಂದರ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿದಾಗ, ಬೋಧಿಸಿದಾಗ ಆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಪ್ರಕೃತಿ ಸೌಂದರ್ಯದತ್ತ ಆಕರ್ಷಿತನಾಗಿಯೇ ತೀರುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಮತ್ತೊಂದು ದೇಶದ ಬಗೆಗೂ ಓದುತ್ತಾನೆ. ಇದರಿಂದ, ಪ್ರವಾಸ ಮತ್ತು ಇತರ ದೇಶಗಳ ಬಗೆಗಿನ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಆಸಕ್ತಿ ಅವನಲ್ಲಿ ಮೂಡುತ್ತದೆ.
- **ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಜ್ಞಾನ ಸಂಪಾದನೆ:** ರಾಷ್ಟ್ರವೊಂದರ ಆರ್ಥಿಕ ವಿಕಾಸ ಆ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಅಧಿಕವಾಗಿ ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಅವುಗಳ ಜ್ಞಾನ ದೇಶದ ಪ್ರಜೆಯಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಗೂ ಅತ್ಯವಶ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರವು ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಪ್ರಜೆಯು ತನ್ನ ತಾಯ್ನಾಡಿನ ಆರ್ಥಿಕ ವಿಕಾಸದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿ ಪಾತ್ರವಹಿಸಲು ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ.
- **ಮಾನವನ ಮೇಲೆ ಭೌಗೋಳಿಕ ಅಂಶಗಳ ಪ್ರಭಾವದ ಅರಿವು:** ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರವು ಭೌಗೋಳಿಕ ಅಂಶಗಳಿಂದ ಮಾನವನ ಮೇಲೆ ಆಗುವ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಅಂಶಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ಭೌಗೋಳಿಕ ಅಂಶಗಳಿಂದ ಮಾನವ ಜೀವನದ ಮೇಲೆ ಆಗುವ ಪ್ರಭಾವವೇನೆಂದು ತಿಳಿಯಲು ನಮಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಈ ಜ್ಞಾನ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ನಿಜ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನೆರವಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ.
- **ನಾಗರಿಕತೆಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಜ್ಞಾನ:** ನಾಗರಿಕತೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ವಿಕಾಸದಲ್ಲಿ ಭೌಗೋಳಿಕ ಅಂಶಗಳ ಪ್ರಭಾವವೂ ಇದೆ. ಭೌಗೋಳಿಕ ಅಂಶಗಳ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ನಾಗರಿಕತೆಗಳು ಬೆಳೆದಿವೆ ಎಂಬುದು ಸರ್ವವಿದಿತ ಸಂಗತಿ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಭೂಗೋಳ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಧ್ಯಯನವು ವಿಶ್ವದ ವಿವಿಧ ನಾಗರಿಕತೆಗಳ ವಿಕಾಸ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.

- ಮಾನಸಿಕ ಶಿಸ್ತನ್ನು ರೂಢಿಸುವುದು: ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾನಸಿಕ ಶಿಸ್ತನ್ನು ರೂಢಿಸುವುದು ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರ ಬೋಧನೆಯ ಒಂದು ಗುರಿಯಾಗಿದೆ. ಇದರರ್ಥವಿಷ್ಟೆ- ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಷಯವು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯ ಚಿಂತನೆಯ ಧಾಟಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡುತ್ತದೆ. ತತ್ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಆತನ ಬೌದ್ಧಿಕ ಜೀವನವು ಪ್ರಭಾವಿತಗೊಳ್ಳುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಆತನ ಮನಸ್ಸು ಶಿಸ್ತಿಗೆ ಒಳಪಡುತ್ತದೆ. ವಾಸ್ತವಾಂಶಗಳನ್ನು ವಿವೇಚಿಸಿ ನೋಡುವಲ್ಲಿ, ಅವುಗಳನ್ನು ಅರ್ಥೈಸುವಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಪ್ರಮಾಣೀಕೃತವೂ, ನಿಖರವೂ ಆದ ತೀರ್ಮಾನಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಮೂಲಕ ಈ ಮಾನಸಿಕ ಶಿಸ್ತು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.
- ಸ್ವತಂತ್ರ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದು: ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಧ್ಯಯನ ಚಿಂತನೆ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರವನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತದೆ. ಸ್ವತಂತ್ರ ವ್ಯಕ್ತಿ ಚಿಂತನಾ ಪೂರ್ವಕ ವಿವೇಚನೆಯ ಬಳಿಕವೇ ತನ್ನ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಆತ ಸ್ವತಂತ್ರ ಚಿಂತನೆಯ ಅಭ್ಯಾಸ ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರದ ದೀರ್ಘಾವಧಿ ಉದ್ದೇಶಗಳು ಹೀಗಿವೆ:

- ವಿಷಯದ ಮೂಲಭೂತ ಜ್ಞಾನ ಒದಗಿಸುವುದು.
- ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯ ವೀಕ್ಷಣಾ ಕೌಶಲ್ಯಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದು.
- ವಿಷಯ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಗಳ ನಡುವಣ ಅಂತರ್ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು.
- ಇದರ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಸುವುದು.

ಈ ದೀರ್ಘಾವಧಿ ಉದ್ದೇಶಗಳು ಅವರು ಜೀವಿಸುವ ಒಂದು ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸ್ವೀಕಾರಾರ್ಹ ವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವಂಥ ಜ್ಞಾನದ ವಿಧಗಳನ್ನು, ಕೌಶಲ್ಯಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಅಭಿವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಯುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಒದಗಿಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ.

ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ - 2

ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿ

1. ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರದ ಬೋಧನೆಯ ಯಾವುದಾದರೂ ನಾಲ್ಕು ಗುರಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿಮಾಡಿ.
2. ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಕಾರ ಭೂಗೋಳ ಶಾಸ್ತ್ರ ಬೋಧನೆಯ ಗುರಿಗಳು ಮತ್ತು ಉದ್ದೇಶಗಳು ಏನಾಗಿರಬೇಕು? ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅವು ಈ ಘಟಕದಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿರುವ ಗುರಿ ಮತ್ತು ಉದ್ದೇಶಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗುವವು. ಚರ್ಚಿಸಿ.

2.2.4. ಸಾರಾಂಶಿಸೋಣ

- ಗ್ರೀಕ್ ಪದವಾದ “ಜಿಯೋಗ್ರಾಫಿಯಾ”: ಎಂಬ, “ಭೂಮಿಯ ನಿರೂಪಣೆ” ಎಂಬ ಅರ್ಥವುಳ್ಳ ಪದದಿಂದ ‘ಜಿಯೋಗ್ರಫಿ’ ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗಿದೆ.
- ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರವು ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ನಡುವೆ ಸಂಪರ್ಕ ಕಲ್ಪಿಸುವ ಶಿಸ್ತಾಗಿದ್ದು, ಭೂಮೇಲೆ ವಿಭಿನ್ನ ಸ್ಥಾನೀಯ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.
- ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಎಲ್ಲವೂ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳದಿಂದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಸಂಗತಿಗಳೂ ಬದಲಾಗುವವು ಎಂಬ ವಿಚಾರವು ಬರುವುದು.
- ಬೌದ್ಧಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ, ಮನೋದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ವಿಶಾಲಗೊಳಿಸುವುದು, ಪರಿಸರದೊಂದಿಗೆ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಗುಣ ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಪ್ರಕೃತಿ ಮತ್ತು ಪ್ರವಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಮೂಡಿಸುವುದು,

ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಜ್ಞಾನ ಸಂಪಾದನೆ, ಮಾನವನ ಮೇಲೆ ಭೌಗೋಳಿಕ ಅಂಶಗಳ ಪ್ರಭಾವದ ಜ್ಞಾನ, ನಾಗರಿಕತೆಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಜ್ಞಾನ, ಮಾನಸಿಕ ಶಿಸ್ತನ್ನು ರೂಢಿಸುವುದು- ಇವು ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರದ ಬೋಧನೆಯ ಕೆಲವು ಗುರಿಗಳು ಮತ್ತು ಉದ್ದೇಶಗಳು ಆಗಿವೆ.

- ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರದ ಬೋಧನೆಯ ದೀರ್ಘಕಾಲೀನ ಉದ್ದೇಶಗಳೆಂದರೆ:
  - ✓ ವಿಷಯದ ಮೂಲಭೂತ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕೊಡುವುದು
  - ✓ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಅವಲೋಕನಕದ ಕೌಶಲ್ಯಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದು
  - ✓ ವಿಷಯ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಗಳ ನಡುವೆ ಇರುವ ಅಂತರ್ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು
  - ✓ ಇದರ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಸುವುದು

2.2.5. ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಉತ್ತರಗಳು - 1 ಮತ್ತು 2

ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ - 1

ಉತ್ತರಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಅಧ್ಯಯನ ಸಾಮಗ್ರಿಯ ಭಾಗ 2.2.3.1 ಅನ್ನು ನೋಡಿ

ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ - 2

ಉತ್ತರಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಅಧ್ಯಯನ ಸಾಮಗ್ರಿಯ ಭಾಗ 2.2.3.2 ಅನ್ನು ನೋಡಿ

2.2.6. ಘಟಕಾಂತ್ಯ ಅಭ್ಯಾಸಗಳು

ಈ ಕೆಳಗಿನ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿದಂತೆ ಭೂಗೋಳ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಗುರಿಗಳು ಮತ್ತು ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಿ.

- ಭೂಗೋಳ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆ
- ಪ್ರಸ್ತುತ ಶಿಕ್ಷಣದ ಅಗತ್ಯಗಳು

2.2.7. ಪರಾಮರ್ಶನ ಸೂಚಿ

1. <http://www.preservearticles.com/education/what-are-the-aims-and-objectives-of-teaching-geography-2/18110>
2. <https://www.nationalgeographic.org/encyclopedia/geography/>
3. https://shodhganga.inflibnet.ac.in/bitstream/10603/142170/9/09_chapter%202.pdf
4. <http://www.yourarticlelibrary.com/geography/economic-geography/economic-geography-definition-scope-and-importance/74514>
5. <https://www.slideshare.net/SMT13/meaning-and-nature-of-geography>
6. <https://en.wikipedia.org/wiki/Geography>
7. UNESCO-World Social Science Report (2013)
8. <https://www.geogspace.edu.au/support-units/why-teach-geography/wtg-illustration2.html>
9. <https://www.pbs.org/newshour/education/column-geography-matters-students-now-ever>

ಬ್ಲಾಕ್ 2 : ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನ ಬೋಧನೆಯ ಗುರಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು

ಘಟಕ 3 : ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಬೋಧನೆಯ ಉದ್ದೇಶಗಳು

ಘಟಕದ ರಚನೆ

- 2.3.1. ಕಲಿಕೆಯ ಗುರಿಗಳು
- 2.3.2. ಪೀಠಿಕೆ
- 2.3.3. ಕಲಿಕಾ ಅಂಶಗಳು ಮತ್ತು ಕಲಿಕಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು
- 2.3.4. ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಅರ್ಥ, ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪ್ತಿ
ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ - 1
- 2.3.3.2. ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಬೋಧನೆಯ ಉದ್ದೇಶಗಳು
ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ - 2
- 2.3.4. ಸಾರಾಂಶಿಸೋಣ
- 2.3.5. ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಉತ್ತರಗಳು - 1 ಮತ್ತು 2
- 2.3.6. ಘಟಕಾಂತ್ಯ ಅಭ್ಯಾಸಗಳು
- 2.3.7. ಪರಾಮರ್ಶನ ಸೂಚಿ

2.3.1. ಕಲಿಕಾ ಉದ್ದೇಶಗಳು

ಈ ಘಟಕವನ್ನು ಕಲಿತ ನಂತರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಶಿಕ್ಷಕ ಶಿಕ್ಷಕಿಯರು ಕೆಳಗಿನ ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥರಾಗುವರು;

- ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸುವರು;
- ಶಾಲಾ ಪಠ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಹೊರತರುವರು;
- ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಬೋಧನೆಯ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿ ವಿವರಿಸುವರು; ಮತ್ತು
- ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಕಲಿಕೆಯ ಲಾಭಗಳ ಮೌಲ್ಯವೇನೆಂದು ತಿಳಿಯುವರು.

2.3.2. ಪೀಠಿಕೆ

ಹಿಂದಿನ ಘಟಕಗಳೊಂದರಲ್ಲಿ ನೀವು ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಿ. ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ಶಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಎಂದೂ ಅರಿತಿರುವಿರಿ. ಗರಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಲಾಭ ಅಥವಾ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲೋಸುಗ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು, ಕುಟುಂಬಗಳು, ವ್ಯಾಪಾರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಉದ್ಯಮಗಳು ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರ ಸೀಮಿತ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಕ ಬಳಕೆಗಾಗಿ ಹೇಗೆ ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತವೆ ಎಂಬುದರ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನದ ಒಂದು ಶಾಖೆಯೇ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಎಂದೂ ನೀವು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿರುವಿರಿ. ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಹಾಗೂ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ತಜ್ಞರು ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಒಪ್ಪಿದ್ದಾರೆ. ಇದನ್ನು ಕುರಿತು ಹೆಚ್ಚು ತಿಳಿಯಲು ಈ ಘಟಕದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ವಿವಿಧ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಅರ್ಥವನ್ನು ಹಾಗೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಇದನ್ನು ಬೋಧಿಸುವ ಉದ್ದೇಶಗಳೇನು ಎಂಬುದನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡೋಣ.

2.3.3. ಕಲಿಕಾ ಅಂಶಗಳು ಮತ್ತು ಕಲಿಕಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು

ನಮ್ಮ ದೈನಂದಿನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಖರ್ಚು ಮಾಡಬೇಕು ಎಷ್ಟು ಉಳಿತಾಯ ಮಾಡಬೇಕು, ನಮ್ಮ ಉಳಿತಾಯವನ್ನು ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ವತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ವಿನಿಯೋಗಿಸಬೇಕು, ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ಪಯಣಿಸುವುದೇ ಅಥವಾ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಹೋಗುವುದೇ, ಆರೋಗ್ಯ ವಿಮೆಗೆ ಎಷ್ಟು ಖರ್ಚು ಮಾಡಬೇಕು, ಕೆಲಸ ಬದಲಾಯಿಸಬೇಕೆ, ಮತ್ತೊಂದು ನಗರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ನೆಲೆಸೋಣವೇ, ರಜಾದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗೋಣ- ಹೀಗೆ ನಾವು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಬೇಕಾದ ಅಥವಾ ಯೋಜನೆ, ಹಾಕಬೇಕಾದ ಹಲವು ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಬಂದೊದಗುತ್ತವೆ.

ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಪರಿಚ್ಛಾನವಿಲ್ಲದೆ ಇಂತಹ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ನಾವು ಉತ್ತರಿಸಲಾರೆವು. ಇದೊಂದು ಮೂಲಭೂತ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇದು ನಮಗೆ ಹೇಗೆ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಬೇಕು, ಸಮಾಜದೊಂದಿಗೆ ಹೇಗೆ ವ್ಯವಹರಿಸಬೇಕು ಎಂಬಂತಹ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕಲಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ದೇಶದ ಪ್ರತಿಯೋರ್ವ ಪೌರನು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬದುಕಲು ಹಾಗೂ ಸಹಭಾಗಿಯಾಗಲು ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.

2.3.3.1. ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಅರ್ಥ, ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪ್ತಿ

ಗ್ರೀಕ್ ಭಾಷೆಯ ಎರಡು ಪದಗಳಾದ 'ಎಕೊ' (Eco) ಅರ್ಥಾತ್ 'ಮನೆ' ಹಾಗೂ 'ನೋಮೊಸ್' (Nomos) ಅರ್ಥಾತ್ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ (Accounts) - ಇವುಗಳಿಂದ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಎಂಬ ಕನ್ನಡ ಪದಕ್ಕೆ ಸಂವಾದಿಯಾದ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯ ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್ (Economics) ಎಂಬ ಬಂದಿದೆ. ಕುಟುಂಬದ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರವನ್ನು ಹೇಗೆ ಇಡಬೇಕು ಎಂಬುದರಿಂದ ಮೊದಲೊಂದು ಇಂದಿನ ವಿಸ್ತೃತ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಷಯವಾಗಿ ವಿಕಾಸಗೊಂಡಿದೆ.

ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೇ ಶತಮಾನದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವು ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಬಂದು ನಂತರದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಬಹಳ ವೇಗವಾಗಿ ವಿಕಾಸಗೊಂಡಿತು. ಇವತ್ತಿನ ದಿನ ಒಂದು ಭಾಷೆಗೆ ಇರುವ ಲಕ್ಷಣವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅದು ಹೊಂದಿದೆ. ಭಾಷಾಸಂಬಂಧಿ ಮೂಲಗಳು (Linguistic roots), ವ್ಯಾಕರಣದ ನಿಯಮಗಳು, ಶುದ್ಧ ಮತ್ತು ಅಶುದ್ಧವಾದ ರಚನೆಗಳು ಮತ್ತು ಕಾಲ ಕಳೆದಂತೆ, ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಹೋಗುವ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಶಬ್ದ ಭಂಡಾರ- ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಷಯವು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಪರಿಭಾಷೆಯೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಾ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಅರ್ಥವೇನು ಎಂದು ನಾವೀಗ ತಿಳಿಯೋಣ.

ಆಲ್ಫ್ರೆಡ್ ಮಾರ್ಷಲ್‌ನ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರಮಾಣಿತ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಪರಿಭಾಷೆಯು ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪರ್ಯಾಯ ಉಪಯುಕ್ತತೆಯುಳ್ಳ ದುರ್ಲಭ(ವಿರಳ) ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಹಂಚುವ ಮೂಲಕ ಅಗತ್ಯ ಮತ್ತು ತೃಪ್ತಿಗಳನ್ನು ಸೂರೈಸುವುದಕ್ಕೆ ನಿರ್ದೇಶಿತಗೊಂಡ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ಒಂದು ಶಾಖೆ ಎಂದು ಬಣ್ಣಿಸುತ್ತದೆ.

ಮತ್ತೂ ಮುಂದುವರೆದು ನಾವು ಹೀಗೆ ಹೇಳಬಹುದು:

- ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವು ದುರ್ಲಭತೆ ಮತ್ತು ಆಯ್ಕೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಅಧ್ಯಯನ.
- ಅಸೀಮವಾದ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ಸೀಮಿತ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಮಾಡುವ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುವುದೇ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ.
- ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಆಧಾರಭೂತವಾಗಿರುವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಕ್ಕೆ ವೆಚ್ಚ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಹಕ ಲಾಭಗಳ ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸುವಾಗ ಎದುರಾಗುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ.
- ವಿಶೇಷಜ್ಞತೆಯ ಫಲಸ್ವರೂಪದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಸಂಯೋಜನೆಯನ್ನು ಕುರಿತದ್ದಾಗಿದೆ ಈ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ.

ನಮ್ಮ ಈ ಮೂಲಭೂತ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿ, ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಪರಿಸರ ವಿವಾದಾಂಶಗಳಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸಿದಾಗ ಸಮಾಜದ ಹಿತವನ್ನು ಗರಿಷ್ಠ ಮಿತಿಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯಲು ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ದಕ್ಷ ಹಂಚಿಕೆ ಎಂಬ ಅರ್ಥ ಹೊಮ್ಮುತ್ತದೆ.

ಇತರ ಹಲವು ಪರಿಭಾಷಿಕ ಶಬ್ದಗಳಂತೆ, ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ವಿಭಿನ್ನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳನ್ನು ಮೂರು ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ:

- ಸ್ಮಿತ್‌ನ ಸಂಪತ್ತಿನ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ
- ಮಾರ್ಷಲ್‌ನ ಜನ ಹಿತ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ; ಮತ್ತು
- ರಾಬಿನ್ಸನ್ ಕೊರತೆಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ

ಈ ಮೂರು ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕೊಂಚ ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳೋಣ.

ಸ್ವಿತ್‌ನ ಸಂಪತ್ತಿನ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ:

ಅಡಮ್ ಸ್ವಿತ್ ಹಾಗೂ ಅವನ ಅನುಯಾಯಿಗಳು ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಸಂಪತ್ತಿನ ಉತ್ಪಾದನೆ, ಉಪಭೋಗ ಮತ್ತು ಸಂಚಯನಗಳ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ಕೈಗೊಳ್ಳುವಂಥ ಸಂಪತ್ತಿನ ವಿಜ್ಞಾನ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿದರು.

ಆತ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ವಿನಿಮಯ ಮಾಡುವಾಗ ಮೌಲ್ಯವುಳ್ಳ ಸರಕು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳು ಎಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದ. ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವು ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಸಂಪತ್ತಿನ ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತ್ರವಾಗಿರದೆ ಅದರ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಕುರಿತದ್ದೂ ಆಗಿರಬೇಕು. ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಆರ್ಥಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಪತ್ತಿನ ಉತ್ಪಾದನೆ ಮತ್ತು ಹಂಚಿಕೆ ಆಗುವ ಬಗ್ಗೆಯೇ ಸ್ವಿತ್‌ನು ಹೇಳುವ “ಅಧ್ಯತ್ಮ ಕರ” ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಅಥವಾ “ಮೌಲ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ” (Price System). ಆತ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು “ಸಂಪತ್ತಿನ ವಿಜ್ಞಾನ” ಎಂದು ಪರಿಣಗಣಿಸಿದ.

ಮಾರ್ಷಲ್‌ನ ಜನಹಿತ ವ್ಯಾಖ್ಯೆ

“ಸಾಧಾರಣ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸುತ್ತಾ ಮುಂದೆ ಸಾಗುವ ಹಾಗೂ ಚಿಂತಿಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಅಧ್ಯಯನವೇ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ” ಎಂದು ಮಾರ್ಷಲ್ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವು ಒಂದೆಡೆ ಸಂಪತ್ತಿನ ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ಮಾನವನ ಅಧ್ಯಯನವೂ ಆಗಿದೆ ಎಂದು ವಾದಿಸಿದ.

ಮಾರ್ಷಲ್‌ನ ಸ್ವಂತ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಮಾನವನ ಹಿತಕ್ಕೆ ಒತ್ತು ಕೊಟ್ಟಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ: “ರಾಜನೈತಿಕ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಅಥವಾ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವು ಜೀವನದ ಸಾಮಾನ್ಯ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿನ ಮಾನವತೆಯ ಅಧ್ಯಯನವಾಗಿದೆ. ಯೋಗಕ್ಷೇಮಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಸಾಮಗ್ರಿಯ ಹೊಂದುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಬಳಕೆಗಳಿಗೆ ಅತಿ ನಿಕಟವಾಗಿ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಆಯಾಮ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಇದು ಪರಿಶೀಲಿಸುತ್ತದೆ”.

ಹೀಗೆ “ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವು ಒಂದೆಡೆ ಸಂಪತ್ತಿನ ಅಧ್ಯಯನವಾಗಿದೆ; ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ಬಹುಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮಾನವನ ಅಧ್ಯಯನವಾಗಿದೆ”. ಮಾರ್ಷಲ್‌ನ ಅನುಸಾರ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ತಜ್ಞರು ಚಿಂತಿಸಿದಂತೆ ಸಂಪತ್ತೇ ಗುರಿಯಲ್ಲ; ಒಂದು ಗುರಿಗೆ- ಅಂದರೆ ಮಾನವನ ಹಿತ ಎಂಬ ಗುರಿಗೆ- ಇದು ಒಂದು ಮಾಧ್ಯಮ.

ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ 1970 ರಲ್ಲಿ ನೊಬೆಲ್ ಪಾರಿತೋಷಕವನ್ನು ಗಳಿಸಿದ ಅಮೆರಿಕಾದವನಾದ ಪಾಲ್ ಸ್ಯಾಮ್ಯುಯಲ್‌ಸನ್ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ: “ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವು ಪರ್ಯಾಯ ಉಪಯುಕ್ತತೆಗಳಿರಬಹುದಾದ ವಿರಳ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಹಣದ ಬಳಕೆಯಿಂದ ಅಥವಾ ಅದರ ಬಳಕೆಯಿಲ್ಲದೆ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಮಾಜ ವಿವಿಧ ಸರಕುಗಳನ್ನು (ಉಪಯುಕ್ತ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು) ಒಂದು ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದಿಸಲು ಹಾಗೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಈಗಾಗಲಿ ಅಥವಾ ನಿಕಟ ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಮಾಜದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಜನರಿಗೆ ಮತ್ತು ಗುಂಪುಗಳಿಗೆ ಬಳಕೆಗಾಗಿ ವಿತರಿಸಲು ಹೇಗೆ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತದೆ”.

ರಾಬಿನ್‌ಸನ್ ಕೊರತೆಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ

ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಅಂಗೀಕೃತವಾಗಿರುವ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯನ್ನು 1932 ರಲ್ಲಿ ಲಾರ್ಡ್ ರಾಬಿನ್ಸ್‌ನ್ ಎಂಬಾತ “ಆನ್ ಎಸೆ ಆನ್ ದಿ ನೇಚರ್ ಆಫ್ ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್ ಸೈನ್ಸ್” (ಆರ್ಥಿಕ ವಿಜ್ಞಾನದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕುರಿತ ಒಂದು ಪ್ರಬಂಧ) ಎಂಬ ತನ್ನ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ರಾಬಿನ್ಸ್‌ನ್ ಪ್ರಕಾರ ಸಂಪತ್ತನ್ನಾಗಲೀ, ಮಾನವ ಯೋಗಕ್ಷೇಮವನ್ನಾಗಲೀ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಬಾರದು. ಆತನ ವ್ಯಾಖ್ಯೆ ಕೊರತೆಯ ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ. “ಉದ್ದೇಶಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಬಲ್ಲ ಪರ್ಯಾಯ ಉಪಯುಕ್ತತೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ವಿರಳ ಸಾಧನಗಳ ನಡುವಣ ಸಂಬಂಧದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಮಾನವನ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ವಿಜ್ಞಾನವೇ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ”.

ರಾಬಿನ್ಸ್ ಪ್ರಕಾರ ಸಮಾಜದ ಸರಕು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳಿಗಿರುವ ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಗರಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪೂರೈಕೆ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವ ಹಾಗೆ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಆದಷ್ಟು ದಕ್ಷವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಉಂಟಾಗುವ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದೇ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವಾಗಿದೆ.

ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯಿಂದ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕುರಿತ ಕೆಲವು ನಿರ್ಣಯಗಳು ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದಿವೆ:

ಮಾನವನ ಅಪೇಕ್ಷೆಗಳು ಮಿತಿ ಇಲ್ಲದವು; ಕೋರಿಕೆಗಳು ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತವೆ, ಸುಖಸಾಧನಗಳು (ವಿಲಾಸ ವಸ್ತುಗಳು) ಅಗತ್ಯ ವಸ್ತುಗಳಾಗಿಬಿಡುತ್ತವೆ. ಕೋರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಕೊನೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ಆಹಾರ ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿದ್ದರೆ, ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ಬಂಡವಾಳ ಲಭ್ಯವಿದ್ದರೆ, ಹೇರಳವಾಗಿ ಹಣ ಮತ್ತು ಸಮಯವಿದರೆ- ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವೇ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಪೇಕ್ಷೆಗಳೇ ಇಲ್ಲದೆ ಹೋಗಿದ್ದರೆ ಯಾವ ಬಗೆಯ ಮಾನವ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳೇ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇತಿಹಾಸದ ಪೂರ್ವದ ಜನರಿಗೆ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳಿತ್ತು. ಆಧುನಿಕ ಮಾನವನಿಗೂ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳಿವೆ. ಅಪೇಕ್ಷೆಗಳು ಬದಲಾಗುತ್ತವೆಯಾದೆ ಹಾಗೂ ಅವುಗಳಿಗೆ ಮಿತಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

ಅಪೇಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸುವ ಸಾಧನಗಳೂ ಅಥವಾ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಅವುಗಳಿಗಿರುವ ಬೇಡಿಕೆಗೆ ಹೋಲಿಸಿದಾಗ ವಿರಳವಾಗಿರುವುವು. ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಹೇರಳವಾಗಿದ್ದಿದ್ದರೆ ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳೇ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ವಿರಳತೆ ಅಥವಾ ಕೊರತೆಯೇ ಯಾವುದೇ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಮೂಲಭೂತ ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀಮಂತ ಸಮಾಜಗಳೂ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತವೆ. ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಕೊರತೆ ಹಲವು “ಆಯ್ಕೆ”ಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ.

ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ವಿಷಯವಸ್ತುವನ್ನು ಒಂದು ವಿಶಾಲ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ ಅದನ್ನು ಸಂಪತ್ತು ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಎನ್ನಬಹುದು. ಆರ್ಥಿಕ ಸರಕು, ಮಾನವನ ಅಪೇಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಸಂಪತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟಿ, ಸಂಪತ್ತು ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯ ಮತ್ತು ಬೆಲೆಗಳ ವಿವರಣೆ, ಆದಾಯದ ವಿತರಣೆ ಹಾಗೂ ವಿನಿಮಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕತೆಯೊಂದರ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳು- ಇವೆಲ್ಲದನ್ನೂ ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ಒಂದು ಶಾಖೆಯೇ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ.

ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಸ್ವರೂಪ

ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಒಂದು ವಿಜ್ಞಾನ

ಆರ್ಥಿಕ ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳ ನಡುವಣ ಕಾರ್ಯ ಮತ್ತು ಕಾರಣ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಜ್ಞಾನ ಶಾಖೆಗೆ ವಿಜ್ಞಾನ ಎನ್ನುವರು. ಅಲ್ಲದೆ, ಬೆಲೆ, ಬೇಡಿಕೆ, ಸರಬರಾಜು ಹಾಗೂ ಇನ್ನಿತರ ಆರ್ಥಿಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಗಣಿತ ಸಂಖ್ಯಾಶಾಸ್ತ್ರ ಮುಂತಾದ ವಿವಿಧ ವಿಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು ಏಕೀಭವಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಲು ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ.

- **ಧನಾತ್ಮಕ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ:** ಧನಾತ್ಮಕ ವಿಜ್ಞಾನದ ರೂಪದಲ್ಲಿರುವ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವು ಎರಡು ಚಲಕಗಳ ನಡುವೆ ಇರುವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಯಾವುದೇ ಮೌಲ್ಯನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅರ್ಥಾತ್ ಇದು “ಏನಿದೆ” ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಸಮಸ್ತ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ವಾಸ್ತವಾಂಶಗಳನ್ನು ಕುರಿತದ್ದಾಗಿದೆ.
- **ಪ್ರಮಾಣಕ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ:** ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪ್ರಮಾಣಕ ವಿಜ್ಞಾನದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನೋಡುವುದಾದರೆ ಅದು ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಕೊಡುವಂಥದ್ದು ಎನ್ನಬಹುದು. ಅಂದರೆ, ಇದು “ಏನಾಗಿರಬೇಕು”? ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ತೀರ್ಮಾನ. ಇದು ಆರ್ಥಿಕ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಆ ಗುರಿಗಳನ್ನು ತಲುಪಲು ಬೇಕಾದ ನೀತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತದ್ದಾಗಿದೆ.

ಆದಾಗ್ಯೂ, ಶರೀರಶಾಸ್ತ್ರ ಅಥವಾ ಮನಃಶಾಸ್ತ್ರಗಳಂತಹ ವಿಷಯಗಳು ಮಾಡುವಂತೆ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಮಾನವರ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ನಿಸ್ಸಂಶಯವಾಗಿ ವಿಜ್ಞಾನವೇನೋ ಹೌದು. ಆದರೆ, ಇದು ಭೌತಶಾಸ್ತ್ರ, ರಸಾಯನ ವಿಜ್ಞಾನ, ಜೀವ ವಿಜ್ಞಾನ ಅಥವಾ ಗಣಿತ ವಿಷಯಗಳಂತೆ ಶುದ್ಧ ವಿಜ್ಞಾನವಲ್ಲ.

ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಒಂದು ಕಲೆ:

ಇಚ್ಛಿತ ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆಗಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಬಗೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಕಲೆ ಎನ್ನುವರು. ಉತ್ಪಾದನೆ, ವಿತರಣೆ, ಬಳಕೆ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕತೆಗಳಂತಹ ಸಮಾಜದ ವಿಭಿನ್ನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಜ ಬಗೆಹರಿಸಬಲ್ಲ ಸಾಮಾನ್ಯ ನಿಯಮ ಮತ್ತು ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಬಲ್ಲ ವಿವಿಧ ಶಾಖೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವು ಹೊಂದಿದೆ.

ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವು ನಾವು ಸಮಾಜದ ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಪರಿಹರಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕುರಿತದ್ದಾಗಿದೆ. ವಾಸ್ತವಿಕ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಹೇರಳವಾದ ಆರ್ಥಿಕ ದತ್ತಾಂಶಗಳು ಮತ್ತು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸಂಶೋಧನೆ ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಸಮೃದ್ಧವಾದ ಅವಕಾಶಗಳಿರುವುದರಿಂದ ಸ್ಯಾಮ್ಯುಯಲ್ ಸನ್ ಇದನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ “ಪಟ್ಟ ಮಹಿಷಿ” ಎಂದಿದ್ದಾನೆ.

ಆದ್ದರಿಂದ, ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ವಿಜ್ಞಾನವೆಂದೂ, ಕಲೆಯೆಂದೂ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಇದು ವಿಜ್ಞಾನವಾದರೆ ಅನ್ವಯನದಲ್ಲಿ ಕಲೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವು ನಮ್ಮ ದೈನಂದಿನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಎದುರಿಸುವ ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ಕುರಿತದ್ದಾಗಿದೆ.

ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ತಜ್ಞರು ವಿವಿಧ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವರು. ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಬಹಳ ವಿಶಾಲವಾಗಿದ್ದು ಅದು ಅದರ ವಿಷಯವಸ್ತುವನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಇದರ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸ್ವರೂಪ, ಮೌಲ್ಯ ಸಂಬಂಧಿ ತೀರ್ಮಾನಗಳನ್ನು ಕೊಡುವಿಕೆ ಹಾಗೂ ವಾಸ್ತವಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದು ಇವೇ ಮುಂತಾದ ಇತರ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಹಣದುಬ್ಬರ, ನಿರುದ್ಯೋಗ, ಏಕಸ್ವಾಮ್ಯತೆ, ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ, ಪರಿಸರ ಮಾಲಿನ್ಯ, ಮುಕ್ತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವಿರುದ್ಧ ಕೇಂದ್ರಿತ ಯೋಜನೆ, ಬಡತನ, ಉತ್ಪಾದಕತೆ ಮತ್ತು ಇತರ ಪ್ರಸ್ತುತ ವಿವಾದಾಂಶಗಳು ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ವಿಷಯಗಳು ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವು ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನವಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಇದು ಪರಿಗಣಿಸುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ನಮ್ಮ ಕಾಲದ ಪ್ರಮುಖ ವಿವಾದಾಂಶಗಳೇ ಆಗಿವೆ.

ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಾಧನೆಗಳು ಇದನ್ನು ಒಂದು ಅತ್ಯಂತ ಯಶಸ್ವಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನವನ್ನಾಗಿ ಸ್ಥಿರಗೊಳಿಸಿವೆ. ರಾಷ್ಟ್ರದ ಸಮಾಜದ ವಿಧಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ತರ್ಕ ಮತ್ತು ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ಅನ್ವಯನಗಳು ಮಾಡಿದಷ್ಟು ಪ್ರಭಾವ ಇನ್ನಾವ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನವು ಮಾಡಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಇನ್ನಾವ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನವು ನೊಬೆಲ್ ಪಾರಿತೋಷಕದಿಂದ ಪುರಸ್ಕೃತವಾಗಿಲ್ಲ.

ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೇ ಶತಮಾನದ ಇತಿಹಾಸಕಾರ ಥಾಮಸ್ ಕಾರ್ಲೈಲ್ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ “ನಿರುತ್ಸಾಹದ ವಿಜ್ಞಾನ” ಎಂಬ ಅಡ್ಡಹೆಸರನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಬಹುಶಃ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವು “ನಿರುತ್ಸಾಹದ ವಿಜ್ಞಾನ” ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಗಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಆರ್ಥಿಕ ತಜ್ಞರು ವೆಚ್ಚಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ಇಲ್ಲವೇ ವ್ಯಾಪಾರ ಚಕ್ರದ ಪ್ರತಿ ಹಂತದ ಋಣಾತ್ಮಕ ಮುಖಗಳನ್ನೇ- ಅಂದರೆ, ವಿಕಾಸ ಹಂತದ ಹಣದುಬ್ಬರ ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕ ಜಡತೆಯ ಸಮಯದ ನಿರುದ್ಯೋಗ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿರಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ಎನ್ನಬಹುದು. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಬಹಳ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಆಶಾವಾದದಿಂದ ಕೂಡಿದ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ.

ಇಂದು ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಸ್ಥೂಲ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಎಂಬ ಎರಡು ಮುಖ್ಯ ಗುಂಪುಗಳಡಿಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

- **ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ:** ಓರ್ವ ಗ್ರಾಹಕ, ಒಂದು ಕುಟುಂಬ, ಒಂದು ಸಂಸ್ಥೆ, ಒಂದು ಉದ್ಯಮ ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನದ ವಸ್ತುವಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಶಾಖೆಗೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಎನ್ನುವರು. ಇದು ಸೀಮಿತ ಸ್ವರೂಪದ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಹಂಚಿಕೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಆರ್ಥಿಕ ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳು ಯಾವ ರೀತಿ ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವರು ಎಂಬುದನ್ನು ಕುರಿತು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಶಾಖೆ ಗ್ರಾಹಕರ ವರ್ತನೆ, ಉತ್ಪನ್ನದ ಬೆಲೆ ನಿರ್ಧಾರ, ಸಂಸ್ಥೆಯ ವರ್ತನೆ, ಅಂಶ ಬೆಲೆ ನಿರ್ಧಾರ (ಫ್ಯಾಕ್ಟರ್ ಪ್ರೈಸಿಂಗ್) ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತದೆ.
- **ಸ್ಥೂಲ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ:** ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಘಟಕಗಳಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಇಡೀ ಆರ್ಥಿಕತೆಯನ್ನೇ - ಅಂದರೆ, ಹುಟ್ಟುವಳಿಯ ಮಟ್ಟ, ಒಟ್ಟಾರೆ ಹೂಡಿಕೆ, ಒಟ್ಟಾರೆ ಉಳಿತಾಯ, ಒಟ್ಟು ಉಪಭೋಗ ಇತ್ಯಾದಿ- ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಶಾಖೆಯೇ ಸ್ಥೂಲ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ. ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ಇದು ಸಮಷ್ಟಿಯ ಮತ್ತು ಸರಾಸರಿಯ ಅಧ್ಯಯನವಾಗಿದೆ. ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಗ್ರಾಹಕರು, ಕುಟುಂಬಗಳು ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರಗಳು ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಆರ್ಥಿಕ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಇಡಿಯಾಗಿ ಅದು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆದಾಯ, ಸಾಮಾನ್ಯ ಬೆಲೆಯ ಮಟ್ಟ, ರಾಷ್ಟ್ರವೊಂದರ ಆಮದು- ರಫ್ತುಗಳ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಹಾಗೂ ಸಲುವಳಿಯ ಶೇಷ (ಪರರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಂದ ಸಲ್ಲಬೇಕಾಗಿದ್ದಕ್ಕೂ, ಪರರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕಾದದ್ದಕ್ಕೂ ಇರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸ), ಉದ್ಯೋಗದ ಮಟ್ಟ, ಉಳಿತಾಯ ಮತ್ತು ಹೂಡಿಕೆಯ ಮಟ್ಟ.

ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಸ್ಥೂಲ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಮೂಲಭೂತ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿರುವುದು ಅಧ್ಯಯನದ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ. ಅಲ್ಲದೆ, ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ, ಬೆಲೆ ನಿರ್ಧಾರಣೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸ್ಥೂಲ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಇಡೀ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಆದಾಯವೇನೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಲು ಒತ್ತು ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಸ್ಥೂಲ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಪೂರಕವಾಗಿವೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಇವೆರಡೂ ಇಡೀ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಗರಿಷ್ಠ ಹಿತವನ್ನು ಗುರಿಯಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿವೆ.

ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ನಿಲುವಿನಿಂದ, ಗುರಿಯನ್ನು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಸಂಭವನೀಯ ವಿರಳ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಹಂಚಿಕೆಯ ಮೂಲಕ ತಲುಪಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ವಿಪರೀತವಾಗಿ ಸ್ಥೂಲ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಈ ಗುರಿಯನ್ನು ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಬಳಕೆಯ ಮೂಲಕ ಸಾಧಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ.

ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ - 1

ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿ.

1. ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯನ್ನು ನೀಡುವಾಗ ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಡುವ ವಿವಿಧ ಅಂಶಗಳಾವುವು?
2. ಸ್ಥೂಲ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಎಂದರೇನು?
3. ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಎಂದರೇನು? ಇದು ಸ್ಥೂಲ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಹೇಗೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ?

2.3.3.2. ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಬೋಧನೆಯ ಉದ್ದೇಶಗಳು

ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಬೋಧನೆ ಮತ್ತು ಕಲಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಬೋಧನೆಯ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಆ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ವಿಶಾಲವಾಗಿ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಎರಡು ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳು

ಇದರಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಳಗಿನವುಗಳು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ

- ಜ್ಞಾನಕ್ಷೇತ್ರ
- ಮಾನಸಿಕ ದಿಗಂತದಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿಯ ಒಂದು ಕ್ಷೇತ್ರ
- ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಕ್ಷೇತ್ರ
- ಪರಸ್ಪರ ಸಹಕಾರದ ಒಂದು ಕ್ಷೇತ್ರ
- ಪೌರತ್ವದ ಒಂದು ಕ್ಷೇತ್ರ

ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳು

ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಳಗಿನವುಗಳು ಸೇರಿಕೊಂಡಿವೆ

- ಕುಟುಂಬ ನಿರ್ವಹಣೆ
- ವ್ಯಾಪಾರ ನಿರ್ವಹಣೆ
- ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳು
- ಸಮಾಜದ ಸುಧಾರಣೆ
- ಶ್ರಮಿಕರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಪರಿಹಾರ
- ರಾಜನೈತಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ
- ಹಿಂದುಳಿದ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಪರಿಹಾರೋಪಾಯಗಳು
- ಆರ್ಥಿಕ ನೀತಿಯನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯನ್ನಾಗಿಸುವುದು

“ಟೀಚಿಂಗ್ ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ: ಎ ಟೀಚರ್ಸ್ ಹ್ಯಾಂಡ್‌ಬುಕ್” (ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಬೋಧನೆ: ಶಿಕ್ಷಕರ ಒಂದು ಕೈಪಿಡಿ) ಎಂಬ ಎಂ.ವಿ. ಶ್ರೀನಿವಾಸನ್ ಅವರಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, ಎನ್.ಸಿ.ಇ.ಆರ್.ಟಿ. ಸಂಸ್ಥೆಯಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಕಲಿಕೆಯ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆ ಮೂರು ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ,

- ವೈಯಕ್ತಿಕ ತೃಪ್ತಿ
- ಸಾಮಾಜಿಕ ಲಾಭಗಳು
- ಒಂದು ಬೌದ್ಧಿಕ ಅನ್ವೇಷಣೆ

ವೈಯಕ್ತಿಕ ತೃಪ್ತಿ: ಒಂದು ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುವ ಬಹಳಷ್ಟು ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿರುವುವು.ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯನಾಗಿ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯು ತನ್ನ ಪೋಷಕರು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದನ್ನು, ತಮ್ಮ ಕೂಲಿ ಅಥವಾ ವೇತನಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದನ್ನು, ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಸರಕು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು, ತಮ್ಮ ಸಂಪಾದನೆಯ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನು ಉಳಿಸಿ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ನಲ್ಲಿ , ಚೆಕ್ ಫಂಡ್‌ನಲ್ಲಿ (ವೈಯಕ್ತಿಕ ಉಳಿತಾಯ)ಜಮಾ ಮಾಡುವುದನ್ನು, ಭೂಮಿ, ಷೇರು ಮತ್ತು ಬಾಂಡ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಹೂಡುವುದನ್ನು, ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗೆ ಸಾಲ ಪಡೆಯುವುದನ್ನು,ಆದಾಯ ತೆರಿಗೆ ಕೊಡುವುದನ್ನು, ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ವಾಸ್ತವಿಕ ಜೀವನದ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಲಿಯುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಲಭಿಸುವ ಅನುಕೂಲತೆಯಾಗಿದೆ. ತಮ್ಮ ಸುತ್ತಲ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಜರುಗುತ್ತಿರುವ, ವಿವಿಧ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗಿಂತ ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ಸಾಮಾಜಿಕ ಲಾಭ: ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಮತ್ತು ಒಳ್ಳೆಯ ಪೌರತ್ವಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಮ್ಮ ಅರಿವನ್ನು ವಿಸ್ತಾರಗೊಳಿಸುವುದಲ್ಲದೆ, ಅವುಗಳ ಮೌಲ್ಯ ವರ್ಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಬಾರ್ಬರ ವೂಟನ್ ಹೇಳುವಂತೆ “ಆತ/ಆಕೆ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆಯುವವರೆಗೆ ಒಂದು ದೇಶದ ನಾಗರಿಕ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ”. ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರವು ಎದುರಿಸುವ ವಿವಿಧ ವಿವಾದಾಂಶಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕಲಿಯಲು ಅವಕಾಶ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾದ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪಠ್ಯಕ್ರಮ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಆರ್ಥಿಕ ವಿವಾದಾಂಶಗಳನ್ನು ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಹಾಗೂ ಹಲವಾರು ವರ್ಷಗಳು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ನಿಯಮಗಳ ನೆಲೆಗಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಲಹೆ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ನೆರವಾಗುತ್ತವೆ.

ಬೌದ್ಧಿಕ ಅನ್ವೇಷಣೆ: ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಕಲಿಕೆ ಒಂದು ರೋಮಾಂಚಕಾರಿ ಬೌದ್ಧಿಕ ಸಾಹಸವಾಗಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಭಾರತೀಯ ಆರ್ಥಿಕತೆ ನೂರಾರು ಸಹಸ್ರಾರು ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಖಾಸಗಿ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯಗಳ ಹಲವಾರು ಸಂಘಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಭಾರತದ ಮೂಲಭೂತ ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಪರಿಹಾರೋಪಾಯಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯುವುದರಲ್ಲಿ ನಿರತವಾಗಿವೆ. ಭಾರತದ ಆರ್ಥಿಕತೆಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವಾಗ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಆರ್ಥಿಕ ತಜ್ಞರು ಹೊಂದಿರಲೇ ಬೇಕಾದ ವಿವಿಧ ಕುಶಲತೆಗಳನ್ನು ಕಲಿತು ಅವುಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಭಾರತದ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಹಲವು ಆಯಾಮಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭುತ್ವ ಪಡೆದಾಗ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ರೋಮಾಂಚಕಾರಿ ಅನುಭವವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಲಿಪ್ಪೆ ಎಂಬಾತ “ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಕಲಿಯುವಿಕೆ ಒಂದು ನಿಜವಾದ ಸಾಹಸ” ಎಂದಿದ್ದಾನೆ. ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಕಲಿಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ಪ್ರಪಂಚದ ಬಗೆಗಿನ ಅವರ ಅರಿವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ. ಇತರ ಯಾವುದೇ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಷಯದ ಹಾಗೆಯೇ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತವಾಂಶಗಳ ನಡುವೆ ನಿರಂತರ ಪಾರಸ್ಪರಿಕ ಪ್ರಭಾವವಿರುವುದು ಹಾಗೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಂತೆ ಚಿಂತಿಸಲು ಕಲಿಯುವರು.

ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಾಲಾ ಬೋಧನೆಯ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಕುರಿತಾದ ಹಲವು ಚರ್ಚೆಗಳು ವ್ಯಕ್ತಿಯೋರ್ವನ ಪ್ರಸ್ತುತದ ಮತ್ತು ಭವಿಷ್ಯದ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಆರ್ಥಿಕ ದಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಉದ್ದೇಶವೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿ ಅದಕ್ಕೆ ಒತ್ತು ನೀಡಿವೆ. ಇದನ್ನು ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಬೋಧನೆ ಮತ್ತು ಕಲಿಕೆಗಳ ಮೂಲಕ ಸಾಧಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಹೊರ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಬೋಧನೆಯ ಗುರಿಗಳು ಮತ್ತು ಉದ್ದೇಶಗಳ ಬಗೆಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನವಾದ, ಆದರೆ ಅತಿವ್ಯಾಪನೆಯುಳ್ಳ (ಓವರ್ ಲ್ಯಾಪಿಂಗ್) ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ:

ಬಿನ್ನಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಬಿನ್ನಿಂಗ್ ಎಂಬವರುಗಳು ತಮ್ಮ ಗ್ರಂಥವಾದ “ಟೀಚಿಂಗ್ ಆಫ್ ಸೋಷಿಯಲ್ ಸ್ಟಡೀಸ್ ಇನ್ ದಿ ಸೆಕೆಂಡರಿ ಸ್ಕೂಲ್ಸ್” (ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಧ್ಯಯನ ಬೋಧನೆ) ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಹೀಗೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ: “ ಹೊಸ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಗುರಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ಪೌರತ್ವದಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ನೀಡುವುದು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯ ತನ್ನ ಪರಿಸರದ ಈ ಹಂತಕ್ಕೆ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯಿಂದ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳಲು ಹಾಗೂ ಉದ್ಭವವಾಗುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಅರಿವಿನಿಂದ ಒಡಗೂಡಿದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಪರಿಹರಿಸಲು ಸಮರ್ಥನಾಗುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆತನಿಗೆ ನಮ್ಮ ಆರ್ಥಿಕ ಜೀವನದ ಆಧಾರಭೂತ ನಿಯಮಗಳ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ತಿಳುವಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವುದಕ್ಕೆ ನೆರವಾಗುವುದೇ ಆಗಿದೆ. ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಸ್ಯೆ ಮತ್ತು ನಿಯಮಗಳ ಅಧ್ಯಯನ, ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಬಂಧದ ತಿಳಿವು ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ವರೂಪದ ಗ್ರಹಿಕೆ- ಇವುಗಳು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ಪೌರತ್ವದಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವ ಗುರಿಗಳನ್ನು ತಲುಪಲು ರೂಪಿಸಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಆಧಾರವನ್ನು ಒದಗಿಸುವಂತಿರಬೇಕು. . . .”

ಎಂ.ಎಚ್. ಸಿದ್ದಿಕಿ “ಟೀಚಿಂಗ್ ಆಫ್ ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್” (ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಬೋಧನೆ) ಎಂಬ ತಮ್ಮ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಬೋಧನೆಯ ಗುರಿ ಮತ್ತು ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಲಿಖಿತ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥರನ್ನಾಗಿಸಬೇಕು.

- ಆಂಗ್ಲರ ಆಡಳಿತದಿಂದ ಭಾರತೀಯ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಮೇಲೆ ಆದ ಪ್ರಭಾವ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಗಳು.
- ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತವಾಗಿರುವ ವಿವಿಧ ಪಾರಿಭಾಷಿಕ ಶಬ್ದಗಳ ಮತ್ತು ಪದಗುಚ್ಛಗಳ ಜ್ಞಾನ ಸಂಪಾದನೆ.
- ಜನಸಂಖ್ಯಾಸ್ಫೋಟದ ಕಾರಣಗಳು, ಪರಿಣಾಮಗಳು ಮತ್ತು ಪರಿಹಾರೋಪಾಯದ ಕ್ರಮಗಳು.
- ಖಾಸಗಿ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯಗಳಂಥ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ.
- ವಿವಿಧ ವಲಯಗಳ ಮಹತ್ವ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಉತ್ಪಾದಕತೆ, ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದಕತೆಯ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆ ಇತ್ಯಾದಿ.
- ಬಡತನ, ನಿರುದ್ಯೋಗ, ಹಣದುಬ್ಬರ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಾರಣಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವ ಕ್ರಮಗಳು.
- ಗ್ರಾಹಕರ ಹಕ್ಕುಗಳು ಮತ್ತು ಶೋಷಣೆ.
- ನೀರಾವರಿ, ಸಾರಿಗೆ, ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ, ಸಂಪರ್ಕ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ಭಾರತೀಯ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು.
- ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ಕೃಷಿಯ ಕೊಡುಗೆ.
- ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವರ್ಗದ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು.
- ಭಾರತೀಯ ಆರ್ಥಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ವಿದೇಶಿ ವ್ಯಾಪಾರದ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆ ಹಾಗೂ ಅದರ ಪ್ರಮಾಣ ಮತ್ತು ಘಟಕಗಳು.
- ರಾಷ್ಟ್ರದ ಆರ್ಥಿಕ ವಿಕಾಸದಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕ ಸರ್ಕಾರದ ಪಾತ್ರ.
- ಭಾರತೀಯ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಸಂಖ್ಯಾಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ.
- ರಾಷ್ಟ್ರದ ಸಮಷ್ಟಿ ರೂಪದ ಸಂರಚನಾತ್ಮಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದು.

ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಬೋಧನೆಯ ಮತ್ತೊಂದು ಗುರಿ ಮತ್ತು ಉದ್ದೇಶಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ಹೀಗಿದೆ:

- ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸಮಕಾಲೀನ ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ನಿವಾರಣೆಗೆ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಲು ಸಮರ್ಥರನ್ನಾಗಿಸುವುದು.
- ಆರ್ಥಿಕ ಪುನರ್ರಚನೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ನಿಯೋಜಿತ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಬೇಕೆಂಬ ಉತ್ಕಟೇಚ್ಛೆ (ಹಂಬಲ)ಯನ್ನು ಪೋಷಿಸುವುದು.
- ಆರ್ಥಿಕ ವಿಕಾಸವು ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ಒತ್ತಡ ಮತ್ತು ಆತಂಕಗಳನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸಲು ಅವರನ್ನು ತಯಾರು ಮಾಡುವುದು.
- ವಿಶ್ವ ಆರ್ಥಿಕತೆಯನ್ನು ವಿಭಜಿಸಲು ಆಧಾರವಾದ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಪರಿಚಯಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಕೆಲವು ದೇಶಗಳು ಬಡ ದೇಶಗಳಾದರೆ ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ಶ್ರೀಮಂತ ದೇಶಗಳಾಗಿರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು.
- ದೇಶದ ಭೌತಿಕ ಮತ್ತು ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಅವುಗಳ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಅರಿಯಲು ಅವರನ್ನು ಸಮರ್ಥರನ್ನಾಗಿಸುವುದು.
- ವಿಕಾಸವು ಪರಿಸರದ ಮೇಲೆ ಮಾಡುವ ಪರಿಣಾಮದ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಅವರ ತಿಳಿವನ್ನು ಹಾಗೂ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಗಾಢವಾಗಿಸುವುದು.

- ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ವಿವೇಚನಾಯುಕ್ತ ಬಳಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅನುಕೂಲಕರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದು.
- ಭಾರತೀಯ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ವಿವಿಧ ವಲಯಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಿವೆ ಎಂದೂ, ಅವು ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಯೋಜಿತ ಮತ್ತು ಸಂಯೋಜಿತ ಪ್ರಯತ್ನಗಳ ಮೂಲಕ ವಿಕಾಸ ಹೊಂದಬೇಕು ಎಂದೂ ಅವರಿಗೆ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವರಿಗೆ ನೆರವಾಗುವುದು.
- ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಆಧಾರಭೂತ ಪಾರಿಭಾಷಿಕ ಶಬ್ದಗಳ ಬಗೆಗೆ ಮತ್ತು ಮೂಲಭೂತ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳ ಬಗೆಗೆ ಅವರಿಗೆ ಪರಿಚಯಿಸುವುದು.
- ಸರಳ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳ ರೂಪದ ದತ್ತಾಂಶಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಕುಶಲತೆಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದರಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಸಮರ್ಥರನ್ನಾಗಿಸುವುದು.

ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಬೋಧನೆಯ ಉದ್ದೇಶಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯು ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಬೋಧನೆ ದೇಶದಲ್ಲಿನ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಆ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡ ಅಥವಾ ಮುಂದೆ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲೆಂಬ, ಅವಶ್ಯ ಬಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ಸಂಖ್ಯಾಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯಿಂದ ಅರ್ಥೈಸುವಿಕೆಯ ಮೂಲಕ ಗ್ರಹಿಸಲೆಂಬ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದೆ ಎಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಇಂದು ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವು ಸ್ಥೂಲ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ-ಎರಡು ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಡಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲ್ಪಡುತ್ತದೆ ಎಂದು ಈ ಹಿಂದೆ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡೆವು. ಸ್ಥೂಲ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಬೋಧನೆಯ ಉದ್ದೇಶಗಳು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಬೋಧನೆಯ ಉದ್ದೇಶಗಳೇ ಆಗಿದ್ದು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನವಾಗಿವೆ. ಸ್ಥೂಲ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಕೆಲವೇ ಮಂದಿಯಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ನಿರ್ಧಾರಗಳ ಪರಿಣಾಮಗಳಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಜನಸಮೂಹದಿಂದ ಕೈಗೊಂಡ ನಿರ್ಧಾರಗಳ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಹಣದುಬ್ಬರ, ನಿರುದ್ಯೋಗ ಮತ್ತು ವಿನಿಮಯ ದರಗಳು- ಇವೆಲ್ಲವೂ ಸ್ಥೂಲ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಭಾಗಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ನಿರ್ಧಾರಗಳಿಂದಾಗುವ ಮಿಶ್ರಿತ ಪರಿಣಾಮಗಳ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಸ್ಥೂಲ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಬೋಧನೆಯ ಗುರಿ ತಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತಿರುವ ಶಕ್ತಿಗಳು ಎಲ್ಲಿಂದ ಬರುತ್ತಿವೆ ಎಂದು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡುವುದೇ ಆಗಿದೆ. ಸ್ಥೂಲ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ತಿಳಿದವನೊಬ್ಬನಿಗೆ ಶಕ್ತಿಯುತ ಹಣ (ರೂಪಾಯಿ, ಡಾಲರ್, ರೂಬೆಲ್ ಇತ್ಯಾದಿ) ರಫ್ತನ್ನು ಹೇಗೆ ಪ್ರಭಾವಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅಂತಹ ಹಣವನ್ನು ಇಷ್ಟು ಶಕ್ತಿಯುತವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ಕಾರಣವಾದರೂ ಏನು ಎಂದು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ - 2

ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿ.

1. ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿ.
2. ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿ.
3. ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಧ್ಯಯನದ ಮಹತ್ವವೇನು?
4. ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಬೋಧನೆಯ ಯಾವುದಾದರೂ ನಾಲ್ಕು ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿಮಾಡಿ.

2.3.4. ಸಾರಂಶಿಸೋಣ

- ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಧ್ಯಯನ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮುಖ್ಯ ಮತ್ತು ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗವಾಗಿದೆ.
- ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದ್ದಾರೆ.

- ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್ ಎಂದರೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ ಗೃಹ ಲೆಖ್ಯಾಚಾರ. ಆದರೆ, ಇಂದು, ವಿಶೇಷವಾಗಿ 20 ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ನಂತರದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತೃತ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ವಿಷಯವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದೆ.
- ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಎಂದರೆ ಕೊರತೆ ಮತ್ತು ಆಯ್ಕೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಅಧ್ಯಯನ.
- ಮಿತಿಯಿಲ್ಲದ ಅಪೇಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಮಿತಿಯಿರುವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವು ಕಂಡುಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ.
- ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವು ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸುವಾಗ ಎದುರಾಗುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಆಧಾರಭೂತ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ವೆಚ್ಚ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಹಕರ ಲಾಭಗಳ ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ.
- ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವೆಂದರೆ ವಿಶೇಷಜ್ಞತೆಯಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಸಂಯೋಜನೆಯನ್ನು ಕುರಿತದ್ದಾಗಿದೆ.
- ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು ಸೇರಿಕೊಂಡಿವೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ, ಸಂಪತ್ತು, ಹಿತ ಮತ್ತು ಕೊರತೆಯ ನಿರ್ವಹಣೆ.
- ಇಂದು ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಸ್ಥೂಲ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಎಂಬ ಎರಡು ಗುಂಪಿನಡಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.
- ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಅಂದರೆ ಓರ್ವ ಗ್ರಾಹಕ, ಒಂದು ಕುಟುಂಬ, ಒಂದು ಸಂಸ್ಥೆ, ಒಂದು ಉದ್ಯಮ ಇತ್ಯಾದಿ.
- ಸ್ಥೂಲ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಘಟಕಗಳಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಇಡೀ ಆರ್ಥಿಕತೆಯನ್ನೇ ಅಂದರೆ, ಹುಟ್ಟುವಳಿಯ ಮಟ್ಟ, ಒಟ್ಟು ಹೂಡಿಕೆ, ಒಟ್ಟು ಉಳಿತಾಯ, ಒಟ್ಟು ಉಪಭೋಗ ಇತ್ಯಾದಿ.
- ದೇಶದ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಕೈಗೊಂಡಿರುವ ಅಥವಾ ಮುಂದೆ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುವ ಕ್ರಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡುವುದೇ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಬೋಧನೆಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.

2.3.5. ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಉತ್ತರಗಳು - 1 ಮತ್ತು 2

ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ - 1

ಉತ್ತರಗಳಿಗಾಗಿ ಈ ಘಟಕದ 2.3.3ನೇ ಭಾಗವನ್ನು ನೋಡಿ.

ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ - 2

ಉತ್ತರಗಳಿಗಾಗಿ ಈ ಘಟಕದ 2.3.3.2ನೇ ಭಾಗವನ್ನು ನೋಡಿ.

2.3.6. ಘಟಕಾಂತ್ಯ ಅಭ್ಯಾಸಗಳು

1. ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪ್ತಿಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿ.
2. ನಿಮ್ಮ ಅನುಭವದಂತೆ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಬೋಧನೆಯ ಉದ್ದೇಶ ಏನಾಗಿರಬೇಕು? ನಿಮ್ಮ ವೃತ್ತಿ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಆ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಾಧಿಸಿರುವಿರಿ? ಆ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿರುವುದಕ್ಕೆ ಯಾವ ಯಾವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ನಿಮಗೆ ಎದುರಾದವು?

2.3.7. ಪರಾಮರ್ಶನ ಸೂಚಿ

1. https://books.google.co.in/books?id=zA5h-Mv2Ru4C&pg=PR7&lpg=PR7&dq=ncert+on+the+aims+and+objectives+of+teaching+economics&source=bl&ots=AHH1IYOcau&sig=ACfU3U29NQ2AWpoBzdFfclMXtPnkN79MHg&hl=kn&sa=X&ved=2ahUKEwi6_auLkYv_oAhWWyjjGHWS5BVAQ6AEwGHoECAoQAQ#v=onepage&q=ncert%20on%20the%20aims%20and%20objectives%20of%20teaching%20economics&f=false
2. <https://brainly.in/question/1983345>
3. http://www.ncert.nic.in/departments/nie/dess/publication/prin_material/Teaching_Economics_in_India.pdf
4. <http://egyankosh.ac.in/bitstream/123456789/46727/1/Unit-9.pdf>
5. http://epathshala.nic.in/wp-content/doc/NCF/Pdf/social_sciencel.pdf
6. Teaching of Economics by M H Siddiqui. New Delhi, APH Pub, 2008
7. <https://www.theclassroom.com/objectives-teaching-economics-7574825.html>
8. <https://businessjargons.com/economics.html>

ಬ್ಲಾಕ್ 2 : ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನ ಬೋಧನೆಯ ಗುರಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು

ಘಟಕ 4 : ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಬೋಧನೆಯ ಉದ್ದೇಶಗಳು

ಘಟಕದ ರಚನೆ

- 2.4.1. ಕಲಿಕಾ ಉದ್ದೇಶಗಳು
- 2.4.2. ಪೀಠಿಕೆ
- 2.4.3. ಕಲಿಕಾ ಅಂಶಗಳು ಮತ್ತು ಕಲಿಕಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು
- 2.4.4.1. ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಅರ್ಥ, ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪ್ತಿ
ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ - 1
- 2.4.4.2. ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಬೋಧನೆಯ ಗುರಿಗಳು ಮತ್ತು ಉದ್ದೇಶಗಳು
ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ - 2
- 2.4.4. ಸಾರಾಂಶಿಸೋಣ
- 2.4.5. ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಉತ್ತರಗಳು - 1 ಮತ್ತು 2
- 2.4.6. ಘಟಕಾಂತ್ಯ ಅಭ್ಯಾಸಗಳು
- 2.4.7. ಪರಾಮರ್ಶನ ಸೂಚಿ

2.4.1. ಕಲಿಕಾ ಉದ್ದೇಶಗಳು

ಈ ಘಟಕವನ್ನು ಕಲಿತ ನಂತರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಶಿಕ್ಷಕ ಶಿಕ್ಷಕಿಯರು ಕೆಳಗಿನ ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥರಾಗುವರು;

- ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ;
- ಶಾಲಾ ಪಠ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುತ್ತಾರೆ;
- ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಬೋಧನೆಯ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿ ಅವುಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ; ಮತ್ತು
- ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಕಲಿಕೆಯ ಲಾಭಗಳ ಮೌಲ್ಯವೇನೆಂದು ಮನಗಾಣುತ್ತಾರೆ;

2.4.2. ಪೀಠಿಕೆ

ಈ ಬ್ಲಾಕ್‌ನಲ್ಲಿ ನಾವು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ ಎರಡು ಘಟಕಗಳಲ್ಲಿ, ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಬೋಧನೆಯ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಿದೆವು. ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಭೂಗೋಳ ಬೋಧನೆಯ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ, ಆ ವಿಷಯಗಳ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡೆವು. ಅದೇ ರೀತಿ, ನಾವು ಮತ್ತೊಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯ ಶಾಖೆಯಾದ ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸೋಣ. ನಾವೀಗ ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಬೋಧನೆಯ ಗುರಿ ಮತ್ತು ಉದ್ದೇಶಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಯೋಣ. ಈ ಹಿಂದಿನಂತೆ ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪ್ತಿಗಳ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡೋಣ.

2.4.3. ಕಲಿಕಾ ಅಂಶಗಳು ಮತ್ತು ಕಲಿಕಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು

2.4.3.1. ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಅರ್ಥ, ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪ್ತಿ

ರಾಜ್ಯ, ರಾಜನೀತಿ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನದ ಒಂದು ಶಾಖೆಗೆ ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಎನ್ನುವರು. ರಾಜನೈತಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ, ರಾಜನೀತಿಗೆ ಅವುಗಳ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಅನ್ವಯನ ಮತ್ತು ರಾಜನೈತಿಕ ವರ್ತನೆಯ ಪರೀಕ್ಷಣೆ- ಇವುಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸಿದ್ಧ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಯಾದ ಅರಿಸ್ಟಾಟಲ್ ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ನಾಗರಿಕ ಸರ್ಕಾರದ ಅಧ್ಯಯನ ಎಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದ. ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಒಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನವಾಗಿದ್ದು, ನಿರ್ಧಾರ ಕೈಗೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರದ ಹಂಚಿಕೆ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರದ ವರ್ಗಾವಣೆ, ಸರ್ಕಾರಗಳು ಮತ್ತು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ

ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಆಡಳಿತದ ಪಾತ್ರ ಮತ್ತು ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ಹಾಗೂ ರಾಜನೈತಿಕ ವರ್ತನೆ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನೀತಿಗಳು- ಇವುಗಳನ್ನು ಕುರಿತದ್ದಾಗಿದೆ. ಇವು ಆಡಳಿತದ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಮತ್ತು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ನೀತಿಗಳ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಹಲವು ಅಂಶಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಅಳೆಯುತ್ತವೆ. ಸ್ಥಿರತೆ, ನ್ಯಾಯ, ಭೌತಿಕ ಸಂಪತ್ತು, ಶಾಂತಿ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಆ ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಕೆಲವು ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ರಾಜನೀತಿಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ ಧನಾತ್ಮಕ (ಸಂಗತಿಗಳು ಹೇಗೆ ಇರಬೇಕು ಎಂಬುದರ ಬದಲು ಅವು ಹೇಗೆ ಇವೆಯೋ ಹಾಗೆ ವಿವರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ) ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಮುಂದಿಡುತ್ತಾರೆ. ನಾಗರಿಕ ಸರ್ಕಾರದ ಮತ್ತು ರಾಜನೈತಿಕ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಕಾರ್ಯವೈಖರಿಯ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಅಧ್ಯಯನವೇ ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ. ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ವಿಸ್ತೃತವಾದ ವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ಒತ್ತು ನೀಡುವ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ನಡೆಯುವಂತೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸುವ ಮತ್ತು ಒಪ್ಪಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಸರಿಯಾದ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರವು ಜಾಗತಿಕ ರಾಜನೈತಿಕ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನವನ್ನು ಕುರಿತ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನದ ಒಂದು ಶಾಖೆಯಾಗಿದ್ದು, ಆ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಜಾಗತಿಕ ರಾಜನೈತಿಕ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಇತರ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ಇನ್ನಿತರ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಾಮರಸ್ಯದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

‘ರಾಜನೀತಿ’ ಅಥವಾ ‘ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ’ ಈ ಎರಡು ಪದಗಳನ್ನು ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಪರ್ಯಾಯ ಪದಗಳಾಗಿ ಬಳಸುವುದುಂಟು. ಇದಕ್ಕೆ ಸಂವಾದಿಯಾದ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನ ‘ಪಾಲಿಟಿಕ್ಸ್’ ಎಂಬ ಪದ ‘ಪೊಲಿಸ್’ ಎಂಬ ಪದದಿಂದ ಬಂದಿದೆ. ಪೊಲಿಸ್ ಎಂದರೆ ನಗರ-ರಾಜ್ಯ (ಸಿಟಿ ಸ್ಟೇಟ್). ಇವೆರಡು ಪದಗಳ ನಡುವೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದ್ದರೂ ಆ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಉಪೇಕ್ಷಣೀಯ. ಪುರಾತನ ಗ್ರೀಸ್‌ನಲ್ಲಿ, ಪೊಲಿಸ್ ಅಥವಾ ನಗರ-ರಾಜ್ಯ ಎಂಬುದು ಬಹಳ ಜನಪ್ರಿಯವಾದ ಹಾಗೂ ರಾಜನೈತಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಒಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ರೂಪವಾಗಿತ್ತು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪೊಲಿಸ್ ಅಥವಾ ನಗರ-ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ಸರ್ಕಾರ, ಆಡಳಿತ, ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಇದ್ದವು. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಆಯಾ ಪೊಲಿಸ್ ಅಥವಾ ನಗರ-ರಾಜ್ಯಗಳ ಗಾತ್ರವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಪಾಲಿಟಿಕ್ಸ್ ಎಂದರೆ ಪೊಲಿಸ್‌ನ ರಾಜನೈತಿಕ ವ್ಯವಹಾರಗಳು ಅಥವಾ ಆಡಳಿತ ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ, ಪಾಲಿಟಿಕ್ಸ್ ಎಂಬುದು ಪೊಲಿಸ್ ಅಥವಾ ನಗರ-ರಾಜ್ಯಗಳ ಕುರಿತಾದುದರ ಬಗ್ಗೆ ಸೂಚಿಸುವಂಥಾದ್ದು ಎಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದು.

ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಕೇವಲ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾತ್ರವಾಗಿರದೆ, ರಾಜನೈತಿಕ ಸಂಗತಿಗಳಿಗೆ, ಅನುಭವಾತ್ಮಕ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಅನ್ವಯಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದೂ ಆಗಿದೆ. ಎರಡನೇ ವಿಶ್ವಸಮರ (1939-1945) ದ ತರುವಾಯ ಅಮೆರಿಕಾದ ಹಲವಾರು ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ರಾಜನೈತಿಕ ಸಂಗತಿ, ಘಟನೆ ಮತ್ತು ವಿವಾದಾಂಶಗಳನ್ನು ಅನ್ವೇಷಿಸುವ ಮತ್ತು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದರು. ಬಳಿಕ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿದರು. ಮುಂದೆ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಸೇರಿ ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ತಿರುಳಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದವು.

20ನೇ ಶತಮಾನದ ಆದಿಭಾಗದಲ್ಲಿ, ಜೆ.ಡಬ್ಲ್ಯು. ಗಾರ್ನರ್, ಹೆನ್ರಿ ಸಿಡ್ಲೆವಿಕ್, ಆರ್.ಜಿ. ಗೆಟೆಲ್ ಮತ್ತು ಇತರರು ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರವು ರಾಜ್ಯದ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರದ ಅಥವಾ ತತ್ಸಂಬಂಧಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತದ್ದಾಗಿದೆ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟರು.

ಆರ್.ಜಿ.ಗೆಟೆಲ್ ಹೀಗೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದರು- “ಈ ಹಿಂದಿನ, ಈಗಿನ ಹಾಗೂ ಮುಂದಿನ ರಾಜ್ಯದ, ರಾಜನೈತಿಕ ಸಂಘಗಳ, ಮತ್ತು ರಾಜನೈತಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳ, ರಾಜನೈತಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮತ್ತು ರಾಜನೈತಿಕ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ಅಧ್ಯಯನವೇ ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ”.

ಲಸ್ಟ್ರಿ ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾನವನು ಸಂಘಟಿತ ರಾಜ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೊಂದಿರುವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕುರಿತದ್ದಾಗಿದೆ.

ಲೀಕಾಕ್ ಎಂಬ ತಜ್ಞನ ಪ್ರಕಾರ, “ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಕುರಿತದ್ದಾಗಿದೆ”.

ಹೀಗೆ, ಮೇಲಿನ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳಿಂದ ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ದೃಷ್ಟಿ ಸಂಕುಚಿತವೂ ಸ್ಥಾಯಿಯೂ ಮತ್ತು ಸೀಮಿತವೂ ಆಗಿದ್ದು, ರಾಜ್ಯ, ಅದರ ಸಂರಚನೆ ಮತ್ತು ಸಂಘಟನೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿತ್ತು ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

20ನೇ ಉತ್ತರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಲಾಸ್‌ವೆಲ್, ಪೊವೆಲ್ ಮೆರಿಯಂ, ಮಾರ್ಗಂಥೊ, ವೆಬೆರ್ ಮುಂತಾದ ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಈ ಪದಕ್ಕೆ ವಿಶಾಲವೂ ವಿಸ್ತೃತವೂ ಆದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಾಸ್ತವಿಕವಾದ ರಾಜನೈತಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ನು ಅಧಿಕಾರದ ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟರು.

ಹೆರಾಲ್ಡ್ ಲಾಸ್‌ವೆಲ್ ಎಂಬಾತ ರಾಜನೀತಿಗೆ ಅನುಭವಾತ್ಮಕ ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುತ್ತಾ ರಾಜನೀತಿ ಎಂದರೆ ಅಧಿಕಾರ ರೂಪಣೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಹಂಚಿಕೆ. ಯಾರು, ಏನನ್ನು ಮತ್ತು ಯಾವಾಗ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದೇ ರಾಜನೀತಿಯ ಮೂಲಭೂತ ಅಂಶವಾಗಿದೆ

ರಾಬರ್ಟ್ ಧಾಲ್ ಎಂಬ ತಜ್ಞನ ಪ್ರಕಾರ, ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ - “ಸಾಕಷ್ಟು ಮಟ್ಟದ ಅಧಿಕಾರ, ಶಾಸನಾಧಿಕಾರ ಅಥವಾ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ರಾಜನೀತಿಯು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ”.

ಶಾ ಮತ್ತು ಪಿಯರ್ಸ್ ರಾಜನೀತಿಯನ್ನು ಇಡೀ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ನಡೆಯುವ ಹೋರಾಟ ಎಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಅಧಿಕಾರ ಎಂಬುದನ್ನು ಒತ್ತಿ ಹೇಳುವ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು ಸ್ವರೂಪ ಅಥವಾ ಸಂರಚನೆಗಳಿಗಿಂತ ಕಾರ್ಯಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಮುಖ್ಯ ಎಂಬ ಅಂಶದತ್ತ ಅಧಿಕ ಗಮನ ಹರಿಸಿದವು. ರಾಜನೀತಿಯ ಪ್ರಮುಖ ವಿಚಾರ ಅಧಿಕಾರ ಎಂಬುದೇ ಆಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಈ ಅಂಶದ ಪರಿಕ್ಷಣೆ ರಾಜನೈತಿಕ ಅನ್ವೇಷಣೆಯ ಮೂಲಕ್ಕೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತದೆ.

ಹಲವು ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ರಾಜನೈತಿಕ ಘಟನೆಗಳು ಹಾಗೂ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳ ನಡುವೆ ಇರುವ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯುವುದರಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ತಮ್ಮನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ತನ್ಮೂಲಕ ಬರುವ ಗ್ರಹಿಕೆಯಿಂದ ವಿಶ್ವದ ರಾಜನೀತಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ರೀತಿಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ತೆರೆದಿಡಬಲ್ಲ ಒಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ನಿಯಮಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸಂರಚಿಸಬಲ್ಲವು ಎಂಬ ಆಶಾ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಅವರು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಕ್ಷೇತ್ರವಲ್ಲ. ಸಾಮಾಜಿಕ, ವಿಜ್ಞಾನ, ಅರ್ಥನೀತಿ, ಇತಿಹಾಸ, ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತ ಇತ್ಯಾದಿ ಶಾಖೆಗಳು ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ವಿಶ್ವದಾದ್ಯಂತ ರಾಜನೀತಿಯ ಭೂದೃಶ್ಯ ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವುದರಿಂದಲೂ ಹಾಗೂ ಸಮಾಜವು ರಾಜನೈತಿಕ ಪ್ರಪಂಚ ಹೇಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯಲಿಚ್ಛಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದಲೂ ರಾಜನೈತಿಕ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ (ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಎಕನಾಮಿ)ದ ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ತಜ್ಞರು ಬೇಕಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಇಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಿಗೆ ಬೇಡಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ದಿನಪತ್ರಿಕೆ ಮತ್ತು ದೂರದರ್ಶನ ವಾಹಿನಿಗಳ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣು ಹಾಯಿಸಿದಾಗ, ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಅವರ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ತಜ್ಞತೆಗಳ ಕಾರಣದಿಂದ ಚರ್ಚೆ ಮತ್ತು ವಾದ ವಿವಾದಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ವಿಶಾಲವಾಗಿ ಹರಡಿದೆ.

ವಿಲ್ಲಾಗ್ಬಿ ಪ್ರಕಾರ ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಮೂರು ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯ, ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಕಾನೂನು. ಪ್ರೊ. ಗುಡ್‌ನೌ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಹೀಗಿದೆ- “ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಮೂರು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಭಜಿಸಬಹುದು; ರಾಜ್ಯದ ಇಚ್ಛೆಯ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ (ಎಕ್ಸ್‌ಪ್ರೆಷನ್), ರಾಜ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿರುವ ಇಚ್ಛೆಯ ಅಂತರ್ವಸ್ತು ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯದ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವುದು. ಯುನೆಸ್ಕೋನಲ್ಲಿ, 1948 ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್‌ನಲ್ಲಿ ಜರುಗಿದ ಯುನೆಸ್ಕೋ ಕಾನ್‌ಫರೆನ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವದ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಿಂದ ಬಂದ ಹೆಸರಾಂತ

ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಈ ಮುಂದಿನ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ವಿಷಯವಸ್ತುವಿನ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚಿಸಿದರು:

- 1) ರಾಜನೈತಿಕ ಸಿದ್ಧಾಂತ 2) ರಾಜನೈತಿಕ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ 3) ರಾಜನೈತಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು 4) ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತ
- 5) ರಾಜನೈತಿಕ ಗತಿಶೀಲತೆ ಮತ್ತು 6) ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಬಂಧಗಳು ಮತ್ತು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾನೂನು
- 7) ನಾಗರಿಕ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ನಡುವಣ ಸಂಬಂಧ.

ದಿನೇ ದಿನೇ ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ, ಅದರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯೂ ಅಧಿಕವಾಗುತ್ತಿದೆ, ವಿಸ್ತಾರಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ. ಹೀಗೆ, ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಾಮಾನ್ಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನವುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ:

- **ರಾಜನೈತಿಕ ಸಿದ್ಧಾಂತ:** ಇದು ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಮೂಲಭೂತ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳಾದ ರಾಜ್ಯ, ಸರ್ಕಾರ, ಕಾನೂನು, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಸಮಾನತೆ, ನ್ಯಾಯ, ಏಕತೆ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಭೌಮತ್ವ, ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯದ ವಿಧಾನ. ಆಡಳಿತ ರೂಪಗಳು, ರಾಜನೈತಿಕ ಉತ್ತರದಾಯಿತ್ವದ ಆಧಾರಗಳು ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ವಿಚಾರ ಧಾರೆಗಳು - ಇವುಗಳ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ, ಮತ್ತು ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತದೆ.
  - ✓ ಈ ಮೂಲಭೂತ ಪದಗುಚ್ಛಗಳ ಮತ್ತು ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳ ನಿಖರವಾದ ಗ್ರಹಿಕೆಯು ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾಗಿದೆ.

- **ರಾಜನೈತಿಕ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ:**

- ✓ ಇದು ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರವು ಬಳಸುವ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಮತ್ತು ಊಹನಾ ಪರಿಗಣನೆಯನ್ನು ಕುರಿತದ್ದಾಗಿದೆ.
- ✓ ಫ್ಲೆಟೊ, ಅರಿಸ್ಟಾಟಲ್, ಹೊಬ್ಸ್, ಲಾಕಿ, ರೂಸೋ, ಹೆಗೆಲ್, ಮಿಲ್ ಮತ್ತು ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರಂಥ ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾದ ರಾಜನೈತಿಕ ತತ್ವಜ್ಞರು ರಾಜ್ಯದ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರದ ಸ್ವರೂಪ, ಕಾರ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಫಲಿತಾಂಶಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.
- ✓ ರಾಜನೈತಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಸಾಧಿಸಲು ಬಹಳ ಕಷ್ಟಪಡುವ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಆದರ್ಶಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತೋರಿಸುವುದು ರಾಜನೈತಿಕ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರ್ಯವಾಗಿದೆ.

ರಾಜನೈತಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು: ರಾಜ್ಯದಂಥ ರಾಜನೈತಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಅವು ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಬೇಕಾದ ಉಪಕರಣಗಳಿಂತಿರುವ ಸರ್ಕಾರ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಇದು ಅಧ್ಯಯನ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಇದರ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಶಾಸಕಾಂಗ, ಕಾರ್ಯಾಂಗ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯಾಂಗಗಳಂಥ ರಾಜ್ಯದಂಥ ಔಪಚಾರಿಕ ರಾಜನೈತಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಂಘಟನೆ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯವೈಖರಿಗಳ ಅಧ್ಯಯನದವರೆಗೆ ವ್ಯಾಪಿಸಿದೆಯಲ್ಲದೆ, ಇಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮತದಾರರ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ಯಂತ್ರವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದುಂಟು. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ದೇಶದ ಸಂವಿಧಾನಗಳ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನ (ತುಲನಾತ್ಮಕ ರಾಜನೀತಿ) ರಾಜನೀತಿಜ್ಞರಿಗೆ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ನಡೆಸಲು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಸಾಧ್ಯವಾದ ತತ್ವಗಳನ್ನು ವಿಕಸಿಸಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ.

- **ರಾಜನೈತಿಕ ಗತಿಶೀಲತೆ:**

- ✓ ಈ ಶಬ್ದವು ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ರಾಜನೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.
- ✓ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ನೀತಿಗಳು ರಾಜನೈತಿಕ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸುತ್ತವೆ ಹಾಗೂ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ.

- ✓ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಮತ್ತು ಗುಂಪುಗಳ ರಾಜನೈತಿಕ ವರ್ತನೆ ಮತ್ತು ಮನೋಭಾವಗಳನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸುವ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಿಸುವಂಥ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು, ಒತ್ತಡ ತರುವಂಥ ಗುಂಪುಗಳು, ಸ್ವಾರ್ಥ ಸಾಧಿಸುವ ಗುಂಪುಗಳು, ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವಿಕೆ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಭಿಪ್ರಾಯ, ಪ್ರಚಾರ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಶಬ್ದಾರ್ಥಗಳ (ಶಬ್ದಗಳ ಅರ್ಥ) ಅಧ್ಯಯನಗಳನ್ನು ಇದು ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

● ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತ

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತವು ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಶಾಖೆಯಾಗಿದ್ದು, ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸ್ವತಂತ್ರ ಶಿಸ್ತಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮುತ್ತಿದೆ. ಇದು ಆಡಳಿತ ಯಂತ್ರದ ಸಂಘಟನೆ, ನಿಯಂತ್ರಣ ಮತ್ತು ಸಮನ್ವಯ ಹಾಗೂ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಆಡಳಿತ, ಹಣಕಾಸು ಆಡಳಿತ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಂಪರ್ಕ, ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನೆ, ಆಡಳಿತ ಸಂಬಂಧಿ ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ತೀರ್ಪು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಸ್ಥಾನೀಯ ಸ್ವಯಂ ಆಡಳಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಾದ ನಿಗಮಗಳು, ಪುರಸಭೆಗಳು ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯಿತಿ ರಾಜ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಸಹ ಇದು ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಬಂಧಗಳು ಮತ್ತು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾನೂನು

- ✓ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾನೂನು ಎಂಬುದು ದೇಶದೇಶಗಳ ಮಧ್ಯದ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ತತ್ವಗಳ ಹಾಗೂ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ನಿಯಮಗಳ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿದೆ.
- ✓ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಬಂಧಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಒಂದು ಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿದೆ.
- ✓ ಇದು ರಾಜತಾಂತ್ರಿಕತೆ, ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ರಾಜನೀತಿ, ವಿದೇಶಿ ನೀತಿಗಳು ಹಾಗೂ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಂಥ ಪ್ರಧಾನ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

● ದೇಶ ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ನಡುವಣ ಸಂಬಂಧ

- ✓ ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕವೂ, ಮುಖ್ಯವೂ ಆದ ಸಮಸ್ಯೆ ಎಂದರೆ ರಾಷ್ಟ್ರ ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ನಡುವೆ ಸೂಕ್ತವಾದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು.
- ✓ ರಾಷ್ಟ್ರವು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಕೆಲವು ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಗಳನ್ನು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಕಾನೂನು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮುಖಾಂತರ ಅವರ ವರ್ತನೆ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತದೆ.
- ✓ ದೇಶದ ಅಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ಬಳಕೆ ಹಾಗೂ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ- ಇವೆರಡರ ಸೂಕ್ತ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಒಂದು ಕಗ್ಗಂಟಿನಂತಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದೆ.
- ✓ ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರವು ರಾಜ್ಯದ ಕಾರ್ಯ, ರಾಜನೈತಿಕ ನಿಯಂತ್ರಣದ ಎಲ್ಲೆ ಹಾಗೂ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಸರಿಯಾದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಕುರಿತಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಲೇಖಕರೊಬ್ಬರು ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ನಾಲ್ಕು ವಿಭಿನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳಿಂದ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವು ಹೀಗಿವೆ: ರಾಜನೀತಿ ಆಡಳಿತದ ಒಂದು ಕಲೆಯಾಗಿ, ರಾಜನೀತಿ ಒಂದು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವ್ಯವಹಾರವಾಗಿ, ರಾಜನೀತಿ ಒಂದು ರಾಜಿ ಮತ್ತು ಒಮ್ಮತವಾಗಿ, ರಾಜನೀತಿ ಅಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ವಿತರಣೆಯಾಗಿ. ಆದರೆ, ರಾಜನೀತಿಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ವರ್ಗೀಕರಣವನ್ನು ಅಂತಿಮವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗದು, ಕಾರಣ, ಹೊಸ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳು ಮತ್ತು ಸನ್ನಿವೇಶಗಳ ಉದ್ಭವದಿಂದಾಗಿ ಸರ್ಕಾರದ ನಿರ್ಧಾರ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ, ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟವರೊಂದಿಗೆ ಇರುವ ಸಂಬಂಧ, ಜನರಿಗೆ ರಾಜನೀತಿ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರದ ಬಗೆಗಿನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ, ರಾಜ್ಯದ ಕಾರ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಜನರ ವಿಚಾರ- ಇವೆಲ್ಲದರ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರುತ್ತದೆ.

ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ತಜ್ಞರಿಂದ ಐದು ಉಪಶಿಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ- ರಾಜನೈತಿಕ ಸಿದ್ಧಾಂತ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತ, ತುಲನಾತ್ಮಕ ರಾಜನೀತಿ, ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಬಂಧಗಳು ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕಾನೂನು. ಈ ಉಪಶಿಸ್ತುಗಳು ಆಧುನಿಕ ರಾಜಕೀಯ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಂಪೂರ್ಣ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆಯಲ್ಲದೆ ಜಾಗತಿಕ ರಾಜಕೀಯ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಹೇಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಎಂಬುದರ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ಅರಿವಿಗೆ ಒಂದು ಆಧಾರವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವಿಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಅಧಿಕಾರದ ಹಂಚಿಕೆ, ವಿತರಣೆ ಮತ್ತು ವರ್ಗಾವಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಷಯಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರ ಮುನ್ನೊಲವಾಗಿದೆ. ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಸಂರಚನೆಗಳ ಯಶಸ್ಸು ಅಥವಾ ಅಪಯಶಸ್ಸುಗಳು, ಒಳ್ಳೆಯ ಆಡಳಿತ ಅಥವಾ ದುರಾಡಳಿತಕ್ಕೆ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡುವ ಬಹುಮುಖ ಮತ್ತು ಬಹುಪದರದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವ ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಿಂದ ಅಳೆಯಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯು ಈಗ ವಿಶ್ವದಾದ್ಯಂತ ಜರುಗುವ ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಚುನಾವಣೆಯ ಅಧ್ಯಯನ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನೂ ಒಳಗೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ವಿಸ್ತಾರಗೊಂಡಿದೆ. ಬೇರೆ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ವಿಶ್ವದಾದ್ಯಂತ ರಾಜನೈತಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿಸ್ತಾರಗೊಂಡಿದೆ, ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರ ಅಧ್ಯಯನ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯೂ ವಿಸ್ತಾರಗೊಂಡಿದೆ.

ನಾವೆಲ್ಲರೂ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಳಗೆ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಹಾಗೂ ಜಾಗತಿಕ ರಾಜಕೀಯ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತರಾಗುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಎಂಬ ಅಂಶಗಳು ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಅದೆಷ್ಟು ಮುಖ್ಯ ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಜಾಗತೀಕರಣದ ಉದಯದೊಂದಿಗೆ ಇತರ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಪಂಚದ ಜನರು ತೋರುತ್ತಿರುವ ಆಸಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಆನುಷಂಗಿಕವಾದ ಹೆಚ್ಚಳ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ, ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ನಾವು ಜಾಗತಿಕ ರಾಜಕೀಯ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಮಸೂರವನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದರಿಂದ ಅವರು ಹೆಚ್ಚು ಮೌಲ್ಯವುಳ್ಳ, ಪ್ರಮುಖ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ - 1

ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿ.

1. ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಯಾವುದಾದರೂ ಮೂರು ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
2. ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಇತರ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಗಳು ಯಾವುವು?

2.4.4.2. ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಬೋಧನೆಯ ಗುರಿಗಳು ಮತ್ತು ಉದ್ದೇಶಗಳು

ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪ್ತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ತಿಳಿವು ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಬೋಧನೆಯ ಗುರಿ ಮತ್ತು ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಹಳ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ.

- ಜನ, ಸಮುದಾಯ ಮತ್ತು ಸಂಘಟನೆಗಳ ಮೇಲೆ ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತವಾಗಿರುವ ಹಲವು ಶಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಬಲವಾದ ಶಕ್ತಿಯಾದ ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಹಾಗೂ ವಿಶ್ವದಾದ್ಯಂತ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ತಿಳಿವನ್ನು ಆಳವಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಪೌರನ ಹಕ್ಕು ಮತ್ತು ಬಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯ. ಸಂವಿಧಾನದ ಸಮರ್ಪಕ ತಿಳಿವು, ಕರ್ತವ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಲು, ತನ್ನ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಒಳಿತಿಗಾಗಿ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತ ಪೌರನಾಗಿ ಬಾಳಲು ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ.
- ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ರಾಜನೈತಿಕ ವಿಚಾರಗಳು, ವಿದ್ಯಮಾನಗಳು, ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ನೆರವಾಗುವುದು: ಸ್ಥಳೀಯ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವದಾದ್ಯಂತ ಜರುಗುವ ರಾಜಕೀಯವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ವಿವರಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಇದು ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಶಿಕ್ಷಣ ಸೌಲಭ್ಯ, ನೌಕರಿ, ವಸತಿ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ರಾಜಕೀಯವು ವಸ್ತುತಃ ನಮ್ಮ ಜೀವನದ ಎಲ್ಲ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸುತ್ತದೆ.
- ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಜ್ಞಾನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಚಿಂತಿಸಲು, ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಸಂವಹನ ನಡೆಸಲು, ಸಂಕೀರ್ಣ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂರಚನೆಯನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಹಾಗೂ ಬಹು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ನೆರವಾಗುವುದು:

ನಿರಂತರವಾಗಿ ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ನೌಕರಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗುವಂತಹ ಮೂಲಭೂತ ಕೌಶಲ್ಯಗಳನ್ನು ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರವು ಒದಗಿಸುವ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಅದನ್ನು ಆರ್ಥಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮೌಲ್ಯಯುತವಾದ, ಅಧ್ಯಯನದ ವಿಷಯ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿರುವುದು ಆಶ್ಚರ್ಯದ ವಿಷಯವೇನಲ್ಲ.

- ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ಚುನಾವಣೆ ಸಂಕೇತಿಸುವಂತೆ ಕೆಲವೇ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳು ಮಾತ್ರ ಸಂಕೇತಿಸುತ್ತವೆಯಷ್ಟೆ. ಚುನಾವಣೆಗಳು ದೇಶದ ಗತಿಯನ್ನೇ ಬದಲಿಸಬಲ್ಲದು. ಫಲಿತಾಂಶಗಳನ್ನು ತರ್ಕಿಸಿ ಊಹಿಸುವುದು, ಜನರು ಯಾವುದೋ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಮತದಾನ ಏಕೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಅಥವಾ ಅವರು ಮತ ಚಲಾವಣೆ ಮಾಡದೇ ಇರುವುದಾದರೂ ಏಕೆ? ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಅಂಶಗಳು ಚುನಾವಣೆಯ ಅಧ್ಯಯನದ ವಿಷಯಗಳಾಗಬಲ್ಲವು. ಪಕ್ಷದ ಪ್ರಚಾರ, ಮುಂದಿಡಲಾಗಿರುವ ನೀತಿಗಳೇನು, ಪಕ್ಷಗಳು ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ತತ್ಸಂಬಂಧಿತ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅಧ್ಯಯನದ ಪ್ರಮುಖ ಮತ್ತು ಆಕರ್ಷಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಾಗಿವೆ.
- ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಬಂಧಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಮುಂದಿನ ವಿಷಯಗಳು ಬರುತ್ತವೆ- ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ (ಉದಾ: ಸಂಯುಕ್ತ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು)ಪಾತ್ರ, ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ರಾಜಕೀಯ ವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಪಾತ್ರಧಾರಿಗಳ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರಗಳು, ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರ್ಕಾರೇತರ ಪಾತ್ರಧಾರಿಗಳ (ದೊಡ್ಡ ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್‌ಗಳು) ಪಾತ್ರ, ಪರಿಸರದಂತಹ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನೀತಿ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು, ಸಮರಗಳು ಏಕೆ ಸಂಭವಿಸುತ್ತವೆ, ಶಾಂತಿ ಸಂಧಾನ ಹೇಗೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಹೇಗೆ ಮುಂದೆಯೂ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನ್ಯಾಯ ಎಂದರೇನು?
- ದೇಶದ ರಾಜನೈತಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಕನಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಜ್ಞಾನ ಸಂಪಾದಿಸುವುದು: ದೇಶದ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ರಾಜನೈತಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ವಿಚಾರಧಾರೆ ಹಾಗೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನೀತಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಹೇಗೆ ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ತರಲಾಗುತ್ತದೆ- ಈ ಎಲ್ಲವೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.
- ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಮತ್ತು ಸಮಕಾಲೀನ ರಾಜನೈತಿಕ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಮುಂದಿಡುವ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಜಾಗೃತಿಯನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಸುವುದು, ಇದಲ್ಲದೆ, ಮಾನವನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯದ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಕುರಿತ ಮೂಲಭೂತ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಅವರು ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಉತ್ತರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುವುದು.
- ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಅನ್ವೇಷಣೆಯ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಸುವುದು: ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರಗಳ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ತಮ್ಮ ಶಿಸ್ತಿನೊಳಗೆ ಕಾರ್ಯನಿರತರಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಹೇಗೆ ಉತ್ಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ತಿಳಿವು ಇದರಲ್ಲಿ ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.
- ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಥವಾ ಖಾಸಗಿ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಮಟ್ಟದ ನೌಕರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡುವುದು ಅಥವಾ ಸ್ನಾತಕ ಪದವಿ ಮಟ್ಟದ ಅಧ್ಯಯನ ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಅವರನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವುದು. ಅದು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ (ಉದಾ: ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಅಥವಾ ಡಾಕ್ಟರೇಟ್ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಾಗಿರಬಹುದು) ಅಥವಾ ವೃತ್ತಿಪರವಾದದ್ದಾಗಿರಬಹುದು (ಉದಾ: ಕಾನೂನು ಅಥವಾ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತ)

ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನದ ಅಧ್ಯಯನ ಅಥವಾ ಅದನ್ನು ಕುರಿತ ಅರಿವು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ಈ ಕೆಳಗಿನವುಗಳಲ್ಲಿ ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ:

- ನಮ್ಮ ಸರ್ಕಾರದ ಸಂರಚನೆಯನ್ನು ಅರಿಯುವುದು
- ನಮ್ಮ ಸರ್ಕಾರದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ
- ಪೌರನ ಹಕ್ಕು ಮತ್ತು ಬಾಧ್ಯತೆಗಳು

➤ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಗುಂಪಿನ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ವಿಭಿನ್ನ ರೀತಿಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಒದಗಣೆ

ಈ ಎಲ್ಲ ಮಾಹಿತಿಗಳ ಸರಿಯಾದ ತಿಳುವಳಿಕೆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಪೌರನಾಗಲು ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ.

ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ - 2

1. ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಬೋಧನೆಯ ಯಾವುದಾದರೂ ಎರಡು ಗುರಿಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿ
2. ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನದ ಅಧ್ಯಯನದ ಲಾಭಗಳೇನು?

2.4.5. ಸಾರಾಂಶಿಸೋಣ

- ರಾಜ್ಯ, ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ಶಾಖೆಗೆ ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಎನ್ನುವರು.
- ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರವು ನಿರ್ಧಾರ ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಅಧಿಕಾರದ ಹಂಚಿಕೆ ಮತ್ತು ವರ್ಗಾವಣೆಯನ್ನು ಕುರಿತದ್ದಾಗಿದೆ.
- ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ವಿಸ್ತೃತವಾದ ವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ಒತ್ತು ನೀಡುವ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ನಡೆಯುವಂತೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸುವ ಮತ್ತು ಒಪ್ಪಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಸರಿಯಾದ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ.
- ಯುನೆಸ್ಕೋನಲ್ಲಿ, 1948 ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್‌ನಲ್ಲಿ ಜರುಗಿದ ಯುನೆಸ್ಕೋ ಕಾನ್‌ಫರೆನ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವದ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಿಂದ ಬಂದ ಹೆಸರಾಂತ ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಈ ಮುಂದಿನ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ವಿಷಯವಸ್ತುವಿನ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚಿಸಿದರು: ರಾಜನೈತಿಕ ಸಿದ್ಧಾಂತ 2) ರಾಜನೈತಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು 3) ರಾಜನೈತಿಕ ಗತಿಶೀಲತೆ 4) ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಬಂಧಗಳು ಮತ್ತು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾನೂನು 5) ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತ 6) ರಾಜನೈತಿಕ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ 7) ನಾಗರಿಕ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ನಡುವಣ ಸಂಬಂಧ
- ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಲೇಖಕರು ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ನಾಲ್ಕು ವಿಭಿನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳಿಂದ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವು ಹೀಗಿವೆ: ರಾಜನೀತಿ ಆಡಳಿತದ ಒಂದು ಕಲೆಯಾಗಿ, ರಾಜನೀತಿ ಒಂದು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವ್ಯವಹಾರವಾಗಿ, ರಾಜನೀತಿ ಒಂದು ಹೊಂದಾವಣೆ ಮತ್ತು ಒಮ್ಮತವಾಗಿ, ರಾಜನೀತಿ ಅಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ವಿತರಣೆಯಾಗಿ.
- ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯುತಜ್ಞರಿಂದ ಐದು ಉಪಶಿಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ- ರಾಜನೈತಿಕ ಸಿದ್ಧಾಂತ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತ, ತುಲನಾತ್ಮಕ ರಾಜನೀತಿ, ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಬಂಧಗಳು ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕಾನೂನು.
- ನಾವೆಲ್ಲರೂ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಳಗೆ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಹಾಗೂ ಜಾಗತಿಕ ರಾಜಕೀಯ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತರಾಗುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಎಂಬ ಅಂಶಗಳು ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಅದೆಷ್ಟು ಮುಖ್ಯ ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ.
- ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಬೋಧನೆಯ ಕೆಲವು ಗುರಿ ಮತ್ತು ಉದ್ದೇಶಗಳು ಇಂತಿವೆ: ಪ್ರವೇಶ ಮಟ್ಟದ ಮತ್ತು ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದ ನೌಕರಿಯನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ವೃತ್ತಿ ಜೀವನದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಸರ್ಕಾರದ ಬಗೆಗಿನ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ತಿಳಿವನ್ನು ಆಳವಾಗಿಸುವುದು, ಓರ್ವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತ ಪೌರನಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವುದು, ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಚಿಂತನೆ ನಡೆಸುವುದು ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಏಳಿಗೆಗಾಗಿ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ನೀಡುವುದು.

2.4.5. ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಉತ್ತರಗಳು 1 ಮತ್ತು 2

ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ - 1

ಉತ್ತರಗಳಿಗಾಗಿ ಈ ಘಟಕದ ಭಾಗ 2.3.3.1 ಅನ್ನು ನೋಡಿ

ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ - 2

ಉತ್ತರಗಳಿಗಾಗಿ ಈ ಘಟಕದ ಭಾಗ 2.3.3.2 ಅನ್ನು ನೋಡಿ

2.4.6. ಘಟಕಾಂತ್ಯ ಅಭ್ಯಾಸಗಳು

1. ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪ್ತಿಗಳನ್ನು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಿ.
2. ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಬೋಧನೆಯ ಗುರಿ ಮತ್ತು ಉದ್ದೇಶಗಳು ಏನು?

2.4.7. ಪರಾಮರ್ಶನ ಸೂಚಿ

1. <https://www.psa.ac.uk/psa-communities/specialist-groups/schools/studying-politics-benefits>
2. <http://www.politicalsciencenotes.com/political-science/political-science-definition-theory-nature-and-scope/711>
3. <https://www.managementstudyguide.com/political-science.htm>
4. http://learn2conquer.blogspot.com/2015/12/political-science-definitionnature-and_65.html
5. <http://www.shareyouressays.com/knowledge/6-important-scope-of-political-science/92936>
6. https://en.wikipedia.org/wiki/Political_science
7. <https://www.prodigygame.com/blog/active-learning-strategies-examples/>
8. https://www.researchgate.net/publication/326356212_METHODS_AND_RESOURCES_IN_TEACHING_SOCIAL_STUDIES

ಬ್ಲಾಕ್ 2 : ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನ ಬೋಧನೆಯ ಗುರಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು

ಘಟಕ 5 : ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಹಾಗೂ ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನ ಬೋಧನೆಗಾಗಿ ಪ್ರಮುಖ ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು

ಘಟಕದ ರಚನೆ

- 2.5.1. ಕಲಿಕಾ ಉದ್ದೇಶಗಳು
- 2.5.2. ಪೀಠಿಕೆ
- 2.5.3. ಕಲಿಕಾ ಅಂಶಗಳು ಮತ್ತು ಕಲಿಕಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು
- 2.5.3.1. ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ಪರಿಕಲ್ಪನೆ
ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ - 1
- 2.5.3.2. ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು
ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ - 2
- 2.5.4. ಸಾರಾಂಶಿಸೋಣ
- 2.5.5. ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಉತ್ತರಗಳು - 1 ಮತ್ತು 2
- 2.5.6. ಘಟಕಾಂತ್ಯ ಅಭ್ಯಾಸಗಳು
- 2.5.7. ಪರಾಮರ್ಶನ ಸೂಚಿ

2.5.1. ಕಲಿಕಾ ಉದ್ದೇಶಗಳು

ಈ ಘಟಕವನ್ನು ಕಲಿತ ನಂತರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಶಿಕ್ಷಕ ಶಿಕ್ಷಕಿಯರು ಕೆಳಗಿನ ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥರಾಗುವರು;

- ಕಲಿಕಾ ಸಾಮಗ್ರಿ ಎಂಬುದರ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಉಪಯುಕ್ತತೆಯನ್ನು ಅರ್ಥ ವಿವರಿಸುವುದು;
- ಬೋಧನಾ ಸಾಧನಗಳು ಮತ್ತು ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ನಡುವೆ ಇರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು;
- ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನದ ಶಾಖೆಗಳಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ವಿವಿಧ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡುವುದು; ಮತ್ತು
- ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನ ಬೋಧಿಸುವಾಗ ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಬಳಕೆಯ ಲಾಭಗಳ ಮೌಲ್ಯವೇನೆಂದು ಅರಿಯುವುದು;

2.5.2. ಪೀಠಿಕೆ

ನಾವು ಈಗಾಗಲೇ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರು ಬಹುಮುಖ್ಯವಾದ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿರುವರು. ಆದರೆ, ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಬೋಧನೆ ಮತ್ತು ಕಲಿಕಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿಸಲು, ಅವುಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವನ್ನೀಯಲು, ಸುಧಾರಿಸಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲು ಶಿಕ್ಷಕರ ಬೋಧನೆಗೆ ಬೆಂಬಲದ ಅಗತ್ಯವಿರುತ್ತದೆ. ಬೋಧನೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಸಲಾಗುವ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳೇ ಆ ಬೆಂಬಲ. ಬೋಧನೆಯನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯನ್ನಾಗಿಸಲು ಬಳಸಬಹುದಾದ ಅಂತಹ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ವಿಸ್ತೃತ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿವೆ. ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸುವಿಕೆ, ಕಲಿಕೆ ಮತ್ತು ಸಂವಹನಗಳ ಸಂಪೂರ್ಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಅನ್ವಯಿಸುವಿಕೆ ಹಾಗೂ ಮತ್ತಷ್ಟು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವೂ, ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯೂ ಆದ ಬೋಧನೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಮಾನವ ಮತ್ತು ಮಾನವೇತರ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಬಳಸುವಿಕೆ- ಇವುಗಳು ಆ ವಿಸ್ತೃತ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವುವು. ಈ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಿಗೆ ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ಎನ್ನುವರು. ಈ ಘಟಕದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ತಿಳಿಯೋಣ.

2.5.3. ಕಲಿಕಾ ಅಂಶಗಳು ಮತ್ತು ಕಲಿಕಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು

ಈ ಆಧುನಿಕ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಬೋಧನೆ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಕೀರ್ಣವೂ, ತಾಂತ್ರಿಕವೂ ಆಗಿದ್ದು ಅದನ್ನು ಕೇವಲ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಉಪಕರಣಗಳಿಂದ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಆಧುನಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಿಂದ ಬೋಧನೆ-ಕಲಿಕೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಲು

ವಿಸ್ತೃತ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ಲಭ್ಯವಾಗಿವೆ. ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮುಖ್ಯವಾದುದೆಂದರೆ, ಆಧುನಿಕ ಪಠ್ಯವಿಷಯಗಳ ಪಠ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಸಾಮಗ್ರಿ ಮತ್ತು ಅಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸಿ ಬೋಧನಾ-ಕಲಿಕೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ, ಆಗಾಗ್ಗೆ ಬಳಸಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಬೋಧನೆ ಮತ್ತು ಬೋಧನಾಶಾಸ್ತ್ರೀಯಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾದ ಬೋಧನೆ ಶಿಕ್ಷಕರ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ನಡುವಣ ಸೌಹಾರ್ದಯುತ ಸಂಬಂಧ ಮತ್ತು ಸಂವಹನಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿವೆ. ನೈಜ ಅನುಭವವಲ್ಲದೆ, ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಬೋಧನೆಯ ಸುಲಭತಮ ರೂಪವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುವ ಮೌಖಿಕ ಬೋಧನೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಅಮೂರ್ತವೇ. ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ-ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಮತ್ತು ತರಬೇತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಸಂವಹನ ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಮತ್ತು ಬೆರೆಯಲು, ತತ್ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಆಯಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮತ್ತು ಸಂಭಾವ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಸಹಾಯವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಅಥವಾ ಬೋಧನಾ ಸಾಧನಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ.

ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಮತ್ತು ದಕ್ಷವಾಗಿ ವಿವರಿಸುವಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡಬಲ್ಲ ಕೆಲವು ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಮೂಲಕ ಬೋಧನೆಯನ್ನು ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬಹುದು. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳೇ ಗುರಿಯಾಗದೇ, ಬದಲಾಗಿ ಅವು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಬೋಧನಾ ಉದ್ದೇಶ ಅಥವಾ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಒಂದು ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಬೇಕು. ಶಿಲಾಯುಗ ಮತ್ತು ಅಂಧಕಾರ ಯುಗದಿಂದ ಮೊದಲೊಂದು ಜ್ಞಾನಯುಗ ಅಥವಾ ಮಾಹಿತಿ ಯುಗದವರೆಗೂ ಶಿಕ್ಷಕರು ಎಲ್ಲ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಬೋಧನೆ-ಕಲಿಕೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಫಲಿತಾಂಶಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ/ಸಾಧನಗಳ ಬಳಕೆಯ ಅಗತ್ಯವಿದೆಯೆಂದು ಮನಗಂಡಿದ್ದರು. ಬೋಧನೆ-ಕಲಿಕೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಸಂಕೀರ್ಣತೆಯು ಹಿಂದೆಂದಿಗಿಂತಲೂ ಇಂದಿನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಉಪಯುಕ್ತತೆಯುಳ್ಳದ್ದನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದೆ.

2.5.3.1. ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ಪರಿಕಲ್ಪನೆ

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ತರಗತಿಯ ಪಾಠಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಉಪಕರಣಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪಾಠಗಳು ಸಕ್ರಿಯ ಕಲಿಕೆ ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ. ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಕ/ಶಿಕ್ಷಕಿ ತನ್ನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಬೋಧಿಸುವಲ್ಲಿ ನೆರವಾಗಲೆಂದು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಯಾವುದೇ ಸಂಪನ್ಮೂಲವು ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿ ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಇಚ್ಛಿತ ಕಲಿಕಾ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಶಿಕ್ಷಕ ಬೋಧನೆ ಮತ್ತು ಕಲಿಕಾ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸಬಹುದಾದ ಚಲಿಸುವ ಮತ್ತು ಚಲಿಸದಿರುವ ಹಾಗೂ ಮಾನವ ಮತ್ತು ಮಾನವೇತರ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು(ಬೋಧನಾ / ಕಲಿಕಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ಎಂದೂ ಕರೆಯುವರು) ಎನ್ನುವರು. ಕಲಿಕಾ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಮೂರ್ತ ರೂಪ ಕೊಡುವಲ್ಲಿ ನೆರವಾಗುವ ಮೂಲಕ ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಆಸಕ್ತಿಕರವಾಗಿಯೂ ಮತ್ತು ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವಂತೆಯೂ ಮಾಡಬಲ್ಲವು. ಇವುಗಳು ಸಕ್ರಿಯ ಕಲಿಕೆ ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯಮಾಪನಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ಬೋಧನಾತ್ಮಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುವ ಉಪಕರಣಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ಪದಗುಚ್ಛ ಶಿಕ್ಷಕನು ಬೋಧನೆಯನ್ನು ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ತರಲು ಮತ್ತು ಬೋಧನೆಯ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಸಾಧಿಸುವುದನ್ನು ಸುಗಮಗೊಳಿಸಲು ಉಪಯೋಗಿಸಬಹುದಾದ ಎಲ್ಲ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಭೌತಿಕ ಮಾಧ್ಯಮಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ, ವಿಧಿಸಿದ ಕಾರ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಪೂರಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಂಥ ಬೋಧನೆಯನ್ನು ಸಂಘಟಿಸುವ ಹಾಗೂ ಅದಕ್ಕೆ ನೆರವಾಗುವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ಎನ್ನುವರು. ದಿ ಗ್ರೇಟ್ ಸೋವಿಯತ್ ಎನ್‌ಸೈಕ್ಲೊಪಿಡಿಯಾ ಎಂಬ ವಿಶ್ವಕೋಶವು ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಹೀಗೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದೆ- “ಮಾಹಿತಿಯ ಸ್ವಾಂಗೀಕರಣದ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ನೋಡಲು ಮತ್ತು ಸರ್ವಾಂಗೀಣ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ಪಾಲನೆ-ಪೋಷಣೆಗಳಿಗೆ ನೆರವಾಗಲು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಜ್ಞಾನ, ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಕೌಶಲ್ಯಗಳನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುವ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಿಗೆ ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ಎನ್ನುವರು. ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ

ಮತ್ತು ಪರೀಕ್ಷಾ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಮೂಲತಃ, ಶಿಕ್ಷಕರು ಬೋಧಿಸುವಾಗ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಯಾವುದೇ ಸಾಮಗ್ರಿ, ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಯಾವುದೇ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಇವಾಗಿರಬಹುದು. ಈಗ ಪರೀಕ್ಷಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರಬೇಕು ಎಂದೇನಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಅವು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೆನಪಿನಲ್ಲಿಡಲು ಮತ್ತು ಕಲಿಯಲು ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ, ಅವು ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ, ಅವು ಒಂದು ಗುರಿಸಾಧನೆಗೆ ಮಾರ್ಗವಾಗುತ್ತವೆ. ಆ ಗುರಿ ಮಾಹಿತಿಯ ಸ್ವಾಂಗೀಕರಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಟೈಲರ್ ಮತ್ತು ಡೈಕ್ ಇವರುಗಳ ಪ್ರಕಾರ “ಬೋಧನೆ ಮತ್ತು ಕಲಿಕಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಮೂರ್ತೀಕರಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ತರಗತಿಯ ಶಿಕ್ಷಕರು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಪರ್ಯಾಯ ಛಾನೆಲ್‌ಗಳಿಗೆ ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ಎನ್ನುವರು. “ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿ, ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರು ‘ಟಾಕ್-ಚಾಕ್’ ಅರ್ಥಾತ್ ಮಾತು-ಸೀಮೆಸುಣ್ಣ, ವಿಧಾನವನ್ನೇ ತಮ್ಮ ಬೋಧನೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅವಲಂಬಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ, ಇತ್ತೀಚೆಗೆ, ಸಂದೇಶವನ್ನು ರವಾನಿಸುವ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ನೆರವಾಗುತ್ತಿವೆ. ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಬಳಸುವಾಗ ಶಿಕ್ಷಕರು ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತಾರಲ್ಲದೆ, ಅದೇ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಅದೇ ಇಂದ್ರಿಯದ ಮೂಲಕ ರವಾನಿಸಲು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಒಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ಬೋಧಿಸುವಾಗ ಶಿಕ್ಷಕ ನೈಜ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೇ ತೋರಿಸಬಹುದು ಅಥವಾ ಅದರ ಅನುಕರಣ ಸಾಧನವನ್ನು ಬಳಸಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ, ಮೂಲ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಹಕಗಳ ನಡುವಣ ಸಂದೇಶ ರವಾನೆಯನ್ನು ಸುಗಮಗೊಳಿಸುವಂತಹ ವಿನಿಮಯ ಮಾಧ್ಯಮವನ್ನು ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ಕಲಿಕಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಅದೇ ಬೋಧನಾತ್ಮಕ ಸಂದೇಶವನ್ನು ತಲುಪಿಸಲು ಬಳಸಬಹುದಾದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಸಂವಹನದ “ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ”ಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಸಹ ಅವು ಸುಗಮವಾಗಿಸುತ್ತವೆ. ಸಂವಹನದ ‘ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ’ಯ ಸ್ವರೂಪ ಎಂದರೆ ಸಂವಹನ ಸನ್ನಿವೇಶವೊಂದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಶ ಗ್ರಹಿಸುವವರು ಮತ್ತು ರವಾನಿಸುವವರು ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ, ಇದರರ್ಥವಿಷ್ಟೆ- ಯಾವುದೇ ಸಂವಹನದಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಿಸುವವರು ಮತ್ತು ರವಾನಿಸುವವರು ವಿಚಾರಗಳ ಮತ್ತು ಭಾವನೆಗಳ ಹಂಚಿಕೆ ಮತ್ತು ವಿನಿಮಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಸಮರ್ಪಕ ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳು

ಬೋಧನೆ-ಕಲಿಕೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಸರಾಗಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ನೆರವಾಗಿದೆ. ವೀಕ್ಷಣಾ ಸಾಧನಗಳು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಲ್ಲಿ ಅಭಿಪ್ರೇರಣೆ ಮತ್ತು ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಮೂಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿವೆ. ಬೋಧನಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಕವಾಗುವ ಒಳ್ಳೆಯ ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಕೆಲವು ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಗೆ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ:

- **ಗಾತ್ರ:** ಸಾಮಗ್ರಿಯು ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ದೂರ ಕುಳಿತಿರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯೂ ನೋಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಷ್ಟು ಗಾತ್ರದ್ದಾಗಿರಬೇಕು. ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುವ ಅಕ್ಷರದ ಗಾತ್ರ ಮತ್ತು ಅದರ ವಿನ್ಯಾಸಗಳನ್ನೂ ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕು.
- **ಬಣ್ಣ:** ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ವರ್ಣಮಯವೂ, ಸುಂದರವೂ ಆದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಆಸಕ್ತಿ ತೋರುತ್ತಾರೆ. ಬಹಳಷ್ಟು ಸಮಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಉಜ್ವಲ ಬಣ್ಣಗಳಿಂದ ಆಕರ್ಷಿತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಅಂತಹ ಬಣ್ಣ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಗಮನವನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಸೆಳೆದು ಕಲಿಕಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಸರಾಗಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಅಂಶವನ್ನು ನೆನಪಿನಲ್ಲಿಡಬೇಕು.
- **ಬಹುಕಾಲ ಉಳಿಯುವಿಕೆ:** ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಒಂದು ತರಗತಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಬಾಳಿಕೆ ಬರುವಂತೆ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಾಗದು. ಅವು ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ಜೀವನ ಪರ್ಯಂತ ಬಾಳಿಕೆ ಬರುವಂತೆ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಉಪಯೋಗಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತಿರಬೇಕು. ಅವು ದೀರ್ಘಕಾಲ ಬಾಳಿಕೆ ಬರುವಂತಿರಬೇಕು. ಕಾರಣ, ನೀವು ಅವುಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲು ವ್ಯಯ ಮಾಡಿದ ಶ್ರಮ ಮತ್ತು ಹಣ ಒಂದು ನೋಟಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರದಷ್ಟು ಬಾಳಿಕೆ ಬರುವಂತೆ ಇರಬಾರದು.

- **ಮಿತಿವ್ಯಯ:** ಶಿಕ್ಷಕ/ಶಿಕ್ಷಕಿಯೇ ಸ್ವತಃ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಬೇಕಾದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಾಮಗ್ರಿಯ ಯೋಗ್ಯತೆ ಖರ್ಚು ಮಾಡುವ ಹಣಕ್ಕೆ ತಕ್ಕನಾಗಿರಬೇಕು ಹಾಗೂ ಕೈಗೆ ಎಟುಕವಂತಿರಬೇಕು.
- **ಸಾಗಿಸಲಾಗುವಿಕೆ:** ನಿಮ್ಮ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ಹಿಡಿದಾಡಲು ಮತ್ತು ಸಾಗಿಸಲು ಸುಲಭವಾಗಿರಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ, ನೀವು ಎಲ್ಲಿ ಬೋಧಿಸುವಿರೋ ಅಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಕೊಂಡೊಯ್ಯಲು ನಿಮಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತಿರಬೇಕು. ನೀವು ನಾಲ್ಕನೇ ಮಹಡಿಯಲ್ಲಿ ಬೋಧಿಸುತ್ತಿರುವಿರಿ ಎಂದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಿ. ನಿಮ್ಮ ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಯು ಭಾರವೂ, ದೊಡ್ಡ ಗಾತ್ರದ್ದೂ ಆಗಿದ್ದರೆ ನೀವು ಅಂತಹ ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅನುಕೂಲಕರವಲ್ಲ.
- **ಸೂಕ್ತತೆ:** ನೀವು ಬೋಧಿಸುತ್ತಿರುವ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟದ್ದಾಗಿರಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ಸಹಜವೇ. ಶಿಕ್ಷಕನು ಬೋಧನೆಯ ಭಾರವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ವಿಷಯವನ್ನು ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಸಲು ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾನೆ ಎಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ನೆನಪಿನಲ್ಲಿಡಬೇಕು.
- **ಅದು ಅಪೂರ್ವವಾಗಿರಬೇಕು:** ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಕುತೂಹಲ ಮೂಡಿಸುವ ವಸ್ತು ಮತ್ತು ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ತಮಗೆ ತಾವೇ ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಲಿಯುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಅವರಿಗೆ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಲು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡಿ.
- **ಬೋಧನೆ-ಕಲಿಕೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಸುಗಮಗೊಳಿಸಿ:** ಇದು ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಬೋಧನೆ-ಕಲಿಕೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಸುಗಮಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ನೆರವಾಗಬೇಕು.
- **ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಮೂಡಿಸಬೇಕು:** ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಮೂಡಿಸುವಂತಿರಬೇಕು. ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವವನ್ನು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುವ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ಸಂವರ್ಧನೆಗೆ ಮತ್ತು ಪರಿಹಾರೋಪಾಯಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತವೆ.

ಬೋಧನೆ-ಕಲಿಕೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಸುಗಮತೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದು ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಯ ಅತಿ ಮುಖ್ಯ ಗುಣಲಕ್ಷಣವಾಗಿದೆ.

ಬೋಧನಾ ಸಾಧನಗಳು ಮತ್ತು ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ಬೋಧನೆಯ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಇವೆರಡರ ನಡುವೆ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾದ ಬೇರ್ಪಡಿಕೆ ತೋರಿಕೆ ಮಾತ್ರದ್ದಾಗಿದೆ. ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಾಧನವನ್ನು ಯಾರು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಹೇಗೆ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದರ ಆಧಾರವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಾಗ ಈ ಬೇರ್ಪಡಿಕೆ ಇಲ್ಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಬೋಧನಾ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿವೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ, “ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು” ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಆಧಾರಿತ ಕಲಿಕಾ ಗುರಿಗಳನ್ನು ತಲುಪುವಿಕೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಕಲಿಕಾ ಉದ್ದೇಶಗಳು ಮತ್ತು ಫಲಿತಗಳನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿರಿಸಿ ಆ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆಂದೆ ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಬೋಧನಾ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ-ಆಧಾರಿತ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕೆಳಗಿನ ಉದಾಹರಣೆಗಳಿಂದ ಈ ಅಂಶವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಬಹುದು.

ಉದಾಹರಣೆ 1: ಶಿಕ್ಷಕರು ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಒಂದು ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾನೆ.

ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಅಂಗವಾಗಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಪಡಿಸಿದ ಸಂಪನ್ಮೂಲವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿದಲ್ಲಿ ಅದು ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿ ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯನ್ನು ಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಲು (ಶಬ್ದಸಂಪತ್ತನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಥೆಯೊಂದನ್ನು ಓದುವುದು ಮತ್ತು ಚರ್ಚಿಸುವುದು) ಉಪಯೋಗಿಸಿದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಆ ಪುಸ್ತಕ ಪಠ್ಯಕ್ರಮದ ಭಾಗವಾಗಿರದೇ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಅದು ಬೋಧನಾ ಸಾಧನವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆ 2: ನೀವು ನಕ್ಷೆಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಭೂಗೋಳ ವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ-

“ನಕ್ಷೆಯ ಬಳಕೆಯಿಂದ ಭೂಗೋಳ ವಿಜ್ಞಾನದ ಅಧ್ಯಯನ” ಎನ್ನುವುದು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ-ಆಧಾರಿತ ಕಲಿಕಾ ಗುರಿಯಾಗಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ನಕ್ಷೆಯು ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿ ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಆದರೆ, ಭೂಗೋಳ ವಿಜ್ಞಾನದ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ನಕ್ಷೆಯು ಬೋಧನಾ ಸಾಧನವಾಗುತ್ತದೆ. ನಕ್ಷೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕಲಿಯುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ತರಗತಿಯನ್ನು ಆ ಕಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿಕೊಡಲು ಅದನ್ನು ಬಳಸಬಹುದು.

ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಅನುಕೂಲತೆಗಳು

- ಪರಿಕಲ್ಪನಾತ್ಮಕ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಗಳು, ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳ ಲಕ್ಷಣಗಳು, ಸಂದರ್ಭಗಳು, ತೊಡಗಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ/ ಅನುಭವ - ಇವೆಲ್ಲವೂ ಅಗತ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ಅಗತ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಈ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ನೇರವಾಗಿ ಪೂರೈಸಲು ನೆರವಾಗುತ್ತವೆ.
- ಜೀವ ವಿಜ್ಞಾನ ಅಥವಾ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ಸ್‌ಗಳಂತಹ ಕೆಲವು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವಿಷಯಗಳು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಹೊರ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯಗಳ ಪ್ರತಿರೂಪಗಳಾವುವು ಎಂದು ತಿಳಿದಲ್ಲಿ, (ಅಂದರೆ ಸರ್ಕಿಟ್‌ಗಳು, ಸೂಕ್ಷ್ಮದರ್ಶಕದ ಕೆಳಗಿನ ಅಂಗಾಂಶಗಳು, ಗಿಡಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ) ಈ ವಿಷಯಗಳು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಧಿಕ ಲಾಭಕರವಾಗುವುವು. ಅಂತಹ ಮಾಹಿತಿಗಳೂ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಉಳಿಯುತ್ತವೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಈ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಸ್ಮರಣ ಸೂತ್ರೀಕರಣವು ಬಲವತ್ತರವಾದ ಇಂದ್ರಿಯ ಮತ್ತು ಅನುಭವಾತ್ಮಕ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯೊಂದನ್ನು ನಮ್ಮ ಮೆದುಳು ಜಾಲದಲ್ಲಿ ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಿಸುತ್ತದೆ- ಕಾಗದದ ಮೇಲೆ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಹೇಗೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿದೆಯೋ ಅಲ್ಲಿಂದ ಮೊದಲೊಂದು ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ಅದು ಹೇಗೆ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ ಎನ್ನವುದರವರೆಗೆ.
- ‘ಯು ಟ್ಯೂಬ್’, ವೀಡಿಯೋಗಳ ಬಳಕೆ ಮತ್ತು ಟೆಡ್‌ಟಾಕ್ ಚರ್ಚೆಗಳಿಂದ ಸಾಂದ್ರ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪರಿಚಯವಿರುವ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಮುಂದಿಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಯುಟ್ಯೂಬ್ ಮಾನವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿದೆ. ಮೀಮ್ ಕೂಡ ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಿದೆ. ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಇಂಟರ್‌ನೆಟ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಮುಂದಿಟ್ಟಾಗ ಅದು “ಬೇಸರ”ದ ವಿಷಯಗಳು ಎಂಬ ಗ್ರಹಿಕೆಯನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿ ಪ್ರೇರಣಾದಾಯಕವಾಗಬಹುದು.
- ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ಮತ್ತು ಬೋಧನಾ ಸಾಧನಗಳು ತರಗತಿಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರೇರಣೆ ನೀಡುತ್ತವೆ. ಇದು ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸದ (ನಾನು ಕಲಿಯಬಲ್ಲೆ ಎಂಬ ವಿಶ್ವಾಸ) ಜೊತೆಗೆ ಸಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾರಣ, ಸಾಮಗ್ರಿ ಲಭ್ಯವಿದೆ ಎಂಬುದೇ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬಲ್ಲವು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿದೆ. ಲಭ್ಯತೆಯು, ಏನಿಲ್ಲವೆಂದರೂ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಕಲಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತವೆ.
- ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಇಂಟರ್‌ನೆಟ್ ಅನ್ನು ಆಧರಿಸುವುದು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ತ್ರಾಸದಾಯಕವೆನಿಸುವುದು. ಕಾರಣ, ಮೂಲತಃ ಇಂಟರ್‌ನೆಟ್‌ನ ಮಾಹಿತಿಗೆ ಒಂದು ದಿಕ್ಕುದೇಶ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ, ತಪ್ಪು ಮಾಹಿತಿಯ ಸಂಭವವೂ ಇದೆ. ಅಧಿಕೃತ ಪರಾಮರ್ಶನ, ಅಂತರ್ವಸ್ತುವಿನ ಸಾರಾಂಶೀಕರಣ ಅಥವಾ ವೀಡಿಯೋ ಪಕ್ಷಿನೋಟ ಮತ್ತು ಇನ್‌ಫೋಗ್ರಾಫಿಕ್ಸ್‌ನಂತಹ ಪ್ರೈಮಿಂಗ್ ಅಂತರ್ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ವಿಷಯದ ಸುತ್ತ ಆಗುವ ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ವರ್ಧಿಸುವಂತಹ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಹೊಂದಾವಣೆ ಮಾಡಲು ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಬಹುದು.

- ಬೋಧನಾ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ತಗಲುವ ವೆಚ್ಚ ಸಾಮನ್ಯವೇನಲ್ಲ. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಸುಧಾರಿತ ಬೋಧನೆಯ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವ ಮತ್ತು ಕಲಿಕೆಯ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಅಂತರ್ವಸ್ತುವಿನ ಕಲಿಕೆಯ ಶ್ರಮವನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವುದು. ಶಿಕ್ಷಕರು ಸಮಯ ಉಳಿಸಬಲ್ಲರು, ಕಲಿಕಾ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಕಡಿಮೆ ಶ್ರಮ ಸಾಕಾಗುವುದು ಮತ್ತು ಮೂಲಭೂತ ಸಂಘಟನಾತ್ಮಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಬಳಸಬಹುದು (ಮಾನವ ತಾಸಿಗೆ ಕೊಡುವ ವೇತನ, ತರಗತಿಯನ್ನು ಸುಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುಸುವಿಕೆ, ವೇಳಾಪಟ್ಟಿ)
- ಪರೀಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯಮಾಪನಗಳೂ ಅಂತರ್ವಸ್ತು ಕಲಿಯಲ್ಪಟ್ಟಿತೇ ಎಂದು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ನೆರವಾಗುವುದಲ್ಲದೆ, ಕಲಿಕೆಯನ್ನೂ ಸುಧಾರಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ (ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಪರಿಣಾಮ) ಸ್ಮರಣಶಕ್ತಿ ವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಸಹಾಯ ದೊರಕುತ್ತದೆ ಎಂದು ಸಂಶೋಧನೆಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ. ಕಾರ್ಯಪಟ್ಟಿ (ವರ್ಕ್‌ಶೀಟ್)ಗಳ ಅಭ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸುವುದು, ಕ್ವಿಜ್‌ಗಳು, ಪ್ರಬಂಧ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಪುನರ್ಬಲನಗೊಳಿಸುವುದಲ್ಲದೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಸ್ವಯಂ-ಪ್ರೇರಿತ ಕಲಿಕೆಗೆ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತದೆ.

ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ವಿಧಗಳು

ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು: ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುವ ಯಾವುದೇ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಮತ್ತು ಅಭ್ಯಾಸ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಲ್ಲಿ ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನ ತರಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಇತಿಹಾಸ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳು, ಲೇಖನ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಮತ್ತು ನಕ್ಷೆ; ಅಟ್ರಾಸು (ಭೂಪಟಗಳ ಪುಸ್ತಕ)ಗಳು, ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಇವೆಲ್ಲದರ ಜೊತೆಗೆ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಕ್ಕೆ ಹೊರತಾದ ಒಂದು ದೇಶದ ಇತಿಹಾಸ ಅಥವಾ ಯುದ್ಧ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪೂರಕ ವಾಚನ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಒಳಗೆ ಸೇರುತ್ತವೆ.

ಈ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ಹೊಸ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಪರಿಚಯಿಸಲು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಿವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಯುದ್ಧಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಇತಿಹಾಸದ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕವು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಾಲಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಮರಗಳನ್ನು ಕುರಿತಾದ ಹಲವಾರು ವಾಚನ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಬಲ್ಲದು. ಇದೇ ರೀತಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಉಪಯುಕ್ತ ಮೂಲಭೂತ ಅಭ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಕೊಂಚ ಕಷ್ಟಕರವೆನಿಸಬಹುದಾದ ಲೇಖನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಸಹ ಒದಗಿಸಬಲ್ಲವು. ಬಳಿಕ, ತಳಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ತೋರಿದ ಮೇಲೆ ಶಿಕ್ಷಕರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಆಯಾ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಮತ್ತಷ್ಟು ಸವಾಲುಗಳನ್ನುಳ್ಳ ಸಾಮಗ್ರಿಯನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಬಹುದು.

'ಗ್ರಾಫಿಕ್ ಆರ್ಗನೈಸ್ಮೆಂಟ್'ಗಳು ಅಥವಾ ಆಲೇಖ ಸಂಘಟಕಗಳು: ಎರಡನೇ ವಿಧದ ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿ ಎಂದರೆ ಆಲೇಖ ಸಂಘಟಕ. ದೃಶ್ಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಯಾವುದೇ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ರೇಖನ ಸಂಘಟಕ ಎನ್ನುವರು. ಚಿತ್ರಗಳು, ಚಾರ್ಟುಗಳು, ಕೋಷ್ಟಕಗಳು, ಫ್ಲೋ ಚಾರ್ಟುಗಳು ಮತ್ತು ರೇಖನಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ ರೇಖನ ಸಂಘಟಕಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಗಳು. ದೃಷ್ಟಾಂತಕ್ಕೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಖಂಡಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕಲಿಯುವಾಗ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಖಂಡಗಳ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಪರಿಸರವನ್ನು ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ನೋಡಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ನಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಬಳಸುವುದು ಅತ್ಯವಶ್ಯ. ಈ ಎಲ್ಲ ರೇಖನ ಸಂಘಟಕಗಳು ವಿವಿಧ ವಿಚಾರಗಳ ನಡುವಣ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಭೌತಿಕವಾಗಿ ನೋಡಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತವೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ, ದೃಶ್ಯ ಕಲಿಕಾ ಶೈಲಿಯುಳ್ಳ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗಂತೂ ಕಲಿಕೆಗೆ ಇದು ಅನಿವಾರ್ಯವೇ. ನಿಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವ ಅಮೂರ್ತ ವಿಚಾರಕ್ಕೆಂತ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣುವುದು ಸುಲಭ.

ವಾಸ್ತವವಾಗಿ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ರೇಖನ ಸಂಘಟಕಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲು ಹೇಳುವುದು ಸಕ್ರಿಯ ಕಲಿಕೆಗೆ ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಮಾರ್ಗವಾಗಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ನೀವು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸಣ್ಣ ಕಛೇರಿಯೊಂದನ್ನು ಅಥವಾ ಒಂದು ಮಾಹಿತಿಯುಕ್ತ ಲೇಖನವನ್ನು ಓದಲು ಹೇಳಿ. ಬಳಿಕ, ಆ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ದೃಶ್ಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವಂತೆ ಹೇಳಬಹುದು. ಇದರಿಂದ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸ್ವಾಂಗೀಕೃತಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡು, ಅನ್ವಯಿಸಲು ಪ್ರೇರಿತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಆಗುವುದಕ್ಕೆ ಸ್ಮರಣೆಗಿಂತ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಚಿಂತನೆಯ ಅಗತ್ಯವಿರುತ್ತದೆ.

ಶಿಕ್ಷಕ-ನಿರ್ಮಿತ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು: ಇದು ಮೂರನೇ ವಿಧದ ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿ. ಶಿಕ್ಷಕ ಸಾಮಗ್ರಿಯನ್ನು ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವಷ್ಟು ಕುಶಲತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದಲ್ಲಿ ಇದು ಆದರ್ಶಪ್ರಾಯವಾದುದೇ. ಏಕೆಂದರೆ, ಸ್ವತಃ ಶಿಕ್ಷಕ / ಶಿಕ್ಷಕಿಗೆ ಯಾವ ಯಾವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಲಭ್ಯವಿವೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ಯಾವುದು ಅವಶ್ಯಕವಿದೆ, ತಾನು ಹೇಳಲಿಚ್ಛಿಸುತ್ತಿರುವುದೇನು- ಇವೆಲ್ಲವೂ ತಿಳಿದಿರುತ್ತವೆ. ಶಿಕ್ಷಕರಿಂದ ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅಭ್ಯಾಸ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಮತ್ತು ಛಾಟುಗಳು ಶಿಕ್ಷಕ-ನಿರ್ಮಿತ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಿಗೆ ಉದಾಹರಣೆಗಳಾಗಿವೆ.

ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ - 1

ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿ.

1. ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ಎಂದರೇನು? ಅವು ಬೋಧನಾ ಸಾಧನಗಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿವೆ?
2. ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಯಾವುದಾದರೂ ನಾಲ್ಕು ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿ.
3. ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಉಪಯೋಗದ ಯಾವುದಾದರೂ ಮೂರು ಅನುಕೂಲತೆಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

2.5.3.2. ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು

ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಬೋಧಿಸುವಲ್ಲಿ ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಅಮೆರಿಕಾ ಸಂಯುಕ್ತ ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ನ್ಯಾಷನಲ್ ಕೌನ್ಸಿಲ್ ಫಾರ್ ಸೋಷಿಯಲ್ ಸ್ಟಡೀಸ್ (ಎನ್‌ಸಿಸಿ ಎಸ್) ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದೆ: 'ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳು ಮತ್ತು ಕಪ್ಪುಹಲಗೆಗಳ ಅಗತ್ಯ ಮಾತ್ರವಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ನಕ್ಷೆಗಳು, ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು, ನಿಯತಕಾಲಿಕೆಗಳು, ಶ್ರವಣ ಮತ್ತು ದೃಶ್ಯ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು, ಕ್ಷೇತ್ರ ಪ್ರವಾಸಗಳು ಮತ್ತು ಅತಿಥಿ ಉಪನ್ಯಾಸಗಳ ಅಗತ್ಯವೂ ಇದೆ. ದರ್ಶನ, ಸ್ಪರ್ಶನ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಗಳ ಮುಖಾಂತರವಾಗಿ ಕಲಿಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತೆ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಮಾಧ್ಯಮಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಕೌನ್ಸಿಲ್ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಧ್ಯಯನ ತರಗತಿ ಕಲಿಕೆಯ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯವಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಗಳಲ್ಲಿ ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ಬೋಧನೆ ಮತ್ತು ಕಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸಂವರ್ಧಕದಂತೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿವೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಬೋಧನಾ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಎಂದರೆ ಬೋಧನೆ ಮತ್ತು ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ನೆರವಾಗುವ ಯಾವುದೇ ಸಾಮಗ್ರಿ ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಮೂಲಕ ಕಲಿಯಲು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಾಗ ಅವರು ಹೆಚ್ಚು ವೇಗವಾಗಿಯೂ, ಸುಲಭವಾಗಿಯೂ ಕಲಿಯುವರು ಮತ್ತು ಕಲಿತ ಸಾಮಗ್ರಿಯನ್ನು ದೀರ್ಘಕಾಲದವರೆಗೆ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿಡಲು ಸಮರ್ಥರಾಗುವರು.

ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವಾಗ ಎರಡು ಮೂಲಭೂತ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕು:

- ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ತರಬೇತಿಗೊಂಡ ಶಿಕ್ಷಕರಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಉತ್ತಮ ದಕ್ಷತೆಯುಳ್ಳ ಶಿಕ್ಷಕರಾಗಲಿ ಕಲಿಕಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.(ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ಬೋಧನಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಸಹಾಯಕ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತವೆ; ಶಿಕ್ಷಕ ಕಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ದೇಶನದ ಮೂಲಭೂತ ಆಕರದಂತಿರುತ್ತಾನೆ).

- ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮಾಹಿತಿಯ ಪ್ರಮಾಣವು ಆ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಪಡಿಸಲಾಯಿತು ಎಂಬುದನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ. ಈ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಜ್ಞಾನದ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವ ಸೋಪಾನಗಳ ಸರಣಿಯಂತೆ ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಬಹುದು:

ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಲ್ಲಿ ಮಾನವ, ಸ್ಥಳ ಮತ್ತು ಸಾಮಗ್ರಿ ರೂಪದ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಶಿಕ್ಷಕ (ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ) ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಳಜಿ ವಹಿಸಿರುತ್ತಾನೆ ಹಾಗೂ ಆತ/ಆಕೆ ಕಲಿಕಾರ್ಥಿಗೆ ರವಾನಿಸುವ ಜ್ಞಾನದ ಪುನರಾವರ್ತನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಗತಿ, ಇ-ಡಾಕ್ಯುಮೆಂಟ್‌ಗಳು, ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅಗತ್ಯಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಯನ್ನು ತಯಾರಿಸುವಲ್ಲಿರುವ ನಮ್ಯತೆಗಳಿಂದಾಗಿ ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮುದ್ರಿತ ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಅಧಿಕ ವೆಚ್ಚದಿಂದಾಗಿ, ಬಹುತೇಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಇಂಟರ್‌ನೆಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿವೆ. ಮುಂದಿನ ಘಟಕದಲ್ಲಿ ನಾವು ಮೂರು ಇ-ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡೋಣ. ಅವುಗಳು ಸಹ ಈ ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಕೊಡುವುವು. ಇದನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಇನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಶದವಾಗಿ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳೋಣ.

ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು: ಶಿಕ್ಷಕರಲ್ಲದೆ ಇತರ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಅವರ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಅನುಭವಗಳನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಕೊಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಆಹ್ವಾನಿಸಬಹುದು. ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯನ್ನು ಕೂಡ ಆಹ್ವಾನಿಸಬಹುದು. ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಅನುಭವಗಳು ವಯಸ್ಸು ಅಥವಾ ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಸೀಮಿತಗೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಸಂಪನ್ಮೂಲ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಎಲ್ಲಾ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿಯೂ ತರಗತಿಗೆ ಬರಲೇ ಬೇಕೆಂದಿಲ್ಲ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಜನರೊಂದಿಗೆ ಸಂದರ್ಶನ ನಡೆಸಿ ಅವರಿಂದ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವಂತೆ ಹೇಳಬಹುದು. ಒಂದು ವಿಷಯದತ್ತ ಸಂಪೂರ್ಣ ಗಮನವನ್ನು ಕೊಡುವುದರ ಸಲುವಾಗಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸುವುದು ಒಂದು ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿ ಮಾರ್ಗವಾಗಿದೆಯಾದರೂ, ದುರದೃಷ್ಟಕರ ಕಸಿವಿಸಿಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು ಅಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಮುನ್ನೂಚನೆಯನ್ನು ಕೊಡುವ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನು ವಹಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆಹ್ವಾನಿತ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಏನನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ತನ್ನ ಚರ್ಚೆಯ ಇತಿಮಿತಿಗಳೇನು ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಕಲ್ಪನೆ ಇರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಂಪನ್ಮೂಲದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಮುದಾಯ: ಶಾಲೆ ಇರುವ ಸ್ಥಳದ ಸಮುದಾಯವೇ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ಬೋಧನೆಯ ಒಂದು ಶ್ರೀಮಂತ ಸಂಪನ್ಮೂಲವಾಗಬಲ್ಲದು. ಸಮುದಾಯವನ್ನು ತರಗತಿಯ ಕಲಿಕಾ ಅನುಭವಗಳಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಭೌತಿಕ ಪರಿಸರದ ಬಗೆಗಿನ ಮಾಹಿತಿ ಜನರು ಮತ್ತು ಅವರ ಸಾಮಾಜಿಕ-ಆರ್ಥಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಗಳು ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿರುವ ಧಾರ್ಮಿಕ ಗುಂಪುಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಪ್ರಭಾವ, ಅವರ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು, ಆ ಸಮುದಾಯದ ಪ್ರಬುದ್ಧ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಮತ್ತು ಆ ಸಮುದಾಯದ ಸ್ಥಳೀಯ ಇತಿಹಾಸ, ಮನರಂಜನಾ ಸ್ಥಳಗಳು, ಪೂಜೆ ಪುನಸ್ಕಾರಗಳು, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಉಪಯೋಗಗಳು, ಶಿಕ್ಷಣದ ಬಗ್ಗೆ ಸಮುದಾಯದ ಮನೋಭಾವ, ಸಮುದಾಯದ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ-ಇವೆಲ್ಲವೂ ಬೋಧನೆಗೆ ಉತ್ತಮ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಆಯಾಮಗಳ ಕುರಿತಾದ ಆಳವಾದ ಜ್ಞಾನವು ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು, ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಹಾಗೂ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಲಭ್ಯತೆ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ವಿಭಿನ್ನ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವಲ್ಲಿ ನೆರವಿಗೆ ಬರುತ್ತವೆ. ಸ್ಥಳೀಯ ಸಮುದಾಯದಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಮೂಡಿಸುತ್ತವೆಯಲ್ಲದೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ವಾಸ್ತವಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕಲಿಯಲು ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ ಇದರಿಂದ ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಅವರಿಗೆ ಮೃತಪ್ರಾಯವೆಂಬಂತೆ ಎನಿಸಿತ್ತೋ ಅದರಲ್ಲಿ ಜೀವ ತುಂಬಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ.

ಸ್ಥಳಗಳು: ತರಗತಿಯ ಬೋಧನೆಯ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಮೌಲ್ಯವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿರುವ ಸ್ಥಳಗಳು ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಆಸಕ್ತಿಯಿರುವ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಪ್ರವಾಸ ಕೈಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಮೌಲ್ಯವುಳ್ಳದ್ದು ಎಂಬುದು ಸಹಜವೇ ಆಗಿದ್ದು ಲಭ್ಯವಿರುವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಬಳಕೆಯನ್ನು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಪ್ರವಾಸಗಳ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಅದರ

ಮಾದರಿಯನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸುವುದರಿಂದ ಅಥವಾ ವಿಸ್ತರಿಸುವುದರಿಂದ ಬಹಳವಾಗಿ ವರ್ಧಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಸಮಾನ ಲಕ್ಷಣಗಳುಳ್ಳ ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಭೇಟಿ ನೀಡುವುದರಿಂದ ತುಲನಾತ್ಮಕ ಅಧ್ಯಯನ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾಗಿ ವೀಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ಒಂದು ಸ್ಪರ್ಧೆಯೊಂದಿಗೆ ಅಥವಾ ಪ್ರವಾಸದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಏನನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸಿದರು ಎಂಬುದನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವ ಒಂದು ಕ್ವಿಜ್‌ನೊಂದಿಗೆ ಪ್ರವಾಸವನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಆಸಕ್ತಿಯ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಮ್ಯೂಸಿಯಂಗಳು, ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳು, ಅರಮನೆಗಳು, ಭೌಗೋಳಿಕ ಲಕ್ಷಣಗಳುಳ್ಳ ಸ್ಥಳಗಳು, ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಟ್ಟಡಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಮಾರುಕಟ್ಟೆ, ಕೊಳಚೆಗೆರೆ ಅಥವಾ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡುವಿಕೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುವುದು.

ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು: ಇವು ಶಿಕ್ಷಕರು ಜ್ಞಾನ ಸಂವಹನೆಗಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಮುಖ್ಯ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಉದಾ: ಪರಿಸರ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು, ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಅಥವಾ ಅರೆ-ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳಂತಹ (ವಾಣಿಜ್ಯಕ್ಕೆಂದೇ ನಿರ್ಮಿತಗೊಂಡ ಛಾಟರ್‌ಗಳು, ನಕ್ಷೆಗಳು, ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳು) ಮತ್ತು ಮಾದರಿಗಳು, ನೈಜವಸ್ತುಗಳು, ವೀಡಿಯೋ, ಫಿಲಂ ಮತ್ತು ಆಡಿಯೋ ಸಾಧನಗಳಂಥ ಪಠ್ಯೇತರ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು. ಇವೆಲ್ಲವುಗಳಿಂದ ಸಾಬೀತವಾಗುವುದು ಏನೆಂದರೆ ಈಗ ಕೆಲವು ಶಾಲೆಗಳು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಉಪಕರಣದಿಂದ ಈಗ ಸಾಧ್ಯವಿರುವ ಹೆಚ್ಚು ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವೂ, ಆಕರ್ಷಕವೂ ಆದ ಕೆಲವು ಶಿಕ್ಷಣದ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಮರ್ಥವಾಗಿವೆ. ಹಳೆಯ ನಾಣ್ಯಗಳು, ಮಣ್ಣಿನ ಮಡಕೆಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳೂ ಸಹ ಒಳ್ಳೆಯ ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಾಗಿವೆ.

ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳು: ನೀವು ಈಗಾಗಲೇ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ವಿವಿಧ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿರುವಿರಿ. ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳು ಬೋಧನೆಯ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಉಪಕರಣವಾಗಿವೆ ಎಂಬುದು ಸರ್ವವಿಧಿತವೇ ಆಗಿದೆ. ಇದರ ಅತ್ಯಂತ ಸೀಮಿತ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕವು ಶಿಕ್ಷಕರ ಮುಂತೊಡಗುವಿಕೆ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಬೇಕಾಗುವ ಪಾಠಗಳ ಸರಣಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಅಧ್ಯಯನಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುಪಾಲು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನಷ್ಟೇ ಅವಲಂಬಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅವರು ದತ್ತಾಂಶಗಳು ಬೇಕಾದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾದ ಪರಾಮರ್ಶನ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ, ವಿಶ್ವಕೋಶಗಳು, ಶಬ್ದಕೋಶಗಳು, ಅಟ್ಲಾಸುಗಳು, ಮಾಹಿತಿ ಪುಸ್ತಕ (ಅಲ್‌ಮನಾಕ್)ಗಳು, ಸರ್ಕಾರಿ ಬುಲೆಟಿನ್‌ಗಳು(ಅಧಿಕೃತ ಕಿರುವರದಿಗಳು), ವಾಣಿಜ್ಯ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳು ಹಾಗೂ ಇತರೆ ನಿಯತಕಾಲಿಕೆಗಳು. ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನದ ಪಠ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಲು, ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗುವ ಹಾಗೂ ಸುಲಭವಾಗಿ ದೊರೆಯುವ ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕವು ಮುಖ್ಯವಾದುದಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅವಲಂಬನೆಯಿದೆ. ರೈಸ್ ಎಂಬಾತ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದ ತರ್ಕಾಧಾರಿತ ಆಯ್ಕೆಗೆ ಕೆಲವು ಊಹನಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅವು ಇಂತಿವೆ:

- ಶಾಲೆಗೆ ಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಿದ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ಪಠ್ಯಕ್ರಮವಿದೆ ಹಾಗೂ ಪಠ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಉದ್ದೇಶಗಳಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಶಾಲೆಯು ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲು ಬಯಸುತ್ತದೆ.
- ಪಠ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ ಶಾಲಾ ಬೋಧನಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಲು ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮುಖ್ಯ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿರುವುವು. ಆದ್ದರಿಂದ, ಶಾಲೆಯು ಜರುಗುತ್ತಿರುವ ತನ್ನ ಬೋಧನಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗುವ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.
- ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳು ಪಠ್ಯವಿಷಯದ ಅಂತರ್ವಸ್ತುವಿನ ಪ್ರಧಾನ ಆಕರವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ವಸ್ತುವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸುವ ಕ್ರಮ ಮತ್ತು ಅದರ ನಿರೂಪಣೆಯ ಆಳ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪ್ತಿಗಳು ಗಮನಾರ್ಹ ಅಂಶಗಳಾಗಿವೆ.
- ಇಂದಿಗೂ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳು ಕಲಿಕೆಯ ಅವಶ್ಯಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲವಾಗಿ ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದು ಸರ್ವವಿಧಿತ. ಆದರೆ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ವಯೋಮಾನವನ್ನು ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಅಗತ್ಯ ಹಾಗೂ

ಆಸಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ಪಠನೀಯತೆಯ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಮತ್ತು ಸಮಂಜಸತೆಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸುವ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನು ವಹಿಸಬೇಕು.

ವೃತ್ತ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು

ರೇಮಂಡ್ ಹೀಗೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾನೆ- “ಹಲವು ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಧ್ಯಯನ ಬೋಧಕರು ಜರುಗುತ್ತಿರುವ ಅಧ್ಯಯನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೆಣೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಸಮಕಾಲೀನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಭಾವಾವೇಶದ ಸಂಗತಿಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ತರಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಗಮನವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆಯಾದ್ದರಿಂದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯ ಸಂಗಡ ವೃತ್ತಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಪರಿಶೀಲನೆ ಕೈಗೊಂಡು ಪ್ರಬುದ್ಧ ಪೌರತ್ವಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣ ಕೊಡಗೆಯನ್ನು ನೀಡಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದಾರೆ.” ಇದರ ಸಾರಾಂಶವಿಷ್ಟೆ- ಎಚ್ಚರಿಕೆಯ ಅಗತ್ಯ ಮತ್ತು ವಾಚನ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ವಿಶಾಲಗೊಳಿಸಲು ಶಿಕ್ಷಕ ವೃತ್ತಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ವೃತ್ತಪತ್ರಿಕೆಯು ಮುದ್ರಿತ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅತಿ ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿರುವ ಸಂಪನ್ಮೂಲವಾಗಿ ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತಿದೆ.

ಚಿತ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಛಾಟರ್‌ಗಳು

ಚಿತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ರೂಪಿಸಿದ ಪ್ರಸ್ತುತಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ವಾಚನದ ತೊಂದರೆಗಳಿರುವ ಅಥವಾ ಅಲ್ಪ ಶಬ್ದಭಂಡಾರವಿರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿರುವುದು. ಬೋಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ವಿಷಯವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಲು ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಕುರಿತ ನೈಜ ಅನುಭವವನ್ನು ತಂದುಕೊಡಲು ಚಿತ್ರಗಳು ನೆರವಾಗುತ್ತವೆ. ಅರ್ನೆಸ್ಟ್ ಹಾರ್ನ್ ಅವರ ಪ್ರಕಾರ, ವಾಸ್ತವಿಕತೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನದ ವಿದ್ಯಮಾನವನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಸ್ಪಷ್ಟ, ನಿಖರ ಮತ್ತು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ನೆರವಾಗುವುದು ಚಿತ್ರಗಳ ಮುದ್ರಣದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಶಬ್ದದೊಂದಿಗಿನ ಫಿಲಂನವರೆಗಿನ ಚಿತ್ರಗಳ ಪ್ರಮುಖ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿರುವುದು. ಅರ್ಥದ ಸ್ಪಷ್ಟತೆ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿರುವ ವಾಸ್ತವಿಕತೆಯ ಅರಿವನ್ನು ಚಿತ್ರಗಳು ಮೂಡಿಸುತ್ತವೆ. ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಆಲಂಬನೆಯನ್ನು ಕೊಡುವುದರ ಮೂಲಕವು ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಸಕ್ರಿಯಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ಅವು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳುವಂತೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿ ತನ್ಮೂಲಕ ಮತ್ತಷ್ಟು ಅಧಿಕ ತೀವ್ರತೆಯಿಂದ ಜ್ಞಾನಾನ್ವೇಷಣೆ ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಅನುವು ಮಾಡುತ್ತವೆ. ನಿಖರ ವೀಕ್ಷಣೆ, ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳುವಿಕೆ ಮತ್ತು ತೀರ್ಮಾನಗಳ ಪರೀಕ್ಷಣೆಗಳನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವ ಮುಖಾಂತರವಾಗಿ ಅವು ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ಚಿಂತನೆಯ ಅಭ್ಯಾಸಗಳಿಗೆ ಆಧಾರವಾಗುತ್ತವೆ. ಚಿತ್ರಗಳ ಬಳಕೆಯು ಅರ್ಥದ ಸಂವರ್ಧನೆ , ಆಸಕ್ತಿ ಮೂಡಿಸುವಿಕೆ ಹಾಗೂ ಮಾನಸಿಕ ಕಲ್ಪನೆಗಳು ಹಾಗೂ ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ಚಿಂತನೆಗಳಿಗೆ ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತವೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಕಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ದಕ್ಷತೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಿರತೆಗೆ ನೆರವಾಗುತ್ತವೆ.

ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ವಿವಿಧ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳು, ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಮರಗಳ, ಕಟ್ಟಡಗಳ ಚಿತ್ರಗಳು, ಪುರಾತನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಪಳೆಯುಳಿಕೆಗಳ ಚಿತ್ರಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ ಮಾಹಿತಿಯ ದೊಡ್ಡ ಆಕರಗಳಾಗಿದ್ದು, ಈ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ಒಳ್ಳೆಯ ಬೋಧನಾತ್ಮಕ ಸಾಮಗ್ರಿಯಾಗಿದೆ.

ಚಿತ್ರ, ಕೋಷ್ಟಕ, ಗ್ರಾಫ್ ಅಥವಾ ಇತರ ದೃಶ್ಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಂಘಟಿಸಿದ ಮಾದರಿಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಿದ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಾಸ್ತವಾಂಶಗಳ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಛಾಟ್ ಎನ್ನುವರು. ಛಾಟ್‌ನಲ್ಲಿ ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಪಠ್ಯಸಾಮಗ್ರಿ ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ವಿಷಯದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭುತ್ವ ಪಡೆಯುವ ಉದ್ದೇಶದೊಂದಿಗೆ ಕಲಿಯುತ್ತಿರುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಅವರು ಸ್ವತಂತ್ರ ಚಿಂತಕರಾಗಲು ಮತ್ತು ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವವರಾಗಲು ಛಾಟ್‌ಗಳು ಅವರ ನೆರವಿಗೆ ಬರಬಲ್ಲ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಉಪಕರಣವಾಗಿವೆ. ಚಿತ್ರಗಳು ಆಸಕ್ತಿ ಮೂಡಿಸುತ್ತವೆ, ಸರಿಯಾದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಬೀರುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಪಾಠಕ್ಕೆ ಜೀವವನ್ನು ತುಂಬುತ್ತವೆ. ಹಾಗೆಯೇ, ಛಾಟ್‌ಗಳು ಬೋಧಿಸಬೇಕಾದ ವಿಷಯವನ್ನು ಸರಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಲು ಅತ್ಯಮೂಲ್ಯವಾಗಿವೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ತಾವು ಹೇಳುವ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಮನದಟ್ಟು ಮಾಡಲ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದಾಗ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಶಿಕ್ಷಕರು ಬಳಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಮುಖ್ಯ ವಾಸ್ತವಾಂಶಗಳನ್ನು ಒತ್ತಿ ಹೇಳಲು ಛಾಟ್‌ಗಳನ್ನು ಬಳಸಿದಾಗ ಅವು ಸ್ಪಷ್ಟವೂ, ತರಗತಿಯ ಯಾವುದೇ ಭಾಗದಿಂದ ಕಾಣಿಸುವಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಗಾತ್ರದ್ದೂ ಆಗಿರಬೇಕು.

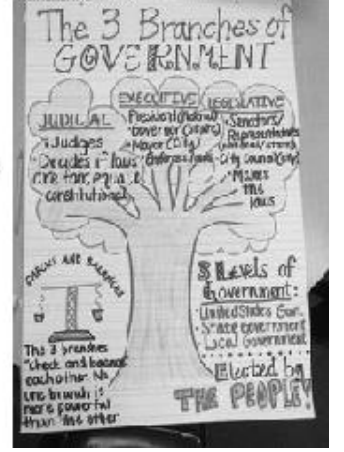
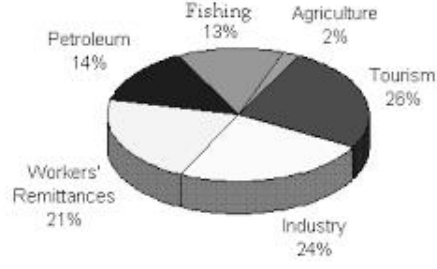
ಮಾದರಿ ಭೂಗೋಳ ವಿಜ್ಞಾನ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸುವಾಗ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಉಪಯುಕ್ತ ಎಂದು ಕಂಡು ಬಂದಿದ್ದು, ಅವುಗಳನ್ನು ಮಾದರಿ ಭೂಗೋಳ ವಿಜ್ಞಾನ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅವು ಹೀಗಿವೆ:

- ದೀರ್ಘಕಾಲದ ಹವಾಮಾನ ಛಾಟ್
- ದೈನಂದಿನ ಹವಾಮಾನ ಛಾಟ್
- ತಾಪಮಾನದ ಛಾಟ್
- ಮಳೆ ಛಾಟ್
- ಸಾಪೇಕ್ಷ ತೇವಾಂಶ ಛಾಟ್
- ಸ್ಪೇಷನ್ ಮಾದರಿ
- ಹವಾಮಾನ ಸಂಕೇತಗಳ ಛಾಟ್
- ಬೆಳೆ ಹರಡಿಕೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಪೈ ಛಾಟ್
- ಮಣ್ಣನ್ನು ಕುರಿತ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವ ರೇಖಾಚಿತ್ರ (Soil Profile)

ಕೆಲವು ಪರಿಕಲ್ಪನಾ ಛಾಟ್‌ಗಳು, ಕಾಲಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯ ಛಾಟ್‌ಗಳು, ಗ್ರಾಫ್ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಿದ ಛಾಟ್‌ಗಳು ಸಹ ಉಪಯುಕ್ತ ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಾಗಿವೆ. ಇಂಟರ್‌ನೆಟ್‌ನಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನದ ಹಲವಾರು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತಾದ ಛಾಟ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಛಾಟ್‌ಪುಸ್ತಕಗಳು ಲಭ್ಯವಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಉಚಿತವಾಗಿ ಲಭ್ಯವಿದ್ದರೆ ಮತ್ತೆ ಕೆಲವನ್ನು ಹಣ ಕೊಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕೆಳಗೆ ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ:

Timeline: Indian History

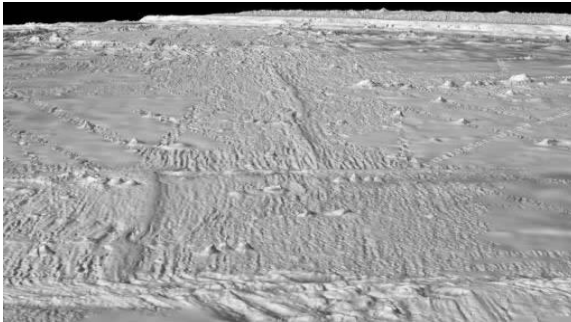
7000 BC	1. Civilization at Mehrgarh	320-321	1. Range of Chandragupta I
2500-1500 BC	2. Indus Valley Civilization	325-360	2. Range of Chandragupta I from India
1500-1000	3. Aryans arrive from central Asia	360-414	3. Range of Chandragupta II from India
1000-500	4. The Early Vedic Age - Rigveda, Yajurveda and Atharvaveda	405-403	4. The end of the Chanakya's Plan in India
1000-500	5. Later Vedic Period - Samaveda, Brahminism, Aryanization, Sanskrit, early Vedic literature and laws	500-527	5. Rule of Maurya over North India
942-883	6. Guptas Rule - born at Ujjain (Central) attainment of knowledge - South India (Chola); first emperor - Harshavardhan, son of Harshad (CP), Varman - Kanauj (Kanauj) (UP) Pratihara	600-647	6. Harsha Northern of Kanauj (Gangas ruled India) (6-647)
600-600	7. Mahayana - born at Kapilavastu near Kushal (Bihar) and spread of Prasang (Prasa, Bihar)	646-797	7. First Chola King of South India
492-468	8. Rule of Ashoka, son of Bindusara, King of Magadha	646	8. Harshavardhan with Palanandi
364-321	9. Rule of Nanda of Magadha	673-690	9. Chola's dynasty of Kalyan
320	10. Invasion of India by Alexander the Great of Hellenes	700-710	10. Palanandi of South India
325-298	11. Range of Chandragupta Maurya, the founder of the Maurya dynasty	705-710	11. Range of Rajendra Chola, the Great (born in great land near) (AD 1010)
272-232	12. Range of Ashoka, son of Bindusara	810-810	12. Range of Rajendra Chola, the Great (born in great land near) (AD 1010)
261	13. Kalinga war	810-810	13. Range of Rajendra Chola, the Great (born in great land near) (AD 1010)
187	14. Ashoka's conversion to Buddhism by Vinayaka	810-810	14. Range of Rajendra Chola, the Great (born in great land near) (AD 1010)
170	15. Third Buddhist Council at Pataliputra	810-810	15. Range of Rajendra Chola, the Great (born in great land near) (AD 1010)

ನಕ್ಷೆಗಳು:

ನಕ್ಷೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನ, ಅವುಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವುದು ಮತ್ತು ಅರ್ಥೈಸುವುದು- ಈ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನದ ಬೋಧನೆಯ ಅತ್ಯಂತ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಾಗಿವೆ. ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಭೌತಿಕ ಲಕ್ಷಣಗಳು, ಸ್ಥಳವು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ನಿಂತಿರುವ ಸನ್ನಿವೇಶ, ರಾಜಕೀಯ ಎಲ್ಲೆಗಳು, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮಿತಿಗಳು, ಔದ್ಯೋಗಿಕ ವಲಯಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ನಕ್ಷೆಗಳು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ನಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವುದರಿಂದ ಕುತೂಹಲ ಮೂಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಅನ್ವೇಷಣೆಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹನವೂ, ಸಮಸ್ಯೆಯ ಪರಿಹಾರ ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಲು ಉತ್ಸಾಹವೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ. ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅನ್ವೇಷಿಸಲು ನಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಬಹುದಾಗಿದ್ದು ಅವು ದೃಶ್ಯಾತ್ಮಕ ಕಲಿಕೆಯನ್ನು, ದೈಶಿಕ ಚಿಂತನೆಯನ್ನೂ ಮತ್ತು ಪರಿಮಾಣಾತ್ಮಕ ಕೌಶಲ್ಯಗಳನ್ನೂ ಪಾಠದೊಂದಿಗೆ ಏಕೀಕೃತಗೊಳಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಶಿಕ್ಷಕರು ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಬಳಸಲ್ಪಡುವ ನಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥೈಸಲೋಸುಗ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ನಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಬಗೆಗೆ ಪರಿಚಯಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

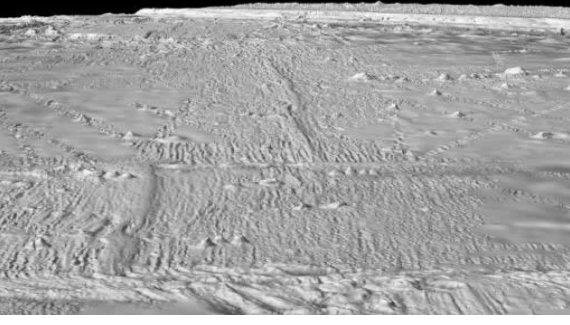
ನಕ್ಷೆಯು ಬಹು ದೊಡ್ಡ ಸ್ಥಳದ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ನಕ್ಷೆಯು ಇದುವರೆಗೆ ಹೋಗಿರದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಒಂದು ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಯಾಗಿದೆ. ನಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ದೂರ, ಪರ್ವತಗಳು, ನದಿಗಳು ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಗಳ ಅಥವಾ ಗಂತವುಗಳ ಆಕಾರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ. ನಕ್ಷೆಯು ನಮ್ಮ ಬಳಿ ಇದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ನಿರ್ದೇಶನಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲ. ನಕ್ಷೆಯು ಅಲ್ಪ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ, ದಿಕ್ಕನ್ನು ತೋರುವ ಸಾಧನವಾಗಿದ್ದು, ಪ್ರಯಾಣದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಾರ್ಹವಾದುದಾಗಿದೆ.

ಚಂಡಮಾರುತದ ಪಥ

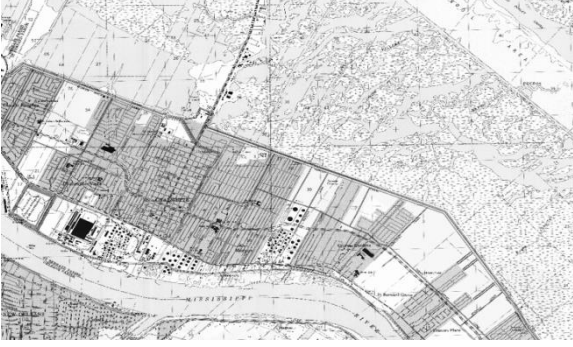
ಚಂಡಮಾರುತವನ್ನು ನಕ್ಷೆಯ ಮೇಲೆ ತೋರಿಸಿರುವುದು.

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಚಂಡಮಾರುತವೊಂದನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿ ಅದರ ಪಥವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಸಾಗರದ ತಳ: ಶಾಂತಮಹಾಸಾಗರದ ಮಧ್ಯದ ಗುಡ್ಡ

ಸಂಬಂಧಿತ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಚಟುವಟಿಕೆ: ಆಳ, ಷಿಪ್‌ಲಾಗ್ ಮತ್ತು ಅಟ್ಲಾಂಟಿಕ್ ಸಾಗರ: ಸಾಗರದ ತಳದ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾರ್ಗದ ನಕ್ಷೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಲು ಅನ್ವೇಷಣಾಧಾರಿತ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯ.

ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ತೇವದ ಜಮೀನು:

ನ್ಯೂ ಆರ್ಲಿಯನ್ಸ್‌ನ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ತೇವದ ಜಮೀನಿನ ಅಂತರಮುಖ (Interface)

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ನಗರದ ಯೋಜನೆಗೆ ಸರಳ ನಕ್ಷೆಯನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ ಹಾಗೂ ಅವರ ಪಟ್ಟಣ ದೊಡ್ಡ ಜಲಾನಯನ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಹೇಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಲಿಯುತ್ತಾರೆ.

ಮಾದರಿಗಳು:

ಬೋಧನೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಂಜಸವಾದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಬೇಕೆಂದರೆ ಶಿಕ್ಷಕನಿಗೆ ಆ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ನೆರವಾಗುವ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಬಳಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಟೆಲ್‌ಮನ್‌ನು ಒತ್ತಿಹೇಳಿದ- “ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಬೋಧನಾತ್ಮಕ ಮಾದರಿಯ ಪ್ರಾರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಿದಾಗ ನಮ್ಮ ಬಳಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಯೋಜನೆ ಅಥವಾ ಇಚ್ಛಿತ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ-ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಲಬಲ್ಲ ಶಿಕ್ಷಕರ ವರ್ತನೆಯ ವಿಧಗಳು ಇದ್ದಂತೆಯೇ ಎನ್ನಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ, ಮಾದರಿಗಳು ಮತ್ತು ನಮೂನೆಗಳು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆಯಲ್ಲದೆ, ಛಾಟುಗಳಿಗೆ ಕೊಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗಮನವನ್ನು ಅವರು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಮಾದರಿಗಳ ಉಪಯುಕ್ತತೆಯನ್ನು ಒತ್ತಿ ಹೇಳುವ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ, ಹಾಗೆಯೇ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲು ಕಷ್ಟಕರವಾಗುವಂಥದ್ದನ್ನು ಅವು ಕೈನಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಯುವಷ್ಟು ಗಾತ್ರಕ್ಕೆ ಇಳಿಸುತ್ತವೆ.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಗೋಳಪಟ(Globe)ವು ಭೂಮಿಯ ಒಂದು ಮಾದರಿಯಾಗಿದೆ. ಸ್ಥಳವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಹೇಗೆ, ಜಲಮಾರ್ಗ, ವಾಯುಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ನೋಡುವುದು ಹೇಗೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸಲು ಗೋಳಪಟವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ನಾವು ಖಂಡ, ದೇಶ, ಸಾಗರ,ನದಿ, ನಗರಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಲ್ಲೆವು ಗೋಳಪಟವನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನವುಗಳಿಗೂ ಉಪಯೋಗಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

- ಪ್ರಪಂಚದ ಒಂದು ಕ್ಷಣಿಕ ನೋಟವನ್ನು ಕಾಣುವುದು.
- ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ದಿನಾಂಕ ರೇಖೆ (Dateline)ಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು.
- ಡಿಗ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಳೆಯುವುದು.
- ಮೈಲಿಗಳನ್ನು ಡಿಗ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸುವುದು.
- ಮಹಾವೃತ್ತ ಮಾರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಲು ಮತ್ತು ಅಂತರವನ್ನು ಮಾಪನ ಮಾಡುವುದು.

- ಸಮಯ ಮುಖಫಲಕವನ್ನು (Time dial) ಉಪಯೋಗಿಸುವುದು.
- ಪ್ರಮಾಣಕ ಕಾಲ ವಲಯ (Standard Time Zone) ಏಕೆ ಬೇಕು ಎಂದು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಗೋಳವು ಕೊನೆ ಮೊದಲಿಲ್ಲದೆ ವೃತ್ತಾಕಾರದ್ದಾಗಿದ್ದರೂ ಎಲ್ಲ ದೂರಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಅಳೆಯಲು ಎರಡು ಮುಖ್ಯ ಆಧಾರ ರೇಖೆಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಒಂದು ಭೂಮಧ್ಯ ರೇಖೆ. ಇದು ಗೋಳದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವ ಪಶ್ಚಿಮವಾಗಿ ಎಳೆದಂತಿದ್ದು, ಗೋಳವನ್ನು ಎರಡು ಸಮಾನವಾದ ಅರ್ಧಗೋಳಗಳನ್ನಾಗಿ ವಿಭಜಿಸುತ್ತದೆ. ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರಧಾನ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ರೇಖೆ (Prime Meridian). ಇದೊಂದು ಕಲ್ಪನೆಯ ರೇಖೆಯಾಗಿದ್ದು ಧ್ರುವದಿಂದ ಧ್ರುವಕ್ಕೆ ಸಾಗುತ್ತಾ ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ ದೇಶದ ಲಂಡನ್ ನಗರದ ಒಂದು ಭಾಗವಾದ ಗ್ರೀನ್‌ವಿಚ್ ಮೂಲಕ ಹಾದು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಇವೆರಡನ್ನೂ 0 ಡಿಗ್ರಿ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಗೋಳದ ಸಂಖ್ಯಾ ನಿರ್ದೇಶನದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇವೆರಡೂ ಪರಸ್ಪರ ಭೇದಿಸುವ ಬಿಂದುವಿನಿಂದ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಪೂರ್ವ ಪಶ್ಚಿಮವಾಗಿರುವ, ಭೂಮಧ್ಯ ರೇಖೆಗೆ ಸಮಾನಾಂತರವಾಗಿರುವ ಎಲ್ಲ ರೇಖೆಗಳನ್ನು ಅಕ್ಷಾಂಶ ರೇಖೆ (Latitude) ಎನ್ನುವರು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ Parallels ಎಂದೂ ಹೇಳುವರು. ಕಾರಣ, ಅವು ಪರಸ್ಪರ ಸಮಾಂತರವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಅಕ್ಷಾಂಶಗಳನ್ನು ಭೂಮಧ್ಯರೇಖೆಯಿಂದ ಪೂರ್ವ ಮತ್ತು ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿ 15 ಡಿಗ್ರಿ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನಿಮ್ಮ ಗೋಳಪಟದಲ್ಲಿ ನ್ಯೂಆರ್ಲಿಯನ್ಸ್ ಅನ್ನು ನೋಡಿ. ಅದು 30 ಡಿಗ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವುದು ನಿಮಗೆ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಅದು ಭೂಮಧ್ಯರೇಖೆಯ ಉತ್ತರಕ್ಕಿರುವುದರಿಂದ ಅದು 30 ಡಿಗ್ರಿ ಉತ್ತರ ಅಕ್ಷಾಂಶ ಅಥವಾ 30 ಉತ್ತರ ಎನ್ನುವೆವು. ಉತ್ತರ ದಕ್ಷಿಣವಾಗಿರುವ, ಧ್ರುವದಿಂದ ಧ್ರುವಕ್ಕಿರುವ ರೇಖೆಗಳಿಗೆ ರೇಖಾಂಶ (Longitude) ಎನ್ನುವರು. ಇದಕ್ಕೆ ಮೆರಿಡಿಯನ್ ಎಂದೂ ಹೇಳುವರು. ನಿಮ್ಮ ಗೋಳಪಟದಲ್ಲಿ ಭೂಮಧ್ಯರೇಖೆಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಂತೆ ಗ್ರೀನ್‌ವಿಚ್‌ನ ಪ್ರಧಾನ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ರೇಖೆಯಿಂದ ಪೂರ್ವ ಪಶ್ಚಿಮವಾಗಿ ಪ್ರತಿ 15 ಡಿಗ್ರಿಗಳಿಗೆ ಸಂಖ್ಯಾ ನಿರ್ದೇಶನ ಮಾಡಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಪುನಃ ನ್ಯೂಆರ್ಲಿಯನ್ಸ್‌ನ ದೃಷ್ಟಾಂತವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ ಅದು 90 ಡಿಗ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ 0 ಡಿಗ್ರಿ ಅಕ್ಷಾಂಶದಿಂದ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ 90 ಡಿಗ್ರಿ ಎಂದರ್ಥ. ಆದ್ದರಿಂದ ನ್ಯೂಆರ್ಲಿಯನ್ಸ್ 30 ಡಿಗ್ರಿ ಉತ್ತರ ಅಕ್ಷಾಂಶ ಮತ್ತು 90 ಡಿಗ್ರಿ ಪಶ್ಚಿಮ ರೇಖಾಂಶದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿತಗೊಂಡಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೇವೆ.

ನೈಜವಸ್ತುಗಳು:

ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನದ ಬೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಮೌಲ್ಯಯುತ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಈ ನೈಜವಾದ ಅಥವಾ ವಾಸ್ತವವಾದ ವಸ್ತುವಿನ ಬಳಕೆ. ಇವುಗಳಿಗೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ “ರಿಯಾಲಿಯಾ” ಎನ್ನುವರು. ಇದು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಕಲಿಯುವಲ್ಲಿ ಇರುವ ಆಸಕ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಬಲ ಹೊಂದಿರುವುದಲ್ಲದೆ ಕಲಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಅಭಿಪ್ರೇರಣೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಅಂತಹ ವಸ್ತುಗಳ ಉದಾಹರಣೆಗಳೆಂದರೆ ಶಸ್ತ್ರಗಳು, ವಸ್ತ್ರಗಳು, ಯಂತ್ರಗಳು, ಉಪಕರಣಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ. ಈ ವಸ್ತುಗಳು ಬಾಹ್ಯದ ವಾಸ್ತವಿಕ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ತೆರಗತಿಯೊಳಗೆ ತರುತ್ತವೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಕೃಷಿ, ಹಣ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸುವಾಗ ನೈಜ ವಸ್ತುಗಳು ಮೌಲ್ಯವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಕೇಂದ್ರಗಳು

ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಗೆ ಬೇರೆಬೇರೆ ಅರ್ಥಗಳಿವೆ. ಆದರೆ, ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ, ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರದ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಬೋಧನಾತ್ಮಕ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಕರು ಪಡೆಯಬಲ್ಲ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಕುರಿತದ್ದಾಗಿದೆ. ಆಟಕೆಗಳು, ನಕ್ಷೆಗಳು ಮತ್ತು ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು ಅಥವಾ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು, ಬೋಧನಾತ್ಮಕ ಉಪಕರಣಗಳು, ನೈಜವಸ್ತುಗಳು ಅಥವಾ ಮಾದರಿಗಳು ಮತ್ತು ಕರಕುಶಲವಸ್ತುಗಳನ್ನು ದೃಷ್ಟಾಂತವಾಗಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮೌಲ್ಯವುಳ್ಳ ಕೆಲವು ಪ್ರಮುಖ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳೆಂದರೆ ಗ್ರಂಥಾಲಯ, ಅತಿ ನಿಕಟ ಪರಿಸರ, ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪತ್ರಾಗಾರ (National Archives). ಶಾಲೆಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಪುಸ್ತಕಗಳಿರುವ ಗ್ರಂಥಾಲಯವನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು ಆದ್ಯತೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಕಲಿಕೆಗೆ ಇದು ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದೆ. ಈ ಸಂಪನ್ಮೂಲವು ಹೇರಳ ಪ್ರಮಾಣದ

ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವುದಲ್ಲದೆ ಮೈಕ್ರೋಫಿಲಂ, ಛಾಟರ್, ಫಿಲಂ ಸ್ಟ್ರಿಪ್‌ಗಳು, ವೀಡಿಯೋ ಟೇಪ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಗ್ರಂಥಾಲಯವನ್ನು ಕಲಿಕೆಯ ಅಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸಲೆಂದು ಹಾಗೂ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಹಸಿವನ್ನು ನೀಗಿಸಲೆಂದು ಮೀಸಲಿಡಲಾಗಿದೆ. ಶಿಕ್ಷಕರು ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಏನು ಬೋಧಿಸಿರುವರೋ ಅದನ್ನು ಕುರಿತಾಗಿ ತಮ್ಮ ಅರಿವನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ವಿಸ್ತಾರಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಗ್ರಂಥಾಲಯದಲ್ಲಿ ಓದಲು ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕೊಡಬಹುದು. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪತ್ರಾಗಾರದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರವು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸಿಡಲು ಯೋಗ್ಯವಾದುದು ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿದ, ಎಲ್ಲಾ ಸರ್ಕಾರಿ ಏಜೆನ್ಸಿಗಳ ದಸ್ತಾವೇಜುಗಳು ಮತ್ತು ಸದ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿರದ ಹಳೆಯ ದಸ್ತಾವೇಜುಗಳು ಲಭ್ಯವಿವೆ. ಈ ಪತ್ರಾಗಾರಗಳು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ನಮ್ಮ ಅನುಭವಗಳ ಹೊಸ ದೃಷ್ಟಿಪಥವನ್ನೇ ತೆರೆಯಲು ಈ ಪತ್ರಾಗಾರಗಳು ನೆರವಾಗುತ್ತವೆ. ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಕರಕುಶಲ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಲು ಅವಕಾಶವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆಯಲ್ಲದೆ ತಾವು ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಓದಿರುವುದನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಾಯಕವಾಗುವ ಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಶ್ರವಣ-ದೃಶ್ಯ ಉಪಕರಣಗಳು

ಪ್ರಸ್ತುತದಲ್ಲಿ ಶ್ರವಣ-ದೃಶ್ಯ ಉಪಕರಣಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುವ ಬೋಧನಾ ಸಲಕರಣೆಗಳು ಲಭ್ಯವಿವೆ. ಈ ಬೋಧನಾ ಸಲಕರಣೆಗಳ ಉಪಯೋಗದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿದೆ. ಶಿಕ್ಷಕರು ನಿಕಟ ಚಿತ್ರ (Close-up) ವನ್ನು ತಮ್ಮ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಲು ಬಳಸುವ ಸಣ್ಣ ಕ್ಯಾಮರಾಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು ಆಕಾಶದ ಮೂಲಕ ಹಲವು ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಬಿತ್ತರಿಸುವ ಸ್ಪಡಿಯೋ ಬ್ರಾಡ್‌ಕಾಸ್ಟಿಂಗ್‌ವರೆಗೂ ಇದರ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ವಿಸ್ತರಿಸಿದೆ. ಸ್ವಾಂತರ್ಗತ ತರಗತಿ ಟೆಲಿವಿಷನ್ ಸಿಸ್ಟಂ, ಕ್ಯಾಮೆರಾ, ವಿಡಿಯೋ ಟೇಪ್ ರೆಕಾರ್ಡರ್, ರೇಡಿಯೋ ಮತ್ತು ಫಿಲಂ ಸ್ಟ್ರಿಪ್‌ಗಳು ಎಲ್ಲ ತೆರನ ಬೋಧನೆಗೆ ರೋಮಾಂಚಕ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ. ತರಗತಿಯಲ್ಲಿನ ಪಾತ್ರನಿರ್ವಹಣೆಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಡಿಯೋ ಟೇಪ್ ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಿಶ್ರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಎದುರಾಗುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಪರಿಹಾರಕ್ಕೆ ಟೇಪ್ ರೆಕಾರ್ಡಿಂಗ್ ಮೌಲ್ಯವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ನಿಷ್ಕ್ರಿಯ ಅಥವಾ ಸಕ್ರಿಯ ಬಳಕೆಗೆ ಟೇಪ್‌ರೆಕಾರ್ಡರ್ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಈ ಗುಣದಿಂದ ಬಹಳ ಅನುಕೂಲತೆಯಿದೆ. ಶಿಕ್ಷಕರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ರೆಕಾರ್ಡ್ ಮಾಡಬಲ್ಲರು. ಅಂದರೆ, ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ರೆಕಾರ್ಡ್ ಮಾಡಿ, ಪುನಃ ಎಷ್ಟು ಬಾರಿಯಾದರೂ ಕೇಳಬಹುದು. ನಮ್ಮ ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ವಿಶ್ವವನ್ನು ರೂಪುಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವ ಮತ್ತೊಂದು ಅದ್ಭುತ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ ಉಪಕರಣವೆಂದರೆ ಟೆಲಿವಿಷನ್. ಬೋಧನೆಯ ಗುಣಮಟ್ಟ ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು, ಪಠ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಸಂವರ್ಧಿಸುವುದು, ಅವಕಾಶಗಳಿಂದ ವಂಚಿತರಾದ ಲಕ್ಷಾಂತರ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅವರಿಗೆ ದಕ್ಕಲೇಬೇಕಾದಂತಹ ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣದ ಲಾಭವನ್ನು ತಲುಪಿಸುವುದು ಮುಂತಾದ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಟೆಲಿವಿಷನ್ ಪ್ರಬಲ ಮಾಧ್ಯಮವೆಂದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಶಿಕ್ಷಕರಿಂದ, ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ಇತರ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಿಂದ ಕಲಿಯುವಂತೆಯೇ ಇವುಗಳಿಂದಲೂ ಕಲಿಯಬಹುದು. ದೂರದರ್ಶನದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಪ್ರಸ್ತುತ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳೂ, ವಿವಾದಾಂಶಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಚರ್ಚೆಗಳನ್ನು ನೋಡಬಹುದು ಮತ್ತು ಕೇಳಬಹುದು. ಫಿಲಂ ಸ್ಟ್ರಿಪ್‌ಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ಬೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ. ಇವು ಎರಡು ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಡುತ್ತವೆ. ತೆರೆಯೊಂದಿಗಿನ ಪ್ರೊಜೆಕ್ಟರ್‌ನಿಂದ ಚಿತ್ರ ಮತ್ತು ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದಿಸಬಹುದು. ಪ್ರಸ್ತುತಿಗೆ ಮುಂಚೆ ಒಂದು ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಪಾಠವನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ, ಫಿಲಂ ಸ್ಟ್ರಿಪ್‌ಗಳು ಒಂದು ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಮೂಡಿಸಿ ಸಕ್ರಿಯರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬಲ್ಲವು. ಆದರೆ, ಫಿಲಂ ಪ್ರೊಜೆಕ್ಟರ್ ಶಬ್ದವಿಲ್ಲದೆ ಕೇವಲ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಬಲ್ಲವು. ತೆರೆಯ ಮೇಲೆ ತೋರಿಸಿದ ವಿಷಯದ ಮೇಲೆ ಚರ್ಚೆ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಮುನ್ನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಮೂಡಿಸಿ ಗಮನ ಸೆಳೆಯಲು ಇದರಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಇತ್ತೀಚಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಮೈಕ್ರೋ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್‌ನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಸಕ್ತಿ ಮೂಡುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿದೆ. ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಹೊಂದಿರುವ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ

ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳಿಂದಾಗಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ಅನುಕರಣಾ ಕ್ರೀಡೆಗಳಿಗೆ ರೋಮಾಂಚಕಾರಿ ಬೋಧನಾತ್ಮಕ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಶ್ರವಣ-ದೃಶ್ಯ ಉಪಕರಣಗಳು ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಿ ಪ್ರಭಾವಿಸುತ್ತವೆ ಎಂಬುದು ನಿಜವಾದರೂ ಅವುಗಳ ಬೆಲೆ ಮತ್ತು ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆಗಳಿಂದಾಗಿ ಅವುಗಳ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಬಳಕೆ ಕೊಂಚ ಸೀಮಿತಗೊಂಡಿದೆ.

ಸೀಮಿಸಿದ ಕಷ್ಟಕಾಲ

ಚಾಕ್‌ಬೋರ್ಡ್ ಅಥವಾ ಕಷ್ಟಕಾಲಗೆ ಶಿಕ್ಷಕರಿಂದ ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುವ ಅತಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ದೃಶ್ಯ ಸಾಧನವಾಗಿದೆ. ರೂಪರೇಖೆ ಅಥವಾ ಸಾರಾಂಶ, ಬೋಧಿಸಲ್ಪಡಬೇಕಾದ್ದರ ನಿರೂಪಣೆ, ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು, ನಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ರೇಖಾಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸುವಿಕೆ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಗೆ ಕಷ್ಟಕಾಲಗೆಯನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಕಷ್ಟಕಾಲಗೆಯ ಮೇಲೆ ಬರೆದದ್ದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣುವಂತೆ ದಪ್ಪನಾಗಿ, ಓದಲು ಸುಲಭವಾಗಿ ಇರಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಉಪಯೋಗಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಕಷ್ಟಕಾಲಗೆಯನ್ನು ಒರೆಸಿ ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿಡಬೇಕು.

ಆದರೆ, ಶಿಕ್ಷಕರು ಯಾವುದಾದರೊಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ಬೋಧಿಸಲು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಾಗ ವಿಸ್ತೃತ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ತಮ್ಮ ಆಯ್ಕೆಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಯಾವುದು ಸೂಕ್ತ ಎಂಬ ಅವರ ನಿರ್ಧಾರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯ ವಯೋಮಾನ, ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮತ್ತು ಆಸಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿರಬೇಕು. ಎಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಶಾಲಾ ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾಗಿಲ್ಲವೋ ಅಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನೇ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಬಳಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಸುವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿಟ್ಟು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಬೇಕಾದ ಸಾಧನಗಳು ತಕ್ಷಣವೇ ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಅನುಗೊಳಿಸಿ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಲಭ್ಯವಿರುವ ವಸ್ತು ಮತ್ತು ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಅವುಗಳ ವಿಸ್ತೃತ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಕಲಿಕೆ ಕಡಿಮೆ ಶ್ರಮದಾಯಕವೂ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚು ಕಾರ್ಯಾತ್ಮಕವೂ ಆಗುವುದು ಎಂದು ಒತ್ತಿ ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ - 2

ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿ.

1. ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಯೊಂದನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುವಾಗ ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕಾದ ಅಂಶಗಳಾವುವು?
2. ನಕ್ಷೆಗಳು ಎಂದರೇನು? ಅವು ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಉಪಯುಕ್ತ?
3. ಗೋಳಪಟದ ಉಪಯೋಗಗಳೇನು?

2.5.4. ಸಾರಂಶಿಸೋಣ

- ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ಸಕ್ರಿಯ ಕಲಿಕೆ ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯಮಾಪನಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುವಂತಹ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪಾಠಗಳ ಸಲಕರಣೆಗಳಾಗಿವೆ.
- ಬೋಧನೆಯ ಸಂಘಟನೆಗೆ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಬೆಂಬಲ ನೀಡುವಂತಹ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ, ನಿಯೋಜಿತ ಕಾರ್ಯ ಹಾಗೂ ಪೂರಕ ಮೂಲ ಸಂಪತ್ತುಗಳಿಗೆ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಎನ್ನುವರು.
- ಗಾತ್ರ, ಬಣ್ಣ, ಬಾಳಿಕೆ, ವೆಚ್ಚ, ಸಾಗಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಿಕೆ, ಸೂಕ್ತತೆ, ಅಪೂರ್ವತೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಒಳ್ಳೆಯ ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಗುಣ ಲಕ್ಷಣಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ.
- ವಿವಿಧ ಮಾನದಂಡಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಗುಂಪುಗಳನ್ನಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಮೂರು ಮುಖ್ಯ ವರ್ಗೀಕರಣಗಳು ಹೀಗಿವೆ: ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು, ಗ್ರಾಫಿಕ್ ಆರ್ಗನೈಸರ್ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಕ ನಿರ್ಮಿತ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು.
- ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ಮಾನವ ಅಥವಾ ಮಾನವೇತರ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಾಗಿರಬಹುದು. ತದುನಸಾರವಾಗಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು, ಸ್ಥಳಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ಎಂದು ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

- ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ವಿವಿಧ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿವೆ. ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳು, ವೃತ್ತ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು, ಚಿತ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಛಾಟರ್‌ಗಳು, ನಕ್ಷೆಗಳು ಮತ್ತು ಮಾದರಿಗಳು, ಶ್ರವಣ-ದೃಶ್ಯ ಉಪಕರಣಗಳು, ಕಪ್ಪುಹಲಗೆ-ಇವುಗಳು ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ವಿವಿಧ ರೂಪಗಳು.
- ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ರೂಪವೂ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತವೆ ಹಾಗೂ ಬೋಧನೆಯ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತವಾದ ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಯ ಸರಿಯಾದ ವಿಧವನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುವುದು ಅಥವಾ ನಿರ್ಮಿಸುವುದು ಶಿಕ್ಷಕರ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.

2.5.5. ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಉತ್ತರಗಳು - 1 ಮತ್ತು 2

ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ - 1

ಉತ್ತರಗಳಿಗಾಗಿ ಈ ಅಧ್ಯಯನ ಸಾಮಗ್ರಿಯ 2.5.3.1 ನೇ ಭಾಗವನ್ನು ನೋಡಿ.

ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ - 2

ಉತ್ತರಗಳಿಗಾಗಿ ಈ ಅಧ್ಯಯನ ಸಾಮಗ್ರಿಯ 2.5.3.2 ನೇ ಭಾಗವನ್ನು ನೋಡಿ.

2.5.6. ಘಟಕಾಂತ್ಯ ಅಭ್ಯಾಸಗಳು

ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ನೀವು ಬೋಧಿಸುವ ವಿಷಯವೊಂದನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿ ಹಾಗೂ ಆ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿ. ಅವುಗಳನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸಿ ಹಾಗೂ ನೀವು ಬೋಧಿಸುವ ತರಗತಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಸಾಮಗ್ರಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ

2.5.7. ಪರಾಮರ್ಶನ ಸೂಚಿ

1. https://en.wikipedia.org/wiki/Instructional_materials
2. <https://study.com/academy/lesson/instructional-materials-definition-examples-evaluation.html>
3. Transforming Preservice Mathematics Teacher Knowledge for and with the Enacted Curriculum: The Case of Digital Instructional Materials
4. <https://www.igi-global.com/dictionary/relevance-of-the-use-of-instructional-materials-in-teaching-and-pedagogical-delivery/48956>
5. <https://www.slideshare.net/bestinenarsus1/selecting-and-use-of-instructional-materials>
6. <https://slideplayer.com/slide/9028501/>
7. <https://serc.carleton.edu/k12/maps.html>
8. R. W. Cordier (1942) Pictures as Aids to Learning in the Social Studies, The Social Studies, 33:1, 18-20, DOI: 10.1080/00220973.1936.11016666
9. <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/00220973.1936.11016666?journalCode=vtss20>
10. <http://www.ultimateglobes.com/v/ProductDocuments/Using>YourReprogleWorldGlobe.pdf>
11. <http://www.eajournals.org/wp-content/uploads/Social-Studies-Teaching-Resources-in-the-21st-Century.pdf>

ಬ್ಲಾಕ್ 2 : ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನ ಬೋಧನೆಯ ಗುರಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು

ಘಟಕ 6 : ಸಿಡಿ ರೋಮ್(CD-ROM), ಬಹುಮಾಧ್ಯಮಗಳು, ಅಂತರ್ಜಾಲ

ಘಟಕದ ರಚನೆ

- 2.6.1. ಕಲಿಕಾ ಉದ್ದೇಶಗಳು
- 2.6.2. ಪೀಠಿಕೆ
- 2.6.3. ಕಲಿಕಾ ಅಂಶಗಳು ಮತ್ತು ಕಲಿಕಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು
- 2.6.3.1. ಸಿಡಿ ರೋಮ್‌ನ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಮತ್ತು ಆ ಪ್ರಾರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ - 1
- 2.6.3.2. ಬಹುಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಮತ್ತು ಆ ಪ್ರಾರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ - 2
- 2.6.3.3. ಅಂತರ್ಜಾಲದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಮತ್ತು ಆ ಪ್ರಾರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು
- 2.6.4. ಸಾರಾಂಶಿಸೋಣ
- 2.6.5. ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಉತ್ತರಗಳು - 1 ಮತ್ತು 2
- 2.6.6. ಘಟಕಾಂತ್ಯ ಅಭ್ಯಾಸಗಳು
- 2.6.7. ಪರಾಮರ್ಶನ ಸೂಚಿ

2.6.1. ಕಲಿಕಾ ಉದ್ದೇಶಗಳು

ಈ ಘಟಕವನ್ನು ಕಲಿತ ನಂತರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಶಿಕ್ಷಕ ಶಿಕ್ಷಕಿಯರು ಕೆಳಗಿನ ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥರಾಗುವರು;

- ಸಿಡಿ ರೋಮ್ (CD-ROM),ಬಹುಮಾಧ್ಯಮಗಳು ಮತ್ತು ಅಂತರ್ಜಾಲದ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ಉಪಯುಕ್ತತೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ;
- ಈ ಇ-ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ನಡುವಣ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ;
- ವಿಭಿನ್ನ ಪ್ರಾರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ವಿವಿಧ ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ; ಮತ್ತು
- ಇ-ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಉಪಯೋಗದ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ.

2.6.2. ಪೀಠಿಕೆ

ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣವು ದೊಡ್ಡ ಸವಾಲಿನ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಮುನ್ನಡೆ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಆಸಕ್ತಿಗಳು, ಮುದ್ರಿತ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಪಾಲನೆಯ ದುಬಾರಿ ವೆಚ್ಚ- ಇವೆಲ್ಲವೂ ಈ ಸಂಗತಿಗೆ ಪ್ರಬಲ ಕಾರಣಗಳಾಗಿವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ (ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ) ಪ್ರಾರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರಾರೂಪದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಿಡಿ ರೋಮ್‌ಗಳು,ವೀಡಿಯೋ ಸಿಡಿಗಳು, ಬಹುಮಾಧ್ಯಮ ಪಠ್ಯಗಳು, ಅಂತರ್ಜಾಲ ಮತ್ತು ಹೈಪರ್‌ಟೆಕ್ಸ್ಟ್ ಮುಂತಾದವು ಇದರಲ್ಲಿ ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಡಿಜಿಟಲ್ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆನ್‌ಲೈನ್‌ನಲ್ಲಿ ದೊರಕುವ , ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಗುಂಪಿಗೆ ಇ-ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಅಥವಾ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಅಥವಾ ಡಿಜಿಟಲ್ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಎಂದು ಕರೆಯುವರು. ಈ ಘಟಕದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿನ ಕೆಲವು ಡಿಜಿಟಲ್ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಮೇಲೆ ಸಿಡಿ-ರೋಮ್, ಬಹುಮಾಧ್ಯಮ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಮತ್ತು ಅಂತರ್ಜಾಲಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಒತ್ತನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾ ನಮ್ಮ ಗಮನ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸೋಣ.

2.6.3. ಕಲಿಕಾ ಅಂಶಗಳು ಮತ್ತು ಕಲಿಕಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು

2.6.3.1. ಸಿಡಿ-ರೋಮ್‌ನ (CD-ROM) ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಮತ್ತು ಆ ಪ್ರಾರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು

ಸಿಡಿ-ರೋಮ್ ಅಥವಾ (CD-ROM) ಎಂದರೆ “ಕಾಂಪೆಕ್ಟ್ ಡಿಸ್ಕ್ ರೀಡ್ ಓನ್ಲಿ ಮೆಮೊರಿ (Compact Disk Read Only Memory). ಸಿಡಿ ರೋಮ್ ಅನ್ನು ಕಂಪ್ಯೂಟರ್‌ನಿಂದ ಒಂದು ಆಪ್ಟಿಕಲ್ ಡ್ರೈವ್‌ನಿಂದ ಓದಲ್ಪಡಬಹುದಾದ CD ಆಗಿದೆ. ROM ಎಂದರೆ ರೀಡ್ ಓನ್ಲಿ ಮೆಮೊರಿ. ಇದರರ್ಥವಿಷ್ಟೆ- ಡಿಸ್ಕ್‌ನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಟ್ಟಿರುವ ದತ್ತಾಂಶಗಳನ್ನು “ಓದಲು” ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯ. ಆದರೆ, ಅದನ್ನು ಅಳಿಸಲು ಇಲ್ಲವೇ ಬದಲಾಯಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಈ ಗುಣಲಕ್ಷಣದಿಂದ ಹಾಗೂ ಅವುಗಳ ಅಪಾರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಕಾರಣದಿಂದ CD-ROM ಗಳು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಸಂಗ್ರಾಹಕ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿದೆ. ಮೊದಲು ತಯಾರಾದ CD-ROM ಸಂಗ್ರಾಹಕ 600 MB (MB ಎಂದರೆ ಮೆಗಾಬೈಟ್) ಅಷ್ಟು ದತ್ತಾಂಶಗಳನ್ನು ಶೇಖರಿಸಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೊಂದಿತ್ತು. ಒಂದು ಸಿಡಿ ರೋಮ್ 550 ಫ್ಲಾಪಿ ಡಿಸ್ಕ್ ಶೇಖರಿಸಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದ ದತ್ತಾಂಶಗಳನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲದು ಅಥವಾ ಮತ್ತೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, 300000 ಪುಟಗಳಷ್ಟು ದತ್ತಾಂಶಗಳನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಶೇಖರಿಸಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲದು. ಆದ್ದರಿಂದ, ಸಿಡಿ-ರೋಮ್‌ಗಳು ಡೇಟಾಬೇಸ್ (ದತ್ತಾಂಶ ಸಂಗ್ರಹ)ಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಪೂರ್ಣಪಠ್ಯವಿರುವ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ಬಳಸುವ ಬಹಳ ಜನಪ್ರಿಯವಾದ ಸಂಗ್ರಾಹಕವಾಗಿದೆ. ಸಿಡಿ-ರೋಮ್‌ಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಲು ಬೇರಾವ ವಿಶೇಷ ತಂತ್ರಾಂಶದ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅಂತರ್ಜಾಲದ ಬಳಕೆ ದುಬಾರಿಯೂ, ಅವಿಶ್ವಸನೀಯವೂ ಅಥವಾ ಅಲಭ್ಯವೂ ಆದ ಬಳಿ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ವಿತರಿಸಲು ಮತ್ತು ಸುಲಭಗಮ್ಯವನ್ನಾಗಿಸಲು ಸಿಡಿ-ರೋಮ್‌ಗಳು ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿವೆ.

CD-ROM ಗಳ ಅನುಕೂಲತೆಗಳು:- ಸಿಡಿ-ರೋಮ್‌ಗಳ ಬಳಕೆಯಿಂದ ಹಲವು ಅನುಕೂಲತೆಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಇಂತಿವೆ:

- ಬೃಹತ್ ಡೇಟಾಬೇಸ್‌ಗಳಿಗೆ (ದತ್ತಾಂಶ ಸಂಗ್ರಹ) ಸುಲಭಗಮ್ಯತೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಬಲ್ಲದು.
- ಹುಡುಕುವುದು ಸುಲಭ
- ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ವೇಗ
- ಸಾಗಿಸಲು ಸುಲಭ
- ಬಾಳಿಕೆ ಬರುವಂಥದ್ದು; ಸುಲಭವಾಗಿ ನಷ್ಟವಾಗುವುದಿಲ್ಲ
- ಸಿಡಿ ಡ್ರೈವ್ ಇರುವ ಯಾವುದೇ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್‌ನಲ್ಲಿ ಬಳಸಬಹುದು
- ಬಹುಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಸೌಲಭ್ಯವಿರುವ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್‌ನೊಂದಿಗೆ ಬಳಸಲು ಬಹುಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ (ಶಬ್ದ ಮತ್ತು ಚಲನೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡದ್ದು) ಲಭ್ಯ
- ದೂರವಾಣಿ/ಅಂತರ್ಜಾಲ ಗಮ್ಯತೆ/ ಲಭ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿಲ್ಲ
- ಸ್ಥಿರ ವಂತಿಗೆಯ ವೆಚ್ಚ

CD-ROM ಗಳ ಅನಾನುಕೂಲತೆಗಳು:

- ದತ್ತಾಂಶಗಳು ನವೀಕೃತವಾಗಿಲ್ಲದಿರಬಹುದು
- ವಂತಿಗೆ ವೆಚ್ಚ ದುಬಾರಿಯಾಗಬಹುದು

ಸಿಡಿ ರೋಮ್‌ಗಳು ಅಡ್ಡ ಪರಾಮರ್ಶನೆ ಕೈಗೊಳ್ಳಬಲ್ಲವು ಹಾಗೂ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಪರಸ್ಪರ ಜೋಡಿಸಬಲ್ಲದು. ‘ವರ್ಚುಯಲ್ ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್’ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಸಿಡಿ-ರೋಮ್ ನ್ಯಾಷನಲ್ ಕೌನ್ಸಿಲ್ ಆಫ್ ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್ ಎಜುಕೇಷನ್ ಎಂಬ ಸಂಸ್ಥೆಯಿಂದ ತಯಾರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದು ಇದು ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ. ಈ

ಸಿಡಿಯಲ್ಲಿ 150 ದಸ್ತಾವೇಜುಗಳು ಮತ್ತು 30000 ಪುಟಗಳಷ್ಟು ಬೋಧನಾತ್ಮಕ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಿವೆ. ವಿಷಯವಾರು ಹಾಗೂ ಶ್ರೇಣಿವಾರು ಪ್ರತಿಯೊಂದೂ ಅಡ್ಡ ಪರಾಮರ್ಶನೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿವೆ. ಇದರಿಂದ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸಿ ಅವಶ್ಯಕತೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಹೊಂದಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಆರ್ಥಿಕ ವಿಕಾಸದ ಬಗ್ಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ಕೈಗೊಳ್ಳುವಾಗ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಮಾಹಿತಿಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಮುಖ್ಯ ಪಾರಿಭಾಷಿಕ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಲು ನೆರವಾಗುವ ಕೆಲವು ಪರಾಮರ್ಶನ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಿರುತ್ತವೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರಮುಖ ವಿವಾದಾಂಶಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಸಿಡಲು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡುವ ಸಿಡಿ-ರೋಮ್ ಮಾಹಿತಿಯ ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಆಕರವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಪುನರ್ಲಭ್ಯತೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸಿಡಿ-ರೋಮ್‌ಗಳು ಹೊಂದಿರುವ ಅನೇಕ ಅನುಕೂಲತೆಗಳ ಕಾರಣದಿಂದ ಸಿಡಿ-ರೋಮ್ ಡೇಟಾಬೇಸ್‌ಗಳ ಬಳಕೆ ಬಹಳಷ್ಟು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ. ಪುಸ್ತಕ ಮತ್ತು ನಿಯತಕಾಲಿಕಗಳ ಬಹಳಷ್ಟು ಪ್ರಕಾಶಕರು, ಆನ್‌ಲೈನ್ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ಜ್ಞಾನವಂತ ಸಮಾಜಗಳು ಪ್ರಬಲ ಪುನರ್ಲಭ್ಯತಾ ತಂತ್ರಾಂಶಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಹೊಸ ಶೀರ್ಷಿಕೆಗಳನ್ನು ಸಿಡಿಯ ಪ್ರಾರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೊರ ತರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸಿಡಿ ಪ್ರಾರೂಪದಲ್ಲಿರುವ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಲ್ಲಿ ' ಬೇರ್ಪಡಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆ ತಯಾರಿಸುವ ಸೇವೆಗಳು, ವಿಷಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗಳು, ನಿಘಂಟುಗಳು, ನಿರ್ದೇಶಿಕೆಗಳು (ಡೈರೆಕ್ಟರಿ), ವಾರ್ಷಿಕ ಪುಸ್ತಕಗಳು, ಸಂಪುಟಗಳು, ಮಾನದಂಡಗಳು, ಪೇಟೆಂಟುಗಳು ಹಾಗೂ ಇನ್ನಿತರ ಪರಾಮರ್ಶನ ಆಕರಗಳು ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿನ ಇನ್ನಿತರ ಜನಪ್ರಿಯ ಸಿಡಿ-ರೋಮ್‌ಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಈ ಕೆಳಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದೆ:

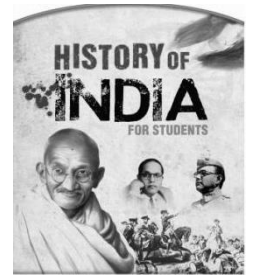
ಬಜರ್ಸ್ ಹಿಸ್ಟರಿ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ

ಪುರಾತನ ಭಾರತದಿಂದ ಮೊದಲೊಂದು ಆಧುನಿಕ ಭಾರತದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಇತಿಹಾಸ- ಈ ಸಿಡಿ-ರೋಮ್ ಮೂಲತಃ ಪುರಾತನ ಭಾರತ, ಮಧ್ಯಯುಗ ಭಾರತ, ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳು ಮತ್ತು ರಾಜವಂಶಗಳು, ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಭಾರತ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಆಂದೋಲನ ಮತ್ತು ಸ್ವತಂತ್ರ ಹೋರಾಟಗಾರರು, ಆಧುನಿಕ ಭಾರತ, ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳು ಹಾಗೂ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ಪೆಬೆಲ್ಸ್ ಹಿಸ್ಟರಿ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ

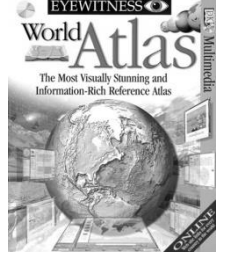
“ಇಂಡಿಯಾದ ಇತಿಹಾಸ” (ಹಿಸ್ಟರಿ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ) ಎಂಬ ಈ ಡಿವಿಡಿ (ಡಿಜಿಟಲ್ ವಿಡಿಯೋ ಡಿಸ್ಕ್ ಅಥವಾ ಡಿಜಿಟಲ್ ವರ್ಸಿಟಿ ಡಿಸ್ಕ್) ಭಾರತೀಯ ಇತಿಹಾಸದ ಸಂಪೂರ್ಣ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಗೃಹಕಾಲಿಕೆ ಡಿವಿಡಿ ಆಗಿದೆ. ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿರುವ ಪುರಾಣ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಭಾರತದ ಉಜ್ವಲ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ನಮ್ಮ ಮುಂದಿರುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಇದಾಗಿದೆ. ಐತಿಹಾಸಿಕ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಸರಳ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಿದ್ದು, ಅದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಸುಂದರವಾದ ಚಿತ್ರ ಮತ್ತು ವೀಡಿಯೋ ತುಣುಕುಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ. ದರ್ಶಕರು ಭಾರತದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳು ಅದರಲ್ಲಿವೆ. ಈ ಡಿವಿಡಿಯ ಮುಖಾಂತರ ದರ್ಶಕರು ಭಾರತದ ಬಗ್ಗೆ ಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ನಾಗರಿಕತೆಯಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಹಂತ ಹಂತವಾಗಿ, ಘಟನಾವಳಿಗಳ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸಾಗುತ್ತಾ, ಭಾರತದ ಪ್ರಸ್ತುತದ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳವರೆಗಿನ ನಿರೂಪಣೆಯನ್ನು ಇದು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಭಾರತದ ಸಿಹಿ ಮತ್ತು ಕಹಿಯಾದ ವಾಸ್ತವಾಂಶಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಸಂಚಿಕೆಗಳನ್ನು ಜಾಗೃತಿಯಿಂದ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದು, ಇದು ಭಾರತೀಯ ಇತಿಹಾಸದ ಒಂದು ಪಕ್ಷಿನೋಟವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ದರ್ಶಕರಿಗೆ ಭಾರತದ ಸಮೃದ್ಧ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು, ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಮ್ಮೆ ಪಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಐ ವಿಟ್‌ನೆಸ್ ವರ್ಲ್ಡ್ ಅಟ್ಲಾಸ್ PC CD-ROM- ಡಿಕೆ ಪಬ್ಲಿಷಿಂಗ್

ಈ ಸಿಡಿ-ರೋಮ್ ಅಭೂತಪೂರ್ವವೆಂಬಂತೆ ದತ್ತಾಂಶಗಳ ಶೈಲಿ ಮತ್ತು ಅಂತರ್ವಸ್ತುವನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸಿ ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಿದೆ. ಯಾರನ್ನಾಗಲಿ ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿವರವಾದ ನಕ್ಷೆಗಳನ್ನು, ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ವೀಡಿಯೋಗಳನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ವಾಸ್ತವಾಂಶಗಳು, ಅಂಕಿಅಂಶಗಳು, ಛಾಟರ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಫ್‌ಗಳಿಂದ ಪುಷ್ಟೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮೆಚ್ಚುಗೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗುವಂತಹ ಕಾರ್ಟೋಗ್ರಾಫಿಕ್ ನಕ್ಷೆಗಳು, ಬೆರುಗುಗೊಳಿಸುವ ಚಿತ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಅತ್ಯಾಕರ್ಷಕ 3D ಗ್ರಾಫಿಕ್ಸ್ ಮುಖಾಂತರ ನೀವು ವಿಶ್ವವನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅತ್ಯಾಧುನಿಕ ತಂತ್ರಾಂಶ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಬೃಹತ್ ವಿಶ್ವಕೋಶ ದತ್ತಾಂಶ ಸಂಚಯವನ್ನು(ಡೇಟಾಬೇಸ್) ಅನ್ವೇಷಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಮೂಲಭೂತ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನವುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ-

- ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಕರಿಗಾಗಿ ನಕ್ಷಾ ರೇಖನ ಪರಾಮರ್ಶನ ಸಲಕರಣೆ
- 400 ಕ್ಕಿಂತ ಮಿಗಿಲಾಗಿ 400 ವಿವರವಾದ ನಕ್ಷೆಗಳು 500,000 ಪದಗಳಷ್ಟು ಪಠ್ಯ
- 40,000 ಪ್ರತ್ಯೇಕ ದತ್ತಾಂಶ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು; 250 ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳು; 33 ವೀಡಿಯೋಗಳು
- ಸಹಸ್ರಾರು ಗ್ರಾಫ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಛಾಟರ್ ಹಾಗೂ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳು
- ಜನಸಂಖ್ಯಾಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಮಾಹಿತಿಗಾಗಿ ದತ್ತಾಂಶಸಂಚಯದಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ.

ಉತ್ತಮ ಪ್ರಾರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ, ಸಿಡಿ-ರೋಮ್‌ಗಳ ಜನಪ್ರಿಯತೆ ಕೊಂಚ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೂ ಸಹ, ಕೆಲವು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಇದೇ ಪ್ರಾರೂಪದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತಿವೆ.

ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ - 1

ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿ.

1. ಸಿಡಿ-ರೋಮ್‌ನ ಯಾವುದಾದರೂ ಎರಡು ಅನುಕೂಲತೆಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಎರಡು ಅನಾನುಕೂಲತೆಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿ.
2. ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ನೀವು ಬೋಧಿಸುವ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಸಿಡಿ-ರೋಮ್‌ನ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿ.

2.6.3.2. ಬಹುಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಮತ್ತು ಆ ಪ್ರಾರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು

ವೆಬ್‌ಸೈಟ್ ನಿಘಂಟಿನ ಅನುಸಾರ “ಏನಾದರೊಂದನ್ನು ರವಾನಿಸುವ ಅಥವಾ ನಿರ್ವಹಿಸಲ್ಪಡುವ ಮಧ್ಯವರ್ತಿ ಏಜೆನ್ಸಿ, ಸಾಧನ ಅಥವಾ ಉಪಕರಣವೇ ಮಾಧ್ಯಮ”. ಮೀಡಿಯಂ ಎಂದರೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ ಮಾಧ್ಯಮ. ಬಹುವಚನವಾದ ಮಾಧ್ಯಮಗಳು ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಮೀಡಿಯಾ ಎನ್ನುವರು. ಶಿಕ್ಷಣದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬೋಧನಾ ವಿಷಯವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಲು ಮತ್ತು ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಲು ಬೇಕಾದ ಸಾಧನಗಳು ಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಸೀಮೆಸುಣ್ಣ ಮತ್ತು ಉಪನ್ಯಾಸ, ಪುಸ್ತಕಗಳು ಮತ್ತು ಕಂಪ್ಯೂಟರ್‌ಗಳು, ಸ್ಲೈಡ್ ಪ್ರೊಜೆಕ್ಟರ್‌ಗಳು, ವೀಡಿಯೋ ಪ್ರಕ್ಷೇಪಕಗಳು, ಓವರ್‌ಹೆಡ್ ಪ್ರೊಜೆಕ್ಟರ್‌ಗಳು, ದಸ್ತಾವೇಜುಗಳ ಕ್ಯಾಮರಾಗಳು, ಆಡಿಯೋ ಸಿಸ್ಟಂಗಳು ಇಂತಹ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಿಗೆ ಉದಾಹರಣೆಗಳಾಗಿವೆ.

ಪಠ್ಯ, ಫಿಲಂ, ವೀಡಿಯೋ, ಸ್ಥಿರ ಚಿತ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಶಬ್ದಗಳಂತಹ ಅನೇಕ ಮಾಧ್ಯಮಗಳನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವುದನ್ನು ಸೂಚಿಸಲು 1960ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಬಹುಮಾಧ್ಯಮ (Multimedia) ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಚಾಲ್ತಿಗೆ ತರಲಾಯಿತು. ಸ್ಕೂಟ್‌ಜ್ ಮತ್ತು ಲೊ ಬಹುಮಾಧ್ಯಮ ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಹೀಗೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದರು- ‘ಬಹು ಪ್ರಾರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಗ್ರಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಲು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಸಂಯೋಜನೆಗೆ ಬಹುಮಾಧ್ಯಮ ಎನ್ನುವರು.

ಅನೇಕ ಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಮೂಲಗಳ ಸಂಗ್ರಹದ ಉಪಯೋಗ ಮಾಡುವ ಅಪ್ಲಿಕೇಷನ್‌ಗೆ ಬಹುಮಾಧ್ಯಮ ಅಪ್ಲಿಕೇಷನ್ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಉದಾ: ಪಠ್ಯವಸ್ತು, ಗ್ರಾಫಿಕ್ಸ್, ಚಿತ್ರಗಳು, ಧ್ವನಿ/ಆಡಿಯೋ, ಅನಿಮೇಷನ್, ಮತ್ತು / ಅಥವಾ ವೀಡಿಯೋ. ಅಂತರ್ವಸ್ತು ರೂಪಗಳಾದ ಪಠ್ಯ, ಆಡಿಯೋ, ಚಿತ್ರಗಳು, ಅನಿಮೇಷನ್‌ಗಳು, ವೀಡಿಯೋ ಮತ್ತು ಇಂಟರ್‌ಆಕ್ಟಿವ್ ಅಂತರ್ವಸ್ತುಗಳಂತಹ ವಿಭಿನ್ನ ಅಂತರ್ವಸ್ತು ಪ್ರಾರೂಪಗಳ ಸಂಯೋಜನೆಯನ್ನು ಬಳಸುವ ಅಂತರ್ವಸ್ತುವಿಗೆ ಬಹುಮಾಧ್ಯಮ ಎನ್ನುವರು. ಮಾಧ್ಯಮವು ಮೂಲಭೂತ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಡಿಸ್‌ಪ್ಲೇಗಳಾದ ಪಠ್ಯವನ್ನು ಅಥವಾ ಮುದ್ರಿತ ಇಲ್ಲವೇ ಕೈಬರಹದ ಸಾಮಗ್ರಿಯಂಥ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ರೂಪಗಳನ್ನು ಬಳಸುವ ಮಾಧ್ಯಮಕ್ಕಿಂತ ಬಹುಮಾಧ್ಯಮ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ. ಬಹುಮಾಧ್ಯಮಗಳನ್ನು ರೆಕಾರ್ಡ್ ಮಾಡಿ ಪುನಃ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಬಹುದು. ಹಾಗೂ ಕಂಪ್ಯೂಟರಿಕೃತ ಮತ್ತು ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ ಉಪಕರಣಗಳಂಥ ಮಾಹಿತ ಸಂಸ್ಕರಣ ಉಪಕರಣಗಳಿಂದ ಸುಲಭವಾಗಿ ಪಡೆಯಬಹುದು ಅಥವಾ ಅನ್ಯೋನ್ಯಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ನಡೆಸಬಹುದು. ಅಲ್ಲದೆ, ನೇರ ನಿರ್ವಹಣೆ (ಲೈವ್ ಪರ್‌ಫಾರ್ಮೆನ್ಸ್) ಬಳಸಬಹುದು. ಬಹುಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಅಂತರ್ವಸ್ತುವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಡಲು ಮತ್ತು ಅನುಭವಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳಲು ಬಳಸುವ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ ಮಾಧ್ಯಮ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಬಹುಮಾಧ್ಯಮ ಉಪಕರಣಗಳು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಕುಶಲಕಲೆಯ ಮಿಶ್ರಿತ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಿಂದ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ; ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಇದರಲ್ಲಿ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಸೇರಿಸುವುದರಿಂದ ಇದರ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಸಮೃದ್ಧ ಮಾಧ್ಯಮ ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಅನ್ಯೋನ್ಯಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಬಹುಮಾಧ್ಯಮ ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಸಮಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು. “ಹೈಪರ್ ಮೀಡಿಯಾ” ಎಂಬುದು ಬಹುಮಾಧ್ಯಮ ಅಪ್ಲಿಕೇಷನ್ ಆಗಿತ್ತು.

ಬಹುಮಾಧ್ಯಮಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ದೃಢವಾದ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಧಾನವಾಗಿದೆ (Research Methodology). ಬಹುಮಾಧ್ಯಮಗಳನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವ ಐದು ವಿಭಿನ್ನ ಮಾಧ್ಯಮಗಳೆಂದರೆ;

- ನಿರೂಪಣಾತ್ಮಕ ಮಾಧ್ಯಮ
- ಅನ್ಯೋನ್ಯಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಮಾಧ್ಯಮ
- ಸಂವಹನಾತ್ಮಕ ಮಾಧ್ಯಮ
- ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವ ಮಾಧ್ಯಮ
- ಉತ್ಪಾದಕ ಮಾಧ್ಯಮ

ಬಹುಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳು

- ಮಾಧ್ಯಮ ಪ್ಲೇಯರ್‌ಗಳಿಂದ ಪ್ರಕ್ಷೇಪಣೆ ಮಾಡಿದ, ರವಾನಿಸಿದ ಬಹುಮಾಧ್ಯಮ ಪ್ರಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು ವೇದಿಕೆಯ ಮೇಲಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ನೋಡಬಹುದು. ಈ ಪ್ರಸಾರ ನೇರಪ್ರಸಾರ ಅಥವಾ ರೆಕಾರ್ಡ್ ಮಾಡಿದ ಬಹುಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಪ್ರಸ್ತುತಿ ಆಗಿರಬಹುದು. ಪ್ರಸಾರ ಮತ್ತು ರೆಕಾರ್ಡಿಂಗ್‌ಗಳು ಅನಲಾಗ್ ಅಥವಾ ಡಿಜಿಟಲ್ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಮಾಧ್ಯಮ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವಾಗಿರಬಹುದು. ಡಿಜಿಟಲ್ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಮಾಧ್ಯಮವನ್ನು ಡೌನ್‌ಲೋಡ್ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಅಥವಾ ಸ್ಟ್ರೀಮಿಂಗ್ ಮಾಡಬಹುದು. ಬಹುಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಸ್ಟ್ರೀಮಿಂಗ್ ನೇರ ಪ್ರಸಾರ ಆಗಿರಬಹುದು ಅಥವಾ ಬೇಡಿಕೆಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿರಬಹುದು.
- ಬಹುಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಆಟಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಅನುಕರಣೆಗಳನ್ನು ವಿಶೇಷ ಪರಿಣಾಮಗಳೊಂದಿಗೆ ಬಹುಬಳಕೆದಾರರಿಗೆ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಜಾಲದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಆಫ್‌ಲೈನ್ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ನೆರವಿನಿಂದ ಭೌತಿಕ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಬಹುಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ನಿಯಂತ್ರಿತವಾದ ಪಠ್ಯ, ಗ್ರಾಫಿಕ್ಸ್, ಚಿತ್ರಗಳು, ಸ್ಥಿರ ಮತ್ತು ಚಲಿಸುವ ಚಿತ್ರಗಳ (ವೀಡಿಯೋ) ಅನಿಮೇಷನ್ ಮತ್ತು ಇನ್ನಾವುದೇ ವಿಧದ ಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಏಕೀಕರಣವನ್ನು ಕುರಿತದ್ದಾಗಿದೆ. ಈ ಏಕೀಕರಣದಿಂದಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಿಧದ ಮಾಹಿತಿಯ ಪ್ರಸ್ತುತಿ,

ಸಂಗ್ರಹಣೆ, ರವಾನೆ ಮತ್ತು ಡಿಜಿಟಲೀಕೃತ ಸಂಶ್ಲೇಷಣೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕೆಳಗಿನ ವಿವಿಧ ಪ್ರಾರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತ ಪಡಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ:

- ಪಠ್ಯ: ಪದ,ವಾಕ್ಯ ಮತ್ತು ವಾಕ್ಯಖಂಡಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲು ಬಳಸುವ ಲಿಪಿಸಂಕೇತಗಳು.
- ಗ್ರಾಫಿಕ್ಸ್: ರೇಖಾಚಿತ್ರ, ಛಾಟ್ ಅಥವಾ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳಂಥ ಪಠ್ಯವಲ್ಲದ ಮಾಹಿತಿಯ ಡಿಜಿಟಲೀಕೃತ ಪ್ರಸ್ತುತಿ.
- ಆನಿಮೇಷನ್: ಸ್ಥಿರಚಿತ್ರಗಳ ಸರಣಿಯನ್ನು ವೇಗವಾಗಿ ಚಲಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು. ಚಲನೆಯ ಭ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಮೂಡಿಸುವ ರೇಖಾಚಿತ್ರಗಳ ಸರಣಿ.
- ವೀಡಿಯೋ: ಒಂದು ಸೆಕೆಂಡಿಗೆ 15 ರಿಂದ 30 ಫ್ರೇಮ್‌ಗಳ ವೇಗದಲ್ಲಿ ಫ್ಲೇಬ್ಯಾಕ್ ಮಾಡಲ್ಪಡುವ ಛಾಯಾಚಿತ್ರ ಬಿಂಬಗಳಾಗಿದ್ದು ಪೂರ್ಣ ಚಲನೆಯಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ.
- ಆಡಿಯೋ: ಸಂಗೀತ, ಸಂಭಾಷಣೆ ಅಥವಾ ಯಾವುದೇ ಶಬ್ದ.

ಬಹುಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಅನುಕೂಲತೆಗಳು

- ತಾಂತ್ರಿಕ ಅಥವಾ ಡಿಜಿಟಲ್ ಬಹುಮಾಧ್ಯಮಗಳ ವಿವಿಧ ಪ್ರಾರೂಪಗಳನ್ನು ಬಳಕೆದಾರರ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ವರ್ಧಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸುಗಮವಾಗಿ ಮತ್ತು ವೇಗವಾಗಿ ರವಾನಿಸಲು, ವಿನೋದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ, ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ದೈನಂದಿನ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಮೀರಿಹೋಗಲು ಇದು ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ.
- ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ, ಬಹುಮಾಧ್ಯಮಗಳನ್ನು ಮಾಹಿತಿಯ ಮೂಲವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಬಹುದು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಎನ್‌ಕಾರ್ಟ್‌ನಂತಹ ವಿಷಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಹುಡುಕಬಹುದು. ಎನ್‌ಕಾರ್ಟ್ ಎಂಬ ವಿಷಯಕೋಶವು ಬಹುಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಪ್ರಸ್ತುತಿಗಳ ಮೂಲಕ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವಿಷಯಗಳ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ವಾಸ್ತವಾಂಶಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಶಿಕ್ಷಕರು ಪ್ರಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಆಸಕ್ತಿಕರವನ್ನಾಗಿಸಲು ಬಹುಮಾಧ್ಯಮಗಳನ್ನು ಬಳಸಬಹುದು. ಮುಖ್ಯಾಂಶಗಳನ್ನು ಒತ್ತಿಹೇಳಲು ಅಥವಾ ನಿರೂಪಿಸಲು ಅನುಕರಣೆಯನ್ನು (ಅನಿಮೇಷನ್) ಉಪಯೋಗಿಸಬಹುದು.
- ಶಿಕ್ಷಕರು ಕಷ್ಟಹಲಗೆ ಮೇಲೆ ಬರೆದಿರುವುದನ್ನು ಓದುವುದಕ್ಕಿಂತ ಬಹುಮಾಧ್ಯಮ ಪ್ರಸ್ತುತಿಯು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಕರು ಕಷ್ಟಹಲಗೆಯ ಮೇಲೆ ಬರೆದಿರುವ ಪಠ್ಯವನ್ನು ಓದುವುದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸುಲಭವಾಗಿ ಓದಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಮಕ್ಕಳು ಕಥೆಯೊಂದನ್ನು ಓದುವಾಗ ಚಿತ್ರ ಮತ್ತು ಪಠ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಅವರಿಗೆ ಓದಲು ಕಲಿಯುವಲ್ಲಿ ನೆರವಾಗಬಲ್ಲದು; ಇವೂ ಕೂಡ ಬಹುಮಾಧ್ಯಮ ಪ್ರಸ್ತುತಿಯ ರೂಪಗಳೇ ಆಗಿವೆ.
- ಬಹುಮಾಧ್ಯಮಗಳನ್ನು ಅಂತರ್ಜಾಲದಲ್ಲಿ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಜಾಹಿರಾತು ಮತ್ತು ಮಾರಾಟಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಕಂಪೆನಿಯಲ್ಲಿ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಟುಟೋರಿಯಲ್‌ಗಳು ಅಥವಾ CD-ROM ಗಳ ನೆರವಿನಿಂದ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗೆ ಅವರದೇ ಆದ ವೇಗದಲ್ಲಿ ಕಲಿಯಲು ಅಥವಾ ಅವರಿಗೆ ಅನುಕೂಲಕರವಾದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕಲಿಯಲು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡುವ ಸಾಧ್ಯವಿದ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವ್ಯಾಪಾರಗಳು ಬಹುಮಾಧ್ಯಮಗಳನ್ನು ತರಬೇತಿ ನೀಡಲು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತೊಂದು ಲಾಭವೆಂದರೆ ಕಂಪೆನಿಗಳಿಂದ ದೂರವಿರುವ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ತರಬೇತಿಗೆ ಹಾಜರಾಗಲು ಆಗಬಹುದಾಗಿದ್ದ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಖರ್ಚನ್ನು ಕಂಪೆನಿಯು ಕೊಡಬೇಕಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ.
- ಇದನ್ನು ಬಳಕೆದಾರ ಸ್ನೇಹಿ ಎನ್ನಬಹುದು. ಇದು ಬಳಕೆದಾರನಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಶ್ರಮವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅರ್ಥಾತ್, ನೀವು ಆರಾಮವಾಗಿ ಕುಳಿತು ಪ್ರಸ್ತುತಿಯನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸಬಹುದು. ಪಠ್ಯವನ್ನು ಓದಬಹುದು ಹಾಗೂ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಆಲಿಸಬಹುದು. ಇದು ಬಹು ಇಂದ್ರಿಯಾತ್ಮಕವಾದುದು. ಬಹುಮಾಧ್ಯಮ ಉಪಯೋಗ ಮಾಡುವಾಗ ಬಳಕೆದಾರನ ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಗುರಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಕೇಳುವುದು, ನೋಡುವುದು ಹಾಗೂ ಸಂಭಾಷಿಸುವುದು.

- ಇದು ಏಕೀಕೃತಗೊಂಡಿದೆ ಹಾಗೂ ಅನ್ಯೋನ್ಯಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕವೂ ಆಗಿದೆ. ಡಿಜಿಟಲೀಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಮುಖಾಂತರವಾಗಿ ವಿಭಿನ್ನ ಮಾಧ್ಯಮಗಳನ್ನು ಏಕೀಕೃತಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅನ್ಯೋನ್ಯಕ್ರಿಯೆಯು ಸುಲಭವಾಗಿ ಕೈಗೊಳ್ಳಬಹುದಾದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಕಾರಣದಿಂದ ಸಾಧ್ಯತೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ. ಇದು ನಮ್ಮತೆಯ ಗುಣವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿದೆ. ಡಿಜಿಟಲ್ ರೂಪದಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸನ್ನಿವೇಶ ಹಾಗೂ ಶ್ರೋತೃಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಬದಲಾಯಿಸಬಹುದು. ಓರ್ವವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ಗುಂಪಿನವರೆಗೂ ಅವರವರಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಸೂಕ್ತವಾಗಿ ಬದಲಾಯಿಸಬಹುದು.

ಬಹುಮಾಧ್ಯಮತೆಗಳ ಅನಾನುಕೂಲತೆಗಳು

- ಮಾಹಿತಿಯ ಅತಿಹೊರೆ. ಇದನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಲು ಬಹಳ ಸುಲಭವಾದ್ದರಿಂದ ಇದರಲ್ಲಿ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಮಾಣದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒಮ್ಮೆಗೆ ಒಳಗೊಳ್ಳಬಲ್ಲದಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಸಂಕಲಿಸಲು ಸಮಯ ಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ. ಇದು ನಮ್ಮತೆಯ ಗುಣವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿದ್ದರೂ ಮೂಲ ಕರಡನ್ನು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸೇರಿಸಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲು ಸಮಯ ಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ.
- ಇದು ದುಬಾರಿಯಾಗಬಹುದು. ಬಹುಮಾಧ್ಯಮಗಳು ವಿಸ್ತೃತ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಆ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಧನವ್ಯಯವಾಗಬಲ್ಲದು. ಅತಿ ದುಬಾರಿಯಾದಲ್ಲಿ ಇದು ಕಾರ್ಯಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ವೀಡಿಯೋ ಮತ್ತು ಆಡಿಯೋಗಳಂಥ ಬೃಹತ್ ಫೈಲ್‌ಗಳು ಲೋಡ್ ಆಗಲು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಮಯದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಫೈಲ್‌ಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸುವುದರಿಂದ ನಾವು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಬಳಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಬಹುಮಾಧ್ಯಮಗಳನ್ನಾಧರಿಸಿದ ಬೋಧನೆ ಮೂರು ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ದಕ್ಷವೂ, ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯೂ ಆಗಬಲ್ಲದು.

- ಸ್ವ-ಇಚ್ಛಿತ ವೇಗದಲ್ಲಿ ಕಲಿಕೆ:- ವ್ಯಕ್ತಿ-ವಿಶಿಷ್ಟ ವೇಗದ ಕಲಿಕೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಕೆಳಗಿನ ಅಂಶಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸಹಜ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಅಡ್ಡಿ ಮಾಡುವ ಸಮೂಹ ಬೋಧನಾ ನೆಲೆಯನ್ನು (ಸೆಟ್ಟಿಂಗ್) ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಭಜಿಸಲು ಅನುವು ಮಾಡುತ್ತದೆ.
- ಕಲಿಕಾರ್ಥಿ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕರಣೆಗೆ ಒಳಪಡುತ್ತಿರುವ ಮಾಹಿತಿಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಡುವೆ ಸಂಪರ್ಕ ಸೇತುವೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವಂಥ ಸಾಮಗ್ರಿಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಲು ಹೆಚ್ಚಿನ ಶ್ರಮದ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ.
- ಜವಾಬ್ದಾರಿಯು ಬೋಧಕನಿಂದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ವರ್ಗಾವಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಬಹುಮಾಧ್ಯಮಗಳು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ವಿಕಾಸವೂ ಹೌದು, ಒಮ್ಮುಖಿತೆಯೂ ಹೌದು. ಇಲ್ಲಿ ತಂತ್ರಾಂಶ ಮತ್ತು ಯಂತ್ರಾಂಶಗಳ ಒಮ್ಮುಖಿತೆಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಇದನ್ನು ಡಿಜಿಟಲ್ ಸಮ್ಮಿಳನ ಎನ್ನಲಾಗಿದೆ. ಅರ್ಥಾತ್, ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ ಡಿಜಿಟಲ್ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳ ಸಮ್ಮಿಳನ. ಒಮ್ಮುಖಿತವಾಗುತ್ತಿರುವ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳೆಂದರೆ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್, ದೂರದರ್ಶನ, ಮುದ್ರಣ ಮತ್ತು ದೂರಸಂಪರ್ಕ. ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಒಂದೆಡೆ ತಂದಾಗ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಅವು ಬೀರುವುದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತದೆ.

ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಗುರಿಯಾಗಿಸಿ ವಿಕಾಸಗೊಳಿಸಲಾಗಿರುವ ಅನೇಕ ಬಹುಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮಾರಾಟಕ್ಕೆಂದು ಪರೀಕ್ಷೆಗಳ ಮೇಲೆ ಗಮನ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಶೋತ್ತರಗಳು ವಿಜ್ಞಾನ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಪ್ರಯೋಗಗಳ ವಿವರಣೆ, ಕ್ಲಿಪ್ ಮತ್ತು ಕೆಲವು ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್ ಕಾರ್ಯಗಳು. ಎನ್‌ಸಿಇಆರ್‌ಟಿ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಕೆಲವು ಆಯ್ದು ಬಹುಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ನಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಇಚ್ಛಿತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಹುಮಾಧ್ಯಮಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲು ಸುಳಿವನ್ನು ಕೊಡಬಲ್ಲವು ಅಥವಾ ಸಲಹೆ, ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಯಂತೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬಹುದು.

ಬಹುಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಹೀಗಿವೆ:

ಎಕ್ಸ್‌ಪ್ಲೋರ್: ಅಸಾಧಾರಣ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗಾಗಿ ತಮ್ಮ ಜೀವನವನ್ನು ಮುಡಿಪಾಗಿಟ್ಟ ವಿಶ್ವದಾದ್ಯಂತ ನಾಯಕರನ್ನು ಕುರಿತು ಚಲಚಿತ್ರಗಳ ಮುಖಾಂತರ ದಾಖಲಿಸುವ ಬಹುಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಸಂಸ್ಥೆ ಇದಾಗಿದೆ. ಈ ಫಿಲಂಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಸರ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯ, ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ, ಪ್ರಾಣಿ ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕತೆ ಮತ್ತು ಅಸಮರ್ಥತೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ವಿವಾದಾಂಶಗಳನ್ನು ಕುರಿತದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಎಕ್ಸ್‌ಪ್ಲೋರ್ ಫಿಲಂಗಳೊಂದಿಗೆ ಬರುವ ಪಾಠಯೋಜನೆಗಳು ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೆ ಬರೆಯಲಾಗಿರುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಗ್ರೇಡ್ ಮಟ್ಟದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾನದಂಡಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತಿರುತ್ತವೆ.

ಐ ಟ್ಯೂನ್ಸ್ ಯು: ಇದು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ನೆರವಿನಿಂದ ಬೋಧನೆ ಮತ್ತು ಕಲಿಕೆಗಾಗಿ ಇರುವ ಉಚಿತ ಬಹುಮಾಧ್ಯಮಗಳ (ವೀಡಿಯೋ) ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಾಗಿವೆ. ಸುಮಾರು 800 ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳು ಸಕ್ರಿಯವಾದ ಐಟ್ಯೂನ್ಸ್-ಯು ತಾಣವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ್‌ಫೋರ್ಡ್, ಯಾಲೆ, ಎಂಐಟಿ, ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್ ಮತ್ತು ಯುಸಿ ಬರ್ಕ್ಲಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ ಅರ್ಧದಷ್ಟು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳು ಐಟ್ಯೂನ್ಸ್ ಸ್ಪೋರ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ತಮ್ಮ ವಿಷಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ವಿತರಿಸುತ್ತವೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ, ಲೈಬ್ರರಿ ಆಫ್ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನಂಥ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಬ್ರಾಡ್‌ಕಾಸ್ಟಿಂಗ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಗಳು ಸಹ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಈ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಅಂತರ್ವಸ್ತು ಭಂಡಾರಕ್ಕೆ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡುತ್ತವೆ. ವಿಶ್ವದಾದ್ಯಂತ ಬೋಧಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವ ಪಠ್ಯಕ್ರಮದ ಬಗ್ಗೆ ಒಳನೋಟವನ್ನು ಪಡೆಯಲಿಚ್ಛಿಸುವ ಶಿಕ್ಷಣ ತಜ್ಞರಿಗೆ ಐಟ್ಯೂನ್ಸ್ ಯು ಒಂದು ಆದರ್ಶ ಸಂಪನ್ಮೂಲವಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ಮೂಲ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಿಗೆ ಸುಗಮತೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದರೊಂದಿಗೆ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ನೆರವಿನಿಂದ ಬೋಧನೆ ಮತ್ತು ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ವರ್ಧಿಸಲು ಸ್ಫೂರ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಅವರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿದೆ.

ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ - 2

ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿ.

1. ಬಹುಮಾಧ್ಯಮಗಳು ಎಂದರೇನು?
2. ಬಹುಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಎರಡು ಅನುಕೂಲತೆಗಳು ಮತ್ತು ಎರಡು ಅನಾನುಕೂಲತೆಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿ.
3. ಬಹುಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಮೂಲಕ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಬಹುದಾದ ವಿವಿಧ ಪ್ರಾರೂಪಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿ.
4. ಬಹುಮಾಧ್ಯಮ ಸಂಪನ್ಮೂಲಕ್ಕೆ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆ ನೀಡಿ.

2.6.3.3. ಅಂತರ್ಜಾಲದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಮತ್ತು ಆ ಪ್ರಾರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು

“ಇನ್‌ಫೋರ್ಮೇಷನ್ ಸೂಪರ್ ಹೈವೇ” ಅಥವಾ “ನ್ಯಾಷನಲ್ ಇನ್‌ಫೋರ್ಮೇಷನ್ ಇನ್‌ಫ್ರಾಸ್ಟ್ರಕ್ಚರ್” (ಮಾಹಿತಿ ಅತೀತ ಹೆದ್ದಾರಿ) ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳಿಂದಲೂ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಅಂತರ್ಜಾಲ ವಿಶ್ವದಾದ್ಯಂತವಿರುವ ಮಿಲಿಯಾಂತರ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್‌ಗಳ ನಡುವೆ ಸಂಪರ್ಕ ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತದೆ. ಇದೊಂದು ಜಾಗತಿಕ, ವ್ಯಾಪಾರೇತರ ಜಾಲಗಳ ಜಾಲಬಂಧವಾಗಿದ್ದು, ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಮೇಲೆ ಗಮನ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸುತ್ತವೆ. ಅಂತಜಾಲವು 1970 ರ ದಶಕದ ಆದಿಭಾಗದಲ್ಲಿ APRAnet (Advanced Research Projects Agency network) ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ರಕ್ಷಣಾ ಇಲಾಖೆ ತನ್ನ ಹಲವು ಸಂಶೋಧನಾ ಮತ್ತು ಸೇನಾ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ನಡುವೆ ಸಂಪರ್ಕ ಕಲ್ಪಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವಾಗಿ ಇದು ಪ್ರಾರಂಭಗೊಂಡಿತು. ಅಂದಿನಿಂದ, ಅಂತಜಾಲವು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳು, ಸರ್ಕಾರಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಖಾಸಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ನಡುವೆ ಸಂಪರ್ಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿ ವಿಕಾಸಗೊಂಡಿದೆ.

ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಮತ್ತು ಒಂದು ಮೋಡೆಮ್ ಹೊಂದಿರುವ ಯಾವುದೇ ಶಾಲೆ, ವ್ಯಾಪಾರಿ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಸೇವೆ ಅಥವಾ ಸುದ್ದಿ ಹಲಗೆ ಸೇವೆ (Bulletin Board Service , BBS) ಮುಖಾಂತರ ಅಂತರ್ಜಾಲದೊಂದಿಗೆ

ಸಂಪರ್ಕ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಸುಗಮ್ಯತೆಯು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಹಲವು ಮೈನ್ ಫ್ರೇಮ್ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್‌ಗಳ ಮೂಲಕ ಸುಲಭವಾಗಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಅಂತರ್ಜಾಲ ಎಂದಿಗೂ ನಿಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿದಿನ ಮಿಲಿಯಾಂತರ ಜನರು 'ವೇದಿಕೆ' (Forum)ಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಅಸಂಖ್ಯವೆಂದೇ ಪರಿಗಣಿಸಬಹುದಾದಷ್ಟು ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳ ಕುರಿತಾದ ಮಾಹಿತಿಗಳ ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ; ಸಹಸ್ರಾರು ದತ್ತಾಂಶ ಸಂಚಯ ಅವಲಂಬಿಸಿ ಸಂಶೋಧನೆ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ; ಫೈಲ್ ದಸ್ತಾವೇಜುಗಳು, ಸಂಗೀತವನ್ನೂ ಸಹ ನಕಲು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ; ನೇರ, ಅನ್ಯೋನ್ಯಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಕಾನ್ಫರೆನ್ಸ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ; ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಇ-ಮೇಲ್ ಮೂಲಕ ರವಾನಿಸುತ್ತಾರೆ ಹಾಗೆಯೇ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ತಜ್ಞರೊಡನೆ ಅಸಂಖ್ಯ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ವಿಚಾರ ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಬಲ್ಲರು. ಉಚಿತ ತಂತ್ರಾಂಶಗಳನ್ನು ಡೌನ್‌ಲೋಡ್ ಮಾಡಬಲ್ಲರು, ವಿಶ್ವದಾದ್ಯಂತ ಪ್ರಕಟವಾಗುವ ವೃತ್ತಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು ಓದಬಲ್ಲರು, ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ತೀರ್ಪುಗಳ ಸಂಪೂರ್ಣ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಬಲ್ಲರು, ಅಮೆರಿಕಾ ಸಂಯುಕ್ತ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಹಾಗೂ ಇತರ ಸರ್ಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಭಾಷಣಗಳನ್ನು ಡೌನ್‌ಲೋಡ್ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲರು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಸುದೃಢ ಬುನಾದಿಯುಳ್ಳ ಪಠ್ಯಕ್ರಮದ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವ ಇತರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಬಲ್ಲರು.

ತನ್ನ ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಿಜಾಲ (World Wide Web)ದಿಂದ ಅಂತರ್ಜಾಲವು ಮಾಹಿತಿ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ನಿದರ್ಶನತ್ಮಕ ಪಲ್ಲಟವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಅಂತರ್ಜಾಲದಲ್ಲಿ ದೊರಕುವ ಮಾಹಿತಿಯು ವೇಗದಿಂದ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲ ವಿಧದ ಗ್ರಂಥಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ಸುಸಂಬಂಧ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಾರ್ಯವು ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಬಹಳಷ್ಟು ಹೆಸರಾಂತ ಪ್ರಕಾಶಕರು, ಜ್ಞಾನವಂತ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪಾರಿ ಸಮಾಜಗಳು ತಮ್ಮ ಉತ್ಪನ್ನವನ್ನು ಅಂತರ್ಜಾಲದಲ್ಲಿ ಸಂಚಯಿಸಿ ಇಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲ 60 ಗ್ರಂಥಾಲಯಗಳು ವೆಬ್ ಪೇಜುಗಳ ಮತ್ತು Web-OPA ಗಳ ಮಾಧ್ಯಮದಿಂದ ತಮ್ಮ ಆಂತರಿಕ ಮತ್ತು ಬಾಹ್ಯ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ. ಅಂತರ್ಜಾಲದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಾಗಿ ಆಫ್‌ಲೈನ್‌ನಿಂದ ಆನ್‌ಲೈನ್‌ಗೆ ವಲಸೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕಾರಣ, ಜಾಲ(ವೆಬ್)ವು ದೂರಸ್ಥ ಹಾಗೂ ಆಗಾಗ್ಗೆ ನವೀಕೃತಗೊಳ್ಳುವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಿಗೆ ಲಭ್ಯತೆ(Access)ಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ.

ಅಂತರ್ಜಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿಯು ನಾನಾ ಬಗೆಯ ಪ್ರಾರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗೋಸ್ಕರ ಲಭ್ಯವಿದೆ. ಈ ಕೆಳಗೆ ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ:

- **ಇ-ಪುಸ್ತಕಗಳು:** ಪುಸ್ತಕವೊಂದರ ವಿಷಯದ ಅಂತರ್ವಸ್ತುವನ್ನು ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಓದುಗರಿಗೆ ಲಭ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವುದೇ ಇ-ಪುಸ್ತಕ. ಎನ್‌ಸೈಕ್ಲೋಪೀಡಿಯಾ ಆಫ್ ಲೈಬ್ರರಿ ಆಂಡ್ ಇನ್‌ಫರ್ಮೇಷನ್ ಸೈನ್ಸ್ (ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಮತ್ತು ಮಾಹಿತಿ ವಿಜ್ಞಾನದ ವಿಶ್ವಕೋಶ) ವಿಶ್ವಕೋಶದ ಪ್ರಕಾರ 'ಕಂಪ್ಯೂಟರ್‌ನ ತೆರೆಯ ಮೇಲೆ ತೋರಿಸಲಾಗುವ (Display) ಡಿಜಿಟಲ್ ರೂಪದಲ್ಲಿರುವ ಪುಸ್ತಕಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿರುವ ಪಠ್ಯವನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಲು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಶಬ್ದವೇ ಇ-ಪುಸ್ತಕ; ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ ಪುಸ್ತಕ ಅಥವಾ ಇ-ಪುಸ್ತಕಗಳು ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಫೈಲ್ ಪ್ರಾರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದು, ಇ-ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಓದಲೆಂದೇ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಉದ್ದೇಶದೊಂದಿಗೆ ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಿದ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಯಬಲ್ಲ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಎಲ್ಲ ವಿಧದ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ನೆರವಿನಿಂದ ಇದನ್ನು ಓದಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಇ-ಪುಸ್ತಕಗಳು ಮುದ್ರಿತ ಪುಸ್ತಕದ ಡಿಜಿಟಲ್ ರೂಪಾಂತರಗಳಾಗಿದ್ದು, ವಿಸ್ತೃತ ಹೈಪರ್‌ಲಿಂಕ್‌ಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ. ಇದಲ್ಲದೆ, ಪಠ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿರುವ ವಿಷಯಗಳು, ಗ್ರಾಫ್‌ಗಳು, ಛಾಟರ್‌ಗಳು, ನಿರೂಪಣೆಗಳು, ಕೋಷ್ಟಕಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನೂ ಇವುಗಳು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆಯಲ್ಲದೆ, ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಹುಡುಕಾಟದ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಬಹುಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೂ ಇರುತ್ತವೆ. ಇ-ಪುಸ್ತಕಗಳಿಗೆ

ಅಂತರ್ಜಾಲವು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್/ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿದೆ. ಕೆಲವು ಇ-ಪುಸ್ತಕಗಳ ಪ್ರಕಾಶಕರೆಂದರೆ www.netlibrary.com; www.ebrary.com ಇತ್ಯಾದಿ.

ಇಂದು ಇ-ಪುಸ್ತಕಗಳು ಅಂತರ್ಜಾಲದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿವೆ. ಎಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಶಾಲಾ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳು ಅಂತರ್ಜಾಲದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿವೆ. ಎನ್‌ಸಿಇಆರ್‌ಟಿ ಹಾಗೂ ಅನೇಕ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ತಮ್ಮ ಸಂಪೂರ್ಣ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಅಂತರ್ಜಾಲದಲ್ಲಿ ಅಪ್‌ಲೋಡ್ ಮಾಡಿವೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ, ಹಿಂದಿನ ಘಟಕದಲ್ಲಿ ನಾವು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ ವಿಶ್ವಕೋಶ ಮತ್ತು ನಿಘಂಟುಗಳಂಥ ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು ಅಂತರ್ಜಾಲದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿವೆ. ಆನ್‌ಲೈನ್‌ನಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಕೆಲವು ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಶ್ವಕೋಶಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ:

- Sage Reference/Sage Knowledge (250+ titles) (Sociology; Psychology; Education; Management; Politics; Criminology; Media Studies; Research Methods)
- Gale Virtual Reference Library (60+ titles) (Business; Sociology; Law; Multicultural Studies; Criminology)
- Oxford Reference (370+ titles) (Politics; Geography and Environment; Business and Finance)
- International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences, 2nd edition (one title-- 4,000+ scholarly articles across the Social Sciences)
- Wiley/Blackwell Encyclopedias (42 titles) (Communication; Criminology; Politics, Society and Social Issues; Psychology and Cognitive Science; Health)
- **CQ Electronic Library** (27 titles) (Law; Politics and Government; Political History)
- SpringerLink Encyclopedias: Psychology (10 titles)
- **Elsevier [Science Direct] Encyclopedias: Psychology** (5 titles)

e-books.com ಎಂಬ ಜಾಲತಾಣ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ಹಲವು ಶೀರ್ಷಿಕೆಗಳ ವಿಸ್ತೃತ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಅವು ಅಂತರ್ಜಾಲದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿವೆ. ಈ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ 1,73,855 ಶೀರ್ಷಿಕೆಗಳಿವೆ.

- **ಮುಕ್ತ ಲಭ್ಯತೆಯುಳ್ಳ ನಿಯತಕಾಲಿಕ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು (Open Access Journal, OAJ):** ಅಂತರ್ಜಾಲದಲ್ಲಿ ಇ-ನಿಯತಕಾಲಿಕ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು (ಇ-ಜರ್ನಲ್) ಉಚಿತವಾಗಿ ದೊರಕುವಂತೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳಿಗೆ ಮುಕ್ತ ಲಭ್ಯತಾ ನಿಯತಕಾಲಿಕ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಅವು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಜ್ಞಾನದ ಎಲ್ಲ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಮುಕ್ತ ಲಭ್ಯತೆಯುಳ್ಳ ನಿಯತಕಾಲಿಕ ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಕೆಲವು ಜಾಲತಾಣಗಳು ಬಹುತೇಕ ಎಲ್ಲ ಶಿಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಿವೆ. ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ, ಕೆಲವು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವಿಷಯ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿವೆ. ಈ ನಿಯತಕಾಲಿಕ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಡೈರೆಕ್ಟರಿ ಮೂಲಕ ಸುಗಮವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಲಾಗಿರುವ ಇ-ನಿಯತಕಾಲಿಕೆಗಳು ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಲಭ್ಯವಿವೆ.
- **ಇ-ನಿಯತಕಾಲಿಕೆಗಳು (E-Journals):** ಬಹಳ ವಿಶಾಲವಾಗಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವುದಾದರೆ, ಅಂತರ್ಜಾಲದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗುವ ಯಾವುದೇ ನಿಯತಕಾಲಿಕೆಗಳು, ಇ-ಮ್ಯಾಗಜೈನ್‌ಗಳು, ಇಜ್ಜೈನ್‌ಗಳು, ವೆಬ್‌ಜೈನ್‌ಗಳು, ಸುದ್ದಿಪತ್ರಗಳು ಅಥವಾ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ ಸರಣಿ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳಿಗೆ ಇ-ಸರಣಿಗಳು ಎನ್ನಬಹುದು. ಈ ವಿಶಾಲವಾದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಶೀರ್ಷಿಕೆಗಳನ್ನು ವರ್ಲ್ಡ್ ವೈಡ್ ವೆಬ್, ಗೋಫರ್, ftp telnet, ಇ-ಮೇಲ್ ಅಥವಾ Listserv ಮುಂತಾದ ವಿಭಿನ್ನ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಇಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪಡೆಯಬಹುದು. ಎಲ್ಲ ಆಧುನಿಕ ಇಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ ಜರ್ನಲ್‌ಗಳು ಜಾಲದಲ್ಲಿ, ಇ-ನಿಯತಕಾಲಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿವೆ. ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಒಕ್ಕೂಟ ಎಂಬುದು ಪಾರಸ್ಪರಿಕ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸುವ ' ಗುರಿಯಿಂದ ಕೆಲವು ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು

ಔಪಚಾರಿಕವಾಗಿ ಸಂಯೋಜಿಸಲು ಸಹಕರಿಸಲು ಮತ್ತು ಕ್ರೋಢೀಕರಿಸಲು ಒಪ್ಪಿರುವ ಎರಡು ಅಥವಾ ಎರಡಕ್ಕಿಂತ ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಮುದಾಯಗಳ ಒಕ್ಕೂಟವಾಗಿದೆ. ಪಾರಸ್ಪರಿಕ ಜಂಟಿಲಾಭಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಆಗಿರುವ ಗ್ರಂಥಾಲಯಗಳ ಗುಂಪುಗಳ ಸಂಘ ಇದಾಗಿದೆ. ಒಕ್ಕೂಟಗಳನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ , ಪ್ರಾದೇಶಿಕ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅಥವಾ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ; ಕಾರ್ಯಾಧಾರಿತವಾಗಿಯೂ ಅಥವಾ ಪ್ರಾರೂಪ ಆಧಾರಿತವಾಗಿಯೂ ಇಲ್ಲವೇ ವಿಷಯಾಧಾರಿತವಾಗಿಯೂ ರಚಿಸಬಹುದು.

ನಿಯತ ಕಾಲಿಕೆ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಒಂದು ದಿನಕ್ಕಿಂತ ಅಧಿಕ ಅವಧಿಯ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ವಾರಕ್ಕೊಮ್ಮೆ, ತಿಂಗಳೊಮ್ಮೆ ಇವೇ ಮುಂತಾದ ನಿಯತ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ ರೂಪವನ್ನು ಇ-ನಿಯತಕಾಲಿಕ ಪತ್ರಿಕೆ (ಇ-ಜರ್ನಲ್) ಎನ್ನುವರು. ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ ನಿಯತಕಾಲಿಕ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಏಕೀಕೃತ ಸೇವೆಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ, ದತ್ತಾಂಶ ಸಂಚಯಗಳಿಗೆ ಕೊಂಡಿ(ಲಿಂಕ್)ಯನ್ನು ಕೊಡುವುದಲ್ಲದೆ, ಹುಡುಕಾಟ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಮೊದಲ್ಗೊಂಡು ಅಂತಿಮ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ದತ್ತಾಂಶಗಳ ಒದಗಣೆಯವರೆಗೂ ನಮಗೆ ಲಭಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಈ ಮುನ್ನ ಕೆಲವೇ ತಜ್ಞರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ದೊರಕುತ್ತಿದ್ದ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಅನೇಕ ಜನರು ಪಡೆಯುವ ಅವಕಾಶ ದೊರೆತಂತಾಗಿದೆ. ಇ-ನಿಯತಕಾಲಿಕೆಗಳು ಅಥವಾ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ ಜರ್ನಲ್‌ಗಳು ಅಂತರ್ಜಾಲದ ಉದಯದೊಂದಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳು ಜಾಲಕೇಂದ್ರಿತವಾಗುತ್ತಾ ಇರುವುದರಿಂದ ಪ್ರಕಾಶನ ಪ್ರಪಂಚ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿದೆ. ಓದಲು ಮತ್ತು ಉಚಿತವಾಗಿ ಡೌನ್‌ಲೋಡ್ ಮಾಡಲು ಪೂರ್ಣ ಪಠ್ಯವುಳ್ಳ ಲೇಖನಗಳು ಅಂತರ್ಜಾಲದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿದ್ದು ಅವುಗಳಿಗೆ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಜರ್ನಲ್‌ಗಳು ಅಥವಾ ಮುಕ್ತ ಸುಗಮ್ಯತೆಯ ನಿಯತಕಾಲಿಕ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಲೇಖನಗಳ ಸುಗಮ್ಯತೆಯನ್ನು ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಎರಡು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ- ಮುಕ್ತ ಸುಗಮ್ಯತೆಯ ಜರ್ನಲ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಲೇಖನವನ್ನು ಪ್ರಕಟಗೊಳಿಸುವುದು ಮತ್ತು/ ಅಥವಾ ಆ ಲೇಖನವನ್ನೇ ಮುಕ್ತ ಸುಗಮ್ಯತಾ ಪತ್ರಾಗಾರಗಳಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಭಂಡಾರಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚಯಿಸಿಡುವುದು. ಎರಡನೇ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಸ್ವಯಂ-ಪತ್ರಾಗಾರದಲ್ಲಿರಿಸುವಿಕೆ(Self-Archiving) ಎನ್ನುತ್ತೇವೆ. ಮುಕ್ತ ಪತ್ರಾಗಾರದಲ್ಲಿರಿಸುವಿಕೆ ಅಥವಾ ಸ್ವಯಂ- ಪತ್ರಾಗಾರದಲ್ಲಿರಿಸುವಿಕೆ ಎಂಬ ಪ್ರಯತ್ನ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಪ್ರಕಾಶಕರ ಬಿಗಿ ಹಿಡಿತದಿಂದ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಪೂರ್ಣಪಠ್ಯದ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಸ್ವತಂತ್ರಗೊಳಿಸುವುದು.ಭಾರತದಂತಹ ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತಿರುವ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಗ್ರಂಥಾಲಯಗಳು ಆರ್ಥಿಕ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿನ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಇಂತಹ ಲೇಖನಗಳು ಗ್ರಂಥಾಲಯಗಳಿಗೆ ಮುಖ್ಯವಾದುವುಗಳಾಗಿವೆ.ದಸ್ತಾವೇಜುಗಳ ಸಂಪೂರ್ಣ ಪಠ್ಯ ಮತ್ತು ಅದರೊಂದಿಗೆ ಗ್ರಂಥಸೂಚಿಯ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಇ-ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಿಗೆ ಪೂರ್ಣ ಪಠ್ಯ ಇ-ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಎನ್ನುವರು. ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾಶಕರು ಸಾಕಷ್ಟು ಅಧಿಕ ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕ ಮೌಲ್ಯವಿರುವ ಇ-ನಿಯತಕಾಲಿಕೆಗಳ ಪ್ರಕಟಣೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರಂದರೆ ಸ್ಟ್ರಿಂಗ್ಸ್, ಎಲ್‌ಸಿವಿರ್, ಅಮೆರಿಕನ್ ಕೆಮಿಕಲ್ ಸೊಸೈಟಿ, ಕೇಂಬ್ರಿಡ್ಜ್ ಯುನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಇ-ನಿಯತಕಾಲಿಕೆಗಳು ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ ಪ್ರಸಾರಣದ ಮೂಲಕ ಸುಗಮ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಇಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ ದಸ್ತಾವೇಜುಗಳ ವಿಶಿಷ್ಟ ರೂಪವಾಗಿದೆ. ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ ಜರ್ನಲ್‌ಗಳ ಉಗಮವು ಪ್ರಕಾಶಕರ ಹಾಗೂ ಬಳಕೆದಾರರ ಸಮುದಾಯಗಳ ಮೇಲೆ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿದೆ. ಇದರ ಸಮುದಾಯಗಳ ಮೇಲೆ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿವೆ. ಇದರ ನಿಯತಕಾಲಿಕೆಯ ಅಂತರ್ವಸ್ತುವಿನ ವೇಗದ ಸುಲಭಗಮ್ಯತೆಯಿಂದಾಗಿ ಹಾಗೂ ಉಳಿದೆಲ್ಲಾ ಅನುಕೂಲತೆಗಳಿಂದಾಗಿ, ಈಗ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಮುದಾಯವು ಮುದ್ರಿತ ನಿಯತಕಾಲಿಕೆಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ ನಿಯತಕಾಲಿಕ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಬರಬೇಕು ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ. ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಮುದಾಯದವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿನ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಲು ಅಗತ್ಯವಾದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುವುದು ಮತ್ತು ಅವುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದನ್ನು ಹಾಗೂ ತಮ್ಮ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಜರುಗುತ್ತಿರುವ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಇ-ನಿಯತಕಾಲಿಕ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಸುಲಭ ಮಾಡಿವೆ.

ವೆಬ್‌ಪೋರ್ಟಲ್‌ಗಳು: ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಒದಗಿಸಲ್ಪಡುವ ಸೌಲಭ್ಯತೆಗಳಂತೆ, ಪೋರ್ಟಲ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಾಟ ನಡೆಸಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಪಡೆಯಬಹುದು. ಪೋರ್ಟಲ್‌ಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ದತ್ತಾಂಶ ಸಂಚಯಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಲು ಒಂದೇ ಅಂತರ್ಮುಖವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಕೆದಾರರು ಎಲ್ಲ ದತ್ತಾಂಶ ಸಂಚಯಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿಯೇ ಹುಡುಕಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ; ಆದರೆ ಪೋರ್ಟಲ್‌ಗಳು ಬೇಕಾಗಿರುವ ಪದಗುಚ್ಛವನ್ನು ಎಲ್ಲ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಂದ ಹುಡುಕಿ ತೆಗೆಯುವಲ್ಲಿ ಏಕಮೇವ ಅಂತರ್ಮುಖವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ. ಪೋರ್ಟಲ್‌ಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ವಿಷಯ ಅಂತರ್ಮುಖವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಎಲ್ಲ ಅಂತರ್ಮುಖಗಳನ್ನು ಸದಸ್ಯ ಪ್ರಕಾಶಕರಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿರುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಇವು ಪೂರ್ಣ ಪಠ್ಯಕ್ಕೆ ಕೊಂಡಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ.

ಸೂಚಿಗಳು (Indexes): ನಿಯತಕಾಲಿಕೆಗಳ ಲೇಖನಗಳು ಹಾಗೂ ಇತರ ವಿಧಗಳ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಗ್ರಂಥಸೂಚಿ ಸಂಬಂಧಿತ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಪರಾಮರ್ಶನ ಆಕರಕ್ಕೆ ಸೂಚಿ (Indexes) ಎನ್ನುವರು. ಮುದ್ರಣ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಗಳು ಬಹಳ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದೆಯಾದರೂ ವಿಷಯವಾರು, ಗ್ರಂಥಕರ್ತವಾರು ಅಥವಾ ಶೀರ್ಷಿಕೆವಾರು ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುವ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮೀರಿ, ಸಂಶೋಧಕರು ಕೈಗೊಳ್ಳಬಹುದಾದ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಕಾರ್ಯಗಳ ವಿಧಗಳನ್ನು ಇದು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದೆ. ಮುಖ್ಯ ಪದಗಳು ಅಥವಾ ಪದಗುಚ್ಛಗಳನ್ನು ಗ್ರಂಥಸೂಚಿ ಮಾಹಿತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾರಾಂಶ ಸಮೇತ ಹುಡುಕಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಬ್ಲಾಗುಗಳು: ವಿಶ್ವದಾದ್ಯಂತ ಹರಡಿರುವ ಸಹ ವೃತ್ತಿಪರರೊಡನೆ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಅಥವಾ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲು ನೆರವಾಗುವ ಹೊಸ ಜಾಲ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಉಪಕರಣವನ್ನು ಬ್ಲಾಗ್ ಎಂಬ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪರಿಚಯಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ವೃತ್ತಿಪರ ಚರ್ಚಾ ವೇದಿಕೆಗಳು, ವೆಬ್-2 ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಭಾಗವಾಗಿದೆ. ಈ ಹಿಂದೆ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದಂತೆ ಜಾಲ ಆಧಾರಿತ ಮಾಹಿತಿಯ ವಿಫಲ ಬಳಕೆ ಹಾಗೂ ದೂರವಿದ್ಯುಕೊಂಡೇ ಲಾಗ್ ಇನ್ ಆಗುವ ಸೌಲಭ್ಯ ಪಡೆಯಲು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಬ್ಲಾಗುಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ವಿವಿಧ ವೇದಿಕೆಗಳು ಚರ್ಚಾ ಸಮೂಹಗಳು ಮತ್ತು ಬ್ಲಾಗುಗಳು ನಿರಂತರವಾಗಿ ವರ್ಧಿಸುತ್ತಿವೆ.

ಗ್ರಂಥಸೂಚಿ ಸಂಬಂಧಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು: ಗ್ರಂಥಸೂಚಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಇ-ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಿಂದ ಗ್ರಂಥಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಎಲ್ಲ ಮಾಹಿತಿಯು ದೊರಕುತ್ತದೆ- ಶೀರ್ಷಿಕೆ, ಗ್ರಂಥಕರ್ತ, ನಿಯತಕಾಲಿಕೆಯ ಹೆಸರು, ಸಂಪುಟ ಮತ್ತು ಸಂಚಿಕೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ, ಪ್ರಕಾಶನದ ತಾರೀಖು, ಪ್ರಕಾಶಕರು ಮತ್ತು ಅತಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಲೇಖನದ ಸಾರಾಂಶ. ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳೆಂದರೆ ಜೀವ ವಿಜ್ಞಾನಗೂ (ಜೈವಿಕ ಸಾರಾಂಶ), ರಾಸಾಯನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಗಳು (ರಾಸಾಯನಿಕ ಸಾರಾಂಶ)ಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ದತ್ತಾಂಶ ಸಂಚಯಗಳು.

ಅಂತರ್ಜಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಲಾಗುವ ಮಾಹಿತಿಯ ಕೆಲವು ವಿಭಿನ್ನ ರೂಪಗಳೆಂದರೆ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳು, ನಕ್ಷೆಗಳು, ನಿಯತಕಾಲಿಕೆಯ ಲೇಖನಗಳು, ವೀಡಿಯೋಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ. ಕೆಲವು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ:

ಸ್ಕೂಲ್‌ಟೂಬ್: ಆನ್‌ಲೈನ್‌ನಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರು ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ವೀಡಿಯೋಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಇದೊಂದು ತಾಣವಾಗಿದ್ದು, 21 ನೇ ಶತಮಾನದ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೀಡಿಯೋಗಳನ್ನು ಪೋಸ್ಟ್ ಮಾಡಲು ಉಚಿತ ಛಾನೆಲ್‌ಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು ಅನೇಕ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳಿರುವ ಪ್ರೀಮಿಯಂ ಛಾನೆಲ್ ಮತ್ತು ಸೂಪರ್ ಛಾನೆಲ್‌ಗಳವರೆಗೂ ಇಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶವಿದೆ.

Teaching History.org: ಈ ದೃಢವಾದ ಜಾಲತಾಣವು ಪಾಠಯೋಜನೆ, ಕ್ಲಿಪ್ಸ್, ಬೋಧಕ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಅನ್ಯೋನ್ಯಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್‌ಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯ ಕಲಿಕಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಬೋಧನಾತ್ಮಕ ವೀಡಿಯೋಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಅದರ ಅಂತರ್ಮುಖ

ಆಸಕ್ತಿಕರವಾಗಿಗೂ, ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸುಲಭವೂ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಥಮಿಕ, ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಮತ್ತು ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಸಾಮಗ್ರಿ ಎಂದು ವರ್ಗೀಕರಣಗೊಂಡಿರುವುದು ಆಗಿದೆ. ಈ ಜಾಲತಾಣದಲ್ಲಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ತರಗತಿಯನ್ನು 'ಡಿಜಿಟಲ್ ತರಗತಿ'ಯಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಲು ಬೇಕಾದ ಬೋಧನಾತ್ಮಕ ವೀಡಿಯೋಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಅವರ ಉತ್ತಮ ಆಚರಣೆಯ ಪುಟವು ಇತಿಹಾಸ ಕಲಿಕೆಗೆ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲಗಳು ಅಧಿಕ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವುದು ನಮಗೆ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಥಿಂಕ್ ಅಬೌಟ್ ಹಿಸ್ಟರಿ (ಇತಿಹಾಸದ ಬಗ್ಗೆ ಯೋಚಿಸಿ) ಎಂಬುದು ಸುಲಭವಾದ ಮೋಜಿನ ಆಟವಾಗಿದೆ. ಇತಿಹಾಸದ ಸುಲಭದ ಸರಣಿ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಾ ಆಟದ ಬೋರ್ಡನ್ನು ದಾಟಿ ಹೋಗುವುದು ಆಟದ ಗುರಿಯಾಗಿದೆ. "ಥಿಂಕ್ ಅಬೌಟ್ ಹಿಸ್ಟರಿ" ಕುರಿತ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಅನುಕರಣೆ ಆಧಾರಿತ ಮತ್ತು ಪಠ್ಯಾಧಾರಿತ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಸಮ್ಮಿಶ್ರನವಾಗಿದೆ. ಈ ಆಟವನ್ನು ಒಬ್ಬರೇ ಆಡಬಹುದು ಅಥವಾ ಇಬ್ಬರೂ ಆಡಬಹುದು.

ವಿಶ್ವದ ಬಾವುಟಗಳು (Flags of the world): ಇದು ಬಾವುಟಗಳನ್ನು ಆಯಾ ದೇಶಗಳಿಗೆ ಹೊಂದಿಸುವಂತೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಆಯಾ ಬಾವುಟಗಳನ್ನು ಆಯಾ ದೇಶಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಹೊಂದಿಸಿದಾಗ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು 'ಮತ್ತಷ್ಟು ಕಲಿ' (ಲರ್ನ್ ಮೋರ್) ಬಟನ್ ಅನ್ನು ಕ್ಲಿಕ್ ಮಾಡಿ ಆ ದೇಶದ ಬಗೆಗಿನ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು.

National geographic.org: ಈ ಜಾಲತಾಣವು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ವಿಶ್ವದ ಬಗೆಗೆ ಹಾಗೂ ಅದು ಹೇಗೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಬೋಧಿಸುತ್ತಾ ಅವರು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಲು ಮತ್ತು ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಉತ್ತಮ ತಾಣವನ್ನಾಗಿಸಲು ಸಶಕ್ತರನ್ನಾಗಿಸುತ್ತದೆ. ಭೂಗ್ರಹದ ಬಗ್ಗೆ ಕಾಳಜಿ ವಹಿಸುವಂತೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸುವ ನ್ಯಾಷನಲ್ ಜಿಯೋಗ್ರಾಫಿಕ್ ವಿಜ್ಞಾನ ಅನ್ವೇಷಣೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಸಗಳಿಗೆ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಉದ್ದಿಷ್ಟ ತಾಣವಾಗಿದೆ. ಅವರೊಂದಿಗಿರುವ ವಿಶ್ವದರ್ಶಿಯ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಛಾಯಾಗ್ರಾಹಕರು, ಪತ್ರಕರ್ತರು ಮತ್ತು ಫಿಲಂ ತಯಾರಕರುಗಳ ನೆರವಿನಿಂದ ಅದು ಮುಖ್ಯ ಕಥಾನಕಗಳಿಗೆ ಹತ್ತಿರವೂ ಹಾಗೂ ಸಾಧ್ಯವಾದುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆ ಮುಂದೆಯೂ ಹೋಗುತ್ತದೆ.

ಐಟ್ಯೂನ್ಸ್ ಯು (iTunesU): ಶಿಕ್ಷಣತಜ್ಞರು ಪ್ರಪಂಚಾದ್ಯಂತ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಪಠ್ಯಕ್ರಮದ ಬಗ್ಗೆ ಅಂತರ್ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಹೊಂದಲು, ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಿಗೆ ಸುಗಮ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಹಾಗೂ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಬೋಧನೆ ಮತ್ತು ಕಲಿಕೆಯ ಗುಣಮಟ್ಟ ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ವರ್ಧಿಸಲು ಪ್ರೇರಣೆ ಪಡೆಯಲು ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಐಟ್ಯೂನ್ಸ್ ಯು ಒಂದು ಮಾದರಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಸುಮಾರು 800 ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳು ಐಟ್ಯೂನ್ಸ್ ಯು ಜಾಲತಾಣಕ್ಕೆ ಸುಗಮ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಟಾನ್‌ಫೋರ್ಡ್, ಯಾಲೆ, ಎಂಐಟಿ, ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್ ಮತ್ತು ಯುಸಿ ಬರ್ಕ್ಲಿ ಸೇರಿದಂತೆ ಅರ್ಧದಷ್ಟು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳು ತಮ್ಮ ವಿಷಯ ಅಂತರ್ವಸ್ತುವನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ಐಟ್ಯೂನ್ಸ್ ಸ್ಟೋರ್‌ನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿವೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಲೈಬ್ರರಿ ಆಫ್ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಪ್ರಸಾರ ಸಂಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಗಳಂತಹ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ವರ್ಧಿಸುತ್ತಿರುವ ಈ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವಿಷಯ ಅಂತರ್ವಸ್ತು ಭಂಡಾರಕ್ಕೆ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿವೆ.

ಅಂತರ್ಜಾಲದ ನೆರವಿನಿಂದ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ಬೋಧನೆ: ಇದು ವಿವಿಧ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು ವಿವರವಾದ ಪಾಠಯೋಜನೆಗಳವರೆಗೆ ಮಾಹಿತಿಯ ಮಹಾಸಾಗರವನ್ನೇ ನಮಗೆ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕ ಎಲ್ಲವೂ ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಉಪಯುಕ್ತ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಬಹುದು. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಸ್ಥಳೀಯ ಪಠ್ಯಕ್ರಮ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ/ಶಿಕ್ಷಕರ ಅಗತ್ಯಗಳಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಲು ಪಾಠಗಳನ್ನು ಪರಿಷ್ಕೃತಗೊಳಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕಾದರೆ ಪೆಂಟಿಯಂ ಆಧಾರಿತ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಮತ್ತು ವೇಗದ

ಇಂಟರ್‌ನೆಟ್ ಸಂಪರ್ಕ ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂತರ್ಜಾಲದ ಮುಖಾಂತರವೇ ಶಿಕ್ಷಕರು ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಕ್ಷೇತ್ರ ಪ್ರವಾಸವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಗಳು-ಅಂತರ್ಜಾಲ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು: URI ಗ್ರಂಥಪಾಲಕರಿಂದ ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಉಪಯುಕ್ತ ಅಂತರ್ಜಾಲ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರಮುಖ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಅಕಾರಾದಿಯಾಗಿ ಶೀರ್ಷಿಕೆವಾರು ತಯಾರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಶೀರ್ಷಿಕೆಗಳು ಜನಗಣತಿ ದತ್ತಾಂಶ, ವಾಸ್ತವಾಂಶಗಳು ಮತ್ತು ಇತಿಹಾಸ, ನ್ಯಾಷನಲ್ ಆರ್ಕೈವ್‌ಲಾಜಿಕಲ್ ಡೇಟಾಬೇಸ್ (ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ದತ್ತಾಂಶ ಸಂಚಯ) ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ದಿ ನ್ಯಾಷನಲ್ ಆರ್ಕೈವ್ಸ್ ಡಿಜಿಟಲ್ ಕ್ಲಾಸರೂಮ್ (ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪತ್ರಾಗಾರದ ಡಿಜಿಟಲೀಕೃತ ತರಗತಿ):
DocsTeach.org:

ಯುಎಸ್ ನ್ಯಾಷನಲ್ ಆರ್ಕೈವ್ಸ್ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಶಿಕ್ಷಕರ ಸಲುವಾಗಿ ಒದಗಿಸಿರುವ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಬೋಧನೋಪಕರಣವಾಗಿದೆ. ಈ ಉಪಕರಣದಿಂದ 21 ನೇ ಶತಮಾನದ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಚಿಂತನಾ ಕೌಶಲಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವಂತಹ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆಕರ ದಸ್ತಾವೇಜುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಅನ್ಯೋನ್ಯ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಕಲಿಕಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಲು ಮತ್ತು ಹುಡುಕಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಪಂಚದಾದ್ಯಂತದ ಇತಿಹಾಸ ವಿಭಾಗಗಳು: ಇದೊಂದು ಹುಡುಕಬಹುದಾದಂಥ ದತ್ತಾಂಶ ಸಂಚಯವಾಗಿದ್ದು ವಿಶ್ವದಾದ್ಯಂತದ 1200 ಇತಿಹಾಸ ಭಾಗಗಳ ನಡುವೆ ಸಂಪರ್ಕ ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತದೆ.

ಐತಿಹಾಸಿಕ ವೃತ್ತ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು (Historic Newspapers): ಇದು ವಿಶ್ವದ ಅತಿದೊಡ್ಡ ಅತಿಹಿಂದಿನ ವೃತ್ತಪತ್ರಿಕೆಯ ಪತ್ರಾಗಾರವಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಘಟನೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅಂತರ್ವೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಹಿಂದಿನ ವೃತ್ತಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಉಚಿತವಾಗಿ ಲಭಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದೆ. ಐತಿಹಾಸಿಕ ಘಟನೆಗಳ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲು ವೃತ್ತಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಅದ್ಭುತ ಮಾರ್ಗವಾಗಿದೆ.

ಗೂಗಲ್ ಲೈಫ್ ಆರ್ಕೈವ್ಸ್: ಇದೊಂದು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳ ಅದ್ಭುತ ಸಂಪನ್ಮೂಲವಾಗಿದೆ. ಈ ಪತ್ರಾಗಾರದಲ್ಲಿ 1750ರ ದಶಕದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಇಂದಿನವರೆಗೆ ಹುಡುಕಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತಹ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳು ಲೈಫ್‌ಫೋಟೋ ಆರ್ಕೈವ್‌ನಿಂದ ದೊರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗಿಯೇ ಇಲ್ಲ. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಗೂಗಲ್ ಮತ್ತು ಲೈಫ್ ಮ್ಯಾಗರಿನ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಜಂಟಿ ಕಾರ್ಯದ ಫಲವಾಗಿ ಅವು ಪ್ರಥಮ ಬಾರಿಗೆ ನಮಗೆ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತಿವೆ. (ಹುಡುಕಲು ಒಂದು ಸೂಚನೆ: ಯಾವುದೇ ಗೂಗಲ್ ಇಮೇಜ್ ಹುಡುಕಾಟಕ್ಕೆ “Source:life” ಎಂದು ಸೇರಿಸಿ, Life photo archive ನಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಿ)

ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ - 3

ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿ.

1. ಅಂತರ್ಜಾಲ ಎಂದರೇನು?
2. ಅಂತರ್ಜಾಲ ಬಳಕೆಯ ಅನುಕೂಲತೆಗಳಾವುವು?
3. ಅಂತರ್ಜಾಲದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಮಾಹಿತಿಯ ಯಾವುದಾದರೂ ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಾರೂಪಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿ.
4. ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಯಾವುದಾದರೂ ನಾಲ್ಕು ಜಾಲತಾಣಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿಮಾಡಿ.

2.6.4. ಸಾರಾಂಶಿಸೋಣ

- ಆನ್‌ಲೈನ್ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಇ-ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಅಥವಾ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಅಥವಾ ಡಿಜಿಟಲ್ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಎನ್ನುತ್ತೇವೆ.
- CD-ROM Comact Disc Read-Only Memory
- 550 ಫ್ಲಾಪಿಡಿಸ್ಕ್‌ನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಡಬಹುದಾದ ದತ್ತಾಂಶಗಳನ್ನು ಅಥವಾ 300000 ಕಾಗದದ ಪುಟಗಳಷ್ಟು ದತ್ತಾಂಶಗಳನ್ನು ಒಂದು CD-ROM ನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಡಬಹುದು.
- CD-ROM ದತ್ತಾಂಶ ಸಂಚಯಗಳು ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಮತ್ತು ಪುನರ್ಲಭ್ಯತೆಗಳ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಹೊಂದಿರುವ ಅನುಕೂಲತೆಗಳ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಬಹುತೇಕ ಎಲ್ಲ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅವುಗಳ ಬಳಕೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ.
- ಪಠ್ಯ, ಫಿಲಂ, ವೀಡಿಯೋ, ಸ್ಥಿರಚಿತ್ರ ಮತ್ತು ಧ್ವನಿ- ಇವೆಲ್ಲ ಮಾಧ್ಯಮಗಳನ್ನು ಏಕೀಕೃತಗೊಳಿಸಿ ಬಳಸುವಿಕೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಲು 1960 ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಬಹುಮಾಧ್ಯಮಗಳು ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಲಾಯಿತು.
- ಬಹುಮಾಧ್ಯಮಗಳು ಎಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವ ಐದು ವಿಭಿನ್ನ ಮಾಧ್ಯಮಗಳೆಂದರೆ ನಿರೂಪಣಾತ್ಮಕ ಮಾಧ್ಯಮ, ಅನ್ಯೋನ್ಯಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಮಾಧ್ಯಮ, ಸಂವಹನಾತ್ಮಕ ಮಾಧ್ಯಮ, ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವ ಮಾಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ಉತ್ಪಾದಕ ಮಾಧ್ಯಮ
- ಬಹುಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಬಹುದಾದ ವಿಭಿನ್ನ ಪ್ರಾರೂಪಗಳೆಂದರೆ ಪಠ್ಯಗಳು, ಗ್ರಾಫಿಕ್‌ಗಳು, ಆನಿಮೇಷನ್, ವೀಡಿಯೋ ಮತ್ತು ಆಡಿಯೋ.
- ಬಹುಮಾಧ್ಯಮ ಆಧಾರಿತ ಬೋಧನೆ ಮೂರು ಕಾರಣಗಳಿಂದ ದಕ್ಷವೂ, ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯೂ ಆಗಬಲ್ಲದು.
  - ಇದು ಸ್ವಯಂ-ವೇಗದ ಕಲಿಕೆ: ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಕೆಲವು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಸಹಜ ಪ್ರಗತಿಗೆ ತಡೆಯೊಡ್ಡುವ ಸಮೂಹ ಬೋಧನ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಹಂತ ಹಂತವಾಗಿ ವಿಭಜಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಕಲಿಕಾ ವೇಗವು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ.
  - ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಸಾಮಗ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಕಲಿಕಾರ್ಥಿ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕರಣೆಗೆ ಒಳಪಡುತ್ತಿರುವ ಮಾಹಿತಿಗಳ ನಡುವೆ ಸಂಪರ್ಕ ಕಲ್ಪಿಸಲು ಅಧಿಕ ಶ್ರಮ ಬೇಕಿಲ್ಲ
  - ಜವಾಬ್ದಾರಿಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಬೋಧಕರಿಂದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ವರ್ಗಾವಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ.
- 'ಇನ್‌ಫರ್ಮೇಷನ್ ಸೂಪರ್ ಹೈವೆ' ಅಥವಾ 'ನ್ಯಾಷನಲ್ ಇನ್‌ಫರ್ಮೇಷನ್ ಇನ್‌ಫ್ರಾಸ್ಟ್ರಕ್ಚರ್' ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳಿಂದಲೂ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಅಂತರ್ಜಾಲದ ವಿಶ್ವದಾದ್ಯಂತವಿರುವ ಮಿಲಿಯಾಂತರ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್‌ಗಳ ನಡುವೆ ಸಂಪರ್ಕ ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತದೆ. ಇದೊಂದು ಜಾಗತಿಕ, ವ್ಯಾಪಾರೇತರ ಜಾಲಗಳ ಜಾಲವಾಗಿದ್ದು, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ತಮ್ಮ ಗುರಿಯಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ.
- ಅಂತರ್ಜಾಲವು ತನ್ನ ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಿ ಜಾಲದ ಮುಖಾಂತರ ಮಾಹಿತಿ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಪಲ್ಲಟವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ.
- ಇ-ಪುಸ್ತಕಗಳು, ಇ-ಜರ್ನಲ್‌ಗಳು, ಮುಕ್ತ ಸುಗಮ್ಯತೆಯುಳ್ಳ ಜರ್ನಲ್‌ಗಳು, ವೆಬ್‌ಪೋರ್ಟಲ್‌ಗಳು, ಸೂಚಿಗಳು, ಗ್ರಂಥಸೂಚಿ ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು, ಜರ್ನಲ್ ಲೇಖನಗಳು, ಬ್ಲಾಗುಗಳು, ಯುಟ್ಯೂಬ್‌ಗಳು ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳು- ಇವು ಅಂತರ್ಜಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಲಾಗುವ ವಿವಿಧ ಪ್ರಾರೂಪಗಳಾಗಿವೆ.

2.6.5. ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಉತ್ತರಗಳು - 1, 2 ಮತ್ತು 3

ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ - 1

ಉತ್ತರಗಳಿಗಾಗಿ ಈ ಘಟಕದ 2.6.3.1 ನೆಯ ಭಾಗವನ್ನು ನೋಡಿ

ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ - 2

ಉತ್ತರಗಳಿಗಾಗಿ ಈ ಘಟಕದ 2.6.3.2 ನೆಯ ಭಾಗವನ್ನು ನೋಡಿ

ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ - 3

ಉತ್ತರಗಳಿಗಾಗಿ ಈ ಘಟಕದ 2.6.3.3 ನೆಯ ಭಾಗವನ್ನು ನೋಡಿ

2.6.6. ಘಟಕಾಂತ್ಯ ಅಭ್ಯಾಸಗಳು

ನಿಮ್ಮ ಆಯ್ಕೆಯ ಯಾವುದಾದರೂ ಐದು ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಲಭ್ಯವಿರುವ ವಿವಿಧ ಸಿಡಿಗಳು, ಬಹುಮಾಧ್ಯಮಗಳು ಮತ್ತು ಅಂತರ್ಜಾಲ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿ.

2.6.7. ಪರಾಮರ್ಶನ ಸೂಚಿ

1. <https://classroom-aid.com/educational-resources/Multimedia-resources/>
2. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED435582.pdf>
3. <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/00220973.1936.11016666?journalCode=vtss20>
4. <https://serc.carleton.edu/k12/maps.html>
5. https://shodhganga.inflibnet.ac.in/bitstream/10603/18151/13/13_chapter%203.pdf
6. <http://libguides.sait.ca/az.php?s=98767>
7. <http://www.socialstudies.org/sites/default/files/publications/se/6103/610306.html>
8. https://en.wikipedia.org/wiki/Educational_software
9. <https://www.ericdigests.org/pre-929/computers.htm>
10. <http://www.bdu.ac.in/cde/docs/ebooks/BEd/I/TEACHING%20%20OF%20SOCIAL%20SCIENCE.pdf>